

Euroopan
komissio

Natura 2000 ja metsät – "Haasteet ja mahdollisuudet"

Tulkintakäsikirja

Kannen kuvat:

- Tervon 1 / J. Luhta
- Hainich02 / G. Raeymaekers
- Purolp1 / J. Luhta
- Metsämu1 / J. Luhta
- ENV-Mediterranean forest2 / V. González

Natura 2000 ja metsät – "Haasteet ja mahdollisuudet"

Tulkintakäsikirja

111-1105-IMG / F. Vassen

Euroopan komissio
Ympäristöasioiden pääosasto
Luonto ja biologinen monimuotoisuus -yksikkö
Metsät ja maatalous -yksikkö

Suuri määrä muuta tietoa Euroopan unionista on käytettävissä Internetissä Europa-palvelimen kautta (<http://europa.eu.int>).

Luettelointitiedot ovat teoksen lopussa.

Luxemburg: Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto, 2004

ISBN 92-894-7742-3

© Euroopan yhteisöt, 2004

Tekstin jäljentäminen on sallittua, kunhan lähde mainitaan.

Printed in Italy

PAINETTU KLOORIVALKAISEMATTOMALLE PAPERILLE

SISÄLLYS

1	Tiivistelmä	7
2	Johdanto	11
2.1	Tämän asiakirjan tarkoitus	11
2.2	Miksi Natura 2000 -verkostoa ja metsiä koskeva laaja kertomus?	12
2.3	Sidosryhmien osallistumisen merkitys	14
3	Natura 2000 -verkosto	15
3.1	Periaate	15
3.2	Tekninen täytäntöönpano	16
4	Tietoa EU:n metsistä, metsätaloudesta ja ympäristöstä	19
5	Ympäristöpolitiikan sisällyttäminen EU:n muihin politiikkoihin	23
5.1	Maastrichtin sopimus	23
5.2	Täydentävä ympäristöehto	23
5.3	EU:n metsästrategia	24
6	Natura 2000 -metsänsuojelualueiden hoito	27
6.1	Metsätalous ja luonnonsuojelu	27
6.2	Metsänhoitoa Natura 2000 -suojelualueilla koskevat yleiset vaatimukset	29
6.3	Kestävää metsänhoitoa Natura 2000 -suojelualueilla koskevat toiminnalliset ohjeet	31
6.4	Hoitoperiaatteiden muodollisen hyväksymisen merkitys	34
6.5	Suosituksia biologista monimuotoisuutta suosivaa metsänhoitoa varten suojelualueilla ja niiden ulkopuolella	35
7	Rahoituskeinot	37
7.1	Nykyiset tukijärjestelmät	38
7.1.1	<i>Sopimusperusteinen suojelu</i>	38
7.1.2	<i>EU:n ympäristöpolitiikan mukaiset metsätaloudelliset toimenpiteet: Life</i>	38
7.1.3	<i>Yhteisön rahastojen uusi sukupolvi 2000–2006</i>	39
7.2	Luontotyyppidirektiivin 8 artiklaa käsittelevä työryhmä	41
7.3	Luontotyyppidirektiivin 8 artiklaa käsittelevän työryhmän päätelmät	42
8	Valiokäytäntöjä, esimerkkejä ja kokemuksia	47
8.1	Jäsenvaltioiden toimittamia esimerkkejä	47
8.1.1	<i>Belgia</i>	47
8.1.2	<i>Tanska</i>	49
8.1.3	<i>Saksa</i>	51
8.1.4	<i>Kreikka</i>	55
8.1.5	<i>Espanja</i>	56

8.1.6	Ranska	58
8.1.7	Irlanti	61
8.1.8	Italia	62
8.1.9	Alankomaat	64
8.1.10	Suomi	66
8.1.11	Ruotsi	68
8.1.12	Yhdistynyt kuningaskunta	69
8.2	Valikoituja esimerkkejä Life – Luonto- ja Life – Ympäristö -hankkeista	71
8.3	Esimerkkejä Leader+- ja Interreg III -ohjelmista	79
8.4	Maaseudun kehittämissuunnitelmat ja metsätalous	79
8.5	Pro Silva: luonnonläheinen käytännön metsätalous	79
8.6	Suojelurasitteet: amerikkalainen tapa	81
8.7	Esimerkki Australiasta: luonnonsuojelu yksityisellä maalla Tasmaniassa	81
9	Metsätaloutta Natura 2000 -suojelualueilla koskevat yleiset päätelmät	83
10	Kirjallisuusluettelo	85
11	Hyödyllisiä Internet-linkkejä	89
	Liite I: Yleistietoa metsistä ja metsätaloudesta	93
1	Metsien tila koko maailmassa	93
2	Euroopan unionin metsät	94
	Liite II: Euroopan biologisen monimuotoisuuden suojelun kehys	99
1	Lintudirektiivi	99
2	Bernin yleissopimus	99
3	Luontotyyppidirektiivi	99
4	EU:n laajentuminen ja Emerald-verkosto	100
5	Biologista monimuotoisuutta koskeva yleissopimus	100
6	EU:n biologista monimuotoisuutta koskevat toimintasuunnitelmat	101
7	Kansalliset metsäohjelmat	101
8	Euroopan metsien suojelua käsittelevä ministerikokous (MCPFE)	101
9	Yleiskatsaus biologisen monimuotoisuuden suojelua ja metsään liittyviä kysymyksiä koskevista keskusteluista 1992–2002	103

ALKUSANAT

Olemme riippuvaisia metsistämme monin tavoin. Saamme niistä puuta ja muita tuotteita, mutta ne ovat tärkeitä myös virkistystarkoituksia varten. Metsillä on lisäksi tärkeä ympäristöön liittyvä tehtävä biologisen monimuotoisuuden suojelijoina, maiseman elävöittäjinä sekä ilmaston, veden ja maaperän tilan sääntelijöinä.

Tästä syystä metsät ovat Euroopan ehkä tärkein luonnonvara. Niiden ansiot biologisen monimuotoisuuden suojaajina käyvät ilmi siitä, että muihin ekosysteemeihin nähden maanosamme metsissä elää suurin määrä erilaisia nisäkkäitä, lintuja, liskoja ja sammakkoeläimiä. Ikävä kyllä metsämme ovat lisääntyvässä määrin uhattuja. Onkin olemassa riski, että monet lajit voivat hävitä joistakin Euroopan maista. Tämä riski koskee erityisesti ravintoketjun yläpäässä olevia lajeja, kuten suurpetoja ja petolintuja.

Eurooppalaisten yleinen mielipide on kuitenkin jatkuvasti osoittanut kiinnostusta Euroopan arvokkaimpien ja vaarantuneimpien lajien ja luontotyyppien säilymisen turvaamiseen pitkällä aikavälillä. Tästä syystä yhteisö loi 1990-luvulla Natura 2000 -verkoston, ja vuonna 2001 Göteborgin Eurooppa-neuvosto asetti tavoitteekseen pysäyttää vuoteen 2010 mennessä biologisen monimuotoisuuden köyhtymisen. Näillä päätöksillä on ratkaiseva merkitys noudattaessa yhteisön sitoutumista luonnonperintönsä säilyttämiseen.

Kun Natura 2000 -verkosto on nyt nimettyjen suojelualueiden luettelon hyväksymisen myötä käytännöllisesti katsoen valmis, ministereiden antamassa El Teiden julkilausumassa vahvistettiin selvät sitoumukset sidosryhmien välisestä yhteistyöstä, verkoston hoidosta ja resurssien kohdentamisesta. Tämä on erityisen tärkeää metsien kannalta, koska metsäluontotyytit ja metsissä elävät lajit ovat suojelun kohteina yli puolessa kaikista suojelualueista. Tästä syystä suojelutavoitteet on otettava entistä paremmin huomioon metsien hoidossa.

Sidosryhmiä on kuultu laajasti laadittaessa tätä asiakirjaa, jolla on tarkoitus parantaa yhteisön kansalaisten tietämystä metsiemme suojelua koskevasta yhteisön lainsäädännöstä. Asiakirjassa ilmaistaan hyvin selvästi, että Natura 2000 -verkoston päämäärät eivät ole ristiriidassa metsäalan taloudellisen toiminnan kanssa. Siinä selitetään, miten suojelukohteet nimetään ja mitä käytännön seurauksia nimeämisestä aiheutuu. Yhtenä osoituksena Euroopan komission avoimuutta korostavasta politiikasta siinä suositellaan biologisen monimuotoisuuden säilyttämisen edellyttämien toimenpiteiden määrittelyä yhteistyössä sidosryhmien kanssa ja tämän prosessin tulosten sisällyttämistä muodollisiin hallinnollisiin tavoitteisiin. Erillisessä jaksossa annetaan useita esimerkkejä luovien lähestymistapojen noudattamisesta sovellettaessa Natura 2000 -verkostoa metsissä ja metsätalouden sekä luonnonsuojelutavoitteiden onnistuneesta yhdistämisestä. Esimerkit ovat jäsenvaltioiden ja sidosryhmien toimittamia. Osittain ne liittyvät erityisiin suojeluohjelmiin, kuten Life-hankkeisiin. Mukana on kuitenkin myös integroituja hankkeita, joissa luonnonsuojelu on vain yksi monista tavoitteista, kuten maaseudun kehittämisohjelmia.

Uskon, että pidätte tätä julkaisua informatiivisena ja haluatte vastata sen sisältämiin haasteisiin sekä hyödyntää sen tarjoamia mahdollisuuksia. Olemme ehkä riippuvaisia metsistämme – mutta nekin ovat riippuvaisia meistä!

Margot Wallström
Ympäristöasioista vastaava komission jäsen

1

Tiivistelmä

Tämän asiakirjan tavoitteena on selvittää metsien ja metsätalouden asemaa ekologisessa Natura 2000 -verkostossa, jotta metsien käyttäjät voivat yhä helpommin omaksua Natura 2000 -verkoston.

Tässä asiakirjassa on yleiskatsaus Natura 2000 -verkostosta, biologisen monimuotoisuuden säilyttämistä koskevasta oikeuskehyksestä ja luontotyyppidirektiiviin sisältyvistä erityisvaatimuksista sekä Euroopan metsien merkityksestä maailmanlaajuisessa suojelutoiminnassa.

Asiakirjassa esitetään myös ohjeelliset suuntaviivat Natura 2000 -alueilla sijaitsevien metsien hoitoa varten. Suuntaviivat perustuvat nykyisiin tulkintoihin luonnonsuojelua koskevasta eurooppalaisesta lainsäädännöstä, kestävää ja monialaista metsänhoitoa edistäviin aloitteisiin (Euroopan metsien suojelua käsittelevä ministerikokous) sekä asiaa koskevaan kirjallisuuteen.

Tämän asiakirjan lähtökohtana on tosiasia, että Euroopan luonnonperintö on muuttunut ihmisten käytettyä sitä vuosisatojen ajan ja että tämän perinnön suojeleminen ja kestävä käyttö Natura 2000 -alueilla edellyttävät monia erilaisia toimia. Ne vaihtelevat ihmisten toiminnan täysin tai valtaosaltaan kieltämisestä erilaisten kestävien käyttötarkoitusten sallimiseen. Tämä edellyttää sitä, että sidosryhmät voivat saavuttaa kompromissin luonnonsuojelullisten ja taloudellis-tuotannollisten päämäärien välillä. Natura 2000 -verkoston tarkoituksena ei ole estää kaikkea taloudellista toimintaa nimetyillä suojelualueilla, mutta se edellyttää, että kunkin alueen hoito määritellään paikallisten olosuhteiden mukaisesti ja että siinä otetaan huomioon sekä luonnonsuojelulliset että taloudellis-tuotannolliset vaatimukset.

Tässä asiakirjassa suositellaan riittävien suojelualueen hoitotavoitteiden ja -toimenpiteiden määrittelyä kuulemalla asianmukaisesti sidosryhmiä sekä kuulemistulosten sisällyttämistä avoimiin pitkän aikavälin hoitosuunnitelmiin.

Jotta metsien käyttäjien olisi vielä helpompi omaksua suojeluohjelmien tavoitteet, tähän asiakirjaan sisältyy myös

- yleiskatsaus nykyisiin ja potentiaaliin yhteisön rahoitusmekanismeihin sekä tietoa niiden tuloksellisesta käytöstä luonnonsuojelussa sekä ekosysteemien hoidossa Natura 2000 -verkoston metsäalueilla

- esimerkkejä taloudellisesti kannattavan metsätalouden onnistuneesta yhdistämisestä luonnonsuojelulisiin tavoitteisiin Natura 2000 -suojelualueilla eri jäsenvaltioissa ja muualla
- kirjallisuusluettelo ja hyödyllisiä Internet-linkkejä.

Kiitokset

Tämän asiakirjan ensimmäistä luonnosta varten tehdystä perustutkimuksesta ja toimituksellisesta koordinoinnista on vastannut Tim Christophersen harjoittelu-

Lyhenneluettelo

ASCI	Area of Special Conservation Interest (erittäin tärkeä suojelualue Emerald-verkostossa)
BD	lintudirektiivi (Birds Directive)
CBD	biologista monimuotoisuutta koskeva yleissopimus (Convention on Biological Diversity, YK:n ympäristö- ja kehityskonferenssi UNCED, Rio de Janeiro 1992)
CEPF	Confederation Européenne des Propriétaires Forestiers (Euroopan metsänomistajien liitto)
COP	Conference of the Parties (ilmastosopimuksen sopimuspuolten konferenssi)
COPA	Comité des Organisations Professionnelles Agricoles de l'Union Européenne (EU-maiden tuottajajärjestöjen keskusjärjestö)
EAKR	Euroopan aluetukirahasto
EEA	Euroopan ympäristövirasto (European Environment Agency)
EFI	Euroopan metsäinstituutti (European Forest Institute)
EMOTR	Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahasto
ESR	Euroopan sosiaalirahasto
ETY	Euroopan talousyhteisö
EU	Euroopan unioni
EY	Euroopan yhteisö
FAO	YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestö (Food and Agriculture Organization of the United Nations)
HD	luontotyyppidirektiivi (Habitats Directive)
IFF	hallitustenvälinen metsäfoorumi (Intergovernmental Forum on Forests)
IPF	hallitustenvälinen metsäpaneeli (Intergovernmental Panel on Forests)
IUCN	Maaailman luonnonsuojeluliitto (International Union for the Conservation of Nature)
KIE	Keski- ja Itä-Euroopan maat
MCPFE	Euroopan metsien suojelua käsittelevä ministerikokous (Ministerial Conference on the Protection of Forests in Europe)
MS	EU:n jäsenvaltiot (Member States)
NFP	kansallinen metsäohjelma (National Forest Programme)
NGO	kansalaisjärjestö (Non-Governmental Organisation)
PO	Euroopan komission pääosasto
pSCI	ehdotettu yhteisön tärkeänä pitämä alue (Natura 2000 -verkostossa) (proposed Site of Community Importance)
RDR	maaseudun kehittämistä koskeva asetus (Rural Development Regulation)
SAC	erityisten suojelutoimien alue (Natura 2000 -verkostossa) (Special Area of Conservation)
SFM	kestävä metsänhoito (MCPFE:n määrittelemänä) (Sustainable Forest Management)
SPA	erityissuojelualue (Natura 2000 -verkostossa, liittyy lintudirektiiviin) (Special Protection Area)
UNCED	YK:n ympäristö- ja kehityskonferenssi (United Nations Conference on Environment and Development)
UNECE	YK:n Euroopan talouskomissio (United Nations Economic Commission for Europe)
UNEP	YK:n ympäristöohjelma (United Nations Environmental Programme)
WWF	Maaailman luonnonsäätiö (World Wide Fund for Nature)
YMP	EU:n yhteinen maatalouspolitiikka
YVA	ympäristövaikutusten arviointi

jaksollaan ympäristöasioiden pääosaston yksikössä B2 "luonto ja sen monimuotoisuus".

Kiitämme erityisesti maatalouden pääosastoa, Euroopan ympäristövirastoa (EEA), Euroopan metsien suojelua käsittelevän ministerikokouksen (MCPFE) Wienin yhteysyksikköä, UNEP:n Euroopan aluetoimistoa Genevessä, Euroopan metsänomistajien liittoa (CEPF), WWF:n Euroopan politiikan toimistoa, Maailman luonnonsuojeluliiton (IUCN) toimistoa Brysselissä ja luonnon kestävää käyttöä käsittelevää IUCN:n eurooppalaista asiantuntijaryhmää, Etelä-Euroopan metsänomistajien liittoa (Union des Sylviculteurs du Sud de l'Europe, USSE), Euroopan paperiteollisuuden keskusjärjestöä (Confederation of European Paper Industries, CEPI), English Nature -järjestöä, Birdlife International -järjestöä, Euroopan maanomistajien keskusjärjestöä (European Landowners Organisation, ELO) sekä Société royale forestière de Belgique -järjestöä (SRFB). Haluamme myös kiittää EU:n jäsenvaltioiden viranomaisia niiden toimittamista huomautuksista ja esimerkeistä.

Tämän asiakirjan luonne ja sen rajoitukset

Tämän asiakirjan ovat laatineet Euroopan komission ympäristöasioiden pääosaston yksiköt saatuaan muilta komission yksiköiltä, sidosryhmiltä ja jäsenvaltioiden viranomaisilta näiden kanssa käytyjen vapaamuotoisten keskustelujen jälkeen hyödyllisiä lisäpanoksia.

Tämä asiakirja kuvastaa vain ympäristöasioiden pääosaston mielipiteitä, eikä se ole luonteeltaan sitova.

Komission yksiköiden esittämät tulkinnat eivät voi olla ristiriidassa direktiivien kanssa. Tämä koskee erityisesti luontotyyppidirektiiviä, koska siihen on kirjattuna toissijaisuusperiaate: jäsenvaltiot voivat varsin vapaasti valita, miten ne toteuttavat käytännössä Natura 2000 -verkostoon kuuluvia alueita koskevat erityistoimenpiteet. Ja joka tapauksessa jäsenvaltioilla on vapaus valita, miten ne toteuttavat käytännön toimenpiteitä, kunhan nämä vain ovat direktiivin yleistavoitteen mukaisia.

Tällä asiakirjalla ei ole tarkoitus antaa lopullisia vastauksia yksittäisiä suojelualueita koskeviin kysymyksiin. Jokaista suojelualueita on käsiteltävä tapauskohtaisesti mutta yleisiä suuntaviivoja noudattaen.

Tätä asiakirjaa muutetaan tulevaisuudessa, sitä mukaa kuin metsätaloudesta jäsenvaltioiden Natura 2000 -suojelualueilla kertyy uusia kokemuksia ja asiaan kuuluvia mahdollisia oikeustapauksia saadaan käytettäväksi. Ympäristöasioiden pääosasto voi myöhemmin laatia tästä tekstistä myös yksinkertaistetun version laajempaa jakelua varten.

Tässä asiakirjassa rajoitutaan käsittelemään 15:tä EU:n nykyistä jäsenvaltiota, eikä siinä oteta huomioon jäsenvaltioiden erityisolosuhteita. Tämä johtuu siitä, että komissiolla ei ole toimivaltuuksia EU:n ulkopuolissa luonnonsuojelukysymyksissä ja että valmistelevat kuulemiset eivät kattaneet ehdokasmaita.

2

Johdanto

2.1 Tämän asiakirjan tarkoitus

Tämän asiakirjan tavoitteena on selkeyttää metsien ja metsätalouden merkitystä pyrittäessä säilyttämään Euroopan luonnonperintöä Natura 2000 -verkostossa. Asiakirjan toivotaan parantavan luontotyyppidirektiivin menetelmien ymmärtämystä eri sidosryhmissä. Tätä asiakirjaa toivotaan myös voitavan täydentää jäsenvaltioiden laatimilla maakohtaisilla ohjeilla.

Ottaen huomioon, että Euroopassa on suuri määrä erilaisia metsäluontotyyppisiä ja että sosiaalis-taloudelliset olosuhteet vaihtelevat paljon sekä alueellisesti että paikallisesti, tässä asiakirjassa ehdotetaan Natura 2000 -verkostoon kuuluvien metsäalueiden hoitoa koskevia yleisiä suuntaviivoja ja suosituksia. Tämä teksti on laadittu pitäen täysin mielessä Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 5 artikla, jossa vahvistetaan toissijaisuusperiaate, yksi Euroopan unionin rakenteen peruspilareista. Tämän periaatteen ja luontotyyppidirektiivin täytäntöönpanomenettelyjen mukaisesti kaikki tiettyä suojelualueita koskevat päätökset olisi aina tehtävä tarkoitukseen parhaiten soveltuvalla hallinnollisella tasolla ottaen huomioon paikalliset erityisolosuhteet.

Näiden suuntaviivojen erityisiä tavoitteita ovat

- yksityisten ja julkisten metsänomistajien, metsien käyttäjien, luonnonsuojeluviranomaisten, kansalaisjärjestöjen ja muiden sidosryhmien informointi eri puolilla Eurooppaa saavutetuista Natura 2000 -verkoston ja metsätalouden alaan liittyvistä kokemuksista
- eri sidosryhmien välisen ajatustenvaihdon aloittaminen ja helpottaminen
- Natura 2000 -metsänsuojelualueiden hoitoa koskevien ohjeellisten suuntaviivojen muodostaman kehysten laatiminen ja luontotyyppidirektiivin tavoitteisiin pyrittäessä käytettyjä keinoja koskevien tapauskohtaisten tutkimusten esittely
- sidosryhmien informointi Natura 2000 -verkostoon kuuluvien metsien hoitoa ja niihin liittyvää metsätaloutta koskevista olemassa olevista ja tulevista rahoitusmahdollisuuksista.

2.2 Miksi Natura 2000 -verkostoa ja metsiä koskeva laaja kertomus?

Koska yli puoleen kaikista EU:n laajuiseen ekologiseen Natura 2000 -verkostoon sisällytettäväksi ehdotetuista suojelualueista sisältyy metsäalueita, erityiset metsäalueita koskevat ohjeet ovat tarpeen. Perustamisvaiheessa olevaa Natura 2000 -verkostoa, joka on Euroopan historian kunnianhimoisin luonnonsuojelualue, ei voida täydentää, ilman että EU:n metsäsektori ymmärtää sen tavoitteet ja myötävaikuttaa niiden saavuttamiseen. Tähän asiakirjaan on koottu Natura 2000 -verkostoon liittyvät olemassa olevat tiedot metsistä, suojelualueiden hoidosta ja metsänhoidosta. Se on osoitettu kansallisille hallintoviranomaisille, metsänomistajille, metsien käyttäjille, luonnonsuojelujärjestöille ja metsissä tai niiden parissa työskenteleville kansalaisille. Se muodostaa osan julkaisusarjasta, jonka komission ympäristöasioiden pääosasto on laatinut Natura 2000 -verkostoon liittyvistä teknisistä ja oikeudellisista kysymyksistä. ⁽¹⁾

Euroopan eri puolilla on ilmennyt monia väärinkäsityksiä Natura 2000 -verkostoa perustettaessa (katso taulukko 1). Nämä johtuvat osittain siitä, että eri jäsenvaltiot ovat varsin perustellusti esittäneet erilaisia tulkintoja siitä, mikä osuus niillä tulisi olla Natura 2000 -verkoston luomisessa. Laajimmalle levinnyt väärinkäsitys on se, että Natura 2000 -verkoston tarkoituksena on perustaa tiukasti suojeltujen luonnonsuojelualueiden järjestelmä, jonka puitteissa ei saa harjoittaa minikäänlaista taloudellista toimintaa. Vaikka luontotyyppidirektiivin liitteissä luetelluista kaikkein uhanalaisimmista lajeista ja luontotyypeistä monien suojelua on tulevaisuudessa epäilemättä parannettava, suurin osa yhteisön tärkeinä pitämistä alueista (SCI) ja erityissuojelualueista (SPA – katso kohta 3.1) on ollut jo satoja vuosia inhimillisen kulttuurin vaikutuspiirissä. Monissa tapauksissa juuri tämä ihmisen vaikutus on edistänyt ekologisesti arvokkaan luontotyypin kehitty-

mistä. Siksi Natura 2000 -verkoston tavoitteena on mahdollistaa asianmukainen taloudellinen toiminta, jolla voidaan pitää yllä tai parantaa tiettyjen alueiden suojelun tasoa.

Natura 2000 -alueiden hoitoa koskevan yleisperiaatteen mukaisesti kasvien ja eläinten suojelu on etusijalla päätettäessä luonnonsuojelun hoidosta. Kunhan suotuisa suojelun taso voidaan säilyttää tai palauttaa yhdistettynä metsien talouskäyttöön, jota useimmilla metsäalueilla odotetaan voitavan harjoittaa, toiminta voi jatkua ilman suuria muutoksia. Joissakin tapauksissa näitä taloudellisia toimintoja voidaan joutua rajoittamaan, tai – päinvastaisessa tapauksessa – kustannustehokkaampi hoitotapa voi auttaa saavuttamaan suojelutavoitteet. Tästä voidaan päättää vain tapauskohtaisesti ottaen huomioon kunkin alueen suojelun taso ja tarvittaessa laadittavien alueen hoitosuunnitelmien tai aluekohtaisten suojelutavoitteiden laatimisen yhteydessä.

Natura 2000 tarjoaa mahdollisuuden edistää maaseudun kehittämistä ja metsätalouden uudelleensuuntautumista käyttäen erityisesti mahdollisuutta korvata omistusoikeuden rajoituksista aiheutuneet haitat. Näiden kysymysten ratkaiseminen kuuluu jäsenvaltioille, ja ratkaisut on mahdollista rahoittaa osittain yhteisön budjetista (katso 7. luku).

Euroopan unionin metsästrategiasta 15. joulukuuta 1998 annetussa neuvoston päätöslauselmassa ⁽²⁾ tunnustetaan tarve suojella alueita, jotka edustavat kaikkia metsäekosysteemejä ja joilla on erityistä ekologista arvoa. Päätöslauselmassa todetaan, että Natura 2000 -verkostoa perustettaessa olisi otettava huomioon taloudelliset, sosiaaliset ja kulttuurin liittyvät vaatimukset sekä alueelliset ja paikalliset ominaispiirteet ja että metsänomistajien osallistuminen verkoston kehittämiseen olisi varmistettava. Näin ollen tässä kertomuksessa esitetään suosituksia sellaisen lähestymistavan omaksumiseksi, johon kuuluu kaikkien asianomaisten sidosryhmien osallistuminen Natura 2000 -suojelualueiden hoitotoimenpiteisiin tai hoitosuunnitelmien laatimiseen.

⁽¹⁾ Lisätietoja Natura 2000 -verkostosta ja kaikista luontotyyppidirektiiviin liittyvistä oikeudellisista teksteistä sekä muita asiaan kuuluvia tietoja on saatavilla Europa-palvelimen luonnonsuojeluasioiden käsitteleviltä sivuilta osoitteesta <http://europa.eu.int/comm/environment/nature/home.htm>.

⁽²⁾ http://www.europa.eu.int/comm/agriculture/fore/index_fi.htm

Taulukko 1. Joidenkin Natura 2000 -verkostoa koskevien harhakäsitysten hälventäminen.

Yleisiä Natura 2000 -verkostoa koskevia harhakäsityksiä	Oikeudelliset ja hallinnolliset tosiasiat
"Luontotyyppidirektiivi on Brysselin teknokraattien salaa kokoon kyhäämä yhteisön aloite."	Jäsenvaltioiden ministerit hyväksyivät luontotyyppidirektiivin yksimielisesti vuonna 1992, sen jälkeen kun neuvosto ja Euroopan parlamentti olivat keskustelleet siitä viisi vuotta. Tämän ajan kuluessa monet eturyhmät esittivät kantansa sekä jäsenvaltioiden että Brysselin viranomaisille, ja niiden huomautukset otettiin huomioon.
"Komissio päättää, mitkä alueet on sisällytettävä Natura 2000 -verkostoon."	Vastuu Natura 2000 -suojelualueiden ehdottamisesta kuuluu ennen kaikkea jäsenvaltioille: 1) Jäsenvaltiot esittävät luettelon oman alueensa suojelualueista. 2) Näiden kansallisten luetteloiden pohjalta komissio laatii yhteistyössä kunkin yksittäisen jäsenvaltion kanssa eurooppalaisen luettelon yhteisön tärkeinä pitämistä alueista (SCI). 3) Jäsenvaltiot nimeävät nämä alueet erityisten suojelutoimien alueiksi (SAC). Lintudirektiivin osalta jäsenvaltiot nimeävät alueet suoraan erityissuojelualueiksi (SPA).
"Kaikista Natura 2000 -suojelualueista tulee luonnonsuojelualueita."	Jäsenvaltioilla on mahdollisuus valita mekanismit, joita ne soveltavat alueen hoidossa. Ne voivat olla <ul style="list-style-type: none"> ■ lakisäätteisiä (esimerkiksi luonnonsuojelualueen perustaminen) ■ sopimuksenvaraisia (esimerkiksi hoitosopimuksen tekeminen maanomistajan kanssa) ■ hallinnollisia (tarvittavien välineiden toimittaminen).
"Meille sanellaan Brysselistä, mitä milläkin alueella saa ja ei saa tehdä."	Luontotyyppidirektiiviä sovellettaessa ja Natura 2000 -verkostoa muodostettaessa noudatetaan toissijaisuusperiaatetta. Jäsenvaltioiden asia on päättää, miten ne direktiivin tavoitteiden mukaisesti parhaiten suojelevat kyseisiä alueita. Vaikka hoitosuunnitelmat eivät olekaan pakollisia, ne mainitaan hyödyllisinä välineinä.
"Meidän on luonnon suojelemiseksi lopetettava kaikenlainen toiminta alueilla."	Lajien tai luontotyyppien suojeleminen voi olla aivan hyvin sopusoinnussa ihmisten hyvin hoitamien toimintojen, kuten matkailun, metsästyksen, metsätalouden jne., kanssa. Monet luonnonsuojelualueet ovat erittäin riippuvaisia ihmisten harjoittamista toimista (esimerkiksi maataloudesta). Luonnonsuojelu tarjoaa myös lisämahdollisuuksia ihmisten toimille (ympäristömatkailu, vapaa-ajan toiminnot, luontomerkkien myöntäminen tuotteille jne.). Tiettyjen toimien rajoittamista tai kieltämistä siksi, että ne muodostavat merkittävän uhan lajeille tai luontotyypeille, on harkittava tapauskohtaisesti.
"Natura 2000 -alueilla asuvien ihmisten on maksettava suojelusta aiheutuvat kustannukset."	Jäsenvaltiot ja komissio varmistavat, että Natura 2000 -verkoston kustannukset jaetaan kaikkien kesken. Jäsenvaltioita pyydetään suojelualueiden kansallista luetteloa toimittaessaan arvioimaan ensisijaisten lajien tai luontotyyppien suojelualueiden hoidosta aiheutuvat kustannukset ja ilmoittamaan ne komissiolle. Sen jälkeen komission on laadittava suunnitelma näiden kustannusten osarahoituksen järjestämiseksi. Käytettävissä on useita komission rahastoja, joita voidaan hyödyntää tässä prosessissa (esimerkiksi maatalousympäristöä koskevat toimenpiteet, rakennerahastot, Life-rahoitusväline jne.).
"Natura 2000 -verkostoa vaivaa yleinen avoimuuden puute."	Komission toimet Natura 2000 -verkoston perustamiseksi pyritään saamaan kaikkiin tavoin mahdollisimman avoimiksi. Asiaa koskeva uutiskirje laaditaan kolme kertaa vuodessa ja se jaetaan kaikille, jotka ovat kiinnostuneita seuraamaan prosessin kulkua.
"Kun alue on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon, sitä ei saa kehittää/käyttää millään tavalla."	Luontotyyppidirektiivi ei lähtökohtaisesti estä uusien toimintojen aloittamista tai muutoksien tekemistä Natura 2000 -suojelualueella. Kaikki uudet suunnitelmat tai ohjelmat, joilla on nimettyihin suojelualueisiin todennäköisesti merkittävä vaikutus, on ennen niiden toteuttamista arvioitava asianmukaisesti. Jos aiottu toiminta aiheuttaa suojelualueelle todennäköisesti merkittävää vahinkoa eikä vaihtoehtoista tapaa toiminnan toteuttamiseksi ole löydetty, sen toteuttamista on lupa jatkaa vain, jos ylivoimainen yleinen etu sitä vaatii ja jos aiheutuva vahinko on tarkoitus korvata.

2.3 Sidosryhmien osallistumisen merkitys

Suuren yleisön oikeus saada tietoja ympäristökysymyksistä ja -lainsäädännöstä on lisääntynyt viime vuosina, ja komissio pyrkii jatkuvasti parantamaan toimiansa avoimuutta kaikilla politiikan alueilla. Ympäristöasioista vastaava komission jäsen Margot Wallström ilmaisi tämän hyvin selvästi esipuheessaan julkaisuun *Natura 2000 -alueiden suojeleminen ja käyttö – luontodirektiivin 92/43/ETY 6 artiklan säännökset* ⁽³⁾: "[Natura 2000 -verkoston] onnistuminen edellyttää kuitenkin ennen kaikkea alueilla elävien ja niistä riippuvaisten ihmisten aktiivista osallistumista tähän suojeeluun ja hoitoon."

Laajalle levinnyt huoli yleisön oikeudesta saada käyttöönsä tietoja ympäristölainsäädännöstä on johtanut siihen, että Tanskan Århusissa tehtiin 25. kesäkuuta 1998 YK:n Euroopan talouskomission yleissopimus tiedon saannista, kansalaisten osallistumisoikeudesta sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeudesta ympäristöasioissa. Kaikki EU:n jäsenvaltiot ja Euroopan yhteisö ovat allekirjoittaneet yleissopimuksen. Sen jälkeen kun on hyväksytty kolme direktiiviä aiheista yleinen tiedonsaantioikeus, oikeus osallistua kuulemismenettelyihin sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeus, Euroopan unionista tulee täysivaltainen yleissopimuksen osapuoli.

"Århusin yleissopimus" ⁽⁴⁾ on uudentyypinen ympäristösopimus, jolla on kauaskantoinen merkitys Euroopan kansalaisille. Siinä yhdistetään ympäristöoikeudet sekä ihmisoikeudet, ja sen perusajatuksena on se, että keskeinen kehitys on mahdollista saavuttaa vain, jos kaikki sidosryhmät osallistuvat prosessiin. Yleissopimuksen keskeisenä tavoitteena on kansalaisten ja viranomais-

ten välinen demokraattinen vuorovaikutus, ja sillä luodaan uutta prosessia, jonka mukaisesti kansalaiset voivat osallistua neuvotteluihin kansainvälisistä sopimuksista ja niiden täytäntöönpanoon.

Luontotyyppidirektiivin tultua voimaan vuonna 1992 kaikki jäsenvaltiot ovat vaihtelevalla menestyksellä pyrkineet informoimaan sidosryhmiä ja suurta yleisöä Natura 2000 -verkoston perustamisesta. Jotkin jäsenvaltiot ovat noudattaneet kansalaisten osallistumista voimakkaasti edistävää ja avointa lähestymistapaa suojelealueiden nimeämisprosessiin järjestämällä kuulemisia ja mahdollistamalla valitukset hallinto-oikeuksiin. Toiset jäsenvaltiot taas ovat noudattaneet muita selkeämmin ylhäältä johdettua lähestymistapaa. Monilla alueilla on ollut ja on edelleen puutetta Natura 2000 -verkoston varsinaista toimintaa koskevasta tiedosta. Tämä osoittaa, että lisäonnistukset ovat tarpeen tiedon jakamiseksi tehokkaasti kansalaisille ja muille hallinnon tasoille Natura 2000 -verkoston merkityksestä Euroopan luonnonperinnön tulevaisuudelle. Vaikka asianomaisten sidosryhmien ja kansalaisten informointi Natura 2000 -verkostosta onkin lähinnä jäsenvaltioiden tehtävä, ympäristöasioiden pääosasto aikoo tukea näitä tiedotuskampanjoita, aina kun se on vain mahdollista.

Metsätalouden osalta kaikkien asianomaisten tahojen (muun muassa metsänomistajien, maaseutuyhteisöjen ja metsäalan yrittäjien, kuten metsäurakoitsijoiden, metsäalan teollisuuden ja luonnonsuojelujärjestöjen) osallistuminen Natura 2000 -alueiden hoitoon on erityisen tärkeää, koska biologisen monimuotoisuuden suojeleminen riippuu usein ihmisten toiminnan jatkumisesta erityisesti alueilla, joilla on pidettävä yllä muun kuin kliimaksivaiheen kasvillisuutta.

⁽³⁾ Julkaisu on mahdollista ladata Internetistä, tai sen voi tilata osoitteesta Euroopan komissio, ympäristöasioiden pääosasto, yksikkö B2, B-1049 Bryssel. Tietoja Euroopan luonnonsuojelulainsäädännöstä on saatavilla Internet-osoitteesta <http://europa.eu.int/comm/environment/nature/legis.htm>.

⁽⁴⁾ Katso lisätietoja yleissopimuksen kotisivulta osoitteesta <http://www.unece.org/env/pp/>.

3

Natura 2000 -verkosto

3.1 Periaate

Vuonna 1992 annetussa direktiivissä 92/43/ETY (luontotyyppidirektiivi) on asetettu tavoitteeksi eurooppalaisen luonnonsuojeluverkoston perustaminen. Verkoston nimi on Natura 2000, ja se koostuu lintudirektiivin 79/409/ETY mukaisista "erityissuojelualueista" (SPA) ja tulevista luontotyyppidirektiivin mukaisista "erityisten suojelutoimien alueista" (SAC). Natura 2000 -verkoston perusajatus on yksinkertainen: luonto ei pääty hallinnollisille rajoille, joten jos haluamme säilyttää luonnonympäristömme elinvoimaisuuden ja monimuotoisuuden, meidän on ajateltava ja toimittava kansainvälisesti. Luonnonvarojen ja niiden monimuotoisuuden tuloksellinen suojelu Euroopassa on näin ollen mahdollista toteuttaa vain koko Euroopan tasolla. Luontotyyppidirektiiviin valittu lähestymistapa on kokonaisvaltainen. Sillä varmistetaan biologisen monimuotoisuuden säilyttäminen; lisäksi sillä pyritään edistämään kestäviä toimintoja, jotka tukevat Natura 2000 -suojelualueille asetettuja luonnonsuojelutavoitteita. Näin ollen se tarjoaa välineen edistää uusia maaseudun kehittämisen malleja erityisesti joillakin EU:n syrjäisimmillä alueilla. Luontotyyppidirektiivillä on myös suuri poliittinen merkitys, koska sen säännökset ovat EU:n jäsenvaltioita oikeudellisesti sitovia.

Verkoston odotetaan aikanaan kattavan noin 450 000 neliökilometriä eli keskimäärin ⁽⁵⁾ 10–15 prosenttia EU:n alueesta. Natura 2000 -verkosto on EU:n jäsenvaltioiden tärkeä yhteinen ponnistus biologisen monimuotoisuuden suojelua koskevien kansainvälisten sopimusten, kuten Rion UNCED-konferenssissa 1992 hyväksytyyn biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen, noudattamiseksi.

Euroopan parlamentti totesi päätöslauselmassaan ⁽⁶⁾ komission tiedonannosta neuvostolle ja Euroopan parlamentille biologista monimuotoisuutta koskevasta Euroopan yhteisön strategiasta KOM(98) 42, ettei "lajien monimuotoisuuden, ekosysteemien eikä geneettisen luonnonperinnön häviämistä voida korjata – toisin kuin monia muita ympäristöongelmia". Kööpenhaminassa sijaitsevan Euroopan ympäristöviraston kerää-

⁽⁵⁾ Tätä lukua ei ole pidettävä ehdottomana, koska se tarkoittaa huomattavasti vaihtelevien lukujen keskiarvoa. Vaihtelut riippuvat jäsenvaltioiden erityisolosuhteista ja kunkin jäsenvaltion sisäisten alueiden eroista.

⁽⁶⁾ EYVL C 341, 9.11.1998, s. 12.

mien tietojen mukaan Euroopan biologinen monimuotoisuus on vähenemässä: monet lajit ovat vakavasti uhattuina tai kuolleet lähes sukupuuttoon (*Euroopan ympäristö: toinen arviointi*, EEA, 1998, ja *The Environment at the Turn of the Century*, EEA, 1999). Katoavat lajit ovat useimmiten alkuperäislajeja, jotka ovat riippuvaisia luonnonmukaisista luontotyypeistä, puhtaasta vedestä ja ilmasta sekä ihmisen aiheuttamien häiriöiden vähäisyydestä. Natura 2000 -verkoston perustaminen on hyvin tärkeää luontotyyppien ja lajien jatkuvan vähenemisen pysäyttämiseksi sekä mahdollisuuksien mukaan luonnonperintömme ja maaseudun luonnonvarojen köyhtymisvaaran kääntämiseksi.

Siksi Natura 2000 -verkoston mukainen yhtenäinen verkosto on edistysaskel kohti alkuperäisten luontotyyppiemme ja lajiemme tuloksellista suojelua. Vaikka Natura 2000 -verkostoon odotetaan lopulta liitettävän 15 prosenttia EU:n alueesta, jäljelle jäävällä EU:n maapinta-alalla on silti tärkeä merkitys kestävä kehityksen ja biologisen monimuotoisuuden hoidon yleisen tavoitteen saavuttamiselle myös metsätaloudessa. Tämä merkitsee, että biologista monimuotoisuutta koskevat kysymykset on tarpeen sisällyttää paljon laajemmin kansallisiin metsänhoito-ohjelmiin ja -aloitteisiin sekä yleisiin metsänhoidollisiin käytäntöihin. Tässä suhteessa Natura 2000 -verkostolla voi olla suuntaa antava tehtävä.

3.2 Tekninen täytäntöönpano

Natura 2000 -verkoston perustamista varten oli luotava tieteellinen menetelmä, jota noudattaen suojelualueet nimettäisiin. Luontotyyppidirektiivin liitteessä I luetellut luontotyypit ryhmiteltiin aluksi viiteen luon-

nonmaantieteelliseen vyöhykkeeseen käyttäen maapitteen Corine-luokitusjärjestelmää. Nämä vyöhykkeet ovat alpiininen vyöhyke, atlanttinen vyöhyke, kontinentaalinen vyöhyke, Makaronesian vyöhyke ja Välimeren vyöhyke. Kun Itävalta, Suomi ja Ruotsi liittyivät vuonna 1995 EU:hun, tähän luetteloon lisättiin neuvoston päätöksellä vielä boreaalinen vyöhyke. Luonnonmaantieteelliset vyöhykkeet mahdollistavat nykyisen luonnonperinnön sekä luontotyyppidirektiivin liitteissä lueteltujen luontotyyppien ja lajien puolueettoman arvioinnin, joka ei perustu kansallisiin rajoihin.

Luontotyyppidirektiivin liitteessä I luetellaan 59 metsäluontotyyppiä, jotka ovat harvinaisia tai jännöseluonteisia ja/tai joissa elää yhteisön tärkeinä pitämiä lajeja. Metsäluontotyypit on ryhmitelty seuraaviin kuuteen Euroopassa tärkeinä pidettyjen suojeltavien luontotyyppien luokkaan:

- boreaaliset luonnonmetsät
- tammi- ja pyökkimetsät
- Välimeren alueen lehtimetsät
- Välimeren alueen sklerofyyttiset metsät
- lauhkean vyöhykkeen vuoristojen havumetsät
- Välimeren ja Makaronesian vuoristojen havumetsät.

Luontotyyppien lisäksi luontotyyppidirektiivissä nimitetään yhteisön tärkeinä pitämiksi myös noin 200 eläinlajia ja yli 500 kasvilajia. Niiden suotuisan suojelun tason varmistaminen edellyttää monenlaisia toimenpiteitä, kuten suojelualueiden nimeämistä (liite II), yleisiä suojelutoimenpiteitä (liite IV) ja käytön sääntelyä (liite V).

Lintudirektiivin liitteessä I luetellaan yli 180 lintulajia, joita varten on nimettävä erityissuojelualueet (SPA)

Taulukko 2. Luonnonmaantieteelliset vyöhykkeet (katso oheinen kartta).

Luonnonmaantieteellinen alue	Maat, joiden aluetta vyöhykkeeseen kuuluu
Alpiininen vyöhyke	Saksa, Espanja, Ranska, Italia, Itävalta, Suomi ja Ruotsi
Atlanttinen vyöhyke	Belgia, Tanska, Saksa, Espanja, Ranska, Irlanti, Alankomaat, Portugali, Ruotsi ja Yhdistynyt kuningaskunta
Boreaalinen vyöhyke	Suomi ja Ruotsi
Kontinentaalinen vyöhyke	Belgia, Tanska, Saksa, Ranska, Italia, Luxemburg, Itävalta ja Ruotsi
Makaronesian vyöhyke	Espanja ja Portugali
Välimeren vyöhyke	Kreikka, Espanja, Ranska, Italia ja Portugali

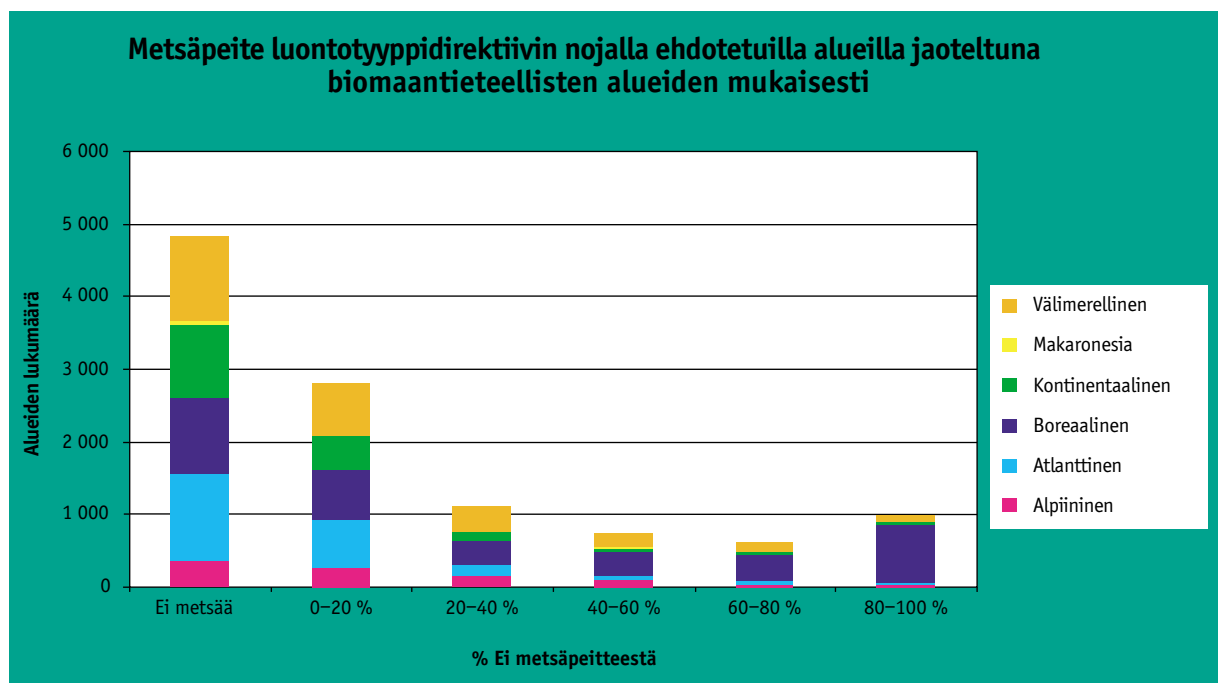
noudattaen jäsenvaltioiden suoraa ilmoitusmenettelyä komissiolle. Monet kyseisistä lajeista ovat riippuvaisia metsäluontotyypeistä joko sellaisinaan (tikat, metsäkanalinnut, peipot ja kerttuset) tai edellyttäen erilaisia maisemallisia erityispiirteitä, kuten pieniä kosteikkoja (kahlaajat, rantalinnut) ja metsänreunoja (pöllöt ja muut petolinnut).

Jäsenvaltioiden on luontotyyppidirektiivin 4 artiklan mukaisesti ehdotettava näihin metsäluontotyypeihin liittyviä yhteisön tärkeinä pitämiä suojelualueita kulta-kin kuudelta luonnonmaantieteelliseltä vyöhykkeeltä. Euroopan komission nimenomaisena tarkoituksena on varmistaa, että Natura 2000 -verkostoon kuuluu yhtenäinen metsäalueiden verkosto. Biologista monimuotoisuutta koskevassa toimintasuunnitelmassa luonnonvarojen suojelemiseksi (7) asetetaan kunnianhimoiseksi tavoitteeksi kaikkien luontotyyppidirektiivin liitteessä I mainittujen metsätyyppien arviointi ja niiden riittävä edustus verkostossa vuoteen 2002 mennessä. Tämä kuvastaa metsäluontotyyppien merkitystä Natu-

ra 2000 -verkostossa ja biologisen monimuotoisuuden yleisessä suojelussa.

Natura 2000 -verkoston perustaminen on vuodesta 1992 edistynyt vaihtelevasti kaikissa jäsenvaltioissa. Kaikissa EU:n 15 jäsenvaltiossa kuuteen luonnonmaantieteelliseen vyöhykkeeseen kuuluvat noin 14 000 suojelualueita on luetteloitu ehdotetuiksi yhteisön tärkeinä pitämiksi alueiksi (pSCI – proposed Site of Community Importance) Natura 2000 -verkostoon liittämistä varten. Näistä ehdotetuista luetteloista keskustellaan jäsenvaltioiden, ympäristöasioiden pääosaston ja tarkkailijoina olevien kansalaisjärjestöjen, kuten maanomistaja- ja luonnonsuojelujärjestöjen, kesken. Jäsenvaltioiden on sitten vahvistettava tarkistetut luettelot erityisten suojelutoimien alueista (SAC) viimeistään kesäkuussa 2004.

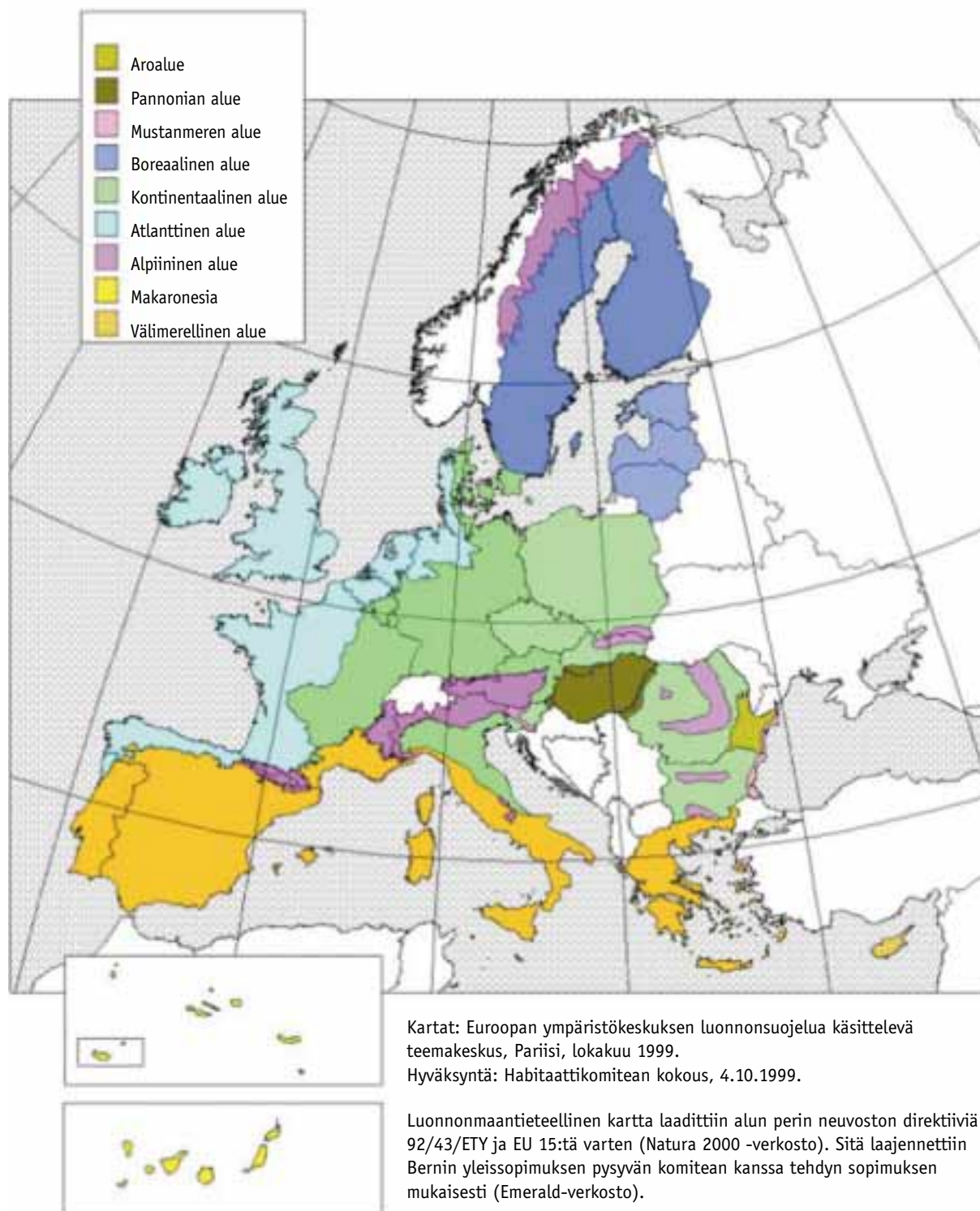
Oheinen kuvio antaa yleiskuvan siitä, mikä merkitys metsillä (luontotyyppidirektiivin liitteessä I tarkoitetut luontotyypit) on Natura 2000 -suojelualueiden eri luonnonmaantieteellisille vyöhykkeille pSCI-luetteloiden nykyvaiheen mukaisesti. (8)

(7) Toimintasuunnitelma (KOM(2001) 162 lopullinen) on biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen 8 artiklan täytäntöönpanoväline.

(8) Kaikki tässä kertomuksessa mainitut luvut perustuvat helmikuussa 2002 käytettävissä olleisiin tietoihin.

Luonnonmaantieteellisten alueiden viitteellinen kartta EU 15 + 12

4

Tietoa EU:n metsistä, metsätaloudesta ja ympäristöstä

EU:n metsien kokonaispinta-ala on noin 113 miljoonaa hehtaaria (36 prosenttia unionin pinta-alasta), ja siitä 87 miljoonaa hehtaaria katsotaan talousmetsäksi. EU:n metsistä 65 prosenttia on yksityisessä omistuksessa.

Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittyminen EU:n jäseneksi teki siitä maailman toiseksi suurimman paperin ja sahatavaran tuottajan. Se on metsätuotteiden suurin tuoja ja kolmanneksi suurin viejä. Metsillä on myös Välimeren alueelle erittäin suuri merkitys, koska ne suojaavat ympäristöä ja koska ne ovat tärkeitä biologisen monimuotoisuuden säilyttäjiä. EU:n metsiin perustuvien toimialojen tuotannon arvo on kaikkiaan lähes 300 miljardia euroa, ja toimialat työllistävät noin 2,2 miljoonaa ihmistä.

Metsätyyppien, metsäalueiden ja omistussuhteiden erot EU:ssa

- Itävalta, Suomi ja Ruotsi ovat runsasmetsäisiä, ja niissä on huomattava lähinnä havumetsiin perustuva metsäalan teollisuus.
- Kreikassa, Espanjassa, Ranskassa, Italiassa ja Portugalissa on Välimeren alueen metsiä, joita hoidetaan lähinnä ympäristön suojaamisen vuoksi ja joissa metsäpalot muodostavat vakavan potentiaalisen uhan. Erityisesti Ranskassa ja Italiassa on myös suuria lauhkean vyöhykkeen metsiä ja vuoristometsiä, mukaan lukien vesakkometsät, maatilojen metsäpalstat ja yhteismetsät.
- Belgiassa, Saksassa, Ranskassa ja Luxemburgissa metsien omistus pohja vaihtelee, metsätyyppejä on paljon, ja puuntuotanto on merkittävä mutta ei aina tärkein metsän käyttömuoto.
- Tanskassa, Irlannissa, Alankomaissa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa on lähinnä talouskäytössä olevia istutusmetsiä, joskin niiden hoitotavoitteet on viimeksi kuluneen vuosikymmenen aikana laajennettu käsittämään myös palvelutehtäviä.
- Pohjois-Espanjassa, Lounais-Ranskassa ja osassa Portugalia on suuria teollisuuspuun tuotantoon tarkoitettuja istutusmetsiä, joiden päätarkoituksena on selluloosan tuotanto.

EU:n metsäympäristöjen tila

(Lähteet: Euroopan ympäristö: toinen arviointi, EEA, 1998, ja Environment in the EU at the Turn of the Century, EEA, 1999.)

- Metsien pinta-ala on vaihdellut huomattavasti viimeisen vuosikymmenen aikana, ja monissa maissa metsää on hyvin vähän, tai sen laatu on hyvin heikko.
- Nykyinen metsäpinta-ala on tulosta viime vuosikymmenien jatkuvasta kasvusta, joka johtuu pääasiassa suunnitellusta metsityksestä ja metsien kasvusta puolittain luonnontilassa olevilla alueilla, joilla on luovuttu maiden viljelystä tai laiduntamisesta. Metsäala laajenee edelleen, ja kehitys jatkuu YMP:n kehityksen vuoksi, jonka odotetaan vapauttavan entistä enemmän viljelypinta-alaa.
- Metsäluontotyyppinä muuttavat metsien hoidon tehostuminen ja yhdenmukaisuuden lisääntyminen, alueiden pirstoutuminen, vieraiden puulajien käytön lisääntyminen, metsästyksen tarkoitettujen eläinten tuominen alueille tai ylläpito niillä, ojitukset sekä ilman saastuminen.
- Metsän tuottavuus ja kokonaistuotanto lisääntyvät monilla alueilla huolimatta siitä, että metsien terveys heikkenee ja että ne ovat alttiina vakaville tuholaisien hyökkäyksille. Tuotannon lisääntyminen johtuu todennäköisesti siitä, että metsien viljelyssä käytetään hyväntuottoisia lajikkeita ja niiden hoidossa lannoitteita ja tuholaismyrkyjä, että ilman hiilidioksidipitoisuudet ovat suuria ja että ympäristö rehevöityy.
- Vain hyvin pieni osa luonnonmetsistä, jotka aikoinaan peittivät valtaosan Euroopasta, on edelleen koskemattomia. Jäljellä olevat osat ovat enimmäkseen eristyksissä olevia saarekkeitä, ja vanhojen, täysin tai osittain luonnontilaisten lehti- ja havumetsien katoaminen jatkuu. Länsi-Euroopassa alle kolmannes koko metsäalasta on osittain luonnontilaista, eikä todella luonnontilassa olevia vanhoja metsiä ole enää juuri lainkaan jäljellä.
- Joitakin uusia metsäluontotyyppinä luodaan. Niitä ovat esimerkiksi lyhyessä viljelykierron kasvatettavat joulukuusimetsät, energiapuun tuotantoon käytettävät metsät tai vieraiden puulajien, kuten eukalyptuksen, viljelyalueet. Tällaisten metsien biologinen monimuotoisuus on yleensä vähäinen.

Yhteenvedon voidaan todeta, että vaikka EU:n metsien kokonaispinta-ala laajenee, metsien ekosysteemin ympäristöllinen laatu on usein heikkenemässä.

Euroopan metsien biologinen merkitys

Metsiä voidaan edelleen pitää tärkeimpänä osana Euroopan luontoa. Yksi metsien elinvoimaisuutta kuvaava indikaattori on se, että metsäbiotoopeissa elää edelleen suurin osa maanosan selkärangaisista (nisäkkäitä, lintuja, matelijoita ja sammakkoeläimiä).

Euroopan ekosysteemin erityisluonne unohdetaan usein. Jopa yleisimpiä metsien puulajeja tavataan käytännöllisesti katsoen vain Euroopasta. Punapyökkä ja rautatamma ei tavata kauempaa idästä kuin Mustanmeren alueelta tai Kaukasukselta. Talvitamma ei menesty Euroopan itärajaa Uralia kauempana. Eurooppalaiset valkopyökit kasvavat vielä Kaukasuksella mutta eivät varsinaisessa Aasiassa. Tuhannet hyönteisten ja selkärankaisten lajit ovat riippuvaisia näitä puita sisältävistä metsäluontotyypeistä.

Monia luontotyyppinä ja kasvistoja tavataan yksinomaan Euroopassa, ja siksi niiden tulevaisuuden turvaaminen on yksinomaan Euroopan maiden vastuulla. Euroopassa on myös useita rajallisella alueella esiintyviä kotoperäisiä lajeja.

Metsissä viimeisten viidensadan vuoden aikana tapahtuneet muutokset (katso liite I) ovat johtaneet siihen, että suuri määrä lajeja on sukupuuttoon kuoleminen partaalla. Monet lajit ovat häviämässä useista Euroopan maista ja mahdollisesti koko maanosasta. Tämä koskee varsinkin eliöitä, jotka ovat ravintoketjun yläpäässä, kuten suurpetoja ja petolintuja.

Osana maailman boreaalisten ja lauhkean vyöhykkeen metsien uutta arviointia, jonka YK/ECE/FAO toteuttivat (TBFRA 2000), metsissä elävistä lajeista kerättiin uutta tietoa, jonka mukaan vaarantuneiden lajien määrä on hälyttävän suuri. Arvioinnissa oli yleistä, että metsissä elävistä lajeista luokiteltiin vaarantuneiksi 20–50 prosenttia nisäkkäistä ja 15–40 prosenttia linnuista. Keskimääräisessä eurooppalaisessa maassa elää useita uhanalaisia nisäkäsi- ja lintulajeja. Monissa maissa uhanalaisien nisäkäsi- ja lintulajien osuus oli yli 40 prosenttia. Tällainne oli lähes yhtä huono jäkälän, sammalien ja putkilokasvien osalta – joissakin maissa lähes puolen metsissä kasvavista jäkälälajeista arvioidaan olevan vaarassa.

Kestävä metsänhoito

Biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen 10 artiklassa kannustetaan edistämään biologisen

monimuotoisuuden osatekijöiden kestävää käyttöä. Metsien osalta tämä tulisi varmistaa harjoittamalla kestävää metsänhoitoa.

Kehikko 1. Rion ensimmäinen periaate

”Kestävän kehityksen keskeinen huolenaihe ovat ihmiset. Heillä on oikeus terveeseen ja hedelmälliseen elämään sopusoinnussa luonnon kanssa.”

(Rion julistuksen 1. periaate, Yhdistyneiden Kansakuntien ympäristö- ja kehityskonferenssi, 1992)

Kestävän metsänhoidon määritelmä on muuttunut ajan myötä, samalla kun yhteiskunnalliset tarpeet ovat muuttuneet. Vaikka puutavaran tuotannon ja korjuun tasapainottamiseen pyrkivän kattavan sääntelyn voidaan katsoa alkaneen jo Colbertin ”Ordonnance”-säädöksellä Ludvig XIV:n aikana vuonna 1667, varsinainen ”kestävän kehityksen” periaate esiintyi ensimmäistä kertaa metsänhoitoon liittyvissä kirjallisissa lähteissä 1700-luvun alkupuolella. Vuonna 1713 saksalaisen Freibergin kaivoskaupungin kaivostoiminnasta vastaavat viranomaiset kehottivat metsänomistajia ottamaan huomioon metsän kestävä tuotuksen. Tämä kestävä kehityksen historiallinen merkitys, jota alettiin kehittää metsälalla lähes 300 vuotta sitten, tähtäsi lähinnä puusta saatavan biomassan kestävä tuotantoon aiemmin esiintyneiden puu- ja energiapulausien torjumiseksi. Nykyinen kestävä kehityksen määritelmä kattaa kuitenkin myös merkittäviä yhteiskunnallisia ja ekologisia näkökohtia.

Brundtlandin raportissa ⁽⁹⁾, joka on Rio de Janeirosa 1992 pidetyn YK:n ympäristö- ja kehityskonferenssin keskeinen asiakirja, kestävä kehitys määriteltiin seuraavasti:

Kestävä kehitys on kehitystä, joka täyttää nykyhetken tarpeet vaarantamatta tulevien sukupolvien mahdollisuuksia täyttää omat tarpeensa.

Tämän UNCED-konferenssin kestävä kehityksen periaatteen pohjalta Euroopan metsien suojelua käsittele-

vä ministerikokous (MCPFE) ⁽¹⁰⁾ on laatinut kestävä metsänhoitoa koskevan yhteisen määritelmän, joka hyväksyttiin Helsingin kokouksessa vuonna 1993 (päättöslauselma H1):

Metsien kestävä hoito ja käyttö tarkoittavat metsien ja metsämaiden hoitoa ja käyttöä siten, että säilytetään niiden monimuotoisuus, tuottavuus, uusiutumiskyky, elinvoimaisuus ja mahdollisuus toteuttaa nyt ja tulevaisuudessa merkityksellisiä ekologisia, taloudellisia ja sosiaalisia toimintoja paikallisilla, kansallisilla ja maailmanlaajuisilla tasoilla, sekä siten, että ei aiheuteta vahinkoa muille ekosysteemeille.

Tässä asiakirjassa käytetään edellä mainittua MCPFE:n määritelmää muodossa, jossa se hyväksyttiin Euroopan neuvostossa käydyissä yli 40:tä maata edustavien asiantuntijoiden välisissä keskusteluissa. Mukana olivat nykyiset 15 EU:n jäsenvaltiota ja kaikki EU:n jäsenyydestä neuvottelevat KIE-maat.

Sama määritelmä vahvistettiin myös neuvoston päätöslauselmassa Euroopan unionin metsästrategiasta ⁽¹¹⁾, jota komissio ehdotti vuonna 1998 ⁽¹²⁾ (katso jäljempänä).

Tarkemmin eriteltyä kestävä metsänhoidon periaatteita ovat (Helms, 1998)

- a) biologisen monimuotoisuuden suojelu
- b) metsän ekosysteemien tuottavuuden ylläpito
- c) maaperä- ja vesivarojen suojelu ja ylläpito
- d) metsien osuuden säilyttäminen maailman hiilivarastojen kiertäessä
- e) pitkän aikavälin hyötyjen säilyttäminen ja tehostaminen yhteisöjen tarpeiden mukaisesti
- f) metsien suojelun ja kestävä hoidon oikeudellinen, institutionaalinen ja taloudellinen kehys.

Näiden nykyaikaisten, monialaisten kestävä kehitystä koskevien periaatteiden soveltaminen voi lisätä metsien biologista monimuotoisuutta. Tietyt metsänhoitomuodot voivat edistää biologista monimuotoisuutta luomalla hyvin monenlaisia luontotyyppisiä pienillekin alueille ja jäljittelemällä metsän ekosysteemin häiriöi-

⁽⁹⁾ Ympäristön ja kehityksen maailmankomission vuonna 1987 esittämä ”Yhteinen tulevaisuutemme” -raportti yhdistetään usein laatijansa puheenjohtajana toimineen Norjan entisen pääministerin Gro Harlem Brundtlandin nimeen.

⁽¹⁰⁾ Katso tietoja MCPFE:stä luvusta 5. Lisätietoja on saatavilla osoitteesta <http://www.mcpfe.org>.

⁽¹¹⁾ Neuvoston päätöslauselma, annettu 15. päivänä joulukuuta 1998, EYVL C 56, 26.2.1999, s. 1.

⁽¹²⁾ KOM(98) 649 lopullinen, 3.11.1998.

den luonnonmukaisia prosesseja. Tällaisia hoitomuotoja ovat muun muassa tietyt metsänviljelytavat, kuten korkin tuotanto Etelä-Euroopassa.

Kehikko 2. EU:n metsästrategian mukainen yhteisön toimenpidekehys:

- metsäalan toimenpiteiden edistäminen osana maaseudun kehittämistä koskevia toimia, erityisesti kun ne liittyvät metsien ekologisten arvojen suojeluun ja edistämiseen
- metsien biologisen monimuotoisuuden suojelu sekä olennaisena osana metsänhoitoa että perustamalla metsänsuojelualueita, kuten Natura 2000 -verkostoon kuuluvia suojelualueita
- metsän aseman tehostaminen ilmastonmuutoksen vaikutusten lieventäjänä sekä edistämällä puun biomassan käyttöä energianlähteenä ja tehostamalla metsien tehtävää hiilinieluna
- analyysi mahdollisuuksista tukea objektiivisesti todennettavia, vertailukelpoisia ja luotettavia metsän sertifiointijärjestelmiä.

Metsänhoidon muuttuva rooli Euroopassa

Metsiä pidettiin aiemmin villeinä, luotaantyöntävinä raja-alueina, jotka piti valloittaa niiden luonnonrikkauksien hyödyntämiseksi. Nyt ne koetaan entistä useammin arvokkaiksi, rajallisiksi resursseiksi, jotka tuottavat paljon muutakin kuin vain puuta. Monenlainen EU:ssa harjoitettava taloudellinen toiminta riippuu metsistä raaka-aineen lähteenä, mutta ne säilyttävät myös geneettistä luonnonperintöä ja suojelevat muita luonnonvaroja, kuten ilmaa ja vettä. Metsät tarjoavat meille hiljaisuutta, mielenrauhaa, luonnonkauneutta ja rentoutumismahdollisuuksia. Näiden tärkeiden "metsien tarjoamien palvelujen" arvo kasvaa entisestään nopeasti muuttuvassa maailmassa, jossa ihmisillä on taipumus asettaa ihmisten elintilan laajentaminen etusijalle ennen luontotyyppien säilyttämistarpeita.

Metsänhoidolliset tavoitteet kehittyvät kohti kestäväää metsänhoitoa monissa jäsenvaltioissa ja muissa maissa. Tavoitteet vaihtelevat aivan uusista päämääristä perinteiseen kestävään puutavarantuotantoon. Erilaiset hoitosuunnitelmat liittyvät läheisesti aloitteisiin, kuten siir-

tyminen kestävään metsänhoitoon, metsien ulkoisten hyötyjen arviointi ja metsän tuottaman puun sertifiointijärjestelmien käyttöönotto perustuen siihen, kuinka hyvin metsänhoito täyttää ympäristönsuojelukriteerit. Metsien ympäristölliseen ja sosiaaliseen merkitykseen kiinnitetään entistä enemmän huomiota esimerkiksi biologisen monimuotoisuuden, vesivarojen, hiilidioksidin sitomisen ja virkistyksen kannalta. Useimpia Euroopan metsäalueita hoidetaan kuitenkin edelleen tavalla, jossa otetaan hyvin vähän huomioon yleisiä biologista monimuotoisuutta koskevia kysymyksiä ja jossa etusijalle asetetaan perinteiset kestävä puuntuotannon tavoitteet (*Euroopan ympäristö: toinen arviointi*, EEA, 1998).

Tarkempia tietoja maailmanlaajuisista metsiin liittyvistä kysymyksistä, EU:n metsien merkityksestä, Euroopan metsien historiasta, metsien luonnonmukaisuudesta ja metsätalouden roolista on liitteessä I "Yleistietoa metsistä ja metsätaloudesta".

Biologisen monimuotoisuuden suojelun kehys

Biologisesta monimuotoisuudesta ei ole hyötyä yksinomaan ekologisessa ja taloudellisessa mielessä, vaan se on myös korvaamaton osa kulttuuriperintöämme ja historiaamme sekä resurssi, johon tulevilla sukupolvilla on oikeus. Samalla biologisen monimuotoisuuden heikkeneminen ei kuitenkaan näytä merkkejä hidastumisesta (*Euroopan ympäristö: toinen arviointi*, 8. luku, EEA, 1998). Tämän kehityksen tärkeimmät syyt EU:ssa ovat erittäin tehokkaat maankäytön muodot, saastuminen ja luonnonmukaisten luontotyyppien tuhoutuminen infrastruktuurin rakentamisen ja kaupungistumisen myötä. Viime vuosikymmeninä on kehitetty useita kansainvälisiä välineitä, joiden tavoitteena on luonnonperintömme suojelu.

Ruotsin Göteborgissa 15. ja 16. kesäkuuta 2001 pidetyssä Eurooppa-neuvoston kokouksessa EU:n jäsenvaltioiden valtionpäämiehet hyväksyivät kunnianhimoisen tavoitteen pysäyttää vuoteen 2010 mennessä biologisen monimuotoisuuden köyhtyminen. ⁽¹³⁾ Tämä tavoite on vahvistettu myös yhteisön kuudennessa ympäristöalan toimintaohjelmassa. Natura 2000 -verkoston perustamisen onnistuminen on yksi tämän tavoitteen saavuttamisen tärkeimmistä edellytyksistä.

Liitteessä II on yhteenveto välineistä Euroopan luonnonperinnön suojelemiseksi.

⁽¹³⁾ Katso puheenjohtajan päätelmät osoitteesta http://europa.eu.int/comm/gothenburg_council/index_en.htm.

5

Ympäristö- politiikan sisällyttämi- nen EU:n muihin politiikkoihin

Vaikka kokonaisvaltaista yhteistä metsäpolitiikkaa ei mainita Euroopan yhteisön perustamissopimuksessa, yhteisön luonnonsuojelua koskevat politiikat vaikuttavat kansallisiin metsäpolitiikkoihin osana yleistä ympäristöpolitiikkaa. Lintudirektiivi ja luontotyyppidirektiivi ovat esimerkkejä yhteisön lainsäädännöstä, joka määrittää metsäpolitiikkaa ja muita politiikan aloja kaikissa jäsenvaltioissa.

5.1 Maastrichtin sopimus

Uudistamalla EY:n perustamissopimuksen Maastrichtin sopimuksella Euroopan yhteisön jäsenvaltiot hyväksyivät ympäristökysymysten sisällyttämisen kaikkiin yhteisön politiikan aloihin. Perustamissopimuksen konsolidoidussa versiossa, jota on viimeksi muutettu vuonna 1997 allekirjoitetulla ja vuonna 1999 voimaan tulleella Amsterdamin sopimuksella, on nyt useita artikloja, joilla on merkitystä Euroopan tason politiikkojen integroinnin kannalta.

Ympäristöpolitiikan integroinnin varmistamiseksi muihin EU:n politiikan aloihin Amsterdamin sopimukseen lisättiin nimenomainen viittaus kestävään kehitykseen. Sopimuksen 2 artiklassa, jossa kuvataan Euroopan yhteisön tehtäviä, korostetaan ympäristönsuojelun korkeaa tasoa ja ympäristön laadun parantamista. Perustamissopimuksen 6 artiklassa määrätään nyt, että ympäristönsuojelua koskevat vaatimukset on sisällytettävä kaikkiin yhteisön politiikan aloihin.

Perustamissopimuksen 10 artiklassa määrätään, että jäsenvaltiot pidättyvät kaikista toimenpiteistä, jotka ovat omiaan vaarantamaan sopimuksen tavoitteiden saavuttamista. Tämä on tärkeää Natura 2000 -verkoston kannalta, koska se estää tehokkaasti kaikkien sellaisten suunnitelmien tai hankkeiden kehittämisen tai toteuttamisen, jotka voisivat vaarantaa luontotyyppien ja lajien suojelun tason alueilla, jotka eivät vielä kuulu Natura 2000 -verkostoon mutta jotka täyttävät nimeämisperusteet.

5.2 Täydentävä ympäristöehto

Täydentävän ympäristöehdon periaatteen mukaisesti jäsenvaltioissa toteutettaville hankkeille voidaan myön-

tää osarahoitusta yhteisön budjetista vain, jos ne ovat kyseisen budjettikohdan soveltamista koskevan lainsäädännön mukaisia ja lisäksi myös kaikkien muiden voimassa olevien yhteisön säännösten mukaisia. Luontotyyppidirektiivin ja lintudirektiivin tehokkaan täytäntönnäpön tärkeyden korostamiseksi komissio pyysi vuonna 1999 kaikkia jäsenvaltioita tarkistamaan, että niiden alueellisten kehityssuunnitelmien mukaisesti ehdottamat toimenpiteet ovat luonnonsuojelua koskevien direktiivien mukaisia. Tämä merkitsee käytännössä, että jäsenvaltioiden ei tule ehdottaa rahoitettavaksi EY:n budjetista mitään toimenpiteitä, joilla voisi olla kielteisiä vaikutuksia Natura 2000 -suojelualueisiin.

Tämä Natura 2000 -verkostolle osoitettu tuki vahvistettiin aluepolitiikan pääosaston ja ympäristöasioiden pääosaston välisellä sopimuksella, jonka komission jäsenet Wallström (ympäristöasiat) ja Barnier (aluepolitiikka) allekirjoittivat. Sopimuksen perusteella komission jäsen Barnier antoi selvät ohjeet välttää Natura 2000 -suojelualueiden heikentämistä rakennerahaston määrärahoja käyttäen. Myös komission jäsen Fischer sovelsi samaa periaatetta maaseudun kehittämistä koskeviin ohjelmiin.

Näin ollen

- jäsenvaltioiden maaseudun ja alueiden kehittämistä koskevissa suunnitelmissa on oltava selvät ja kiistattomat sitoumukset yhteisön luonnonsuojelua koskevan lainsäädännön (luontotyyppi- ja lintudirektiivit) noudattamisesta
- EU:n yhteisrahoittamista suunnitelmista tai hankkeista ei saa aiheutua mitään kielteisiä vaikutuksia ehdotettuihin tai potentiaalisiin Natura 2000 -suojelualueisiin.

Näiden vaatimusten noudattamisen laiminlyönti saattaa johtaa rakennerahastoista tai maaseudun kehittämISRahastosta jäsenvaltioille tai alueille myönnettyjen määrärahojen maksun peruuntumiseen tai viivästyseen.

5.3 EU:n metsästrategia

Kaikkien metsätalouteen EU:n tasolla liittyvien toimenpiteiden koordinoimiseksi komissio antoi vuonna 1998 neuvostolle ja Euroopan parlamentille tiedonannon

Euroopan unionin metsästrategiasta (katso edellä 4. luku). Kyseisessä strategiassa määritellään yhteisön toimien puitteet, joiden biologisen monimuotoisuuden suojelua koskevassa osassa käsitellään biologista monimuotoisuutta kolmesta eri näkökulmasta. Ne ovat suojelu, kestävä käyttö ja tasapuoliset edut metsien geneettisten resurssien käytöstä biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen mukaisesti. Koska Euroopassa on vain muutamia metsäalueita, joita ei hyödynnetä kaupallisesti, tärkein toimi biologisen monimuotoisuuden suojelemiseksi on löytää sellaisia asianmukaisia metsänhoitojärjestelmiä, joissa biologinen monimuotoisuus otetaan riittävästi huomioon kaikissa metsänhoitotoimenpiteissä ja joissa pyritään samalla monialaisiin metsänhoidollisiin tavoitteisiin.

Siksi EU:n metsästrategiassa kehoitetaan metsiä hoidettaessa ottamaan huomioon seuraavat biologisen monimuotoisuuden säilyttämistä edistävät suuntaviivat:

- suojelualueiden ekologisesta tilasta huolehtiminen erilaisilla metsänhoitotekniikoilla ja liitännäistöimillä (esimerkiksi lahopuun ja muiden tärkeiden mikroluontotyyppien säilyttäminen metsissä)
- metsäekosysteemien terveyden ja elinvoiman säilyttäminen parantamalla niiden uudistumis-, vastustus- ja sopeutumiskykyä
- heikentyneiden alueiden, lajien, populaatioiden, luontotyyppien ja ekosysteemien ennallistaminen ja elvyttäminen
- biologisesti monimuotoisten metsälaidunten perinteisen hoidon jatkaminen, koska monimuotoisuus voi vähetä, jos alueiden hoito lopetetaan (esimerkiksi Välimeren alueella)
- puunkorjuumenetelmien parantaminen, jotta niiden aiheuttamat vahingot voidaan pitää mahdollisimman vähäisinä
- se, että metsitystoimenpiteillä ei saa olla kielteisiä vaikutuksia ekologisesti kiinnostaviin tai merkittäviin suojelualueisiin, luontotyyppisiin eikä ekosysteemeihin (esimerkiksi valittujen puulajien olisi sovelluttava hyvin paikallisiin olosuhteisiin ja ekosysteemeihin; olisi suosittava alueen kotimaisia tai paikallista kantaa olevia lajeja; uusia lajeja valittaessa olisi otettava riittävästi huomioon alkuperäisen kasvillisuuden ja eläimistön säilyttäminen).

Kestävän metsänhoidon lisäksi EU:n metsästrategiassa kehoitetaan perustamaan tätä täydentäviä metsänsuojelualueita erityisesti Natura 2000 -verkoston puitteissa. Tällaisten suojelualueiden tulisi parantaa metsistä saatavia sosiaalisia, kulttuurisia, ympäristöllisiä ja taloudellisia hyötyjä.

Käpytikka / J. Luhta

6

Natura 2000 -metsänsuo- jelualueiden hoito

Koska jäsenvaltiot ovat velvollisia ottamaan käyttöön Natura 2000 -suojelualueiden konkreettisia suojelutoimenpiteitä ja mahdollisia alueiden käyttöä koskevia rajoituksia, paikalliset olosuhteet ovat kunkin yksittäisen suojelualueen hoidossa ratkaiseva tekijä. Luontotyypidirektiivissä on kuitenkin asetettu joitakin periaatteita, joita Natura 2000 -suojelualueiden hoidossa on noudatettava ja jotka on määritelty lähinnä direktiivin 4 ja 6 artiklassa. Tässä luvussa esitellään joukko valinnaisia suuntaviivoja, jotka perustuvat direktiivin nykyisiin tulkintoihin ja laajasti tunnustettuihin Euroopan metsien suojelua käsittelevän ministerikouksen hyväksymiin kestävän metsänhoidon perusteisiin. Nämä suuntaviivat tulisi käsitellä laajaksi kehykseksi, jonka sisällä asianosaiset ja paikallisviranomaiset käyvät konkreettiset neuvottelut hoitosuunnitelmista tai suojelualueiden tasolla toteutettavista toimenpiteistä. Suuntaviivoja ei ole kuitenkaan tarkoitettu muuttamaan säännöksiä, joita sovelletaan tiukasti suojeltuihin Natura 2000 -suojelualueisiin.

Tämän asiakirjan valmisteluun liittyneiden kuulemisten aikana metsänomistajat ovat toistuvasti todenneet, että monet Natura 2000 -suojelualueet täyttävät jo tärkeimmät tässä luvussa lueteltavista vaatimuksista. On toki totta, että nykyisten Natura 2000 -metsänsuojelualueiden hoitokäytäntöjen muuttaminen ei ole tarpeen, jos nykyinen hoito on auttanut luomaan tai ylläpitämään biologisesti monimuotoista metsää, jonka rakenne ja lajisto täyttävät aluetta perustettaessa asetetut suojelutavoitteet. Tässä yhteydessä on syytä antaa tunnustus niille eurooppalaisille yksityisille ja julkisille metsänomistajille, jotka tarjoavat maailmanlaajuisen esimerkin metsävarojen kestävästä käytöstä. Toisaalta taas on raportoitu joistakin Natura 2000 -suojelualueista, joiden hoito on ristiriidassa niiden perustamisen jälkeen pakollisten suojelutavoitteiden kanssa.

6.1 Metsätalous ja luonnonsuojelu

”Monitavoitteisen metsätalouden” käsite on EU:n metsästrategian keskeinen periaate, ja se on Euroopassa laajasti hyväksytty. Tähän käsitteeseen sisältyvät kaikki tärkeät hyödyt, joita metsistä voi koitua yhteiskunnalle (ekologisten, taloudellisten, suojaavien ja sosiaalisten tehtävien muodossa).

Jäsenvaltioiden soveltamat luonnonsuojelustrategiat luonnonsuojeludirektiivien täytäntöönpanemiseksi vaihtelevat huomattavasti eri puolilla Euroopan unionia (Sunyer ja Manteiga, 1998).

Joillakin alueilla erityisesti Keski-Euroopassa ja boreaalisen vyöhykkeen eteläosassa ehdotetut Natura 2000-suojelualueet ovat etupäässä pieniä ja keskikokoisia. Näille alueille on ominaista tehokas maankäyttö, ja luonnonsuojelulliset tavoitteet kilpailevat ankarasti muiden maankäyttötarkoitusten kanssa, samalla kun luonnonmukaisille tai osittain luonnonmukaisille alueille jää vähän tilaa. Tässä strategiassa, jota voitaisiin kuvata intensiiviseksi, luonnonmukaisten alueiden suojeluun liittyy usein maan tai sen käyttöoikeuksien ostaminen ja suora puuttuminen ekosysteemin dynamiikkaan. Tämäntyyppinen hoitoperiaate perustuu yhä selvempään ympäristökulttuuriin, runsaisiin määrärahoihin ja haluun palauttaa kadonneita luontotyyppisiä suojelemalla niitä tietyssä luonnollisessa sukkessiovaiheessa rajoitetulla alueella (”hakuusäästiö”-periaatteeseen perustuva lähestymistapa).

Alueilla, joilla on edelleen laajoja ekologisesti arvokkaita maanviljely- ja metsänhoitotapoja, kuten yleisesti Etelä- ja Itä-Euroopan alueilla, mutta myös joidenkin muiden Euroopan maiden ylä- ja vuoristoalueilla, ehdotetut yhteisön tärkeinä pitämät alueet ovat tavallisesti keskimääräistä suurempia. Niiden suojelu liittyy läheisesti erityisten maanviljelytapojen tai metsänhoitokäytäntöjen ylläpitoon. Kyseisillä alueilla suojelustrategiat ovat erilaisia, ja niissä pyritään yhdistämään luonnonsuojelulliset ja maaseudun kehittämistavoitteet niin, että tulosta voitaisiin nimittää laajaksi luonnonsuojelustrategiaksi.

Näitä kahta suojelun päästrategiaa on kutsuttu myös ”integroiduksi”, toisin sanoen kaikki toiminnot integroidaan suurten alueiden intensiteetiltään suhteellisen alhaiseen maankäyttöön, ja ”segregatiiviseksi” eli suojelualueet varataan yksinomaan luonnonsuojelutarkoituksiin, samalla kun maankäyttöä tehostetaan muilla alueilla toisinaan enemmän kuin olisi kestävä käytön kannalta mahdollista. Kun kuitenkin tarkastellaan yksinomaan metsäluontotyyppisiä, tämä ero voi olla vähemmän selvä, koska metsätalouden ekologinen vaikutus on aina ollut huomattavasti vähäisempi kuin esimerkiksi maatalouden. Euroopan metsätalous on noudattanut aiemmin pääasiassa integroitua strategiaa. Monia metsäalueita voidaan nykyisin pitää ”osittain luonnontilaisina”, ja tarve luontotyyppien palauttamiseen ei ole yhtä ilmeinen kuin se on usein esimerkiksi kosteikoissa ja soilla, missä taloudellinen käyttö on täysin muuttanut maiseman piirteet ja biologisen monimuotoisuuden tason.

Metsien biologisen monimuotoisuuden säilyttäminen eri puolilla Eurooppaa edellyttää kahden edellä kuvailun strategian huolellista tasapainottamista paikallisen ja alueellisen tilanteen mukaan. Taloudellisen toiminnan jatkaminen harjoittamalla kestävää metsänhoitoa saattaa olla usein osa metsien ekosysteemejä suojelevaa strategiaa alueilla, joilla historiallisilla metsänkäyttöperinteillä on laaja hyväksyntä.

Toinen ero nykyisten luonnonsuojelustrategioiden välillä voi olla niiden jaottelu staattisten ja dynaamisempien lähestymistapojen mukaan. Useimmissa tapauksissa ja erityisesti metsissä luonnon dynamiikka ja muutos on ymmärrettävä erottamattomaksi osaksi luonnonsuojelutavoitetta. Luonnon ekosysteemin luonnonmukaisia

Kehikko 3. Monitavoitteinen metsänhoito Euroopassa – lupaava malli tulevaisuutta varten?

Tutkimushankkeessa nimeltä EFISCEN (European Forest Information Scenario Model) tutkittiin jokin aika sitten Euroopan metsien kehitystä eri hoitotapoja käyttäen pitkällä aikavälillä vuoteen 2050 mennessä. Hankkeessa vertailtiin erilaisia skenaarioita mallintamalla monitavoitteinen skenaario, jossa yhdistettiin puuntuotannon lisäämistavoite (yhä enemmän työllistymis- ja bioenergian tuotantomahdollisuuksia) ekologisiin tavoitteisiin (yhä enemmän lahoavaa puuainesta ja hakuusäästiöitä, entistä monipuolisempi lajisto sekä tilankäyttölinen ja ikärakenne).

Tulokset osoittivat, että aktiivisella, monitavoitteisella metsänhoitostrategialla pystyttiin tarjoamaan yhteiskunnalle riittävästi uudistuvia luonnonvaroja puutavaran muodossa, samalla kun sillä kyettiin myös parantamaan Euroopan metsien ekologista ja virkistyksestä laatua (katso Nabuurs et al., 2001).

häiriötekijöitä, kuten tuulenkaatoja, salamaniskuja tai yli-ikäisten puiden kuolemista, ”jäljitellään” usein kestävään metsänhoitoon kuuluvilla puunkorjuutoimenpiteillä. Nämä tekijät ovat merkittäviä luontotyyppien rakenteen monipuolisuuden säilyttämiseksi niin, että siinä ilmenee mosaiikkimainen ikäjakauma ja pitkälle kehittynyt biologinen monimuotoisuus. Tämä dynaaminen näkemys luonnonsuojelusta on tarpeen Natura 2000 -metsänsuojelualueilla, joilla halutaan noudattaa integroitua suojelustrategiaa.

Kaikkia luonnonsuojelutavoitteita ei voida kuitenkaan saavuttaa vain kestävä metsänhoidon avulla. Alueiden erottamista yksinomaan luonnonsuojelutarkoitukseen on harkittava erityisen harvinaisten tai arvokkaiden luontotyyppien osalta, joiden suojelun taso saattaisi muuten heiketä. Näin Natura 2000 -verkosta tulee suojelualueiden verkosto, jossa suojelun määrä vaihtelee kokonaisuudessaan tiukasti suojelluista luonnonsuojelualueista yksittäisiin tiettyjen lajien osalta sovellettaviin rajoituksiin.

Tässä yhteydessä metsäalueet, joita taloudelliset toiminnot eivät häiritse, ovat tieteen kannalta erityisen tärkeitä esimerkiksi biologisen monimuotoisuuden seurannan ”vertailualueina” ja luonnonsuojelullisesti esimerkiksi sellaisten lajien turva-alueina, jotka ovat riippuvaisia kelo- tai lahoppuusta tai suurista luonnontilaisista luontotyypeistä. Siksi Natura 2000 -metsänsuojelualueiden joukossa kiinnitetään erityistä huomiota ”vanhoihin metsiin”⁽¹⁴⁾ tai ”aarnimetsiin”. EU:ssa tällaisia metsiä on enää vain pieninä hoidettuihin kokonaisuuksiin sisältyvinä saarekkeina tai tietyillä alueilla, joilla vallitsevat erityiset ekologiset ja yhteiskunnalliset olosuhteet, kuten Pohjois-Fennoskandiassa. Metsän uusiutumiskyvystä riippuu, paljonko ihmistoimintaa se kestää sen luonnonsuojelullisen arvon siitä kärsimättä. Tämä voi johtaa siihen, että minkäänlaisia toimenpiteitä ei voida sallia tapauksissa, joissa kasvuvauhti on hyvin hidas.

Natura 2000 -järjestelmän tehtävänä on myös nykyisten, tiukasti suojeltuihin vyöhykkeisiin perustuvien järjestelmien vakauttaminen tieteelliseksi vertailuperustaksi ja mahdollisuudeksi monipuolistaa maaseudun

tulonlähteitä esimerkiksi matkailun avulla. Monet näistä tiukasti suojelluista kohteista ovat suojeltuja jo nyt esimerkiksi osana kansallispuistoja. Toisia taas saattaa olla tarpeen perustaa esimerkiksi vielä jäljellä olevien vanhojen metsien suojelemiseksi.

6.2 Metsänhoitoa Natura 2000 -suojelualueilla koskevat yleiset vaatimukset

Natura 2000 -verkoston perustamista koskevat perussäädökset ovat direktiivi 79/409/ETY (lintudirektiivi) ja direktiivi 92/43/ETY (luontotyyppidirektiivi).⁽¹⁵⁾ Luontotyyppidirektiivin mukaisesti Natura 2000 -verkoston tavoitteena on yhteisön tärkeinä pitämiksi hyväksytyjen luontotyyppien ja lajien ”suotuisan suojelun tason” saavuttaminen. Suotuisan suojelun tason käsite määritellään luontotyyppidirektiivin 1 artiklassa viittaamalla lajin kannan kehittymistä koskeviin tietoihin, lajin levinneisyysalueen ja luontotyypin laajuuden kehityssuuntaukseen sekä elinympäristön jäljellä olevaan laajuuteen.

Luonnonsuojeludirektiiveissä on määritelty vain tavoitteet, joihin kansallisilla täytäntöönpanotoimenpiteillä pyritään. Niissä ei säädetä mistään konkreettisista suojelutoimenpiteistä. Tämän vuoksi komission on varmistettava direktiivien tavoitteiden saavuttaminen, mutta sillä ei ole suoria vaikutusmahdollisuuksia Natura 2000 -suojelualueista käytäviin alueellisiin eikä paikallisiin neuvotteluihin. Tästä johtuu myös, että jäsenvaltiot voivat laatia aluettaan koskevat säännökset tiukemmiksi kuin luontotyyppidirektiivi edellyttää, mutta niiden ei tulisi nojautua yhteisön lainsäädäntöön tämän perustelemiseksi.⁽¹⁶⁾

Tästä syystä vain rajallinen määrä yleisiä metsänhoitovaatimuksia voidaan johtaa direktiiveistä, eikä alueita koskevia yksityiskohtaisia ohjeita koskien esimerkiksi puunkorjuurajoituksia, hakkuuaukkojen kokoa, toimenpiteiden ajoitusta jne. ole mahdollista antaa, koska ne riippuvat hoitotoimista, joista on neuvoteltava paikall-

⁽¹⁴⁾ Yleisen määritelmän mukaan vanhat metsät ovat sellaisia, joihin ihminen ei ole koskenut yli sataan vuoteen.

⁽¹⁵⁾ Direktiivien teksti on saatavilla kaikilla unionin virallisilla kielillä ympäristöasioiden pääosaston luonnonsuojelun kotisivulta osoitteesta <http://www.europa.eu.int/comm/environment/nature/legis.htm>.

⁽¹⁶⁾ Ympäristöasioiden pääosaston 19.9.2001 päivätty kirje Belgian, Saksan ja Alankomaiden liikenneviranomaisille ”Eiserner Rhein” -rautatiehankkeesta.

lisesti toimivaltaisten viranomaisten ja metsäalan yrittäjien / metsänomistajien kesken.

Luontotyyppidirektiivin 4 artiklassa todetaan selvästi, että heti kun alue on määritelty yhteisön tärkeänä pitämäksi alueeksi, sen hoidossa on noudatettava 6 artiklassa määriteltyjä sääntöjä. Ennen kaikkea on varmistettava, ettei maankäyttö heikennä alueen suojeluarvoa. Metsänsuojelualueiden osalta tämä voisi esimerkiksi tarkoittaa, että laajoja alueita ei saa avohakata, maankäyttötarkoitusta ei saisi muuttaa tai olemassa olevia alkuperäisiä puulajeja ei saisi korvata vieraila puulajeilla.

Luontotyyppidirektiivin 6 artiklassa todetaan, että suunnitelmat tai hankkeet, jotka eivät liity suoranaisesti alueen hoitoon tai jotka eivät ole sen kannalta tarpeellisia, mutta saattavat vaikuttaa alueeseen merkittävästi joko erikseen tai yhdessä muiden suunnitelmien tai hankkeiden kanssa, on arvioitava asianmukaisesti sen kannalta, miten ne vaikuttavat alueeseen. Esimerkiksi puunkorjuu, metsäteiden rakentaminen tai ojitus kuuluu tämän säännöksen soveltamisalaan. Siksi ne on suoritettava osana hoitosuunnitelmaa tai niistä on päätettävä tapauskohtaisesti.

Luontotyyppidirektiivin 6 artiklassa edellytetään myös erityisiä lainsäädännöllisiä, hallinnollisia tai sopimusoikeudellisia suojelutoimenpiteitä, joilla määrätään alueiden hoidosta. Nämä toimenpiteet kehitetään paikallisesti. Yksityiset metsänomistajat hyväksyvät tietyn edellytyksin sopimusoikeudelliset toimenpiteet yleensä helpommin kuin lainsäädännölliset tai hallinnolliset toimenpiteet, ja siksi ne olisi mahdollisuuksien mukaan asetettava etusijalle.

Ympäristöasioiden pääosasto on julkaissut tulkintaohjeet "Natura 2000 -alueiden suojelu ja käyttö" (17), joista voidaan saada seuraavat suuntaviivat alueiden käyttöä koskevia metsänomistajien ja metsäalan yrittäjien kanssa käytäviä neuvotteluja varten (18):

- Jos toteutettavat metsänhoitotoimenpiteet eivät heikennä luontotyyppien tai lajien suojelun tasoa ja jos ne eivät ole ristiriidassa jäsenvaltion omien suo-

jelua koskevien suuntaviivojen kanssa, kyseistä taloudellista käyttöä voidaan jatkaa.

- Jos toteutettavat metsänhoitotoimenpiteet heikentävät niiden luontotyyppien tai lajien suojelun tasoa, joiden suojelemiseksi tietty alue on nimetty, tai jos ne ovat ristiriidassa jäsenvaltion omien suojelutavoitteiden kanssa, luontotyyppidirektiivin 6 artiklaa tulisi soveltaa ja metsänhoidollisia tavoitteita on vastaavasti muutettava.

Ympäristöasioiden pääosasto on osoittanut jäsenvaltioiden viranomaisille seuraavat suuntaviivat ja metsänhoitoa Natura 2000 -suojelualueilla koskevat ohjeet (19):

- On suositeltavaa määritellä alueiden ala riittävän laajaksi, jotta suojelutavoitteet voidaan sisällyttää olemassa oleviin hoitosuunnitelmiin, sen sijaan että nimettäisiin pieniä alueita, jotka vastaavat täsmälleen luontotyyppien määrittelyohjeissa annettuja kuvauksia.
- Luontotyyppien ja lajien suojelu kokonaisten alueiden tasolla olisi toteutettava toimenpitein, jotka hyödyttävät niitä luontotyyppisiä ja lajeja, joiden suojelemiseksi alue on nimetty. Toimenpiteiden tulisi johtaa vakaaseen biologisen monimuotoisuuden tasoon koko alueella. On ilmeistä, että toteutettaessa toistuvia toimenpiteitä (paikallisesti ja ajallisesti) tällainen tulos on helpompi saavuttaa suurilla alueilla.
- Toimenpiteet, joilla heikennetään väliaikaisesti metsäpeitettä rajallisella alueella (esimerkiksi pienaukohakkuut), tai harvennus- ja/tai väljennyshakkuut ovat mahdollisia, jos ne mahdollistavat alkuperäisen tilanteen palautumisen luonnollisen uudistumisen avulla, vaikka tämä edellyttäisi useita peräkkäisiä luonnollisen suksession vaiheita.

(17) Erityisiä suojelualueiden hoitoa koskevia ohjeita on ympäristöasioiden pääosaston julkaisussa *Natura 2000 -alueiden suojelu ja käyttö – luontodirektiivin 6 artiklan säännökset* osoitteissa http://www.europa.eu.int/comm/agriculture/fore/index_en.htm ja <http://www.europa.eu.int/comm/environment/nature>.

(18) Komission jäsenen Margot Wallströmin 22.9.2000 päivätty kirje AG Deutscher Waldbesitzerverbaende eV:n johtajalle tri von Schorlemerille.

(19) Belgian Vallonian alueen metsistä ja luonnonsuojeluasioista vastaavalle ministerille J. Happartille osoitettu, 23.4.2001 päivätty kirje.

Kehikko 4. Luontotyyppidirektiiviin perustuvat tärkeimmät metsänhoitoa koskevat vaatimukset:

- Luonnonsuojelutoimenpiteet on suunniteltava jokaista Natura 2000 -suojelualuetta varten tarpeellisin lainsäädännöllisin, hallinnollisin tai sopimusoikeudellisin keinoin. Hoito- ja käyttösuunnitelman laatiminen on suositeltavaa (direktiivin 92/43/ETY 6 artiklan 1 kohta).
- Luonnonsuojelutavoitteet on asetettava etusijalle Natura 2000 -alueilla, ja samalla olisi otettava huomioon myös metsän taloudelliset ja sosiaaliset tehtävät.
- Alueen suojelun taso on säilytettävä tai sitä on parannettava ottaen huomioon alueen luontotyypin laatu ja lajin suojeluarvo.
- Hankkeet tai suunnitelmat, joilla voi olla kielteinen vaikutus Natura 2000 -suojelualueeseen, on arvioitava asianmukaisesti (direktiivin 92/43/ETY 6 artiklan 3 kohta).
- Alueen laatua on seurattava säännöllisesti, ja jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten on raportoitava siitä.

Näitä suuntaviivoja ja ohjeita sovelletaan sekä luontotyyppeihin että lajeihin. Toisinaan voidaan tarvita luontotyyppeihin ja lajeihin kohdistuvien toimenpiteiden yhdistelmiä toivottujen tulosten saavuttamiseksi.

Esimerkki tästä on lintudirektiivin liitteessä I mainitun metson (*Tetrao urogallus*) suojelu. Jos lintu elää Natura 2000 -suojelualueella, alueen käytön osalta on voitava osoittaa, että metsänhoitotoimenpiteet on mukautettu lajin vaatimusten mukaisen alueen suojelun tason ylläpitämiseksi tai parantamiseksi. Koska metso vaatii elinympäristönsä metsäluontotyypeiltä eri rakenteiden mosaikkimaista yhdistelmää, se on yksi monista eläinlajeista, joiden kannat voivat hyötyä asianmukaisesta ja huolellisesti suunnitellusta metsänhoidosta ilman tarvetta luopua kokonaan metsän taloudellisesta hyödyntämisestä. Harvojen jäljellä olevien metsokantojen supistuminen jatkuu vielä useimmissa Euroopan maissa, koska metsänhoidossa ei kiinnitetä riittävästi huomiota luonnonsuojelutavoitteiden saavuttamiseen.

Yksi esimerkki suojeluun suuntautuneesta metsänhoidosta on peräisin ranskalaisesta Juran departementista,

jossa suuria metsäalueita hoidetaan tavalla, joka luo pienistä aukioista, matalista pensaikoista, korkeista puista jne. muodostuvan monipuolisen rakenteen (*futaie jardinée*). Tällainen luontotyyppi tarjoaa metsolle hyvän elinympäristön. Jurassa toteutettavan Life-ohjelmaan kuuluvan hankkeen (Life/99/ENV/F/00477) yhteydessä kehitettiin metsänhoidon suuntaviivat, joista oli neuvoteltu julkisten metsäviranomaisten ja yksityisten metsänomistajien kesken. Hankkeen toteutusalueella hoidetaan nyt kyseisten suuntaviivojen mukaisesti noin 20 000 hehtaarin metsäaluetta (katso 8. luku).

Tehokas monitavoitteinen alueen hoitotapa on käytössä myös Hainichin pyökkimetsäalueella Saksan Thüringenissä. Suurta osaa tästä metsästä hoidettiin perinteisesti niin, että alueen rakenne muodostui hyvin vaihtelevaksi. Kun Hainich nimettiin Natura 2000 -suojelualueeksi ja sitä varten laadittiin käyttösuunnitelma, tätä valikoivaa hakkuujärjestelmää (*Plenterwaldwirtschaft*) nimenomaisesti rohkaistiin ja kannustettiin pitämään yllä.

6.3 Kestävää metsänhoitoa Natura 2000 -suojelualueilla koskevat toiminnalliset ohjeet

Tässä jaksossa esitetään toteutettaviksi Natura 2000 -suojelualueiden metsänhoitoa koskevien suuntaviivojen pohjaksi luonnonsuojelullisesti merkittäviä toimia, jotka perustuvat Helsingissä vuonna 1993 ja Lissabonissa vuonna 1998 pidettyjen Euroopan metsien suojelua käsittelevien ministerikokousten (MCPFE – katso liite II) päätelmiin.

Näiden päätelmien käytöstä suuntaviivoina suojelualueiden hoidossa on useita etuja:

- Päätelmät ovat varsin hyväksytyjä sidosryhmien parissa, koska kansallisten viranomaisten ja kansalaisyhteiskunnan edustajat ovat osallistuneet niiden laatimiseen.
- Kaikki EU:n jäsenvaltiot ja jäsenehdokasvaltiot ovat osallistuneet yleiseurooppalaiseen metsänsuojeluprosessiin sen alusta alkaen.
- Kaikki päätöslauselmat ja suuntaviivat on laadittu työryhmissä, joihin on kuulunut tunnustettuja met-

säalan asiantuntijoita ja jotka ovat hyödyntäneet kaikkialta Euroopasta olevien metsäalan viranomaisten ja tutkijoiden, metsänomistajajärjestöjen sekä luonnonsuojelujärjestöjen kansallista, alueellista ja paikallista metsänhoidon asiantuntemusta.

- Metsäalasta vastaavat ministerit ovat vahvistaneet poliittisella tasolla työryhmien päätelmät.
- Euroopan unionin neuvosto on vahvistanut, että metsiä koskevien yleiseurooppalaisten keskustelujen tulokset ovat yksi EU:n metsästrategian tärkeimmistä osatekijöistä. ⁽²⁰⁾

MCPFE-kokouksen Lissabonissa hyväksymät kestävä metsänhoitoa koskevat yleiseurooppalaiset perusteet ja indikaattorit (Pan-European Criteria and Indicators for SFM, 1998, päätöslauselma L2) on laadittu Helsingin MCPFE-kokouksen päätöslauselmien H1 ja H2 pohjalta ottaen huomioon kestävä metsänhoito ja metsien biologinen monimuotoisuus.

Kestävän metsänhoidon seurannan perustana käytettävät kuusi yleiseurooppalaista perustetta ovat

- **C1:** metsävarojen ylläpito ja asianmukainen lisääminen
- **C2:** metsäekosysteemien terveyden ja elinvoiman ylläpito
- **C3:** metsien tuottavien toimintojen ylläpito ja edistäminen (puu ja muut metsästä saatavat hyödykkeet)
- **C4:** metsäekosysteemien biologisen monimuotoisuuden ylläpito, suojelu ja asianmukainen lisääminen
- **C5:** metsänhoidon (erityisesti maaperään ja veteen liittyvien) suojellisten toimenpiteiden ylläpito ja asianmukainen parantaminen
- **C6:** muiden sosioekonomisten toimintojen ja olosuhteiden ylläpito.

Näiden perusteiden täydentämiseksi MCPFE on määritellyt joukon kestävä metsänhoidon toiminnallisia suuntaviivoja, joista monia voidaan soveltaa todennettaessa yksittäisillä suojelualueilla harjoitettavan metsänhoidon yhdenmukaisuutta Natura 2000 -tavoitteiden kanssa.

Seuraavassa esitetään valikoima sekä metsänhoitosuunnitelmia koskevista suuntaviivoista että metsän-

hoitokäytäntöjä koskevista suuntaviivoista, jotka perustuvat luonnonsuojeluun ensisijaisena tavoitteena Natura 2000 -suojelualueiden hoito:

C2: Metsäekosysteemien terveyden ja elinvoiman ylläpito

- ”Metsien hoidossa käytänteissä tulisi metsien terveyden ja elinvoiman ylläpitämiseksi ja parantamiseksi soveltaa mahdollisimman paljon luonnollisia rakenteita ja prosesseja sekä hyödyntää biologisia toimenpiteitä, aina kun sen on taloudellisesti mahdollista. Riittävää geneettistä, lajistollista ja rakenteellista monimuotoisuutta tulisi edistää ja parantaa metsien vakauden ja elinvoiman lisäämiseksi sekä haitallisten ympäristötekijöiden sietokyvyn ja luonnollisten sääntelymekanismien vahvistamiseksi.”
- ”Metsissä tulisi soveltaa asianmukaisia toimenpiteitä, kuten metsien ennallistamista ja metsitystä sellaisin puulajein ja kannoin, jotka soveltuvat alueen olosuhteisiin. Niiden hoidossa, hakkuissa ja kuljetuksissa tulisi käyttää tekniikkoja, joista aiheutuu mahdollisimman vähän vahinkoa puille ja/tai maaperälle. Metsänhoidon yhteydessä syntyviä öljypäästöjä tai jätteiden harkitsematonta sijoittamista metsiin on huolellisesti vältettävä.”
- ”Tuhoeläin- ja kasvimyrkkujen käyttö on rajoitettava mahdollisimman vähäiseksi ottaen huomioon asianmukaiset metsänhoidolliset vaihtoehdot ja muut biologisen toimenpiteet.”

C3: Metsien tuottavien toimintojen ylläpito ja edistäminen (puu ja muut metsästä saatavat hyödykkeet)

- ”Metsien uudistamis-, hoito- ja puunkorjuutoimenpiteet tulisi hoitaa sellaisena aikana ja sellaisin menetelmin, että ne eivät heikennä alueen tuotokapasiteettia. Tämä voidaan saavuttaa esimerkiksi välttämällä kasvustojen ja puiden sekä metsän maaperän vahingoittamista sekä käyttämällä asianmukaisia menetelmiä.”
- ”Sekä puun että muiden metsän tuotteiden korjuumäärät eivät saa ylittää tasoa, jota voidaan pitää

⁽²⁰⁾ Neuvoston päätöslauselma, annettu 15. päivänä joulukuuta 1998, EYVL C 56, 26.2.1999, s. 1.

pitkällä aikavälillä kestävä, ja korjatut metsän tuotteet tulisi käyttää optimaalisesti hyväksi sekä ottaen huomioon myös metsämaan ravinteiden tarve.”

- ”Riittävä infrastruktuuri, kuten tiet, lähikuljetusreitit metsässä tai sillat, tulisi suunnitella huolellisesti, perustaa ja pitää yllä tehokkaiden tavaran ja palvelujen toimitusten takaamiseksi, samalla kun kielteiset ympäristövaikutukset minimoidaan.”

C4: Metsäekosysteemien biologisen monimuotoisuuden ylläpito, suojelu ja asianmukainen lisääminen

- ”Metsänhoidon suunnittelun tavoitteena tulisi olla biologisen monimuotoisuuden ylläpito, säilyttäminen ja lisääminen ekosysteemin, lajien ja geeniresurssien tasolla sekä maisemallinen monimuotoisuus.”
- ”Metsänhoidon suunnitteluun sekä metsäresurssien maastoinventointiin ja kartoitukseen tulisi sisällyttää ekologisesti tärkeät metsäbiotoopit ottaen huomioon suojellut, harvinaiset, vaateliat tai edustavat metsäekosysteemit, kuten ranta-alueet ja kosteikkobiotoopit, kotoperäisiä lajeja sisältävät alueet ja uhanalaisia lajeja sisältävät luontotyypit sekä vaarantuneet tai suojellut luonnollisessa ympäristössä sijaitsevat geeniresurssit.”
- ”Luonnonmukaista uudistumista tulisi suosia edellyttäen, että olosuhteet ovat riittävät varmistamaan metsäresurssien määrän ja laadun ja että olemassa olevat paikalliskannat ovat suojelun kannalta riittävän korkealaatuisia.”
- ”Metsien ennallistamista ja alueiden metsitystä toteutettaessa olisi suosittava kotimaisia lajeja ja paikalliskantoja, jotka ovat hyvin sopeutuneet kasvupaikan olosuhteisiin. Paikallisten kantojen täydennyksenä tulisi käyttää vain sellaisia muualta tuotuja lajeja, kantoja tai muunnelmia, joiden vaikutus alkuperäisten ja paikallisten lajien geneettiin koskemattomuuteen on arvioitu ja joiden kielteiset vaikutukset voidaan estää tai minimoida.”
- ”Metsien hoidolla tulisi tarvittaessa edistää sekä horisontaalisten että vertikaalisten rakenteiden monimuotoisuutta, kuten puuston eri-ikäisyyttä ja

lajien moninaisuutta sekä sekapuustoja. Käytänteiden tavoitteena tulisi olla tarvittaessa myös maiseman monimuotoisuuden ylläpito tai palauttaminen.”

- ”Perinteisiä hoitojärjestelmiä, joilla on luotu arvokkaita ekosysteemejä, kuten vesakkometsiä, tulisi suosia asianmukaisilla alueilla taloudellisten mahdollisuuksien mukaan.”
- ”Infrastruktuuri tulisi suunnitella ja rakentaa tavalla, joka minimoii ekosysteemeille aiheutuvat vahingot, erityisesti jos nämä ovat harvinaisia, vaatelaita tai edustavia, ja geenivarastoille aiheutuvat vahingot. Suunnittelussa tulisi ottaa huomioon uhanalaiset ja muut keskeiset lajit sekä erityisesti niiden muuttokäyttäytyminen.”
- ”Pysty- ja maakeloja, onttoja puita, vanhoja lehtoja ja erityisiä harvinaisia puulajeja tulisi säilyttää lukumäärältään ja levinneisyydeltään riittävästi biologisen monimuotoisuuden säilyttämiseksi ottaen kuitenkin huomioon niiden mahdollinen vaikutus metsien sekä ympäröivien ekosysteemien terveyteen ja vakauteen.”
- ”Avainbiotooppeja, kuten lähteitä, kosteikkoja, avokallioita ja rotkoja, tulisi suojella tai tarvittaessa kunnostaa, jos metsänhoitotoimenpiteet ovat vahingoittaneet niitä.”

C5: Metsänhoidon (erityisesti maaperään ja veteen liittyvien) suojellusten toimenpiteiden ylläpito ja asianmukainen parantaminen

- ”Alueet, jotka täyttävät erityisiä ja yhteiskunnallisesti tunnustettuja suojelutarkoituksia, tulisi rekisteröidä, kartoittaa sekä ottaa täysin huomioon metsänhoitosuunnitelmissa tai vastaavissa.”
- ”Metsänhoidollisista toimenpiteistä tulisi huolehtia erityisesti maaperältään aroilla ja eroosioalttiilla alueilla sekä alueilla, joilla toimenpiteet voivat aiheuttaa liiallista maaperän sortumista vesiuomiin. Sopimattomien tekniikkojen, kuten maan aurauksen, ja tarkoitukseen soveltumattomien koneiden käyttöä tulisi välttää kyseisillä alueilla. Eläimistön metsille aiheuttamien rasitusten minimoimiseksi tulisi toteuttaa erityisiä toimenpiteitä.”

- ”Metsänhoitotoimenpiteisiin pitäisi kiinnittää erityistä huomiota metsäalueilla, joilla on vesiensuojellista merkitystä, jotta vältettäisiin kielteiset vaikutukset vesivarojen laatuun ja määrään. Kemikaalien tai muiden vaarallisten aineiden asiantontaa käyttöä ja veden laatua heikentäviä asiattomia metsänhoidollisia käytäntöjä tulisi välttää.”

C6: Muiden sosioekonomisten toimintojen ja olosuhteiden ylläpito

- ”Metsänhoidon suunnittelussa tulisi pyrkiä kunnioittamaan metsien moninaista yhteiskunnallista merkitystä sekä ottamaan asianmukaisesti huomioon metsätalouden asema maaseudun kehittämisessä ja erityisesti uudet työllistämismahdollisuudet, jotka liittyvät metsien sosioekonomiseen rooliin.”
- ”Kunkin metsäalueen omistusoikeus ja maan hallintaoikeuteen liittyvät järjestelyt olisi määriteltävä selvästi, dokumentoitava ja vahvistettava. Myös metsämaahan liittyvät oikeudelliset, käytäntöihin perustuvat ja perinteiset oikeudet olisi määriteltävä ja tunnustettava, ja niitä olisi kunnioitettava.”
- ”Tunnustetusti historiallisesti, kulttuurisesti tai hengellisesti merkittävien alueiden suojelussa tai hoidossa tulisi ottaa asianmukaisesti huomioon alueen kyseinen merkitys.”
- ”Metsien hoidossa tulisi hyödyntää mahdollisimman tarkoin paikallista metsäalan asiantuntemusta ja tietämystä, jota voi olla esimerkiksi paikallisyhteisöillä, metsänomistajilla, kansalaisjärjestöillä ja paikallisilla asukkailla.”

6.4 Hoitoperiaatteiden muodollisen hyväksymisen merkitys

Natura 2000 -suojelualueiden hoitoa koskevat yleiset vaatimukset on annettu luontotyyppidirektiivin 6 artiklan 1 ja 2 kohdassa. Näitä säännöksiä on käsitelty yksityiskohtaisesti komission ohjeellisessa asiakirjassa *Natura 2000 -alueiden suojelu ja käyttö – luontodirektiivin 92/43/ETY 6 artiklan säännökset*, joka julkaistiin vuonna 2000 kaikilla yhteisön virallisilla kielillä ja joka on saata-

villa ympäristöasioiden pääosaston kotisivulta osoitteesta <http://europa.eu.int/comm/environment/nature/>.

On muistettava, että luontotyyppidirektiivin 6 artiklassa ei säädetä mistään tietystä muodosta, menettelytavasta tai rakenteesta, jota Natura 2000 -suojelualueiden hoitotoimenpiteiden yhteydessä olisi noudatettava. Direktiivissä mainitaan vain ”tarvittavat suojelutoimenpiteet” ja ”tarpeelliset lainsäädännölliset, hallinnolliset tai sopimusoikeudelliset toimenpiteet”, jotka jäsenvaltioiden on toteutettava. Näin ollen toissijaisuusperiaatetta sovelletaan täysin tapaan, jolla Natura 2000 -suojelualueita, myös metsiä, on käytännön tasolla hoidettava. Artiklassa ilmaistaan myös selvästi, että käyttösuunnitelmien käyttöönotto ei ole pakollista, vaan vapaaehtoista. Jäljempänä jaksossa 8.1 on useita esimerkkejä jäsenvaltioiden kansallisten, alueellisten ja paikallisten viranomaisten toteuttamista hoitotoimenpiteistä ja noudattamista menettelyistä.

Käytännössä tapa, jolla hoitopäätökset tai -vaihtoehdot vahvistetaan, riippuu eri tekijöistä, kuten alueen omistussuhteista, taloudellisen hyödyntämisen asteesta, ensisijaisten lajien ja luontotyyppien esiintymisestä, kyseisten luontotyyppien tai lajien suhteellisesta harvinaisuudesta ja arkuudesta sekä vallitsevista perinteisistä tai käytäntöihin perustuvista luonnonvarojen käyttöä koskevista säännöistä.

Ottaen huomioon pilottihankkeista saadut kokemukset (katso Life-hankkeita koskeva jakso 8.2) ja nykyiset EU:n metsäalan noudattamat käytännöt (katso esimerkkejä jäsenvaltioista jaksossa 8.1) ympäristöasioiden pääosasto suosittelee, että Natura 2000 -metsänsojelualueiden hoitotavoitteet virallistetaan oikeudellisesti sitovilla pitkän aikavälin käyttösuunnitelmilla. Tällaiset käyttösuunnitelmat voivat muodostaa osan nykyisistä tai yleisistä metsänhoitosuunnitelmista, mutta ne voidaan myös suunnitella erityisesti Natura 2000 -suojelualueita tai tiettyjä luontotyypejä tai lajeja koskeviksi. On selvää, että hyvin pienen suojelualueen, kuten suojeluarvoltaan erittäin tärkeän ydinalueen, hoitotavoite on hyvin erilainen kuin kokonaisen kansallispuiston hoitotavoite, jossa resurssien käytön jatkamiselle on ilmeisiä mahdollisuuksia alueen menettämättä suojeluarvoaan. Käyttösuunnitelmat soveltuvat erityisen hyvin johdonmukaisen lähestymistavan omaksumiseen toisiinsa liittyvien alueiden tai rajatylittävien alueiden osalta. Hoitosuunnitelmien lisäksi voidaan harkita myös muita välineitä, kuten

sopimuksenvaraista suojelua ja ehdollisia korvauksia (katso 7. luku).

Seuraavassa on alustava ja epätäydellinen katsaus tekijöihin, jotka voidaan ottaa huomioon määriteltäessä Natura 2000 -suojelualueiden hoitoperiaatteita:

- hakkuutapa: avohakkuu (koko), kaistalehakkuu, aukkohakkuu, poimintahakkuu, puuston jättäminen hyödyntämättä
- metsän uudistamistekniikka: istutus, kasvullinen lisäys, luonnollinen uudistuminen (mahdollisine lisätoimineen, jotka vaikuttavat lajiston kokoonpanoon)
- vieraiden puulajien käyttö kotimaisten sijaan; alueelle tyypillisen puulajikoostumuksen käyttö
- uudistusmateriaalin alkuperä (yhteisön sitovan metsäkasvien siementen, istukkaiden ja taimien siirtämisestä koskevan säännösten mukaisesti on muistettava, että kotimaisten lajien käyttö metsitykseen voi johtaa toimenpiteen epäonnistumiseen ja suojelualueen geneettiseen saastumiseen, jos käytetyn materiaalin alkuperää ei ole varmistettu)
- kiertoajan pituus (metsikön tai puun tasolla)
- auraus tai muut maaperään häiritsevästi vaikuttavat toimenpiteet
- harvennusohtjelmat
- riistanhoito ja laiduntaminen
- kulotus
- perinteisten käytäntöjen jatkaminen (esimerkiksi vesasyntyiset metsät ylispuineen, *taillis-sous-futaie/Mittelwald*).

Nämä tekijät ovat ensiarvoisen tärkeitä biologisen monimuotoisuuden säilyttämisessä, joten ne tulisi ottaa huomioon Natura 2000 -verkoston täytäntöönpanossa. Jos suojelualueiden perustaminen liittyy olemassa olevien luonnonvarojen käyttötapaan, näitä tekijöitä ei ehkä tarvitse muuttaa muuten kuin vapaaehtoisesti ja/tai ulkopuolisten rahoituksellisten kannustimien avulla. Näiden tekijöiden muuttaminen ympäristön kannalta kielteisellä tavalla (esimerkiksi lisäämällä avohakkuualojen kokoa tai lyhentämällä kiertoa) saattaa aiheuttaa ristiriitaitilanteita jaksossa 6.3 mainittujen suuntaviivojen kanssa. Toisaalta näiden tekijöiden optimointia ympäristön hyväksi

vapaaehtoisesti ja/tai kannustavien toimenpiteiden avulla on pidettävä myönteisenä toimenpiteenä koko Natura 2000 -verkoston edistämiseksi.

6.5 Suosituksia biologista monimuotoisuutta suosivaa metsänhoitoa varten suojelualueilla ja niiden ulkopuolella

Edellisissä jaksossa käsiteltyjen seikkojen lisäksi voidaan antaa joukko käytännön suosituksia Natura 2000 -suojelualueiden ja muidenkin alueiden päivittäistä hoitoa varten.

Koska vain viidellä prosentilla maapallon maapinta-alasta on jonkinlaisen suojelualueen asema, olisi syytä tiedostaa, että biologista monimuotoisuutta on aina nettomäärältään enemmän maaseudulla yleensä kuin erityisillä suojelualueilla. Nämä ovat pääasiassa turvapaikkoja, joista käsin lajisto ja luontotyyppit voivat häiriötekijöiden poistuttua levitä uudelleen. Siksi biologisen monimuotoisuuden hoito merkitsee ihannemuodossaan kokonaisvaltaista lähestymistapaa, jota ei sovelleta alueen osiin vain yhtä tarkoitusta varten. Samoin kuin Natura 2000 -suojelualueiden ei tulisi muodostaa yksinomaan tiukasti suojeltujen alueiden järjestelmää, niitä ympäröivän kulttuurimaiseman ei tulisi olla vain yhtä tarkoitusta varten pyhitetty tuotantolinja, jolta kaikki muu voidaan hävittää harvoja viljelykasveja tai eläimiä lukuun ottamatta.

Metsäammattilaiset ja suunnittelijat voivat harkita hoitoyksikön tasolla eli paikalliset olosuhteet huomioon ottaen seuraavia biologisen monimuotoisuuden suojelemista koskevia suosituksia:

- yksittäisten vanhojen ja kelopuiden säilyttäminen; ne tarjoavat sopivan elinympäristön tikoille, petolinnuille, hyönteisille ja monille alemmille kasveille (sienille, saniaisille, sammalille)
- kolopuiden säilyttäminen pikkulintujen ja nisäkkäiden pesimäpaikoiksi
- suurten puiden ja niiden välittömän ympäristön säilyttäminen, jos ne näyttävät olevan petolintujen säännöllisiä pesäpaikkoja

- metsälampien, purojen, lähteiden ja muiden pienten vesistöjen, kuten soiden ja lettojen, säilyttäminen sellaisina, että ne voivat toimia kalojen, sammakoiden, hyönteisten jne. lisääntymisympäristöinä, välttämällä veden tason liiallista vaihtelua, luonnon muodostamien patojen vahingoittamista ja veden saastumista
- suurten metsäalueiden asianmukainen jako sekä metsänhoitoa että matkailua varten varattuihin vyöhykkeisiin, joilla harjoitetaan eritasoisia hoitotoimenpiteitä ja jotka mahdollistavat puskurivyöhykkeiden muodostamisen suojeltujen alueiden ympärille
- hoitopäätösten tekeminen luonnontuhojen, kuten myrskyn tai metsäpalon, jälkeen biologisen monimuotoisuuden parantamismahdollisuuksien ottamiseksi huomioon mahdollistamalla luonnollinen sukkessio potentiaalisesti kiinnostavilla alueilla
- metsänhoito- ja puunkorjuutoimenpiteiden ajoituksen mukauttaminen sellaiseksi, että sillä vältetään herkkien eläinlajien, kuten metsälintujen, häiritseminen erityisesti niiden lisääntymisaikana
- riittävien etäisyyksien säilyttäminen alueella elävissä todettujen harvinaisten tai uhanalaisten lajien häirinnän välttämiseksi
- toimenpiteiden kierto sellaisten alueiden välillä, joilla toimenpiteiden ajallinen ja paikallinen voimakkuus vaihtelee
- mikäli voimassa olevat metsää koskevat lait ja asetukset sen sallivat, joidenkin alueiden jättäminen

myös metsänistutuksessa harkinnanvaraisesti istutamatta niin, että alueelle jää pieniä ruohikkoisia aukioita, kalkkipitoisia niittyjä, nummia, soita, rämeitä, tulvaniittyjä, maanvyörymärinteitä jne.; kaikki nämä luontotyytit voivat rikastuttaa suunnattomasti maa-alueen yleistä biologista monimuotoisuutta, koska se lisää eri kasvillisuustyyppien välisiä vaihtumisvyöhykkeitä (ecotones)

- saman logiikan mukaan päätös olla täydennysistutamatta metsänviljelyalueiden epäonnistuneita kohtia; tämä saattaa lisätä lajiston vaihtelua ja saada aikaan pioneerilajien paikoittaista palaamista alueelle, mikä lisää biologista monimuotoisuutta pitkällä aikavälillä tarjoamalla sopivia elinympäristöjä monille lajeille; lisäksi sataprosenttisen metsityksen tuoma lisäarvo on tavallisesti heikko, koska täydennysistutus on hyvin kallista
- luonnonmukaisen lajiston rikkauden säännöllisen seurannan varmistaminen niin, että voidaan mitata tiettyjen toimenpiteiden vaikutuksia ja varmistaa, että alueella mahdollisesti elävien harvinaisten tai uhanalaisten eläinten ja kasvien olemassaolo on tiedossa.

Tämän tyyppisten toimenpiteiden toteuttaminen ja tietystä toimenpiteistä luopuminen voidaan helposti ottaa huomioon julkisten metsäalueiden hoidossa, jos siihen on poliittista tahtoa. Yksityisten metsien osalta näin syntyneet tulonmenetykset, koko yhteiskunnan hyväksi koituvat palvelut sekä mahdolliset omaisuuden arvon alenemiset voitaisiin korvata omistajille myöntämällä avustuksia, tekemällä sopimuksia, antamalla verohelpotuksia, tarjoamalla teknistä apua jne.

7

Rahoitus- keinot

Asianmukainen suhtautuminen Natura 2000 -verkoston rahoituksellisiin ja taloudellisiin vaikutuksiin on yksi tärkeimmistä edellytyksistä, jotta maaseudun väestö, maanomistajat ja suojelualueiden luonnonvaroja käyttävät yrittäjät voisivat hyväksyä Natura 2000 -verkoston. Luontotyyppidirektiivin 2 artiklassa edellytetään tällaista lähestymistapaa ja todetaan, että Natura 2000 -verkostoon liittyvissä toimenpiteissä on otettava huomioon sosiaaliset, taloudelliset ja sivistykselliset olosuhteet. Lisäksi on syytä mainita, että tätä kysymystä tarkasteltaessa on otettava huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjan 17 artikla ⁽²¹⁾, jossa vahvistetaan korvauksenmaksuperiaate menetetyistä tulosta. Toukokuun 9. päivänä 2002 annetussa El Teide -julkilausumassa ⁽²²⁾ vahvistettiin Natura 2000 -verkoston tärkeä tehtävä pyrittäessä EU:n biologista monimuotoisuutta koskeviin tavoitteisiin. Julistuksessa tunnustettiin myös, että EU:n biologista monimuotoisuutta koskevien tavoitteiden saavuttaminen "vaatii kohdennettuja resursseja".

EY:n perustamissopimuksen 175 artiklan 4 kohdassa määrätään, että jäsenvaltioiden on huolehdittava ympäristöpolitiikan rahoittamisesta. Tämä tarkoittaa, että jäsenvaltioiden on maksettava Euroopan luonnonperinnön suojeluverkon toiminnasta aiheutuvat kustannukset. Tässä luvussa on lisätietoja jäsenvaltioiden mahdollisuuksista saada EY:n talousarviosta rahoitustukea Natura 2000 -suojelualueiden hoitoa varten. Toistaiseksi kansalliset, alueelliset tai paikallisviranomaiset eivät ole käyttäneet moniakaan näistä mahdollisuuksista, eikä metsäalaa ole hyvin informoitu niistä.

Natura 2000 -verkoston toteuttamiseen myönnettävää yhteisön rahoitusta käsitellään luontotyyppidirektiivin 8 artiklassa. Toistaiseksi ainoa yhteisön rahoitusväline, joka koskee vain Natura 2000 -verkostoa, on Life – Luonto -rahasto, jolla edistetään käyttösuunnitelmien laatimista sekä luontotyyppien ja lajien hoitoa koskevia pilotti-/esittelyhankkeita. Monissa jäsenvaltioissa

⁽²¹⁾ 17 artikla – Omistusoikeus: 1) Jokaisella on oikeus nauttia laillisesti hankkimastaan omaisuudesta sekä käyttää, luovuttaa ja testamentata sitä. Keneltäkään ei saa riistää hänen omaisuuttaan paitsi yleisen edun sitä vaatiessa laissa säädettyissä tapauksissa ja laissa säädettyjen ehtojen mukaisesti ja siten, että hänelle suoritetaan kohtuullisessa ajassa oikeudenmukainen korvaus omaisuuden menetyksestä. Omaisuuden käyttöä voidaan säännellä lailla siinä määrin kuin se on yleisen edun mukaan välttämätöntä. 2) Teollis- ja tekijänoikeudet turvataan. (EYVL C 364, 18.12.2000, s. 12)

⁽²²⁾ El Teide -julkilausuman laativat ympäristöasioista vastaava komission jäsen Margot Wallström ja neuvoston edustajana Espanjan ympäristöministeri Jaume Matas.

on rajoitetussa käytössä paikallisia korvausohjelmia tai avustusrahoja.

Muilla poliittisilla toimenpiteillä, joita kuuluu erityisesti maaseudun kehittämisohjelmaan, tuetaan jo huomattavasti verkon toteuttamista maksamalla korvauksia maan muusta kuin tehokkaasta maatalouskäytöstä tai tavallista ekologisemmin suuntautuneesta metsätaloudesta. Joissakin jäsenvaltioissa on myös käytetty merkittäviä määriä aluekehitysmäärärahoja tiettyjen Natura 2000 -suojelalueisiin liittyvien investointien rahoitukseen. ⁽²³⁾ Näiden eri tekijöiden perusteella ympäristöasioiden pääosasto perusti vuonna 2001 luontotyyppidirektiivin 8 artiklaa käsittelevän työryhmän, jonka tehtävänä oli laatia ehdotuksia johdonmukaisen lähestymistavan kehittämiseksi Natura 2000 -verkoston rahoittamista varten. Jäljempänä esitetään yhteenveto kyseisen työryhmän päätelmistä (Natura 2000 -verkoston rahoitusta koskeva loppuraportti – julkisesti saatavilla vuoden 2002 lopussa). ⁽²⁴⁾

7.1 Nykyiset tukijärjestelmät

7.1.1 Sopimusperusteinen suojelu

Sopimusperusteiseen suojeluun kuuluvat yksityisomistuksessa olevan maan hoitotoimenpiteet, jotka on määritelty suojelusta vastaavien viranomaisten ja maanomistajien välisellä sopimuksella. Näistä sopimuksista on yleensä taloudellista etua maanomistajille, joiden maankäytöstä saamat tulot heikenevät suojelutoimenpiteistä aiheutuvien rajoitusten vuoksi. Etu voidaan myöntää suorien rahallisten korvausten, verohelpotusten, edullisten lainaehtojen, muiden maankäyttöoikeuksien jne. muodossa. Maanomistajat tai maa-alueiden haltijat voivat vastata suojelutoimista itse (ja saada sitten maksun tehdystä työstä), tai toimenpiteiden toteuttajat voivat olla muita, esimerkiksi sopimuskumppaneita tai kansalaisjärjestöjen vapaaehtoistyöntekijöitä. Erityistapauksissa toimenpiteet voidaan myös rahoittaa osittain yhteisön talousarviosta (maaseudun kehittämistä ja aluekehitystä koskevat politiikat).

Sopimusperusteista suojelua on sovellettu menestyksekkäästi useissa jäsenvaltioissa luontotyyppidirektiivissä säädettyjen vaatimusten täyttämiseksi kansallisen

luonnonsuojelulainsäädännön mukaisesti yksityisten omistamilla Natura 2000 -suojelualueilla. Tämän väliin mahdollisimman laajan hyväksynnän varmistamiseksi voidaan antaa useita kyseisten sopimusten piirittä koskevia perussuosituksia (perustana Giesen, 2001):

- Sopimuksen tärkeimpänä lähtökohtana tulisi olla turvallisuus eli tietoisuus siitä, että sopimuksen ehdot ovat mahdollisimman lopullisia. Metsänomistajan on kyettävä luottamaan neuvoteltuun sopimukseen, eivätkä luonnonsuojelusta vastaavat viranomaiset saa esittää hänelle muita vaatimuksia, mikäli kansallinen lainsäädäntö mahdollistaa tällaisen turvan. Tämä edellyttää, että sopimusten tulisi olla pitkäaikaisia ja että niiden soveltamista tulisi seurata riittävästi.
- Suojelusopimuksen on oltava taloudellisesti toteuttamiskelpoinen. Kaikkien toimenpiteistä maksettavien korvausten on oltava oikeassa suhteessa aiheutuviin kustannuksiin tai ansionmenetyksiin. Korvauksia ei tarvitse rajoittaa rahasuorituksiin; myös takuu viranomaisten kanssa tehtävän yhteistyön nopeudesta ja tehokkuudesta voi olla arvokas korvausmuoto.
- Suojelusopimukset on mukautettava paikallisiin olosuhteisiin, mutta samalla niiden on perustuttava tiettyihin kansallisiin tai alueellisiin standardeihin. Alueen omistajan on pystyttävä luottamaan tähän vakiomuotoiseen perussopimukseen, ilman että hänen tarvitsee huolellisesti tarkastaa jokaista uutta sopimusta ja hakea neuvoja asiantuntijoilta.
- Korvausten määrällistä arviointia koskevista standardeista tulisi sopia toimivaltaisten viranomaisten, metsänomistajia edustavien järjestöjen ja tieteellisten asiantuntijoiden kesken.

Sopimusperusteista suojelua ei kuitenkaan tulisi nähdä vaihtoehtona Natura 2000 -suojelualueiden perustamiselle.

7.1.2 EU:n ympäristöpolitiikan mukaiset metsätaloudelliset toimenpiteet: Life

YLEISKUVAUS

Life-ohjelman tarkoituksena on rahoittaa ympäristöä koskevia pilottitoimenpiteitä, joiden tuloksia voidaan

⁽²³⁾ EY on julkaissut tästä aiheesta jo täydellisen tutkimuksen "Financial instruments for the Natura 2000 network", Sunyer & Manteiga, 1998.

⁽²⁴⁾ Katso Internet-osoite <http://europa.eu.int/comm/environment/nature/>.

soveltaa EU:n ”pääasiallisten” rahoitusvälineiden, kuten maatalous- ja rakennerahastojen, talousarvioiden yhteydessä.

Life-ohjelma perustettiin vuonna 1992. Sen ensimmäinen vaihe kesti vuodesta 1992 vuoteen 1995 ja toinen vaihe vuodesta 1995 vuoteen 1999. Vuonna 2000 alkanut Life III jatkuu nyt vuoteen 2004, ja sen kokonaisbudjetti on 640 miljoonaa euroa. Ennen Life-ohjelmaa muista rahoitusvälineistä, kuten ACE-rahastosta ⁽²⁵⁾, on myönnetty yhteisön tukea ympäristöalan toimenpiteisiin.

Life-rahoitusta voidaan myöntää kolmenlaisia toimenpiteitä varten:

Life – Ympäristö: innovatiivisiin ja esittelytoimenpiteisiin teollisuudelle, esittelyyn, edistämiseen ja tekniseen apuun liittyviin toimenpiteisiin paikallisviranomaisille sekä yhteisön lainsäädäntöä ja politiikkoja tukeviin valmistelutoimenpiteisiin ⁽²⁶⁾

Life – Luonto: EU:n tärkein pitämien luonnonmukaisen luontoympäristöjen sekä villien eläinten ja kasvien suojeluun tarkoitettuihin pilottitoimenpiteisiin ⁽²⁷⁾; tämä tarkoittaa, että Life – Luonto -rahoituksen tarkoituksena on tukea suoraan Natura 2000 -verkoston toiminnan aloittamista

Life – Kolmannet maat: tekniseen tukeen ympäristöön liittyvien hallinnollisten rakenteiden perustamiselle, luonnonsuojelutoimenpiteille ja esittelytoimenpiteille, joilla edistetään kestävästä kehitystä.

Life-hankkeiden enimmäistuki on 50 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista (poikkeukset: 30 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista tuloa tuottaviin toimenpiteisiin) ja 75 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista toimenpiteisiin, jotka koskevat direktiivissä 92/43/ETY määriteltyjä ensisijaisia luontotyyppisiä tai lajeja taikka lintulajeja, jotka ovat vaarassa kuolla sukupuuttoon.

Life-ohjelma on ”kaikkien luonnollisten tai oikeushenkilöiden” käytettävissä.

LIFE – LUONTO JA METSÄTALOUS

Vuotuinen noin 80 miljoonan euron Life – Luonto -budjetti on kokonaan varattu Natura 2000 -verkos-

toon liittyviin luonnonsuojelutoimenpiteisiin, joten kyseessä on merkittävin verkon perustamiseen tarkoitettu rahoitusmekanismi. Life – Luonto -määrärahoilla on vuodesta 1992 rahoitettu 237:ää hanketta, jotka liittyvät metsiin ja metsien hoitoon. Nämä hankkeet voidaan jaotella kolmeen luokkaan (taulukko 3). Taulukko 4 osoittaa rahoitettujen hankkeiden avaintoimintot, jotka on ryhmitelty 18 luokkaan. Tässä yhteydessä tarkastellaan vain luokkia I ja II (*keskeiset metsätaloushankkeet ja tärkeät metsätaloushankkeet*).

Monien Life – Luonto -hankkeiden tavoitteena on metsänhoidon intensiteetin vähentäminen tai siirtyminen harjoittamaan yhä ekologisempaa metsätaloutta. Tasapainon saavuttaminen luonnonsuojelutavoitteiden ja maankäytön taloudellisten näkökohtien sekä maanomistajien oikeuksien välillä on usein Life – Luonto -hankkeiden päätavoitteena.

LIFE – YMPÄRISTÖ JA METSÄTALOUS

Life – Ympäristö -ohjelman soveltamisala on huomattavasti laajempi kuin Life – Luonto -ohjelman, **eikä sillä ole suoraa yhteyttä Natura 2000 -verkostoon**. Tämän Life-ohjelman osan yhteydessä on rahoitettu hankkeita, joiden tavoitteena on määritellä standardit biologista monimuotoisuutta koskevien näkökohtien ottamiseksi huomioon Natura 2000 -suojelualueiden ulkopuolisessa metsätaloudessa. Siitä on myös tuettu hankkeita, joiden tarkoituksena on parantaa metsätalouden ympäristönsuojelullista tehokkuutta. Joitakin esimerkkejä tähän liittyvistä Life – Ympäristö -hankkeista on jaksossa 8.2.

7.1.3 Yhteisön rahastojen uusi sukupolvi 2000–2006

Kun yhteisellä maatalouspolitiikalla oli taattu elintarviketurva ja nykyaikaistettu Euroopan maatalous, tarve kehittää maataloutta yhä taloudellisempaan ja ympäristön kannalta kestävämpään suuntaan kävi 1980-luvun lopulla ilmeiseksi. Vuoden 1992 YMP-uudistus sisälsi ensimmäiset muutokset, joilla vähennettiin markkinoille suunnattua tukea, supistettiin ylituotantoa sekä luotiin maatalouden ympäristöohjelma ja

⁽²⁵⁾ Yhteisön luonnonsuojeluun ja ympäristöasioihin liittyviin sekä kolmansissa maissa toteutettaviin hankkeisiin myöntämän rahoituksen lyhyt historia on osoitteessa http://europa.eu.int/comm/environment/life/life/nature_history.htm.

⁽²⁶⁾ Lisätietoja on Life – Ympäristö -kotisivulla osoitteessa <http://www.europa.eu.int/comm/life/envir/index.htm>.

⁽²⁷⁾ Lisätietoja on Life – Luonto -kotisivulla osoitteessa <http://www.europa.eu.int/comm/life/nature/index.htm>.

Taulukko 3. Metsätalouden kannalta merkityksellisten Life – Luonto -hankkeiden pääluokat.

<i>Luokka</i>	<i>I Keskeinen metsätaloushanke</i>	<i>II Metsätalouden kannalta tärkeä hanke</i>	<i>III Horisontaalinen metsätaloushanke</i>
Merkitys metsätaloudelle	Hankkeen pääkohteena on metsänhoidon ja biologisen monimuotoisuuden välinen suhde, esimerkiksi metsänhoidon käyttö luonnonsuojelutavoitteiden saavuttamiseksi.	Metsänhoito on yksi hankkeen monista näkökohdista esimerkiksi osana käyttösuunnitelmaa.	Hankeeseen kuuluu yksi tai useampi metsäalue, mutta se ei kohdistu metsien hoitoon.
Hankkeiden lukumäärä	43	105	88
Maiden lukumäärä	10	15	14
EY:n rahoitusosuus euroina	37 042 454	67 049 095	60 961 844
Kokonaisbudjetti euroina	74 118 538	125 393 704	116 442 514

(Life – Luonto -ohjelman puitteissa on vuodesta 1992 käytetty metsäalan hankkeisiin kaikkiaan 315 954 757 euroa, ja EY:n rahoitusosuus siitä on 165 053 394 euroa.)

Taulukko 4. Metsätalouden kannalta merkityksellisten Life – Luonto -hankkeiden tärkeimmät toimenpidetyypit.

<i>Toimenpiteen päätyyppi</i>	<i>Kyseiseen toimenpidetyyppiin kuuluvien hankkeiden määrä</i>
<i>(Perustiedot ja lyhyet kuvaukset kaikista Life – Luonto- ja Life – Ympäristö -hankkeista ovat verkko-osoitteessa http://www.europa.eu.int/comm/life/home.htm.)</i>	<i>(Lukuihin sisältyy 148 hanketta, jotka kuuluvat luokkiin I ja II, ja kukin hanke voi käsittää useita toimenpidetyyppejä.)</i>
Luontotyyppin kunnostaminen, esimerkiksi metsittäminen tai puiden poistaminen	111
Suhdetoiminta ja ympäristötietoisuuden lisääminen (suurelle yleisölle suunnattu tiedottaminen)	92
Käyttösuunnitelman kehittäminen tai täytäntöönpano	78
Matkailun/kävijöiden hallinta	70
Luonnonvaraisten kasvien tai eläinten hoito, esimerkiksi metsästys	67
Maanosto	65
Sidosryhmien osallistuminen / yksityisten ja julkisten kumppaneiden yhteistyö (tarkoituksena viestintä sidosryhmien kanssa)	63
Biologisen monimuotoisuuden inventointi ja seuranta	59
Ekologinen metsätalous, esimerkiksi metsänhoidolliset ympäristötoimenpiteet	39
Menetettyjen tulojen korvaaminen	30
Sopimusperusteinen suojelu	29
Ympäristötuhojen ehkäisy	19
Alueiden perinteinen käyttö, esimerkiksi laiduntaminen	18
Maaseudun kehittäminen esimerkiksi tukemalla paikallisia markkinarakenteita	13
Maankäytön intensiteetin vähentäminen	12
Tulosten kommunikointi ja koulutus	12
Monenvälinen/rajatylittävä yhteistyö	3
Agenda 21:n paikallinen täytäntöönpano	1

metsittämissä ohjelmat. Metsätaloutta tuettiin maaseudun kehittämismäärärahoista asetuksen (ETY) N:o 2080/92 mukaisilla metsityspalkkioilla. Kyseisen asetuksen mukaisesti metsitettiin yli 900 000 hehtaaria maatalousmaata vuosina 1994–1999; samalla se myös edisti maaseudun kehittämistä luomalla kaikkiaan 150 000 metsätalouden työpaikkaa (maatalouden pääosasto, 2001).

Kun Euroopan unionissa lisääntyi tietoisuus siitä, että maatalous on elintarvikkeiden tuotannon lisäksi myös perinnemaisemien ja maatalousyhteisöjen ylläpitoa, komissio antoi 27. tammikuuta 1999 tiedonannon ”Kohti kestävä maataloutta”, jossa korostettiin tarvetta integroida ympäristövaatimukset yhä paremmin maatalouteen. YMP:aan sittemmin tehdyt ”Agenda 2000 -uudistukset” liittivät yhteen maanviljelijöille maksettavan tuen ja ympäristöstandardien noudattamisen sekä lisäsivät huomattavasti aiempaa ”vihreämman” maatalouden tukemistavoitteen painoarvoa. EU:n biologista monimuotoisuutta koskevien toimintasuunnitelmien ⁽²⁸⁾ nimenomaisena tavoitteena on edistää edelleen biologista monimuotoisuutta koskevien kysymysten sisällyttämistä maaseutu-, rakenne- ja koheesiorahastojen ohjelmointiasiakirjoihin sekä muihin ohjelmiin, joilla on merkitystä EU:n ja kolmansien maiden kannalta.

Mahdollisuuksia tukea Natura 2000 -verkostoa EU:n maaseudun kehittämistä koskevan politiikan ja EU:n aluepolitiikan puitteissa on tutkittu luontotyyppidirektiivin 8 artiklaa käsittelevässä työryhmässä.

7.2 Luontotyyppidirektiivin 8 artiklaa käsittelevä työryhmä

NATURA 2000 -VERKOSTON RAHOITUS

Luontotyyppidirektiivin 8 artiklassa säädetään yhteisön osarahoitustoimenpiteistä, jotka ovat tarpeen Natura 2000 -suojelualueiden toteuttamisessa ja hoidossa. Artiklan tekstissä viitataan nykyisten yhteisön välineiden käyttöön, mutta 8 artiklan säännöksiä ei ole toistaiseksi sovellettu. Myös 8 artiklan oikeudellisten tulkintojen luonne saattaa ratkaista päätettäessä, minkä-

tyyppisiä uusia rahoitustukijärjestelmiä tulevaisuudessa tarvitaan.

Natura 2000 -verkoston rahoitusta pohdittaessa on muistettava, että EU laajenee lähitulevaisuudessa ja että sen jälkeen osarahoitettavana on 25 jäsenvaltiota käsittävä verkosto. Karkeiden arvioiden mukaan jäsen-ehdokasvaltioissa nimetään Natura 2000 -alueiksi jopa suurempi osuus pinta-alasta kuin nykyisissä jäsenvaltioissa. Tässä vaiheessa käytettävissä ei ole tarkkoja lukuja uusien suojelualueiden määrästä tai niiden pinta-alasta. Siksi työryhmä on keskittynyt tarkastelemaan nykyistä EU:n 15 jäsenvaltion verkostoa.

LUONTOTYYPPIIDIREKTIIVIN 8 ARTIKLAA KÄSITTELEVÄN TYÖRYHMÄN KOKOONPANO JA TEHTÄVÄ

Jotta rahoituskysymystä voitaisiin käsitellä kokonaisvaltaisella ja tehokkaalla tavalla, Euroopan komissio perusti joulukuussa 2001 luontotyyppidirektiivin 8 artiklaa käsittelevän työryhmän, johon kuuluu asiantuntijoita jäsenvaltioista ja sidosryhmistä. Ympäristöasioiden pääosaston, maatalouden pääosaston ja aluepolitiikan pääosaston sekä budjettipääosaston edustajat ovat tukeneet ryhmän toimintaa. Työryhmän perustamisesta päätettiin habitaattikomitean kokouksessa 30. marraskuuta 2001.

Ryhmän tehtävänantoon sisältyvät seuraavat päätavoitteet:

- pyrkiminen yhteisymmärrykseen luontotyyppidirektiivin 8 artiklan säännöksistä
- arvioiden laatiminen eri jäsenvaltioihin ulottuvan Natura 2000 -verkoston tulevaan hoitamiseen liittyvistä taloudellisista kustannuksista
- suositusten esittäminen näiden kustannusten kattamiseksi tarpeellista yhteisön osarahoitusta varten.

LUONTOTYYPPIIDIREKTIIVIN 8 ARTIKLAA KÄSITTELEVÄN TYÖRYHMÄN TOIMINTA

Ryhmä kokoontui kolme kertaa (17.12.2001, 28.2.2002 ja 18.4.2002) päättämään lähestymistavastaan, tutki- maan asiaan liittyviä julkaisuja, laatimaan jäsenvaltioille lähetettävän kyselylomakkeen ja keskustelemaan mahdollisista menettelyistä, menetelmistä ja tuloksista.

⁽²⁸⁾ Julkaisu on saatavilla Europa-palvelimelta osoitteesta <http://europa.eu.int/scadplus/leg/en/lvb/l28023.htm>.

Kyselylomake lähetettiin huhtikuussa 2002 jäsenvaltioille. Siinä pyydettiin tietoja Natura 2000 -verkoston rahoituskysymyksen ratkaisutavoista kansallisella tai alueellisella tasolla. Kyselylomakkeeseen saatuja vastauksia ja kirjallisuustarkastelun tuloksia käsiteltiin ryhmän 11. ja 12. syyskuuta 2002 pitämässä kokouksessa, jossa päätettiin myös loppuraportin sisällöstä ja lähestymistavasta. Raportti viimeisteltiin 4. marraskuuta 2002 pidetyssä ryhmän viimeisessä kokouksessa.

Lähestymistavan perustana on ollut tarve tutkia ratkaisuja ongelmaan, että Natura 2000 -verkoston rahoittamiseksi ei vielä ole yhteisesti hyväksyttyä kehystä. Jos ratkaisua tähän ongelmaan ei löydetä, verkon tavoitteita ei voida koskaan saavuttaa. Tästä syystä ryhmä ei pystynyt rajoittamaan toimintaansa yksinomaan 8 artiklan tarkasteluun. Sen sijaan se otti tehtäväkseen tutkia vaihtoehtoja, joilla otetaan huomioon ne muutokset, joita on tehty vuodesta 1992 alkaen EU:n rahoitusvälineiden käyttöön ja tarkoitukseen, yhteisön talousarvioon ja poliittisiin aloitteisiin – kuten ympäristöä koskeviin toimintaohjelmiin – sekä biologista monimuotoisuutta ja kestävästä kehityksestä koskevien päätelmien integrointiin.

7.3 Luontotyypidirektiivin 8 artiklaa käsittelevän työryhmän päätelmät

YLEISET NÄKÖKOHDAT

Ottaen huomioon oikeuspalveluiden lausunto ja 8 artiklan alkuperäiset perustelut työryhmä tuli siihen tulokseen, että 8 artikla oli laadittu sen tunnustamiseksi, että Natura 2000 saattaa muodostaa "liian suuren taloudellisen taakan" etenkin niille jäsenvaltioille, joissa biologinen monimuotoisuus on hyvin suuri. Luontotyypidirektiivin ja Natura 2000 -verkoston strateginen merkitys on kasvanut vuoden 1992 jälkeen voimakkaammin kuin useimmat osasivat odottaa. Ne tunnustetaan nyt EU:n pääasiallisiksi välineiksi, joilla pyritään täyttämään biologista monimuotoisuutta koskevassa yleissopimuksessa annetut sitoumukset sekä saavuttamaan uusi koko maailmaa ja EU:ta koskeva tavoite pysäyttää luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen vuoteen 2010 mennessä. Samalla ympäristönäkökohtien integrointi EU:n tärkeimpien maaseutua

koskevien rahoitusvälineiden käyttöä koskevaan lain-säädäntöön, kuten maaseudun kehittämistä koskevaan asetukseen (EY) N:o 1257/1999 ja rakennerahastoja koskevaan asetukseen (EY) N:o 1260/1999, on edennyt jatkuvasti.

Työryhmä on arvioinut valmiin Natura 2000 -verkoston hoidon aiheuttamat kokonaiskustannukset erilaisten laskentamenetelmien (ekstrapolointi/yhteenlasku), kirjallisuuskatsauksen, tarvittavien toimenpiteiden luonteen sekä jäsenvaltioiden kyselylomakkeella toimittamien tietojen perusteella. Tuloksena päädyttiin lopulliseen arvioon Natura 2000 -verkoston aiheuttamista kokonaiskustannuksista, jotka olisivat 3,5–5,7 miljardia euroa vuodessa.

Työryhmä on nimennyt joukon nykyisiä ja potentiaalisia yhteisön rahoitusmekanismeja, joita voitaisiin käyttää Natura 2000 -suojelualueiden hoidon yhteydessä. Yhteenveto kyseisistä rahoituslähteistä on taulukossa 5. Työryhmä totesi tämän työn aikana myös, että Natura 2000 -verkostosta vastuussa olevat viranomaiset ovat selvästi tietoisia siitä, että EU:n nykyinen osarahoitusjärjestelmä on ollut riittämätön, liian muutostaltis ja liian lyhytaikainen muodostaakseen riittävän perustan jäsenvaltioiden tukemiseksi niiden pyrkiessä täyttämään direktiivin vaatimukset. Rahoitusjärjestelyt ovat hyvin monimutkaisia, ja niihin saattaa liittyä monia rahastoja, joista jokaisen soveltamisprosessi on erillinen ja joista jokainen on luotu omia erityistavoitteitaan eikä Natura 2000 -verkostoa varten.

ANALYYSI TULEVISTA RAHOITUSVAIHTOEHDOSTA

Olemassa olevia rahoitusmahdollisuuksia tutkittuaan työryhmä päätteli, että nykyiset järjestelyt eivät riitä täyttämään Natura 2000 -verkoston tarpeita. Analyysin perusteella ryhmä totesi, että Natura 2000 -verkoston yhteisrahoituksen varmistamiseksi tulevaisuudessa on kolme vaihtoehtoista tapaa. Vaihtoehdot ovat

- **vaihtoehto 1:** käytetään nykyisiä EU:n rahastoja, kuten maaseudun kehittämistä koskevaa asetusta tai rakennerahastoja, mutta mukautetaan näitä tarvittaessa Natura 2000 -verkoston tarpeita vastaaviksi
- **vaihtoehto 2:** Life – Luonto -rahoitusta laajennetaan ja sovelletaan niin, että siitä tulee pääasiallinen tukimekanismi

- **vaihtoehto 3:** perustetaan kokonaan uusi rahoituskeino, jonka tavoitteena on Natura 2000 -verkoston hoito.

Työryhmä tarkasteli myös näiden rahoitusvaihtoehtojen vahvuuksia ja heikkouksia ryhmän jäsenten saamien kokemusten ja jäsenvaltioiden kyselylomakkeeseen antamien vastausten perusteella.

Lopputuloksena olivat seuraavat suositukset:

1) Lyhyellä aikavälillä (nykyinen talousarviokausi 1999–2006) YMP:n väliarviointi tarjoaisi selkeimmän mahdollisuuden lisätä Natura 2000 -suojelualueiden hoitoon varattua rahoitusta. Jos suuntaus, jonka mukaisesti maanviljelijöille tarkoitettuja suoria tukitoimenpiteitä siirretään maaseudun kehittämistoimenpiteisiin, voidaan vahvistaa ja jos sitä voidaan jopa tehostaa, metsälalla syntyä merkittäviä tilaisuuksia, jotka liittyvät etenkin ekologisesti suuntautuneeseen metsänhoitoon. Samalla työryhmän päätelmät tulisi ottaa huomioon päätettäessä Life-rahaston tulevasta, vuoden 2004 jälkeisestä neljännestä vaiheesta.

2) Pitkällä aikavälillä Natura 2000 -verkoston rahoituksen tulisi kuulua erottamattomana osana keskusteluun

yhteisön seuraavan, vuonna 2007 alkavan budjettikauden rahoitusvälineistä. Tulevissa budjettineuvotteluissa harkittaviin vaihtoehtoihin tulisi ilman muuta kuulua, että kaikkiin tärkeimpiin EU:n rahoitusvälineisiin, EMOTR, EAKR ja ESR mukaan lukien, sisällytettäisiin erityinen vaatimus, jonka mukaan niillä on tuettava EU:n ympäristölainsäädännön täytäntöönpanoa ja etenkin Natura 2000 -verkoston asianmukaista hoitoa.

3) EU:n rahoitustoimenpiteiden kehittämisen tukemiseksi sekä sen edistämiseksi, että jäsenvaltiot myöntävät itse riittävästi rahoitusta, eri puolilla EU:ta toimivien luontosuunnittelijoiden ja maa-alueiden hoitajien olisi laadittava yhteistyössä luonnos suuntaviivoiksi, joilla parannetaan Natura 2000 -verkoston yhdenmukaisuutta ja yhteenkuuluvuutta sekä edistetään monivuotisten hoito-ohjelmien kehittämistä niin, että mahdollistetaan alueiden hoidon rahoituksen asianmukainen suunnittelu ja toteutuminen. Tätä työtä on tuettava lisätutkimuksilla, joilla parannetaan tietämystä alueiden kunnosta ja hoitovaatimuksista, mikä on ensisijaisen tärkeää suojelualueiden hoitotoimenpiteiden asianmukaisen tason määrittämiseksi kaikkialla EU:ssa.

Taulukko 5. Yhteenvedo EU:n rahoitusvälineistä, joita voitaisiin mahdollisesti käyttää Natura 2000:n ja metsänhoidon yhteydessä

Rahoitusmekanismit	Varojen käytön päättävät	Vastuussa oleva pääosasto	Vuotuinen budjetti (rahoituskaudella 2001)	Mahdollisuudet rahoittaa kestävää metsänhoitoa (Natura 2000 -suojelualueilla (esimerkkejä))
Life III (2000–2004) (Life – Luonto ja osittain Life – Ympäristö)	Luonnonsuojelun edistäminen ja tukeminen, Natura 2000 -verkoston perustamisen tukeminen	Ympäristöasioiden pääosasto	0,08 miljardia euroa	Natura 2000 -verkoston pilottihankkeet: <ul style="list-style-type: none"> ■ Ekologiseen metsätalouteen tähtäävät toimenpiteet ■ Luontotyypin ennallistaminen ■ Suorat suojelutoimet ■ Maanosto ■ Hoito- ja käyttösuunnitelmien kehittäminen ■ Tiedotuskampanjat ■ Sidosryhmien osallistuminen ■ Natura 2000 -suojelualueiden inventointi ja seuranta
EMOTR (ohjausosasto)	Metsittäminen maaseudun kehittämistä koskevan asetuksen (EY) N:o 1257/1999 31 artiklan mukaisesti	Maatalouden pääosasto		<ul style="list-style-type: none"> ■ Metsittäminen
Maaseudun kehittämisen rakennerahastot (asetus (EY) N:o 1257/1999, esimerkiksi 30 ja 32 artikla)	Maaseutualueiden taloudellisten, sosiaalisten ja ekologisten rakenteiden parantaminen erityisesti maa- ja metsätalouden alalla	Maatalouden pääosasto	4,495 miljardia euroa	<ul style="list-style-type: none"> ■ Maanviljelijöiden ja metsätalousyrittäjien kouluttaminen ■ Maatilamatkailu ■ Ekologiseen metsätalouteen tähtäävät toimenpiteet ■ Palokujat ■ Innovatiiviset maaseudun kehittämishankkeet, esimerkiksi alueelliset matkailuohjelmat
Yhteisöaloite Leader+	Maaseutualueiden kehittäminen noudattamalla laadukkaita ja kunnianhimoisia integroituja maaseudun paikallista kehittämistä koskevia strategioita	Maatalouden pääosasto	2,020 miljardia euroa (EMOTR:n ohjausosaston varoista)	<ul style="list-style-type: none"> ■ Strategiset, innovatiiviset maaseudun kehittämissuunnitelmat, erityisesti monia sidosryhmiä käsittävät ja monialaiset suunnitelmat ■ Opastuskeskukset
Yhteisöaloite Interreg III	Rajatyöaluetalouden, kansainvälisen ja alueiden välisen yhteistyön tukeminen maaseudun kehittämiseksi tasapainoisesti erityisesti alueilla, joilla on yhteinen raja jäsenvaltioiden kanssa	Aluepolitiikan pääosasto	4,875 miljardia euroa (yhteensä 2000–2006)	<ul style="list-style-type: none"> ■ Rajatyöaluetalouden hankkeet esimerkiksi luontomatkailun alalla ■ Suojelualueiden rajatyöaluetalouden hoito

Taulukko 5. Yhteenveto EU:n rahoitusvälineistä, joita voitaisiin mahdollisesti käyttää Natura 2000:n ja metsänhoidon yhteydessä

<i>Rahoitusmekanismit</i>	<i>Varojen käytön päätavoite</i>	<i>Vastuussa oleva pääosasto</i>	<i>Vuotuinen budjetti (rahoituskaudella 2001)</i>	<i>Mahdollisuudet rahoittaa kestävää metsänhoitoa Natura 2000 -suojelualueilla (esimerkkejä)</i>
Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR)	Työpaikkojen luominen edistämällä kilpailukykyä edistävää ja kestävää kehitystä	Aluepolitiikan pääosasto	30,00 miljardia euroa	<ul style="list-style-type: none"> ■ Maatilojen tulojen monipuolistaminen ■ Maa- ja metsäalueiden haltijoiden koulutus ja jatkokoulutus ■ Innovatiiviset maaseudun kehittämisaloitteet ■ Kokemusten vaihto alueiden ja maiden välillä
Euroopan sosiaalirahasto (ESR)	Työpaikkojen luominen jatkokoulutuksen avulla	Työllisyyden ja sosiaaliasioiden pääosasto	60 miljardia euroa (yhteensä 2000–2006)	<ul style="list-style-type: none"> ■ Metsätalouden harjoittajien ja luonnonuojelutyön tekijöiden koulutus ja jatkokoulutus
Koheesiorahasto (hankkeiden vähimmäiskoko 10 miljoonaa euroa)	Unionin taloudellisen ja sosiaalisen koheesion vahvistaminen toteuttamalla ympäristön ja Euroopan laajuisien liikenneverkkojen alaan liittyviä hankkeita	Aluepolitiikan pääosasto	2,717 miljardia euroa	<ul style="list-style-type: none"> ■ Natura 2000 -tietokannat ■ Metsittäminen ■ Käyttösuunnitelmien kehittäminen ■ Luontotyyppien ennallistaminen ■ Strateginen alueiden suunnittelu ja kaavoitus

Lähteet: IEEP, 1999; Euroopan komissio, 2001–2002.

8

Valio- käytäntöjä, esimerkkejä ja kokemuksia

Esimerkkejä Natura 2000 -metsäalueiden hoidosta on saatavilla useista lähteistä. Tässä jaksossa on esitetty kaikkea muuta kuin täydellinen luettelo eri puolilta EU:ta peräisin olevista esimerkeistä ja kokemuksista, joissa yhdistyvät Natura 2000 -suojelualueiden luonnonsuojelulliset ja metsänhoidolliset tavoitteet. Luettelossa on myös tietoja luontotyyppidirektiivin 6 artiklan 1 kohdassa mainituista "lainsäädännöllisistä ja hallinnollisista toimenpiteistä", joita jäsenvaltiot ovat jo toteuttaneet.

Seuraavat esimerkit on valikoitu Life – Luonto -tietokannasta ⁽²⁹⁾, useista muista komission ohjelmista ja tiedoista, joita jäsenvaltiot ovat toimittaneet ympäristöasioiden pääosaston pyynnöstä luontotyyppikomitealle ja metsätalouden pysyvälle komitealle. Esimerkit osoittavat, että käytännön ratkaisujen löytäminen on mahdollista ja että tietojen ja kokemusten vaihto jäsenvaltioiden kesken on tärkeää.

8.1 Jäsenvaltioiden toimittamia esimerkkejä

Tässä luvussa annettuja tietoja ovat toimittaneet 12 jäsenvaltion metsätalous- ja luonnonsuojeluviranomaiset. Monien jäsenvaltioiden esittämien nimenomaisten pyyntöjen mukaisesti tässä luvussa annetaan valikoituja esimerkkejä lintu- ja luontotyyppidirektiivien täytäntöönpanoa sekä Natura 2000 -suojelualueiden hoitoa eri puolilla unionia koskevien ideoiden jakamiseksi ja levittämiseksi.

8.1.1 Belgia

VALLONIAN ALUE

Verotustoimenpiteet

Vallonian alueella Belgiassa kaikki Natura 2000 -suojelualueet on vapautettu perintöverosta ja kiinteistöverosta. Tämä on myönteinen esimerkki välillisestä rahoituksesta suojelualueiden yksityisille omistajille. Toimenpiteen avulla voidaan korvata Natura 2000 -suojelualueeksi nimeämisestä mahdollisesti johtuvaksi maimittu kiinteistön arvon aleneminen.

⁽²⁹⁾ <http://www.europa.eu.int/comm/life/nature/index.htm>

Hoitotoimenpiteet

■ Vallonian alueella sijaitsevat luontotyyppidirektiivin liitteen I mukaiset kymmenen metsäluontotyyppiä olisivat alun perin kattaneet 130 000 hehtaarin metsäalan. Kaikkiaan 160 000 hehtaaria, jotka on tähän saakka nimetty ehdotetuksi yhteisön tärkeänä pitämäksi alueeksi, yli 40 000 hehtaaria kuuluu yhteiskunnan omistamiin metsiin, joita alueelliset metsäviranomaiset hoitavat lakisääteisten hoitoperiaatteiden mukaisesti. Periaatteissa noudatetaan monitavoitteista lähestymistapaa metsätalouteen biologinen monimuotoisuus ja vesivarojen suojelu huomioon ottaen. Käytännössä tätä sovelletaan antamalla paikallisjohtajien käyttöön suuntaviivat koskien

- luonnollisessa ympäristössä olevien vanhojen puiden ja kelopuiden suojelua
- aukoiden ja metsien reunoissa esiintyvän kasvilisäyksen säilyttäminen
- metsän hyödyntämisen sääntelyä ottaen huomioon lintujen pesimis- ja lisääntymiskaudet
- turvemaiden metsityksen välttämistä
- avohakkuualueiden koon rajoittamista
- ojitustoimenpiteiden kieltämistä tietyillä maaperätyypeillä.

■ Alueellisessa maaseudun kehittämissuunnitelmassa vuosiksi 2000–2006 yksityisille metsänomistajille varataan mahdollisuus saada rahoitustukea seuraaviin toimenpiteisiin:

- yksityisten suojelumetsien perustaminen
- metsän biologisen monimuotoisuuden suojelutoimet
- maaperän ja veden suojelu
- ekologisten käytävien perustaminen metsäalueiden välille
- hoito- ja käyttösuunnitelmien laatiminen.

Näiden toimenpiteiden odotetaan lisäävän Natura 2000 -suojelualueiden nimeämisen houkuttelevuutta maanomistajien kannalta.

Lainsäädännölliset toimenpiteet

Vallonian alueen neuvosto hyväksyi 28. marraskuuta 2001 erityisen "Décret Natura 2000" -lain, jossa vahvistetaan oikeusperusta suojelualueiden nimeämisel-

le, rajoitusten määrittämiselle ja muille hoitotoimenpiteille.

Yhteyshenkilö: Patrick De Wolf

P. (32-81) 33 58 16

Sähköposti: p.dewolf@mrw.wallonie.be

FLANDERIN ALUE

Erityiset suojelutoimet

Vuoden 1997 luonnonsuojeluasetuksessa säädetään "Flanderin luontojärjestelmän" perustamisesta. Siihen kuuluvat Flanderin ekologinen verkko (VEN – 125 000 hehtaaria keskeisiä suojelualueita, joilla muu toiminta on sallittu vain erityisehdoilla) ja integroitu tuki- ja yhdistämisverkko (IVON – 150 000 hehtaaria monialaisia suojelualueita, jotka liittyvät toisiinsa yhdysalueiden välityksellä).

Ehdotettuihin VEN-alueisiin kuuluu vähintään 90 prosenttia ehdotetuista yhteisön tärkeinä pitämistä alueista, joista lähes puolet on metsää. Julkinen kuuleminen VEN/IVON-alueista alkoi syyskuussa 2002, ja se jatkuu vuoteen 2003 saakka. Oletusten mukaan kaikki ehdotetut yhteisön tärkeinä pitämät alueet ja erityissuojelualueet liitetään lopulta Flanderin luontorakenteeseen.

Kaikkia VEN- ja IVON-verkostoisiin kuuluvia alueita sekä kaikkia ehdotettuja yhteisön tärkeinä pitämiä suojelualueita ja erityissuojelualueita varten on laadittava luontokohdesuunnitelma, jossa määritellään aluekohtaiset erityistoimenpiteet kyseistä aluetta varten asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Ehdotus yleistoimenpiteiksi ja VEN-alueilla sallituiksi aluekohtaisiksi toimenpiteiksi on periaatteellisesti hyväksytty Flanderin hallituksessa, ja nyt se on määrä hyväksyä lopullisesti. Tähän päätökseen sisältyy yksityisille maanomistajille suunnattu rahoitustuki suojelutoimien toteuttamiseen maallaan.

Luonto ja suojelumetsät

Yksityisiin ja julkisiin luonnonsuojelualueisiin kuuluu noin 7 000 hehtaaria metsää. Suojelumetsien pinta-ala on lisäksi 1 650 hehtaaria. Kummankin suojelualueityypin ensisijaisena tavoitteena on metsien biologisen arvon parantaminen erityisten hoitotoimenpiteiden tai kaikista toimenpiteistä pidättäytymisen avulla (luontaita kehitystä varten varatun alueen arvioitu pinta-ala on 5 000 hehtaaria). Suuri enemmistö näistä alueista on ehdotettuja yhteisön tärkeinä pitämiä

alueita (esimerkiksi 1 440 hehtaaria suojelumetsien 1 650 hehtaarin alasta).

Yleiset toimenpiteet

Flanderissa vuoden 1990 metsäasetuksella korvattiin vuoden 1854 metsälaki, joka on edelleen voimassa Valoniassa. Uudessa lainsäädännössä määriteltiin "metsän" käsite, jota sovelletaan sekä julkiseen että yksityiseen omaisuuteen ja jossa nimenomaisesti todetaan, että kaikki metsät ovat monitavoitteisia. Yhdessä vuoden 1997 luonnonsuojeluasetuksen kanssa tämä on johtanut metsänhoidon tiukkaan sääntelyyn kaikkien kiinteistötyyppien osalta, ja yleistä "tilanteen muuttumattomuuden" periaatetta sovelletaan useimpiin arvokkaisiin biotooppeihin rajoittamalla metsitystä ja ojitusta.

Tämä tarkoittaa käytännössä, että useimpien luontotyyppien – kuten nummien, lettojen, rämeiden, kosteikkojen, marskimaiden, sisämaan dyynien ja historiallisten pysyvien niittyjen – todellinen laajuus, joka on supistunut metsänhoidon tehostumisen myötä, on "jäädynyt" nykytasolleen; niiden hoidossa sovelletaan erityisiä suojelutoimia. Myös puunkorjuu on yleisesti kielletty kevään lisääntymiskaudella – metsien tuhoaminen on kokonaan kielletty.

Vuonna 2001 hyväksyttiin julkisessa omistuksessa olevia metsiä koskevat hoitosäännöt, jotka pyrkivät biologisen monimuotoisuuden säilyttämisen ja luonnonsuojelun tavoitteisiin sallimalla kasvillisuustyyppien luontaisen sukcession paikallisesti vaihdellen. Tämä saavutetaan toimien vuorottelulla metsäkokonaisuuksissa, joissa ikäluokkarakenne on jakautunut mosaikkimaisesti. Samoissa ohjeissa määritellään julkinen politiikka, jota noudatetaan havupuuviljelmien korvaamisessa metsillä, joissa elää luontaisesti uudistuvia alkuperäislajeja. Koska valtaosa Flanderin julkisista metsistä kuuluu Natura 2000 -verkostoon, nämä poliittiset toimenpiteet muodostavat tärkeän askeleen kohti metsien asianmukaista hoitoa.

Yhteyshenkilöt: Els Martens

P. (32-2) 553 78 85

Sähköposti:

els.martens@lin.vlaanderen.be

Raoul Van Haeren

P. (32-2) 553 80 11

Sähköposti:

raoulj.vanhaeren@lin.vlaanderen.be

8.1.2 Tanska

Muiden sellaisten maiden tavoin, joissa metsäalueet ovat supistuneet ja joissa maaseutu ympäristö on voimakkaasti ihmisen muovaamaa, Tanskan metsänsuojelua koskevien keskustelujen pääasiallisina aiheina ovat nykyisten metsien luonnonmukaisuus ja niitä edeltäneiden "koskemattomien" metsien koostumus. Kysymys alkuperäisten ekosysteemien "avoimuudesta" ja niissä eläneiden kasvissyöjien roolista on johtanut erilaisten alkuperäisten ekosysteemien (luoteiseurooppalaisten) mallien kehittämiseen. Tällaisia malleja ovat runsas-metsäinen malli (High Forest Model) ja metsälaidunmalli (Wood-pasture Model). Tällä on kasvava vaikutus siihen, miten Natura 2000 -suojelualueiden hoitavoitteet määritellään.

NATURA 2000 -SUOJELUALUEIDEN NIMEÄMISPERUSTEET TANSKAN METSIEN OSALTA

Tanskan ehdotetut yhteisön tärkeinä pitämät alueet on määritelty sillä perusteella, että liitteen I mukaiset metsäalueet ovat etupäässä luonnontilaa läheneviä metsäalueita, jotka ovat yleisesti katsoen harvinaisia (rakenteeltaan luonnontilaiset tai lähes luonnontilaiset puustot) tai marginaalisia (muut puustot, kuten vesasyntyiset metsät, metsälaitumet ja muut varsin tehokkaasti hoidetut käyttötyypit). Tietyissä tapauksissa näihin alueisiin voi kuulua myös kotimaisin puulajein istutettuja metsiä, jos ne muodostavat täysikasvuisen metsän, jos niissä on tyypillistä aluskasvillisuutta (joten niiden hoito voidaan osoittaa metsänhoitoyhteisölle/-yhdistykselle) ja jos niissä esiintyy yhteisön tärkeinä pitämiä lajeja. Istutettuihin puustoihin Tanska on omaksunut kannan, jonka mukaan puustojen pitää olla varsin vanhoja, joten nuoria tasaikäisiä ja istutettuja yhden lajin puustoja ei kelpuuteta.

Monet Tanskan erityissuojelualueet (SPA) sisältävät suuria metsäalueita. Ne ovat suurimmaksi osaksi istutusmetsiä, joihin kuuluu yleisesti avohakkuin ja istutuksin käsiteltäviä laajoja kuusiviljelmiä. Tämä menetelmä on osoittautunut hyödylliseksi, ja se näyttää lintudirektiivin liitteessä I mainittujen *Lullula arborea* (kangaskiuru), *Lanius collurio* (pikkulepinkäinen) ja *Caprimulgus europeus* (kehrääjä) -lajien säilymisen kannalta tarpeelliselta. Kyseiset lintulajit vähenevät ja katoavat tavallisesti sellaisista tanskalaisista metsistä, joilla avohakkuuta ei suoriteta.

Tanskassa on noin 163 000 hehtaaria lehtimetsää (tilanne vuonna 2000), josta noin 25 000 hehtaaria eli 15 prosenttia kuuluu johonkin Natura 2000 -metsätyyppiin. Loput ovat joko muita Corine-ohjelman mukaisia metsätyyppejä (ei lueteltu luontotyyppidirektiivin liitteessä I) tai istutusmetsiköitä, jotka eivät ole riittävän luonnontilaisia tai joissa ei esiinny yhteisön tärkeinä pitämiä lajeja.

Parantaakseen ja levittääkseen Natura 2000 -luontotyyppieitä, muun muassa metsiä, koskevaa tietoisuutta Tanskassa Tanskan metsistä ja luonnosta vastaava virasto on julkaissut kirjan, joka sisältää Tanskan Natura 2000 -luontotyyppien kuvaukset, luettelot ja valokuvat (Buchwald & Søgård, 2000). Alustavaa versiota kirjasta (vain tekstinä) käytettiin vuonna 1999 kartoitettaessa Natura 2000 -metsätyyppejä, jotka sisällytettiin valtion omistamiin ehdotettuihin yhteisön tärkeinä pitämiin metsäalueisiin. Kirja edustaa Tanskan virallista kantaa siihen, mitä kunkin Natura 2000 -luontotyypin määrittelyyn Tanskassa kuuluu.

Tanska on ehdottanut alustavasti, että kustakin Natura 2000 -metsätyypistä ehdotettuihin yhteisön tärkeinä pitämiin alueisiin liitettäisiin vähintään kolmannes ja enintään kolme neljännessä riippuen niiden harvinaisuudesta, edustavuudesta ja muista direktiivin liitteessä III mainituista ominaisuuksista. Luvut ovat alustavia siksi, että Natura 2000 -metsätyyppeiden kartoitus ja kartoitus/digitointi on suoritettu vasta ympäristöministeriön hallinnoimilla ehdotetuilla yhteisön tärkeinä pitämällä alueilla (valtion metsissä); muita alueista on vain arvioita.

TULEVAA HOITOA KOSKEVIA AJATUKSIA

Tanska valmistelee/päivittää tieteellistä ja oikeudellista kehystä, jolla määritellään erityisten suojelutoimien alueilla (SAC) tarvittavat direktiivin 6 artiklan 1 kohdassa säädetyt suojelutoimenpiteet. Hyvin merkittävä metsänsuojelutoimenpide on ollut vuonna 1992 hyväksytty ja pääasiassa vuodesta 1994 sovellettu "Tanskan luonnonmetsiä ja muita suojelullisesti arvokkaita metsätyyppejä koskeva strategia".

Kansallisessa luonnonmetsästrategiassa määritellään ehdot ja tavoitteet (yleistavoitteena biologisen monimuotoisuuden suojelu) sekä asetetaan päämäärät suurten alueiden suojelulle. Alueilla toteutetaan useita suojeluohjelmia, joiden hoitoperiaatteet on määritelty (koskematon metsä, laiduntamiseen käytetty metsä,

vesakkometsät, poimintahakkuu ja muut erityiset metsänhoitotavat). Vuosina 1992–2000 näihin luokkiin kuuluvien metsien pinta-ala lisääntyi huomattavasti. Osittain niitä rahoitettiin suurten luonnonmetsien ennallistamista uhanalaisten lintujen, kasvien ja biotooppien suojelemiseksi koskevalla Life-hankkeella nro B4-32000/95/513 (Restoration of large areas of natural forest for the benefit of endangered birds, plants and biotopes).

SUOJELUTAVOITTEET

Jokaiselle Tanskasta tavatulle Natura 2000 -luontotyypille ja -lajille määritellään kansallisen ja SAC/SPA-suojelun tason mukaiset suojelutavoitteet. Tässä on käytetty apuna Yhdistyneessä kuningaskunnassa laadittuja julkaisuja (*English Nature*, 1999). Ohjeita kehitetään edelleen sidosryhmien kuulemisen jälkeen.

Ohjeissa on yleisesti otettava huomioon, että monet ehdotetut yhteisön tärkeinä pitämät alueet / erityis-suojelualueet koostuvat erilaisten Natura 2000 -luontotyyppien mosaiikista. Näistä luontotyypeistä kukin voi olla edustettuna jokaisella ehdotetulla yhteisön tärkeänä pitämällä alueella useina (osa)alueina, joiden laatu, hoitotapa, lajisto, jatkuvuus, edustavuus jne. saattavat vaihdella, ja siksi niitä tulisi myös jatkossa hoitaa yksilöllisesti.

NATURA 2000 -METSÄLUONTOTYYPPIEN JOUSTAVA HOITO ERITYISUOJELUALUEILLA (SPA) / ERITYISTEN SUOJELUTOIMIEN ALUEILLA (SAC)

Natura 2000 -metsäluontotyyppieitä koskevat vaatimukset saattavat mahdollistaa suojelutavoitteita asetettaessa ja muita hoitotoimenpiteitä toteutettaessa seuraavien lähestymistapojen noudattamisen:

Kansallinen/luonnonmaantieteellinen taso:

direktiivin 1 artiklan e kohdassa määritelty suotuissa suojelun taso.

Ehdotetun yhteisön tärkeänä pitämän alueen / erityisten suojelutoimien alueen taso:

1) Hoitotoimenpitein ja määräyksiin varmistetaan, että Natura 2000 -alueen kannalta merkittävät luonnonmukaiset ominaisuudet, piirteet, rakenteet, toiminnot, lajit ja muunnemat säilyvät tai paranevat. Tämä lähestymistapa mahdollistaa dynaamisen kehityksen ja muutokset.

- 2) Lähestymistapaan 1 kuuluvia toimenpiteitä voidaan viivyttää erityisellä suojelutavoitteiden/hoitosuunnitelman priorisoinnilla, esimerkiksi sallimalla/suunnittelemalla ensisijaisen luontotyyppin/lajin edistäminen alueellisesti tai määrällisesti muun kuin ensisijaisen tyyppin/lajin alueen tai määrän kustannuksella.
- 3) Lähestymistapaan 1 kuuluvia toimenpiteitä voivat viivyttää luonnonmukaiset tapahtumat, esimerkiksi kasvillisuuden kehitys/sukcessio, rannikolla tai veden tai tuulen voimasta tapahtuva hiekan luonnonmukainen siirtyminen jne.
- 4) Lähestymistapaan 1 kuuluvia toimenpiteitä voivat viivyttää luontotyyppidirektiivin 2.3 ja 6.4 artiklan mukaiset taloudelliset, sosiaaliset ja kulttuuriset vaatimukset.

Esimerkkejä tämän joustavan lähestymistavan soveltamisesta ennallistamishankkeisiin:

- 1) Erityisten suojelutoimien alueella on keidassuo (7110), jota ympäröivät muuttunut ennallistamiskelpoinen keidassuo (7120) ja puustoinen suo (91D0). Kumpikin viimeksi mainittu tyyppi on ollut 7110-tyyppi ennen ihmisen toteuttamien turpeennosto- ja ojitustoimenpiteiden vaikutusta. Hoitosuunnitelmassa voidaan määrätä (ei kuitenkaan välttämättä), että tyypejä 7120 ja 91D0 on hoidettava kokonaan tai osittain tavalla, joka edistää niiden ennallistumista tyyppiä 7110. Tämä voi merkitä 91D0-tyypin metsän avohakkuuta, mikä olisi tässä tapauksessa hyväksyttävää. Muissa tapauksissa toteutettaisiin puuston suojelua metsänhoidollisin toimenpitein tai ilman niitä.
- 2) Monet Tanskan suurimmista metsäalueista on kokonaan tai osittain nimetty ehdotetuiksi yhteisön tärkeinä pitämiksi alueiksi (pSCI), ja ne ovat jo erityis-suojelualueita (SPA). Kyseiset alueet ovat tyyppillisesti sekoitus muita kuin metsäalueita, muin kuin kotimaisin puulajein istutettuja metsiä, kotimaisin lajein istutettuja metsiä, hoidettuja luonnontilaa läheneviä metsiä ja luonnontilaa läheneviä metsiä. Niiden hoito on voinut olla toimenpiteistä pidättävää tai suunnitelman mukaista (esimerkiksi poimintahakkuut) jo ennen niiden nimeämistä ehdotetuiksi yhteisön tärkeinä pitämiksi alueiksi. Alueilla esiintyy monia erilaisia Natura 2000 -metsätyyppejä, joista osa on kotimaisin puulajein istutettua metsää; toiset taas ovat osittain luonnontilaista metsää, joiden hoidon määrä vaihtelee tehohoidos-

ta kokonaan toimenpiteistä pidättävään hoitoon ja joiden puuston ikärakenne vaihtelee. Näissä tapauksissa vähimmäisvaatimuksena on oltava tasapainon säilyttäminen hoitotapojen välillä (erilaiset tyyppilliset lajit edellyttävät erilaista hoitoa) tai tasapainon muuttaminen tavalla, jota pidetään alueen biologista monimuotoisuutta / tyyppillisiä lajeja edistävänä (tai säilyttävänä). Kuten edellä on todettu, ainakin joidenkin lintudirektiivin liitteessä I mainittujen lintujen tiedetään viihtyvän Tanskassa istutusmetsien hakkuuaukioilla (*Lullula arboorea*, *Caprimulgus europeus* ja *Lanius collurio*), mutta ne eivät voi elää metsissä, joissa aukkoja ei ole. Siksi vähimmäisvaatimuksiin ei tule sisällyttää avohakkuiden tai istutusten täyskieltoa.

- 3) Tanskan metsälakia muutettiin vuonna 1996. Yksi muutoksista koski tammipensaikkojen suojelua koskevaa pykälää. Valtion oli sittemmin rekisteröitävä tammipensaikot niiden suojelun takaamiseksi. Lähes kaikki Natura 2000 -järjestelmän 9190-tyypit "Hiekkatasankojen vanhat happamet *Quercus robur* -metsät" kuuluvat metsälain tammipensaikkojen määritelmän soveltamisalaan. Vuodesta 1996 kaikki tammipensaikot ovat olleet rekisterissä, ja useimmat niistä on arvioitu suojeltaviksi. Monille niistä on tehty yksityisten omistajien kanssa myös taloudellisia korvauksia sisältävät sopimukset erityisistä hoito-ohjelmista. Muiden kuin alkuperäisten puulajien istuttaminen tälle luontotyyppille on nyt periaatteessa kiellettyä, ja mahdollisessa uudistamisessa on käytettävä paikallisia tammia joko vesoina, luonnollisesti uudistaen tai istuttamalla/kylvämällä samaan kantaan kuuluvia jälkeläisiä. Tuholaismyrkyjen ja lannoitteiden käyttö on kielletty, ja sama koskee myös aurausta. Äestys on sallittua lisääntymisen tehostamiseksi. Viranomaisilla on oikeus poistaa vierasperäiset puut/pensaat, jos sitä pidetään välttämättömänä ja jos omistaja ei sitä tee.

Yhteyshenkilö: Erik Buchwald

P. (45) 39 47 20 00

Sähköposti: ecb@sns.dk

8.1.3 Saksa

I Liittotasavallan viranomaiset ilmoittivat, että osavaltioiden perustama luonnonsuojelu- ja virkistystoimintaan liittyviä asioita käsittelevä työryhmä on paras tie-

tolähde koskien Natura 2000 -verkoston täytäntöönpanon tilaa. Ne ilmoittivat seuraavat seikat:

Koska Natura 2000 -verkoston täytäntöönpano on edelleen kesken ja koska suojelutoimenpiteiden paikallista koordinoitua metsäviranomaisten kanssa ei ole monissa osavaltioissa saatu päätökseen, konkreettisia kokemuksia suojeluun tähtäävästä metsänhoidosta Natura 2000 -suojelualueilla ei vielä ole käytettävissä. Osavaltioissa on aloitettu monia hankkeita, ja hallinnollinen taustatyö Natura 2000 -verkoston panemiseksi täytäntöön metsissä edistyy hyvin. Yksittäiset osavaltiot käyttävät erilaisia keinoja saadakseen aikaan Natura 2000 -alueiden kestävä suojelun. Lainsäädännön mukauttamista, käyttösuunnitelmien muotoja sekä suhteiden luomista metsänomistajiin ja suureen yleisöön toteutetaan monin tavoin. Kaiken kaikkiaan noin puolet osavaltioista (kaupunkivaltioita lukuun ottamatta) on käynnistänyt metsänhoitoon Natura 2000 -alueilla liittyvät lainsäädännölliset ja/tai hallinnolliset menettelyt.

Edellä mainittu työryhmä on erityisesti tuonut esiin seuraavat valikoidut hankkeet:

1 SUOJELUTOIMENPITEIDEN TOTEUTTAMINEN SUURTEN LUONNONSUOJELUHANKKEIDEN (NATURSCHUTZGROSSPROJEKTE) YHTEYDESSÄ

Liittotasavallan hallitus rahoittaa suuret luonnonsuojeluhankkeet, jotka toteutetaan tärkeitä luonnonvaroja sisältävillä alueilla. Hankkeiden toteuttamisalueilla suojelutoimenpiteitä tuetaan rahallisesti.

Liittotasavallan hallitus rahoittaa 75 prosenttia kustannuksia, osavaltio 20 prosenttia ja jokin alueellinen yksikkö viisi prosenttia. Varat käytetään lähinnä niin kutsutuilla ydinalueilla, joille suojeltavat luontotyyppit tai lajit keskittyvät. Alueellinen yksikkö on paikallinen kansalaisjärjestö, johon kuuluu paikallisten poliittisten ryhmien, maankäyttäjien, aluesuunnittelijoiden ja suojeluviranomaisten edustajia. Hankkeisiin kuuluu metsäalueita, ja tarvittavat suojelutoimet määritellään käyttösuunnitelmassa. Kyseisiä hankkeita on käynnistetty esimerkiksi Sachsen-Anhaltin osavaltiossa Elben keskijuoksulla ja Uckermärkische Seen -luonnonsuojelualueella Brandenburgin osavaltiossa.

2 OMISTUSOIKEUKSIEN VARMISTAMINEN OSOITTAMALLA MAA-ALUEITA SUOJELUSÄÄTIÖIDEN TAI LUONNONSUOJELUJÄRJESTÖJEN HOITOO

Osavaltion ja järjestön tai säätiön välisen sopimuksen mukaisesti maa-alueita annetaan hoidettavaksi maksutta

suojelutarkoitusta varten. Tässä käytetään avoimia tarjouskilpailuja, joissa on määritelty hoidon peruserätyöt ja joita koskevia yksityiskohtaiset täytäntöönpanoehdotukset sisältäviä hakemuksia suojeluorganisaatiot voivat jättää tullakseen valituksi. Kyseiset alueet on jo nimetty suojelualueiksi, tai niiden nimeäminen on vielä käynnissä. Sopimuskumppaneiden on noudatettava suojelualueita koskevan asetuksen säännöksiä ja/tai pidemmälle meneviä velvoitteita, jotka määritellään sopimuksessa. Suojelutavoitteiden pitävyyden varmistamiseksi kyseisestä maa-alueesta annetaan kirjallinen luonnonsuojelua koskeva hoitotakuu, joka merkitään maarekisteriin. Sopimukseen kuuluu myös määräyksiä ekologisesti kestävästä metsänhoidosta. Metsäalueita, jotka on nimetty ehdoteuiksi yhteisön tärkeinä pitämiksi alueiksi, on lisäksi sopimusten mukaan hoidettava virallisten suojelutavoitteiden mukaisesti. Tätä menettelytapaa on sovellettu Brandenburgin osavaltiossa maahan, jonka liittotasavallan hallitus on luovuttanut osavaltiolle luonnonsuojelua varten.

3 SOPIMUSPERUSTEISET SUOJELUTOIMET LUONTOTYYPPIIDIREKTIIVIN TÄYTÄNTÖÖNPANOSSA

Metsänomistajien toteuttamista erityisistä suojelutoimenpiteistä, jotka ylittävät perinteisen käytännön ja luonnonmukaisen metsätalouden vaatimukset, metsänomistajat voivat tehdä kirjallisia sopimuksia, joissa otetaan huomioon toteutettavien luonnonsuojelutoimenpiteiden edellyttämät erityiskustannukset. Baijerin, Nordrhein-Westfalenin, Sachsenin ja Schleswig-Holsteinin osavaltioissa tämäntyyppisen sopimusperusteisen suojelun oikeudelliset ehdot on jo vahvistettu.

Esimerkiksi Schleswig-Holsteinissa suojelusopimuksia voidaan tehdä yksityisistä metsistä, joihin liittyy erityisiä suojelutehtäviä. Näin voidaan toteuttaa suojelutoimenpiteitä, jotka olisivat muuten mahdollisia vain maa-alueen hankinnan tai muodollisen oikeuskäsittelyn jälkeen. Jotkin sopimuksista on osarahoitettu EU:n rahoituskeinoin, kuten maaseudun kehittämissuunnitelmista. Tällaisten toimenpiteiden osalta Natura 2000 -suojelualueilla sijaitsevat metsät ovat erikoisasemassa. Muut sopimukset, jotka on tehty paikallisen ”Maaseutualueen tulevaisuus” -ohjelman (ilman EU-rahoitusta) puitteissa, ovat voimassa yli 30 vuotta.

4 SUOJELUALUEITA JA KANSALLISPUISTOJA KOSKEVAT KÄYTTÖSUUNNITELMAT

Suuria suojelualueita, kuten kansallispuistoja ja paikallisia luonnonsuojelualueita, varten tehdään erityi-

set käyttösuunnitelmat, joihin sisältyy nimenomaan metsänhoitokäytäntöjä koskevia artikloja. Ennen kyseisten suunnitelmien vahvistamista kuullaan erityistä neuvontaelintä, johon kuuluu paikallispoliitikkoja, alueellisen tason viranomaisia, kansalaisjärjestöjen ja maankäyttäjien edustajia sekä asiantuntijoita. Suunnitelmista tiedotetaan alueen sisällä ja niistä järjestetään keskusteluja. Jotta suunnitelmat olisivat mahdollisimman monen ihmisen saatavilla, lopullisten versioiden tiivistelmät julkaistaan. On syytä huomauttaa, että Saksan kansallispuistot ja niin sanotut luonnonpuistot eivät ole luonnonpuistoja sanan pohjoismaisessa merkityksessä. Ne koostuvat enimmäkseen alueista, joilla maankäyttöä on jo oikeudellisesti rajoitettu (esimerkiksi maisemansuojelua varten) ja joilla metsähallinto on sitoutunut noudattamaan tavallista ekologisempaa lähestymistapaa.

5 THÜRINGENIN METSÄ- JA LUONNONSUOJELUVIRANOMAISTEN VÄLINEN YHTEISTYÖSOPIMUS RÄMEIDEN SUOJELUSTA

Thüringer Wald- ja Westliches Schiefergebirge -alueilla sijaitsevat rämeet ovat luontotyyppidirektiivin soveltamisen kannalta erityisen merkittäviä. Kyseiset rämeet eivät ole direktiivissä lueteltujen yhtenäisten luontotyyppien muodostamia suuria alueita, mutta ne ovat poikkeuksellisia ja harvinaisia ekosysteemejä.

Koska suojelun tila monilla näistä rämeistä on heikko, toimiiin ryhtyminen oli elintärkeää arvokkaiden biotooppien säilyttämiseksi ja/tai vahingoittuneiden rämeiden kunnostamiseksi. Suurin osa rämeistä oli jo jossain määrin metsittyneet, joten suojeluviranomaisten ja metsähallintojen oli toimittava läheisessä yhteistyössä toteuttaessaan tarvittavia suojelu- ja ennallistamistoimenpiteitä. Yhteisestä toimintakehyksestä sovittiin tavoitteena varmistaa rämeluontotyyppien suotuista suojelun taso. Merkittäviin tuloksiin kuuluivat koordinoitu yleissuunnitelma rämetsän tulevaa kehittämistä varten ja luettelo ensisijaisista toimenpiteistä.

6 NIEDERSACHSENIN LÖWE-OHJELMA

Saksan osavaltion Niedersachsenin metsissä metsähallinnot toteuttavat "luonnonläheisen metsätalouden" strategiaa, josta käytetään lyhennettä LÖWE (sanoista Langfristige Ökologische Walderneuerung eli metsän ekologinen uudistaminen pitkällä aikavälillä). Yksi LÖWE-ohjelman aloittamisen jälkeen ilmenneistä ohjel-

man vaikutuksista oli puunkorjuukustannusten jyrkkä lasku kuutiometriä kohti. Samoin laskivat myös istutus- ja kylvökustannukset, koska LÖWE hyödyntää luonnon omia voimavaroja, aina kun se on mahdollista, esimerkiksi metsän luontaisessa uudistamisessa. LÖWE-ohjelmaa on tuettu toimenpitein, jotka ovat tärkeitä ekologiseen metsänhoitoon siirtymisen kannalta. Erityisesti niihin kuuluu peurojen määrän pitämisen riittävän alhaisena hehtaaria kohti, jotta metsät voivat uudistua luonnonmukaisesti ilman tarvetta rakentaa kalliita aitoja (Janssen, 2000; www.forstnds.de/portrait/loewe.htm).

LÖWE-ohjelman toteuttaminen on onnistunut toistaiseksi erittäin hyvin. LÖWE-ohjelma laadittiin vuonna 1991 laajaksi metsätuotteiden tuotantoa ja luonnonsojelua koskevaksi strategiaksi. Taloudelliset näkökohdat eivät alun perin kuuluneet LÖWE-ohjelman 13 periaatteeseen, mutta ne voidaan johtaa kyseisistä periaatteista. Esimerkiksi puun ympärysmittaan perustuvat hakkuurajoitukset ovat lisänneet metsästä saatavaa tuloa. Ohjelman vasta kahdeksan vuotta jatkuneen toteuttamisen aikana saadut kokemukset ovat osoittaneet, että ekologisesti suuntautunut LÖWE-ohjelman periaatteisiin pohjautuva metsätalous on jo alentanut merkittävästi kustannuksia ja lisännyt vastaavasti Niedersachsenin metsistä kertyviä tuloja.

Tämä on esimerkki siitä, että ekologisesti suuntautunut metsätalous voi tietyissä olosuhteissa olla myös taloudellisesti kannattavin metsänhoitomuoto.

Työryhmä ilmoitti myös, minkätyyppisiä rahoitustapoja oli käytössä:

1) Osavaltion omistamat metsät

Toimenpiteet kuuluvat erottamattomana osana osavaltion metsien hoitoon, josta osavaltion metsähallinto (Landesforstverwaltung) on vastuussa. Niiden täytäntöönpano kuuluu paikallisten metsäviranomaisten työhön.

2) Yritysten ja yksityisten omistamat metsät

Tarvittavia toimenpiteitä koordinoidaan metsähallinnon ja metsänomistajien välisellä yhteisellä sopimuksella. Osavaltion palveluksessa olevat metsätyöntekijät voivat toteuttaa toimenpiteet. Kustannukset jaetaan metsä- ja luonnonsojeluviranomaisten kesken, eikä metsänomistajille synny kuluja.

Tällä tavoin kuusiviljelmät on poistettu Saukopfmoorluonnonsojelualueeseen kuuluvalta yli seitsemän

hehtaarin Regenmoorkalotte-alueelta, jonka omistaja on Bodenverwertungs- und -verwaltungs GmbH -niminen yksityinen yhtiö. Samankaltaisia toimenpiteitä voidaan rahoittaa myös Thüringenin luonnonsuojelun edistämistä ja maaseudun suojelua koskevasta ohjelmasta.

3) Työpaikkoja luovat toimenpiteet (ABM) ja/tai rakennemuutostoimenpiteet (SAM)

Luonnonsuojelutoimenpiteitä toteuttaessaan metsätaloudesta vastaavat viranomaiset ovat saaneet monissa tapauksissa tukea toissijaisilla työmarkkinoilla olevilta työnhakijoilta. Tietyt toimenpiteet (esimerkiksi vesirakennushankkeet, avohakkuualueiden raivaus) tarjoavat työnhakijoille mielekkäitä työtilaisuuksia, ja työnantaja selviytyy vähäisin kustannuksin.

4) Luontoon ja maisemaan liittyviä vaikutuksia korvaavat toimenpiteet

Läntisten liuskevuorien (Westliches Schiefergebirge) vahingoittuneet metsäiset suot ennallistettiin Goldisthal-voimalaitoksen rakentamisesta johtuneiden, alueen luontoon ja maisemaan kohdistuneiden vaikutusten korvaamiseksi. Metsä- ja luonnonsuojelualan viranomaiset suunnittelivat toimenpiteet yhdessä, ja ne toteutettiin paikallisten metsätalousvaltuuskuntien valvonnassa.

II Nordrhein-Westfalenissa (NRW) ollaan hyväksymässä Natura 2000 -verkoston täytäntöönpanoa koskevaa laajaa lainsäädäntöä, jonka peruspiirteitä ovat seuraavat:

- Kaikkien NRW:n osavaltion ehdotettujen yhteisön tärkeinä pitämien alueiden on saatava luonnonsuojelualueen asema tai niihin on sovellettava maisemansuunnittelua koskevia säännöksiä.
- Maisemansuojeluviranomaisten ja metsänomistajien välisiä sopimuksia varten laadittiin pakolliset mallit käytettäväksi koko osavaltiossa. Näin luontotyyppidirektiivin mukainen nimettyjen metsäalueiden hoito on varmistettu, ja metsänomistajat voivat suunnitella turvallisesti pitkän aikavälin toimintaansa. Luonnonsuojelujärjestöjen osallistumista säännellään lisäksi osavaltion (NRW) asetuksella.
- Luontotyyppien ja lajien suojelun tilaa ehdotetuilla yhteisön tärkeinä pitämällä alueilla tarkkaillaan säännöllisesti kaikilla metsäalueilla ottaen samalla huomioon metsän rakenne, lajistoinventoinnit ja

ulkopuoliset vaikutukset. Tätä työtä varten NRW on kehittänyt erityiset kartoitus- ja arviointimenettelyjä koskevat ohjeet.

- Päähuomio Natura 2000 -metsäalueiden nimeämisessä on kiinnitettävä alueisiin, joilla on "luonnonsuojelusaarekkeita", jotka pystyvät toimimaan ydinalueina, joilla luonnonsuojelusta kehitystä voi tapahtua ihmisen toimien avulla. Nykyinen metsänhoito saarekkeita ympäröivissä puustoissa on pyrittävä tasapainottamaan osittain luonnonsuojelussa metsissä mahdollisesti vallitsevien eri suojeluvaihteluiden mukaan.
- Luontotyyppidirektiivin liitteessä I lueteltujen nykyisten luontotyyppien erityispiirteet on säilytettävä metsänhoidollisin toimenpitein (esimerkiksi säilyttämällä yli 50-prosenttinen tammivaltaisuus "hiekkatasankojen vanhoissa happamissa tammimetsissä" / luontotyyppi 9190).
- Yleiset hoito-ohjeet ovat seuraavat:
 - Lehtipuita ei korvata havupuilla.
 - Havupuiden osuus on pidettävä (korkeintaan) nykyisellä tasolla.
 - Enintään kymmenen puuta hehtaaria kohden on säilytettävä pesäpaikkojen antamiseksi lepakoille, päiväpetolinnuille, pöllöille, tikoille ja mustahai-karoille.
 - Yli 0,3 hehtaarin hakkuuaukiot eivät ole sallittuja.
- Näiden tiettyihin luontotyyppihin ja lajeihin liittyvien toimenpiteiden pakollisuus/valinnaisuus määritellään yksityiskohtaisin ohjein ja säännöksin.
- Taloudelliset tappiot on säädetty korvattavaksi, jos ne johtuvat
 - laho- ja kelopuiden tarkoin määritellyn tiheyden ylläpitämisestä
 - havumetsien muuttamisesta kotimaisiksi lehtimetsiksi.
- Erillinen tukiväline on luotu "Luzulo fagetum -pyökimetsien" (luontotyyppi 9190) ja "Hiekkatasankojen vanhojen happamien *Quercus robur* -metsien" (luontotyyppi 9190) suojelemista varten.
- III Baijerissa on otettu käyttöön Natura 2000 -metsäalueiden käyttösuunnitelmia koskevat toimenpiteet, joihin kuuluu seuraavia piirteitä:

- Natura 2000 -verkoston täytäntöönpanon tulisi olla täysin avointa ja perustua sidosryhmien kanssa tehtävään yhteistyöhön.
- Asiaan liittyvien julkisten elinten välinen työnjako on seuraava:
 - Osavaltion ympäristöministeriö vastaa yleisestä ohjauksesta.
 - Osavaltion metsävirasto ja luonnonsuojeluviranomaiset laativat käytännön suojelutavoitteet.
 - Osavaltion metsävirasto vastaa kokonaisuudessaan toimenpiteistä kentällä (käyttösuunnitelmien laatiminen ja toteuttaminen, seuranta, valvonta sekä raportointi), koska sillä on pitkäaikainen kokemus ekologisesti terveestä metsänhoidosta ja huomattavat hallinnolliset voimavarat. Myös yksityisten metsänomistajien luottamus siihen on vahva.
- Maanomistajat osallistuvat ja saavat tietoja kaikissa hoitosuunnitelmien tekovaiheissa, kuten ennen työn aloittamista ja kenttätutkimusten aikana. Heillä on mahdollisuus esittää huomautuksia käyttösuunnitelmien luonnosvaiheessa ja työn aikana. Heidän käytettävissään on Internetin välityksellä täydelliset tekstit ja kartat.
- Paikallisten asiantuntijoiden ja luonnonsuojelujärjestöjen asiantuntemusta pidetään käyttösuunnitelmia laadittaessa arvokkaana tietolähteenä.
- Kaikki edellä luetellut menettelyt ja periaatteet on ensin testattu pilottihankkeilla.
- Osavaltion omistamien metsien osalta Natura 2000 -käyttösuunnitelma muodostaa pakollisen osan asianmukaista metsänhoitosuunnitelmaa.

IV Liittotasavallan luonnonsuojeluvirasto (Bundesamt für Naturschutz, BfN) antoi Freiburgin yliopistolle tehtäväksi määrittää käsite ”hyvä metsätalouskäytäntö” käyttäen perustana 15 osavaltion voimassa olevia säännöksiä.

- Tässä professori G. Winkelin johdolla tehdyssä tutkimuksessa määriteltiin hyvä metsätalouskäytäntö useiden luonnonsuojelun ja metsänhoidon yhdistämistä koskevien perusteiden mukaisesti. Näiden perusteiden täyttämistä pidettäisiin vähimmäisvaatimuksena, joka metsänhoidon on täytettävä, jotta se voisi saada korvausta tiettyjen ekologisten vaatimusten vuoksi menetetyistä tulosta.

- On korostettava, että BfN on esittänyt kyseisen tutkimuksen vain perustana entistä tiiviimmän vuoropuhelun aloittamiseksi metsäalan kanssa eikä sitovien määräysten luettelona. Useimmat määriä kuvaavista luvuista, joiden avulla arviointiperusteet voidaan muuttaa käytännöksi, on määriteltävä toimialojen välisissä keskusteluissa.
- ”Hyvää metsätalouskäytäntöä” koskevat professori Winklerin esittämät perusteet ovat
 - luontaisen uudistumisen käyttö
 - luontaisten sukessioprosessien käyttö
 - metsäkoneiden käytön tiukka sääntely
 - mahdollisimman vähäinen maaperän häirintä muokkaamalla
 - metsätieverkoston huolellinen suunnittelu
 - vähimmäiskiertoaikojen määrittely
 - erityisten biotooppiementtien, kuten yksittäisten puiden, suojelu
 - luonnonsuojelutoimien ottaminen huomioon talousmetsien hoidossa
 - erirakenteisten metsänreuna-alueiden ekologisten tehtävien huomioonottaminen
 - tuholaismyrkkujen ja torjunta-aineiden sekä kemiallisen puunsuojauksen käytön rajoittaminen
 - riistaeläinkannan koon pitäminen asianmukaisena
 - geenimuunneltujen eliöiden käytön välttäminen
 - suurten, uusien yhteen lajiin perustuvien alueiden rajoittaminen
 - vierasperäisten puulajien käytön rajoittaminen
 - typpilannoitteiden käytön välttäminen
 - avohakkuiden määrän rajoittaminen mahdollisimman vähäiseksi.

Yhteyshenkilö H.-J. Mader, Brandenburgin Saksan maatalousministeriön liittotasavallan ympäristönsuojelutasolla: ja aluesuunnitteluosaston päällikkö
 P. (49-331) 866 75 00
 F. (49-331) 866 71 58
 Sähköposti: hajo.mader@mlur.brandenburg.de

8.1.4 Kreikka

Kreikka esitti kokemuksiaan useista Life-hankkeista. Niiden mukaisesti metsätaloutta tulisi tarkastella

kokonaisuutena ottaen huomioon biologinen monimuotoisuus ja maisemansuojelu. Yksi ensimmäisistä suunnitteluprosessin toimenpiteistä on käyttösuunnitelmien laatiminen. Ajanmukaisten metsänkäyttösuunnitelmien tulisi sisältää kestävien puunkorjuukäytäntöjen lisäksi myös biologisen monimuotoisuuden säilyttämistä koskevia ohjeita.

Natura 2000 -metsäalueita koskeissa käyttösuunnitelmassa on määriteltävä toimet, joiden kohteena ovat yhteisön tärkeinä pitämät luontotyypit sekä kasvi- ja eläinlajit. Luettelossa olevien lajien suojelun tasoon vaikuttavien hoitotoimenpiteiden tulosten seuranta pidetään hoidosta saatavana tärkeänä palautteena. Kansallinen hanke "Yhteisön tärkeinä pitämien alueiden suojelu ja hoito Kreikassa" toteutettiin kymmenellä ehdotetulla yhteisön tärkeänä pitämällä alueella, joista viisi on metsäalueita. Tällöin noudatettiin seuraavia periaatteita:

- 1) Hanke aloitettiin määrittelemällä sen tausta eli laa-
timalla nykyistä tieteellistä tietämystä, direktiivin
92/43/ETY sisältöä ja biologista monimuotoisuutta
koskevaa yleissopimusta vastaavat yleis- ja erityis-
ohjeet. Kyseessä oli pilottihanke siinä suhteessa,
että ensimmäistä kertaa direktiivin 92/43/ETY
hyväksymisen jälkeen laadittiin erityisohjeet metsä-
alueiden käyttösuunnitelmien tekemiseksi (edellä
mainitut vaatimukset huomioon ottaen) ja koottiin
seurantaopas, joka muodostaa puitteet seurantaoh-
jelmien laatimiseksi suojelualueen, luontotyyppin ja
lajin tasolla.
- 2) Nykyiset metsänhoitokäytännöt tarkistettiin ja hoi-
totoimenpiteet määriteltiin kiinnittäen erityistä
huomiota puunkorjuuseen, tieverkon suunnitteluun
ja rakentamiseen sekä kävijöiden hallintaan. Käyt-
tösuunnitelmille oli ominaista seurantajärjestelmä,
jota ehdotettiin seurantaoppaan perusteella kutakin
aluetta varten suojelualueen, luontotyyppin ja lajin
tasolla.

Yleisenä etuna voidaan todeta metsänhoidon suun-
tauksen muuttuneen mainittujen hankkeiden myötä
niin, että siinä otetaan huomioon Natura 2000 -alueil-
le asetetut suojelutavoitteet.

Toinen kiinnostava esimerkki, joka puolestaan koskee
metsäalueiden matkailukäyttöä, on peräisin Kreetalta.

Saaren koillisnurkassa sijaitsee Vain palmumetsä,
jonka pinta-ala on noin 20 hehtaaria ja joka muodos-
taa osan lähes kuivaa ekosysteemiä. Sen merkitys on
kääntäen verrannollinen alueen kokoon, koska se on
Euroopan ainoa luontainen palmumetsä ja mahdolli-
sesti ainoa *Phoenix theophrasti* -palmulajin muodosta-
ma metsä maailmassa. Se on yksi Kreetan tärkeimmis-
tä matkailuvalteista, jossa käy vuosittain noin
200 000 matkailijaa. Hankkeeseen on yhdistetty tietoi-
suuden lisäämistä sekä ennallistamis- ja metsitystoi-
menpiteitä kestävin periaattein hoidetun matkailukoh-
teen luomiseksi.

Yhteyshenkilö: Panagiotis Drougas

P. (30) 13 62 83 27

Sähköposti: daspro5@minagr.gr

8.1.5 Espanja

Espanjan ympäristöministeriö on lähettänyt kolme esi-
merkkiä monitavoitteisesta metsänhoidosta suurilla
julkisilla ja sekaomisteisilla maa-alueilla, jotka ovat
sekä erityissuojelualueita (SPA) että ehdotettuja yhtei-
sön tärkeinä pitämiä alueita (pSCI). Yksi esimerkeistä
osoittaa, että nykyinen hoito voi joissakin tapauksissa
soveltua hyvin Natura 2000 -verkostoon. Toisessa esi-
merkissä asianmukaiset hoito-ohjelmat kehitettiin
alueellisen maaseudun kehittämisohjelman tuella.

Koska ympäristö- ja luonnonsuojelulliset kysymykset
on Espanjassa hajautettu, aluehallitukset ovat vastuus-
sa yksityiskohtaisten ohjeiden antamisesta Natu-
ra 2000 -suojelualueiden hoitoa varten. Monet alue-
hallitukset ovat jo hyväksyneet metsänhoitosuunnitel-
mia koskevia säännöksiä, joissa Natura 2000 -verkosto
otetaan huomioon, ja uusia on tulossa. ⁽³⁰⁾

1) VALSAÍN METSÄ SEGOVIASSA

Valsaín metsäalue käsittää lähes 14 000 hehtaaria Sier-
ra de la Guadarraman pohjoisrinteiden metsää. Alue,
joka on aikoinaan kuulunut Espanjan kuninkaalle, on
nyt julkisessa omistuksessa, ja sen hoidosta vastaa
autonominen Espanjan kansallispuistovirasto. Vallitse-
vina puulajeina ovat *P. sylvestris* ja siihen liittyvät leh-
tipuustot. Metsää on hoidettu erityisen laadukkaan,
puutavarana hyödynnettävän havupuun tuotantoa var-

⁽³⁰⁾ Katso osoitteesta <http://www.larioja.org/ma/econoticias/indexgob.htm> esimerkki La Riojan alueelta.

ten vuosisatojen ajan; nykyinen tuotanto arvioidaan noin 35 000 kuutiometrikseksi vuodessa.

Alue on siis historiallisesti ja edelleen merkittävä kaupallisen puu- ja sahatavaran tuottaja. Sen biologinen monimuotoisuus on myös ollut aina poikkeuksellisen rikas, ja siksi se on nimetty Natura 2000 -alueeksi. Kasvilajeja on kirjattu yli 800 ja pesiviä lintulajeja on havaittu yli sata, joista kymmenen kuuluu lintudirektiivin liitteessä I lueteltuihin lajeihin. Alueella on vahvistettu elävän pysyvästi *Aquila adalberti* (pyreneidenkeisarikotka) ja *Aegypus monachus* (munkkikorppikotka) sekä useita kotoperäisiä lepakkolajeja. Alueella on 54 kotoperäistä selkärangattomia lajia, ja hyönteislajeja on luetteloitu kaikkiaan yli 400.

Metsän käyttö on kuitenkin todella monitavoitteista. Sieltä saadaan puutavaraa ja sitä käytetään laiturina, muiden kuin puusta saatavien tuotteiden keräämisalueena sekä luonnonsuojelu- ja virkistysalueena. Kaikki nämä toiminnot kuuluvat metsänhoitojärjestelmään, joka perustuu toistuviin poiminta- ja pienaukkohakkuihin sekä metsän luontaiseen uudistumiseen. Erityisiä suojelutarkoituksia varten yksi 25 kvartaalista on erotettu alueeksi, jolla pidättäydytään kaikista toimenpiteistä. **Valsain metsän osalta nimeäminen Natura 2000 -suojelualueeksi ei ole tuonut mukanaan suuria muutoksia alueen nykyiseen hoitoon.**

2) ALDUIDEN ALUE NAVARRASSA

Kaksi kolmannesta tästä Länsi-Pyreneiden reunakukkuiloilla sijaitsevasta yli 9 000 hehtaarin kokonaisuudesta koostuu luonnontilaa lähenevistä pyökkimetsistä ja loput erityyppisistä perinteisistä laiduntamiseen käytetyistä alueista. Yli puolet pyökkiä kasvavasta alueesta on Natura 2000:ssa, ja käyttö laiturina on vähenevässä. Alue on lähes kokonaan paikallishallinnon yksiköiden omistuksessa. Alue tunnetaan tikkalajien suosimana pesimäalueena, ja siellä on myös eräs parhaimmista jokitaimenkannoista.

Tässä tapauksessa nimeäminen Natura 2000 -suojelualueeksi on aiheuttanut tärkeitä muutoksia alueen hoitoon, koska aikaisemmat taloudellisen käytön muodot ovat huomattavasti heikentäneet sen luonnonvaroja.

– Myönteisiä puolia alueen aiemmassa hoidossa olivat luontainen uudistuminen, hyvin vähäinen vieraiden lajien käyttö, tasapainoinen ikäjakauma, hyvin tehokas

suoja eroosiota vastaan ja metsän eläimistön hyvä suojelun taso.

– Aikaisemman hoidon huonoja puolia (suojelun kannalta) olivat keskittyminen yhteen taloudellisesti tuotavaan lajiin (*Fagus sylvatica*), ekologisten yhteyksien puuttuminen eri metsien väliltä sekä kasvavan tukkipuun määrän keskittyminen tasalaatuisiin metsiin, joissa on vähän aukkoja tai aluskasvillisuutta.

Navarran maaseudun kehittämissuunnitelmassa (2000–2006) aluetta varten toteutettiin asianmukaisen käyttösuunnitelman laatimista koskeva hanke, jonka yhteydessä kuultiin kaikkia paikallisia sidosryhmiä. Hyväksytyyn hoitosuunnitelmaan sisällytettiin käyttötasoja koskevien määritelmien ja uudistustekniikkojen lisäksi myös velvoite investoida uudelleen tietty prosentuaalinen osuus tuotosta toimintoihin, jotka liittyvät metsän käyttöön ja luonnonsuojeluun. On sovittu erityisistä suuntaaviivoista, joiden mukaisesti siirrytään pois yksinomaan pyökkiä kasvavista luontotyypeistä: luodaan lisää asteittaisia siirtymäalueita metsiköiden ja muiden maankäyttömuotojen välille, lisätään maapuun määrää, lisätään metsien erirakenteisuutta tekemällä aukkoja latvuserrokseen ja ylläpitämällä puuttomia aukioita ja hoidetaan kosteikkoalueita sekä vesireittejä suojelutarkoituksia varten.

3) MONTES DE ARALAR BASKIMAASSA

Aralarin Natura 2000 -suojelualue Baskimaassa (Gipuzkoa) on pinta-alaltaan yli 10 000 hehtaaria, joista kaksi kolmannesta on julkisessa omistuksessa. Aiemman monitavoitteisen käytön myötä on syntynyt vaihteleva maisema, jossa vallitsevina ovat pyökkimetsä (atlanttiset happamat pyökkimetsät, luontotyyppi 9120) ja laajat laitumet (runsaslajiset *Nardus*-niityt, luontotyyppi 6230). Yksi tämän alueen hoitoon liittyvistä ongelmista on se, että luontaiset pyökkimetsiköt ovat hyvin heikkokuntoisia, koska niitä on pitkään hyödynnetty liikaa vesakkometsinä ja koska laiduntaminen on ollut liiallista. Baskimaan aluehallitus on hyväksynyt metsäisille osille ja avoimille osille erilliset käyttösuunnitelmat, joiden tavoitteena on tasapainottaa luonnonvarojen käyttöä. Pyökkimetsien osalta tämä tapahtuu ottamalla käyttöön täysikasvuisen metsän ennallistamissuunnitelma, joka perustuu hyvin yksinkertaiseen metsänhoitomalliin: kiertoajaksi määritellään 140 vuotta ja nykyiset puustot jaotellaan seitsemään uudistumisalueeseen. Puutavaran tuotanto on

olennainen osa suunnitelmaa, ja sitä harjoitetaan aukkohakkuin, jotka mahdollistavat uudistumisprosessin onnistumisen *Fagus sylvatica* -lajin vaatimien erityisten valaistusolosuhteiden mukaisesti.

8.1.6 Ranska

A YLEISKUVAUS NATURA-OHJELMAN TÄYTÄNTÖÖNPANOSTA RANSKASSA

Ranska päätti vuonna 2001 luonnonsuojelua koskevien direktiivien sisällyttämisen kansalliseen lainsäädäntöönsä hyväksymällä erillissäännökset suojelualueiden nimeämisestä ja alueiden käytöstä.

Tällöin tehtiin kolme tärkeää valintaa:

- toiminta avoimesti ja yhteistyön hengessä kaikissa menettelyn vaiheissa – erityisesti kutakin suojelu- aluetta varten nimitettyjen ohjausryhmien puitteissa
- sopimusperusteisen käytön kehittäminen perustuen kyseisten alueiden omistajien ja hoitajien aloitteellisuuteen ja motivoituneisuuteen
- ympäristönäkökohtien sisällyttäminen maaseutu- alueiden hoitoon ja kehittämiseen.

Ranskan lähestymistapa Natura 2000 -verkoston täytäntöönpanoon on pääpiirteissään seuraava:

Tavoiteasiakirja (*Document d'objectifs – DOCOB*)

DOCOB-asiakirjassa määritellään hoidon suuntaviivat ja sopimusperusteiset suojelutoimenpiteet. Siinä luetaan tarvittaessa myös alueella toteutettavat hallinnolliset ja säännöksiin perustuvat toimenpiteet. Asiakirjassa määritellään sopimusperusteisten toimenpiteiden rahoitustavat. Sen valmistelee valtionhallinnon valitsema tekninen toimeenpanija yhdessä suojelualueen ohjausryhmänä kokoontuvien paikallisten yhdyskuntien kanssa. Prefektin määräyksellä hyväksytyt tavoiteasiakirjan perusteella laaditaan Natura 2000 -sopimukset.

Viranomaisten ja toimeenpanijoiden käytössä on useita tavoiteasiakirjan laatimista helpottavia välineitä:

- menettelytapo, joka perustuu 37 "pilottialueella" suoritettuihin kokeiluihin, EU:n osarahoittamana
- koulutus suunnitelma, jota on toteutettu vuodesta 1999, joka on tarkoitettu virkamiehille sekä toi-

meenpanijoille ja joka sisältää myös kokemusten vaihtoa alueiden välillä

- luontotyyppioppaiden sarja, joka sisältää yhteenvedon luontotyyppidirektiivissä tarkoitettuja luontotyyppisiä ja lajeja sekä niiden hoitoa koskevasta tiedämyksestä.

Ohjausryhmä

Ohjausryhmä on kutakin suojelualueetta koskevan tiedonvaihdon ja yhteistyön tärkein väline. Ohjausryhmän perustaa ja sen puheenjohtajana toimii paikallinen prefekti. Siinä kokoontuvat alueen hoidosta vastaavat kumppanit, kuten paikallispoliitikot, omistajat, käyttäjät, kansalaisjärjestöt jne. Ryhmä kokoontuu säännöllisesti, ja se voi perustaa asiantuntijatyöryhmiä.

Ohjausryhmä osallistuu tavoiteasiakirjan laatimiseen. Tekninen toimeenpanija raportoi komitealle työnsä tuloksista ja ottaa huomioon sen lausunnot. Kun prefekti on hyväksynyt DOCOB-asiakirjan, ohjausryhmälle ilmoitetaan sen täytäntöönpanosta ja sitä pyydetään tekemään johtopäätökset sovellettavista toimenpiteistä sekä myöhemmin arvioimaan ne.

Natura 2000 -verkostoa koskevat sopimukset

Yksittäisten luonnonympäristöjen hoidosta ja ylläpidosta vastuussa olevien toimijoiden osallistumista DOCOB-asiakirjojen täytäntöönpanoon säännellään julkisilla palvelusopimuksilla, joita kutsutaan "Natura 2000 -sopimuksiksi". Sopimukset mahdollistavat niiden allekirjoittajille (omistajille, maanviljelijöille, metsäalan yrittäjille, metsästäjille, järjestöille, kunnille jne.) korvauksen saamisen näiden yhteisölle tarjoamista palveluista. Sopimukset on tehtävä suoraan valtion kanssa (departementin prefektin välityksellä) ja kyseisten suojelualueiden maankäyttöoikeuksien haltijoiden välillä. Voimassaoloaika on vähintään viisi vuotta.

Natura 2000 -sopimuksilla määritellään tarvittavat toimenpiteet niiden luontotyyppien ja lajien suojelemiseksi tai ennallistamiseksi, joita varten alue on perustettu. Niissä määritellään valtion (ja tarvittaessa paikallisviranomaisten) suojelutoimenpiteistä maksamien korvausten luonne ja suorittamismenettelyt. Tämä julkinen tuki, josta EU rahoittaa osan erityisesti maaseudun kehittämisvaroista, myönnetään investointiavustuksina tai vuotuisena pinta-alan perustuvana tukena. Sopimusten on oltava yhdenmukaisia tavoiteasia-

kirjan säännösten kanssa – niissä määritellään Natura 2000 -alueiden hoitoa koskevat edulliset rahoitusehdot.

Tällä tavoin Natura 2000 -verkosto saa merkittävät rahoitusmahdollisuudet, ja siitä muodostuu todellinen alueellisen kehittämisen väline, jolla voidaan taata kasviston, eläimistön ja luontotyyppien suojelu.

B NATURA 2000 -VERKOSTON TÄYTÄNTÖÖNPANO RANSKAN METSÄTALOUSALUEILLA

Tieteelliset ja tekniset välineet

Ranskan viranomaiset ovat julkaisseet ohjeellisia asiakirjoja biologista monimuotoisuutta edistävää metsänhoitoa varten. Asiakirjojen laadun poikkeuksellisuus johtuu tavasta, jolla niissä yhdistetään tieteellinen tarkkuus ja käytännön suositukset.

1) Yhdessä Vallonian alueen ja Luxemburgin suurherttuakunnan kanssa toteutetun Life – Ympäristö -hankkeen tuella julkaistiin vuonna 2000 erinomainen opas metsäluontotyyppien tunnistamisesta ja kokonaisvaltaisesta hoitamisesta. Tämä opas nimeltä *Metsänhoito ja biologinen monimuotoisuus* käsittää kolme osaa, joissa käsitellään erikseen Valloniaa ja Luxemburgia sekä atlanttista ja kontinentaalista Ranskaa. Opas on hyödyllinen väline, joka mahdollistaa monenlaisia käytännön tilanteita koskevien kuvausten avulla metsänomistajille näiden omasta metsästä tavattujen luontotyyppien ja lajien tunnistamisen sekä niiden hoitoa koskevien päätelmien tekemisen. Julkaisut sisältävät myös laajan luvun, jossa on perustiedot biologisen monimuotoisuuden ja luonnon suojelemisesta. Hankkeen kiinnostavin näkökohta on se, että metsänomistajien organisaatiot ovat toimineet oppikirjaa laadittaessa yhteistyössä. Näin ollen kyseessä oli ruohonjuuritasolta lähtevä, asianomaisten osallistumiseen perustuva menettely, jonka tavoitteena oli Natura 2000 -verkostoa koskevan hyväksynnän lisääminen keskeisten sidosryhmien parissa.

2) Ympäristöministeriö ja maatalousministeriö aloittivat vuonna 2001 yhdessä Ranskan luonnonhistoriallisen museon kanssa julkaisusarjan ”Natura 2000 -luontotyyppiivitteet”, joka sisältää Ranskan metsäluontotyyppiä koskevan laajan ohjeasiakirjan. Tämä on ensimmäinen julkaisu sarjassa, joka käsittää luontotyyppidirektiivin liitteissä luetteloituja luontotyyppiä ja lajeja koskevia yksityiskohtaisia ohjeita. Myöhemmin julkaistaan

rannikkoalueiden, kosteiden laitumien ja kallioisten seutujen luontotyyppiä koskevat osat sekä kaksi osaa lajeista: toinen eläimistä ja toinen kasveista.

Tämä metsäluontotyyppiä koskeva opas on luotu tietojärjestelmäksi, johon on luetteloitu kukin luontotyyppi sen Natura 2000 -verkostoa vastaavan ranskan-kielisen nimen ja Corine-luokituksen mukaisesti. Sen jälkeen annetaan tietoa tunnistamisesta, kasvisiologiasta tilanteesta, suojeluvaihtoehdoista, läheisistä luontotyypeistä, floristisesta koostumuksesta, suojeluvaihtoehdoista, potentiaalisista uhkista, tuotantokyvystä, taloudellisesta käytöstä, hoitokäytännöistä ja tutkimustarpeista.

Oppaan poikkeuksellinen arvo perustuu sen kokonaisvaltaiseen lähestymistapaan, jonka mukaisesti metsien hoitajille osoitetaan järjestelmällisesti yhteydet tietoihin, jotka koskevat suojelua ja taloudellista käyttöä.

Eriyiset maaseudun kehittämistoimenpiteet metsäalueiden sopimusperusteisessa hoidossa

Ranskan kansallisen maaseudun kehittämisverkoston mukaisesti Natura 2000 -alueiden sopimuksenvaraista hoitoa varten (yksittäisiä toimenpiteitä, jotka toteutetaan komissiolle esitetyillä pSCI- ja SPA-alueilla) on saatavana yhteisön yhteisrahoitusta EMOTR:n takuuosaston varoista. Natura 2000 -verkoston hyväksi yleisesti toteutettaviin toimiin luetaan maaseudun kehittämissuunnitelmissa myös koulutustoimenpiteet ja tietoisuutta lisäävät toimet.

Tukea Natura 2000 -metsäalueiden ja niihin liittyvien alueiden sopimusperusteiselle hoidolle on tarkoitettu myöntää maaseudun kehittämissuunnitelman toimenpiteistä I.2.7 ja I.7.2 (maaseudun kehittämistä koskevan asetuksen VIII luvun 30 ja 32 artiklaa vastaavasti). Tämä koskee sekä investointien että alueiden hoidon tukea (katso ensimmäinen alustava luettelo kelpuutetuista metsänhoitotoimenpiteistä).

Alustava luettelo Natura 2000 -metsäalueiden ja niihin liittyvien ympäristöjen sopimusperusteisistä hoitotoimenpiteistä, joihin voidaan soveltaa Ranskan maaseudun kehittämissuunnitelman toimenpiteitä I.2.7 ja I.7.2:

I MAASEUDUN KEHITTÄMISSUUNNITELMAN TOIMENPITEEN I.2.7 MUKAISESTI TUKIKELPOISET TOIMENPITEET (maaseudun kehittämistä koskevan asetuksen

30 artikla – toimenpiteet, joita ei ole käsitelty metsätalouden investointituen yhteydessä):

- täystiheillä metsäalueilla aukkojen luominen ja ylläpitäminen yhteisön tärkeinä pitämien luontotyyppien tai lajien elinympäristöjen säilymisen ja lisääntymisen kannalta suotuisten ympäristöjen luomiseksi
- yhteisön tärkeinä pitämien luontotyyppien tai lajien elinympäristöjen säilymisen ja lisääntymisen kannalta tärkeiden metsälampien luominen ja ennallistaminen
- muiden kuin tuotannollisten tavoitteiden vuoksi perustettujen istutusten monipuolistaminen yhteisön tärkeinä pitämien luontotyyppien tai lajien elinympäristöjen ennallistamiseksi
- luontaisen uudistumisen valmistelu ja seuranta vähätuottoisissa metsiköissä, joille olisi nykyisen metsäpolitiikan mukaisesti suositeltu keinotekoista uudistamista
- metsiköiden taloudellisesti kannattamaton raivaus ja harventaminen sellaisten yhteisön tärkeinä pitämien luontotyyppien tai lajien elinympäristöjen ennallistamiseksi, jotka edellyttävät valoisuuden merkittävää lisäämistä aluskasvillisuuden elvyttämiseksi
- joenvarsimetsien luominen ja ennallistaminen, mukaan lukien penkereiden vahvistaminen yhteisön tärkeinä pitämien luontotyyppien tai lajien elinympäristöjen ennallistamiseksi
- monimuotoisten, monikerroksisten ja vyöhykkeellisten metsänreuna-alueiden luominen yhteisön tärkeinä pitämien luontotyyppien tai lajien elinympäristöjen ennallistamiseksi
- manuaalisesta raivauksesta tai aluskasvillisuuden harventamisesta aiheutuvien ylimääräisten kustannusten kattaminen yhteisön tärkeinä pitämien luontotyyppien tai lajien elinympäristöjen suojelua vastaavasti, jos nykyisen metsäpolitiikan soveltaminen olisi merkinnyt turvautumista mekaanisiin tai kemiallisiin toimenpiteisiin
- yksinkertaisten ja kestävien siltojen rakentaminen pienten vesireittien yli metsissä, joissa on yhteisön tärkeinä pitämiä vesiluontotyyppisiä tai kalalajeja, jotta estettäisiin metsäkoneita tuhoamasta näitä luontotyyppisiä

- pienten luontaisesti uudistuvien alueiden aitaaminen ja suojaaminen niin, että uudistuvan perusyksikön ala pienenee huomattavasti, jos luontotyyppien tai yhteisön tärkeinä pitämien erityisen vaativien lajien elinympäristöjen säilyttäminen edellyttää mosaiikkimaisen horisontaalisen metsärakenteen luomista.

II MAASEUDUN KEHITTÄMISSUUNNITELMAN TOIMENPITEEN I.7.2 MUKAISESTI TUKIKELPOISET TOIMENPITEET (maaseudun kehittämistä koskevan asetuksen 32 artikla):

- osallistuminen metsikön monipuolistamisesta yhteisön tärkeinä pitämien luontotyyppien tai lajien ennallistamiseksi aiheutuviin kustannuksiin silloin, kun toimenpiteet alentavat omaisuuden arvo-odotuksia ja heikentävät mahdollisuuksia hyödyntää sitä
- aukoiden ja lampien säilyttäminen metsissä yhteisön tärkeinä pitämien luontotyyppien suojelun ja lajien lisääntymismahdollisuuksien takaamiseksi
- monimuotoisten, monikerroksisten ja vyöhykkeellisten metsänreuna-alueiden luominen yhteisön tärkeinä pitämien luontotyyppien tai lajien elinympäristöjen ennallistamiseksi.

TUTKIMUS TEKNIS-TALOUDELLISEN VIITEKEHYKSEN LUOMISEKSI METSIEN JA NIIHIN LIITTYVIEN YMPÄRISTÖJEN HOITOTOIMENPITEITÄ VARTEN

DOCOB-asiakirjojen laatimisen ja niiden mukaisesti metsäympäristöissä suoritettavien sopimusperusteisten toimenpiteiden mahdollistamiseksi ekologiasta ja kestävästä kehityksestä vastaava ministeriö aloitti kesäkuussa 2002 tutkimuksen, jonka tavoitteena oli määritellä alustava tekninen ja taloudellinen viitekehys sekä kerätä säännösten alaan liittyvät, tätä alaa koskevat nykyiset tiedot, jotka liittyvät erityisesti teknisiin kysymyksiin ja rahoitusmenetelmiin. Tämän viitekehysten tarkoituksena ei ole luoda Natura 2000 -verkoston rahoituksen saantiin kelvollisten sopimusperusteisten toimenpiteiden lopullista eikä täydellistä luetteloa. Sen rakenteeseen on päinvastoin suunniteltu kuuluvaksi yksinkertaisia päivitysmenetelmiä, joilla sitä voitaisiin täydentää Natura 2000 -verkoston täytäntöönpanon edistymistä vastaavasti.

Ympäristö- ja maatalousministeriö hallinnoivat yhdessä tätä erään konsulttiyrityksen toteuttamaa tutkimusta. Tutkimuksen kestoaika on 10,5 kuukautta, ja se on kolmivaiheinen:

Kansallinen vaihe

Seuraavat toimenpiteet toteutetaan rinnan:

- kansallinen käytännön ohjekirja yleisistä täytäntöönpanomenetelmistä: hallinnolliset menettelyt, kelpoisuusehdot, yleiset tuen laskentaperiaatteet, eri rahoituslähteiden organisaatio, rahoituksen soveltamisalaan kuulumattomien hyvien metsänhoitokäytäntöjen määrittely jne.
- kansallinen ohjekirja teknisistä toimenpiteistä (korvaavat investoinnit tai maksut) metsäluontotyyppien ja metsässä elävien lajien sekä metsään liittyvien luontotyyppien ja mikroluontotyyppien hyväksi.

Kun kansallisen ohjausryhmän kokous, johon osallistuu Natura 2000 -verkoston eri täytäntöönpanijoita, on pidetty ja kun ympäristöministeriön sekä maatalousministeriön tekemät päätökset on yhteisesti vahvistettu, näistä kirjoista laaditaan lopulliset versiot, mikä mahdollistaa alueellisen tason keskustelujen aloittamisen.

Alueellinen vaihe: metsäympäristöä koskevat kokoukset

Kansallisen ohjekirjan kehittämiseksi edelleen 22 alueelliseksi toimenpideluetteloksi ja tehtävien määrittelyn tarkentamiseksi kentältä saatujen kokemusten pohjalta Ranskan eri alueilla järjestetään 12 kokousta. Näiden kokousten yhteydessä käsitellään toimenpiteisiin liittyviä teknisiä ja rahoituksellisia näkökohtia.

Loppuvaihe: lopullinen toimenpideluettelo ja rahoituksellinen viitekehys

Tältä pohjalta kirjoitetaan toimenpiteiden kansallinen viitekehys (22 alueellisen luettelon yhdistelmä), joka sisältää kaikki tekniset ominaispiirteet ja niiden rahoitukseen liittyvät näkökohdat. Lopullisten asiakirjojen ja yhteenvetokertomuksen laatiminen perustuu kansallisen ohjauskomitean sekä lopulta maatalous- ja ympäristöministeriöiden tekemiin valintoihin ja ehdotuksiin.

Yhteystiedot: *François Bland*
P. (33) 142 19 19 26
Sähköposti:
francois.bland@environnement.gouv.fr

Christian Barthod
P. (33) 149 55 51 19
Sähköposti:
christian.barthod@agriculture.gouv.fr
Internet:
<http://natura2000.environment.gouv.fr>

8.1.7 Irlanti

Irlannin meri- ja luonnonvaroista vastaavaan ministeriöön kuuluva metsävirasto "Coillte" on toimittanut seuraavat metsänhoitoa Irlannin Natura 2000 -suojelualueilla ja niiden läheisyydessä koskevat tiedot.

Tavat, joilla Irlannin Natura-alueet ja metsätalous voivat toimia rinnan, on mahdollista jaotella seuraaviin kolmeen luokkaan:

- 1) Natura-metsäalueet, jotka on nimetty niiden metsään liittyvien luontaisten arvojen perusteella
- 2) (laajempiin) Natura-alueisiin kuuluvat metsät
- 3) metsittämistoimenpiteet Natura-alueilla tai niiden lähellä.

Nämä luokat kuvataan tarkemmin jäljempänä.

1) NATURA-METSÄALUEET, JOTKA ON NIMETTY NIIDEN METSÄÄN LIITTYVIEN LUONTAISTEN ARVOJEN PERUSTEELLA

Kyseiset alueet ovat luonnonmukaista läheneviä (niitä nimitetään tavallisesti osittain luonnonmukaisiksi metsiksi), ja ne muistuttavat eniten luonnonmetsiä. Monet edellyttävät nyt hoitoa sen varmistamiseksi, että niiden biologinen monimuotoisuus ymmärrettäisiin ja että sitä suojeltaisiin. Alkuperäismetsät-ohjelma (Native Woodland Scheme, selitetty jäljempänä) tukee tätä edellytystä. Metsäalan hanke Peoples Millennium Forests (selitetty myös jäljempänä) on menestynyt hyvin pyrkiessään nostamaan Irlannin osittain luonnonmukaisten metsien arvostusta.

Taustaa

Irlannin maa-alueesta noin yhdeksän prosenttia on metsää, mutta osittain luonnonmukainen metsä on varsin harvinaista, ja se käsittää vain yhden prosentin maapinta-alasta. Natura-metsäalueisiin kuuluu osittain luonnonmukaista metsää noin 6 000 hehtaaria. Edustettuina olevia metsätyyppejä ovat vanhat tammimetsät, tulvametsät, puustoiset suot ja marjakuusimetsät.

Näihin metsiin kohdistuvia uhkia ovat a) eksoottisten lajien käyttöönotto ja levittäminen – *Rhododendron ponticum* merkitsee suurta uhkaa happamien maiden osittain luonnonmukaisille metsille, joille on istutettu aikaisemmin havupuita – sekä b) lampaiden tai peurojen laiduntaminen. Monille näistä metsistä on yhteistä se, että a) niitä ei hoideta (niitä on voitu hoitaa aikai-

semmin, mutta hoito on usein päättynyt satakunta vuotta sitten) ja että b) niiden ikärakenne on tasainen. Tuloksena on usein latvuserkos, jossa yksi laji on valitseva. Nämä metsät pitää saada suunnitelmallisen hoidon piiriin. Suunnitelman mukaan niiden hoitoa tuetaan merkittävästi Alkuperäismetsät-ohjelmasta.

Alkuperäismetsät-ohjelman lyhyt kuvaus

Metsävirasto on käynnistänyt ohjelman läheisessä yhteistyössä Dúchas The Heritage Service -yksikön, ympäristöministeriön ja paikallishallinnon sekä Alkuperäismetsät-ohjelman kehittämissäryhmän (johon kuuluu virastoja, kaikki metsään liittyvät toimialat, tutkijoita, maanomistajia ja kansalaisjärjestöjä) kanssa.

Ohjelmassa on kaksi osaa: alkuperäismetsien suojelu ja alkuperäismetsien perustaminen. Siitä myönnetään avustuksia työhön, jota tehdään hyväksytyjen standardien mukaisesti, ja vuosittain myönnettäviin palkintoihin. Ohjelman peruspiirteisiin kuuluu, että kutakin hanketta koskevan suunnitelman laativat yhdessä metsäalan ammattilainen ja ekologi. Ensisijaisena tavoitteena ovat Irlannin alkuperäismetsäresurssien ja niihin liittyvän biologisen monimuotoisuuden suojelu ja lisääminen käyttäen kulloinkin sopivinta "luonnonläheistä" metsänhoitotapaa. Mahdollisuuksien mukaan edistetään myös metsän puuhun liittyvien ja muiden mahdollisuuksien hyödyntämistä. Suojelu ja biologinen monimuotoisuus ovat etusijalla, ja tarpeen mukaan edistetään myös puuntuotantoa.

Peoples Millennium Forest -hanke

Peoples Millennium Forest -hankkeeseen kuului puiden istuttamista ja metsien ennallistamista. Suuri osa näistä toimenpiteistä toteutettiin Natura 2000 -suojelualueilla, joilta poistettiin haitallisia tulokaslajeja (muun muassa alppiruusu ja havupuita), alueet aidattiin ja sopivia kotimaisia puulajeja istutettiin. Tietoisuutta "alkuperäismetsien" käsitteestä lisättiin kansalaisille suunnatulla tiedotusohjelmalla ja paikallisten ihmisten sekä koulujen ottamisella mukaan työn suunnitteluun. Myös puita istutettiin sopiviin paikkoihin. Maan jokaiselle perheelle omistettiin vastaistutettu puu. Jokainen perhe sai todistuksen, jossa määritellään sille omistetun puun sijainti. Nämä perheiden nimikkopuut on kirjattu pysyvään rekisteriin.

2) NATURA-ALUEISIIN KUULUVAT METSÄT

Tähän luokkaan kuuluvat metsät ovat niiden sijainnista johtuen usein Natura-alueilla. Ne voivat esimerkiksi

sijaita suojatulla rantavyöhykkeellä tai erityissuojelualueella (SPA) osana laajempaa maisemakokonaisuutta. Kyseiset metsät voivat vaihdella osittain luonnonmukaisista metsistä vanhoihin ja nuoriin sekä kotimaisilla että eksoottisilla puulajeilla istutettuihin metsiin.

Näissä tapauksissa hoitotavoitteet vaihtelevat ympäristöllisten rajoitteiden mukaan. Ainakin hoidettujen istutusmetsien osalta puutavaran tuotanto on ensisijainen tavoite. Metsien sekä laajempien maisemakokonaisuuksien ympäristöllinen ja taloudellinen arvo tasapainotetaan kuulemisten avulla. Natura-alueen käyttösuunnitelma (Dúchas-yksikön vastuulla) tehdään laajojen kuulemisten jälkeen. Lisäksi hakkuulupien myöntäminen (vuoden 1946 metsälain nojalla) puunkorjuuta varten edellyttää kyseisillä alueilla Dúchas-yksikön kuulemista.

3) METSITTÄMISTOIMENPITEET NATURA-ALUEILLA TAI NIIDEN LÄHELLÄ

Kuulemis- ja sääntelymenettelyt on otettu käyttöön sen varmistamiseksi, että mahdolliset metsitystoimenpiteet eivät vaaranna kyseisen Natura-alueen arvoa.

Metsittämistoimet edellyttävät Irlannin metsähallituksen liikenne-, vesi- ja luontokysymyksistä vastaavan osaston antamaa hyväksyntää. Seuraava kuulemismenettely vaaditaan ennen suojelualueilla (Natura 2000 -suojelualueet mukaan lukien) ja niiden lähellä toteutettavien toimenpiteiden hyväksymistä:

- Jos metsitettäväksi ehdotettu alue kuuluu Natura-alueeseen, ehdotuksesta annetaan julkinen ilmoitus ja siitä järjestetään kuuleminen. Dúchas-yksikköä ja ympäristöalan An Taisce -kansalaisjärjestöä on myös kuultava.
- Jos alue sijaitsee enintään kolme kilometriä ylävirtaan suojelualueelta, metsävirasto kuulee Dúchas-yksikköä, ennen kuin se tekee päätöksen metsittämisluvasta.

Yhteystiedot: [Noel Foley](mailto:Noel.Foley@eircom.net)

Sähköposti: tnoelfoley@eircom.net

8.1.8 Italia

YLEISET HOITOPERIAATTEET

Natura 2000 -metsäalueiden hoitoon Italiassa aiotaan soveltaa kaikkia tarvittavia ja kohtuullisia suojeluaitteita alueen ilmoitettujen luonnonarvojen (luontotyyp-

pien tai lajien) säilyttämiseksi tai parantamiseksi (tavoitteellinen suojelustrategia).

Päätöksentekoprosessi edellyttää riittävää tietämystä seuraavista seikoista: tietyn alueen tärkeinä pidettävien ominaispiirteiden tilan arviointi asianmukaisia indikaattoreita käyttäen; sellaisten todellisten (tai mahdollisten) paikallisten tekijöiden havaitseminen, jotka johtavat (tai voivat johtaa) kyseisten luontotyyppien tai lajien heikkenemiseen; parhaiten soveltuvien hoito- ja toimenpiteiden soveltaminen alueen tärkeinä pidettävien piirteiden säilyttämiseksi.

Paikallisen tilanteen mukaan luontotyyppiä voidaan pitää yllä jatkamalla taloudellisia toimintoja, joita alueella on perinteisesti harjoitettu, ja ryhtymällä tarvittaviin korjaaviin toimiin (ennallistamistoimenpiteisiin), jos luontotyyppien suojelun taso on epäsuotuisa tai jos paikalliset vaikutukset voivat heikentää suojelun tasoa.

Italian Natura 2000 -alueilla sijaitsevat metsät edustavat usein alueita, joilla ihmisen toimenpiteet ovat täydentäneet luontoa niin, että tuloksena on ekologinen tasapaino. Näin luonnontilaa lähenevien alueiden hoidosta, joka on avaintekijä Natura 2000 -verkoston yhte-

näisyyden ylläpitämisessä, tulee tehokas keino kehitetäessä maaseutualueita ja niiden metsiä. Metsäluontotyyppien suojelun taso muuttuu laatuindikaattoriksi arvioitaessa ympäristökysymysten integrointia ihmisen toimintaan ja samalla pysyväksi testiksi, jolla mitataan käyttöön otettujen hoitoperiaatteiden tehokkuutta.

ERITYISET TEKNISET SUUNTAVIIVAT

I Life-hankkeen ”Natura 2000 -verkoston ja sen hoitoa koskevien suuntaviivojen vahvistaminen” avulla Italian luonnonsuojeluviranomainen on laatinut ensimmäisen ohjekehyksen Natura 2000 -alueiden hoitoa varten ja opaskirjan, joka sisältää erityisiä hoito-ohjeita. Natura 2000 -alueiden verkostoluonteesta havainnollistamiseksi hoito-ohjeet on ryhmitelty 24 luokkaan, joita käytetään myös Italian Natura 2000 -alueiden luokittelussa niiden erityisten tärkeinä pidettävien piirteitä vastaavasti. Näistä kymmenessä luokassa tärkeänä pidettävä piirre on yksi tai useampi metsäluontotyyppi.

Hankkeen kohteina ovat erityisesti

- opaskirjassa annettu informaatio metsäluontotyyppien hoidosta; tärkeinä pidettävät luontotyypit;

	<i>Tärkeänä pidettävä luontotyyppi</i>	<i>Toimenpiteet heikentävien tekijöiden torjumiseksi</i>	<i>Kestävän metsänhoidon suuntaviivat</i>
Välimeren alueen <i>Quercus</i> sp. -metsät	6310, *91H0, 9280, 9330, 9340	Metsäpalojen torjunta, laiduntamisen kieltäminen tai sääntely	Luontotyyppien suojelun tila on suotuisa: 1) vesakkometsien viljelyn jatkaminen soveltamalla vähemmän intensiivisiä hoitomenetelmiä, jotka suosivat yksittäisten puiden jättämistä pystyyn ja rakenteellista monimuotoisuutta 2) puustotyyppien muuttaminen (esimerkiksi normaalista vesakkometsäksi). Luontotyyppien suojelun tila on epäsuotuisa: 1) puustotyyppien muuttaminen, mikäli se on ekologisesti ja taloudellisesti mahdollista 2) viljelykierron hidastaminen ja sopivien menetelmien käyttäminen vesakkometsien ennallistamiseksi.
	9250, 9350	Sopimusperusteiset toimenpiteet lähellä sijaitsevien sellaisten maa-alueiden hankkimiseksi, jotka soveltuvat (uusien) <i>Q. trojana</i> - ja <i>Q. macrolepis</i> -kantojen perustamiseen	
Välimeren alueen ja (oro)mediterraneiset <i>Pinus</i> sp. -metsät	9530, *9535, 9540	Metsäpalojen ja tuholaisien torjunta	Aktiivinen hoito, jonka tavoitteena on kotimaisten mäntyjen (<i>P. nigra</i> , <i>P. leucodermis</i>) geneettisen monimuotoisuuden suojeleminen luonnollisessa ympäristössä
Välimeren alueen dyynipensaikot	2260, *2270, 5211, 5212	Rannikon rapautumisen torjunta, alueelle pääsyn ja kävijöiden dyneillä liikkumisen rajoittaminen	Luontotyyppien suojelun tila on epäsuotuisa: kasvillisuuden ennallistaminen hiekkadyneillä istuttamalla dyynien ruohovartisista ja sklerofyyttisistä lajeista

luontotyyppien ekologiset vaatimukset; tärkeimpien luokiteltuihin alueisiin heikentävästi vaikuttavien tekijöiden tilastollisen kuvauksen parametrit kansallisella tasolla (esimerkiksi metsäpaloriski, laiduntamispaine, rakennettujen alueiden osuus); luontotyyppien suojelun tilan arvioinnissa käytettävät indikaattorit; tiedot nykyisistä (tai aiemmista) metsätalouuskäytännöistä, jotka ovat heikentäneet tärkeinä pidettäviä luontotyyppisiä; kestävä metsänhoito koskevat suuntaviivat eli ehdotetut metsänhoitotoimenpiteet suhteessa luontotyyppien suojelun tilaan

- suuntaviivat suojelutoimenpiteiden kehittämiseksi kolmessa luokassa, jotka liittyvät erityisesti Välimeren alueen metsäluontotyyppisiin oheisen taulukon mukaisesti.

II Koska monet metsäalueet kuuluvat kansallisiin suojelualueisiin, Natura 2000 -metsäalueiden oikeiden hoitotapojen edistämiseksi ja selkeyttämiseksi luotiin uusi tekninen väline eli "Suojelualueiden metsävarojen kestävä hoitoa koskevat suuntaviivat". Tällä ohjeellisella asiakirjalla, jonka ovat laatineet yhteistyössä Italian luonnonsuojeluhallinto ja Italian metsäntutkimusakatemia, on myös tarkoitus kehittää toimenpiteitä yhteisön tärkeinä pitämien luonnontilaisten ja luonnontilaa lähenevien metsäluontotyyppien suotuisan suojelun tilan säilyttämiseksi tai palauttamiseksi ottaen huomioon taloudelliset, sosiaaliset ja kulttuuriset vaatimukset sekä alueelliset ja paikalliset erityispiirteet.

Yhteystiedot: Eugenio Dupré
P. (39) 06 57 22 82 00
Sähköposti:
Dupre.Eugenio@minambiente.it

8.1.9 Alankomaat

Alankomaiden hallitus toimitti seuraavan vastauksen:

1) NATURA 2000 -SUOJELUALUEIDEN HOITO

Lähes kaikkien Natura 2000 -alueiden hoidosta vastaa joko valtion metsähallinto tai joukko yksityisiä luonnonsuojelujärjestöjä (Vereniging Natuurmonumenten – Provinciale Landschappen), vaikka nämäkään organisaatiot eivät ole toistaiseksi juuri osallistuneet Natura 2000 -alueiden valintaprosessiin. Näin ollen tähän mennessä ei ole vielä toteutettu erityisiä hankkeita tai aloitteita, joissa olisi ollut mukana kansalaisjärjestöjä tai yksityisiä

metsänomistajia. Lähes kaikilla nimetyillä metsäalueilla toteutetaan jo luonnonsuojelullisia hoitotoimenpiteitä.

Natura 2000 -suojelualueilta tähän saakka saadut metsänhoitokokemukset perustuvat pääasiassa valtion metsähallinnon (Staatsbosbeheer) antamiin tietoihin, joiden mukaan "kestävän metsänhoidon" käsite on käyttökelpoinen ja hyväksyttävä lähestymistapa.

Valtion metsähallinnon kannalta kestävällä metsänhoidolla voi olla erilaisia tavoitteita:

- Metsissä, joissa luonnonarvot ovat etusijalla, hoitotoimenpiteillä pyritään luonnonarvojen lisäämiseen eli rakenteellisen monimuotoisuuden edistämiseen, vieraiden puulajien poistamiseen, hyvin rajalliseen puunkorjukseen tai siitä kokonaan luopumiseen jne.
- Monitavoitteisissa metsissä, joissa harjoitetaan tavanomaista metsänhoitoa, hoitoon kuuluvat normaali puunkorjuu (kuitenkin enintään 70 prosenttia vuotuisesta kasvusta), avohakkuiden puuttuminen tai hyvin pienten alojen (alle puoli hehtaaria) avohakkuut, kesähakkuiden välttäminen ja luontaisen uudistumisen, kelopuiden sekä halkaisijaltaan yli 40-senttisten vanhojen puiden suosiminen.

Kestävän metsänhoidon tärkeä edellytys on hoitosuunnitelma, joka sisältää muun muassa kuvauksen nykytilanteesta, asianmukaisista prosesseista (sekä sisäisistä että ulkoisista), tavoitteista ja hoitomenetelmistä (seuranta mukaan lukien) sekä arvion hoitotuloksista. Tällainen suunnittelujärjestelmä on käytössä valtion metsähallinnolla ja yksityisillä luonnonsuojelujärjestöillä Natuurmonumenten ja Provinciale Landschappen. Se näyttää toimivan varsin hyvin kaikilla Natura 2000 -verkoston luontotyypeillä.

Valtion metsähallinto on luonut pätevät yhteiset indikaattorit hoitotulosten arvioinnin välttämättömäksi välineeksi. Tähän saakka saadut kokemukset osoittavat, että peruspiirteitä (indikaattoreita) on kehitettävä edelleen luontotyyppien (metsätyypit mukaan lukien) laadun arvioimiseksi.

Lyhyellä aikavälillä jotkin Natura 2000 -luontotyyppien kansalliseen valintaan ja rajaamiseen liittyvät kysymykset **kaipaavat** ilmeisesti **selkeyttämistä**. Toivomme, että meillä on muutaman vuoden kuluttua lisätietoja seuraavista kysymyksistä:

- tiettyjen metsäluontotyyppien asianmukainen hoito pienialaisilla kohteilla (usein pienillä alueilla esiintyy vain yhtä metsätyyppien ikäluokkaa tai kehitystasetta)

- muiden kuin keskeisten luontotyyppien suojelun tila (ja hoito) nimetyillä suojelualueilla (esimerkiksi tammi- ja mäntymetsäalueet De Sallandse Heuvelrug -suojelualueella, jossa vain nummia pidetään ensisijaisina luontotyyppinä)
- abioottisissa olosuhteissa viime aikoina tapahtuneet dramaattiset muutokset, joista selvin esimerkki on De Biesbos -tulvatasankometsä, jossa Deltaplan-suunnitelman toteutumisen jälkeen vuorovesi-ilmiön tilalle on tullut paljon vakaampaa pysyttelevä vedenpinnan taso; pitkän aikavälin muutokset vesiolosuhteissa ja typen saannissa vaikuttavat myös moniin muihin alueisiin.

2) METSIEN TALOUDELLINEN KÄYTTÖ JA KESTÄVÄ HOITO TOTEUTETTAESSA NATURA 2000 -VERKOSTOA

Erityinen näkökohta Alankomaiden Natura 2000 -metsäalueiden hoidossa on niiden käyttö virkistysalueina. Käytännöllisesti katsoen kaikki Alankomaiden metsät ovat avoimia yleisölle, ja virkistyskäyttö on osa niiden käytön suunnittelua. Toistaiseksi ei ole saatu selvää näyttöä siitä, että virkistyskäyttö olisi ristiriidassa Natura 2000 -verkoston säännösten kanssa. Tarkempi analyysi virkistyskäytön vaikutuksista nimettyjen luontotyyppien laatuun voi kuitenkin olla tarpeen. Virkistyskäyttö tarjoaa usein mahdollisuuksia tehdä kompromisseja taloudellisen hyödyn ja suojelutoimenpiteiden välillä.

EU:n rahoittaman tutkimushankkeen ”Niche Markets for Recreational and Environmental Goods and Services from multiple Forest Production Systems” (RES-hanke / FAIR1 PL95-0743) yhteydessä kehitettiin markkinaratkaisuja ja strategioita monenlaisia metsän tuotteita varten. Näitä pidettiin kuitenkin markkinointikelvottomina tai vain heikosti markkinoitavina.

RES-hankeeseen kuuluvia esimerkitapauksia koskevassa raportissa kuvataan useita onnistuneita esimerkkejä monitavoitteisesta metsänhoidosta Alankomaiden Natura 2000 -alueilla (tai niiden läheisyydessä).

Kansallispuistosäätiö – De Hoge Veluwe

Noin 5 500 hehtaarin puistoalue kuuluu yksityiselle säätiölle (50 prosenttia metsää, loput dyynejä ja lettoja). Puisto on hyvin tunnettu riistaeläinlajeistaan (saksanhirviä, villisikoja ja metsäkauriita). Kauniiden luonnonmaisemien lisäksi puistolla on tarjottavanaan monenlaisia virkistyskäyttöä ja informatiivisia tuotteita. Puistoon kuuluu myös tunnettu taidemuseo.

Puisto on aidattu, ja pääsymaksut vaihtelevat ajoneuvojen määrän, kävijöiden iän ja vierailun keston mukaan. Puiston kävijäkapasiteetti on noin 700 000 vierailijaa. Työntekijöistä 42:lla on vakainainen työsuhde ja 40 toimii freelancerina. Nykyisin puisto pystyy rahoittamaan oman toimintansa.

Kansallispuiston virkistyskäytöstä perittävät maksut – Noord-Hollandin maakunta

Noord-Hollandin maakunta vuokraa luonnonsuojelu- aluetta vesilaitoksen käyttöön. Vesilaitos käyttää ennen kaikkea pohjavettä, mutta se on myös kehittänyt aluetta virkistystarkoituksiin, ja se perii alueella käynnistä pääsymaksua. Alue on maisemallisesti hyvin kaunis, ja siellä vierailee vuosittain 5 miljoonaa kävijää. Kävijät voivat valita mieleisensä 30 vaellusreitistä, ja tarjolla on näköalapaikkoja sekä ravintoloita. Vesilaitos markkinoi aluetta itsenäisesti. Se käyttää myös vähittäiskauppiaita, jotka saavat palkkion myymistään lipuista. Nykyisellään alue tuottaa voittoa. Merkittävän oikeudellisen ehdon muodostivat veden suojelua koskevat säännökset.

Tree crown path -luontopolku – valtion metsähallinto

Valtion metsähallinto (3 000 hehtaaria metsää) tarjoaa informatiivista luontopolkua puiden latvojen tasolla. Muita RES-hankeeseen kuuluvia tuotteita ovat vaelus- ja ratsastuspolut, opettavat luontopolut, kiertoajelut hevosen vetämissä vaunuissa ja lapsille suunnattu toiminta.

Luonnonsuojeluviikonloppu – Vereniging Natuurmonumenten -järjestö

Luonnonsuojelujärjestö tarjoaa kokonaispakettina luonnonsuojeluviikonloppua Loonse en Drunense Dui-nen -luonnonsuojelualueella (2 500 hehtaaria). Pakettiin sisältyy yöpyminen ylellisessä hotellissa, diashow, käynti tiedotuskeskuksessa, pyöräilyretki, lintuvaellus ja tietopaketti.

Ympäristönsuojelun edistämissäätiö Het Gelders Landschap

Luonnonsuojelujärjestö Het Gelders Landschap pitää yllä noin 9 500 hehtaarin luonnonsuojelualueita, joiden rahoittamiseksi se etsii tukijoita. Tärkeimmät tukijat ovat kolme vesilaitosta, jotka rahoittavat muun muassa havumetsien muuttamista lehtimetsiksi pohjaveden lisäämiseksi.

3) MUUT VÄLINEET KESTÄVÄN METSÄNHOIDON TUKEKSEKSI

Alankomaiden kaltaisessa tiheään asutussa maassa metsän ekologisista ja sosiaalisista tehtävistä on tullut puutavaran tuotantoa tärkeämpiä näkökohtia. Tämä tilanne näkyy nykyisissä kestävä metsänhoitoa tukevista rakenteista ja säännöksistä, joilla voi olla suuri merkitys etsittäessä rahoitusta Natura 2000 -metsäalueiden luonnonsuojelullista hoitoa varten.

Luonnonhoito-ohjelma

Tämä ohjelma tarjoaa tuotoksiin perustuvia rahallisia kannustimia yksityisille metsänomistajille, jotka tuottavat sosiaalisia ja ekologisia metsään liittyviä toimintoja. Rahallisen korvauksen määrä perustuu metsän mahdollistamien palvelujen tyyppiin ja tasoon (biologinen monimuotoisuus, maisema, virkistys- ja ympäristöpalvelut). Metsänomistajan ja hallituksen välisellä sopimuksella kumpikin osapuoli sopi tietyistä toimenpiteistä, jotka toteutetaan erikseen määriteltyjen ekologisten ja muiden tavoitteiden saavuttamiseksi.

Verohelpotukset ja -vapautukset

Kolmella verohelpotuksia koskevalla säännöllä, jotka perustuvat vuoden 1928 kiinteistölakiin, on merkitystä metsäalan kannalta:

- Metsäalueet (ja luontoalueet), joille yleisöllä on esteetön pääsy, on vapautettu perintöverosta.
- Oikeushenkilöt ja yksityiset omistajat on vapautettu metsiä koskevasta omaisuusverosta.
- Metsätaloudesta ja luonnon hoidosta saatava tulo on vapautettu tuloverosta (toisaalta taloudelliset tappiot eivät ole vähennyskelpoisia).

Luonnonsuojelulain mukaisesti maanomistajat voivat hyötyä erityisestä veroetusjärjestelmästä, jos he pitävät vähintään 30 prosenttia maaomaisuudestaan metsänä.

Yhteyshenkilö: Ghjjs van Tol

Sähköposti: g.van.tol@eclnv.agro.nl

8.1.10 Suomi

Suomen ympäristöministeriö toimitti seuraavat esimerkit valiokäytännöistä, jotka liittyvät metsänhoidon ja Natura 2000 -verkoston hoidon väliseen suhteeseen.

KANSALLINEN METSÄOHJELMA 2010

Suomen hallitus on hyväksynyt kansallisella tasolla käytettäväksi metsäpolitiikan välineeksi kansallisen metsäohjelman 2010. Niin asiantuntijoilla, lukuisilla eturyhmillä kuin yksityisillä kansalaisilla on ollut mahdollisuus seurata tämän ohjelman laatimisprosessia. Ohjelman mukaisesti metsätalouden ekologinen kestävyys varmistetaan kehittämällä edelleen talousmetsien ekosysteemin hoitoa ja perustamalla luonnonsuojelualueita kansallisiin suojeluohjelmiin sisällytetyille alueille. Useimmat kyseisistä alueista kuuluvat myös Natura 2000 -verkostoon.

Kansallisen ohjelman hyväksymisen jälkeen vuonna 1999 kaikkia maakuntia varten on laadittu alueelliset metsäohjelmat. Hallitus on lisäksi perustanut erityistyöryhmän valmistelemaan Etelä-Suomen, Oulun läänin länsiosat ja Lapin lounaisosan kattavaa metsien suojeluohjelmaa. Työryhmän odotetaan antavan lausuntonsa vuoden 2002 loppuun mennessä.

NATURA 2000 -VERKOSTO SUOMESSA

Natura 2000 -suojelualueiden nimeämistä koskevan valtioneuvoston päätöksen mukaisesti Suomen Natura-verkostoon kuuluu noin 1 500 aluetta, joiden koko pinta-ala on noin 4,77 miljoonaa hehtaaria. Useimmat kyseisistä alueista ovat luonnonsuojelualueita (30 prosenttia), erämaa-alueita (30 prosenttia) tai kansallisiin suojeluohjelmiin kuuluvia alueita (30 prosenttia), mikä merkitsee, että ne määritellään lähitulevaisuudessa luonnonsuojelualueiksi. Metsätalouden harjoittamista ei yleensä sallita näillä alueilla, tai se on sallittua vain tietyin rajoituksin. Tietyillä alueilla täytöntöönpano voi olla kuitenkin joustavaa niillä esiintyvien luontotyyppien tai lajien mukaan.

ESIMERKKI JULKISELTA SEKTORILTA: METSÄNHOIDON ALUE-EKOLOGINEN SUUNNITTELU METSÄHALLITUKSESSA

Tätä menettelyä sovelletaan erityisesti niillä Natura 2000 -suojelualueilla, joita käytetään pääasiassa valtion retkeilyalueina (noin 28 000 hehtaaria), mutta myös joillakin muilla metsäalueilla, joita ovat esimerkiksi luontotyyppit "harjumuodostumien metsäiset luontotyyppit" (9060), "puustoiset suot" (91D0), "Fennoskandian lähteet ja lähdesuot" (7160) sekä "borealiset luonnonmetsät" (9010).

Alue-ekologinen suunnittelu (AES = Landscape Ecological Planning, LEP) on liitetty metsänhoidon suunnitte-

luun. Ajatuksena on ekologisten päämäärien mukauttaminen erityyppiseen metsien käyttöön pitäen samalla mielessä alueen metsätalouden tavoitteet. AES:n mukaan laajaa metsäaluetta tarkastellaan kokonaisuutena, mukaan lukien hoidetut metsät, luonnonsuojelualueet, riistanhoitoalueet ja erityisesti virkistyskäyttöön tarkoitettut alueet.

AES:n pitkän aikavälin tavoitteena on varmistaa alueen alkuperäisten lajien selviytyminen elinkelpoisina kantoina. Tämä edellyttää muun muassa olemassa olevien arvokkaiden luontotyyppien suojelua ja mahdollistaa uusien kehittymisen. Näin suunnittelu edistää Suomen metsälaissa ja luonnonsuojelulaissa määriteltyjen arvokkaiden luontotyyppien olemassaolon jatkuvuutta. Suunnittelua voidaan myös käyttää luonnonhoitotoimien, kuten ennallistamisen, kohdistamiseen alueille, jotka ovat ekologisesti avainasemassa. Suunnittelulla pyritään myös varmistamaan eri lajien leviämisen edellyttämät olosuhteet. Tässä ohjelmassa hoidettujen metsien arvokkaat luontotyypit ja ekologist prosessit täydentävät ja parantavat jo olemassa olevia luonnonsuojelualueita. Yhdessä ne muodostavat ekologisen verkoston, joka edistää biologista monimuotoisuutta.

Toinen tärkeä suunnittelun tavoite on varmistaa edellytykset monipuolista metsien käyttöä ja luontoon perustuvien elinkeinojen harjoittamista varten. Siksi menettelyyn kuuluvat riistakantojen laskenta ja maisemallisten arvojen sekä kulttuurin, kasvatuksen ja tutkimuksen kannalta tärkeiden suojelualueiden hoito. Pohjois-Suomessa poronhoidon tarpeilla on suuri merkitys. Virkistyskäytön painoarvo suunnittelussa riippuu alueen luontaisista piirteistä ja alueen virkistystarpeista.

Alue-ekologiset suunnitelmat laaditaan avoimesti, vuorovaikutteisesti ja ihmislähtöisesti. AES:ssä sovellettava osallistuva suunnittelu sisältää informaation levittämistä, arvoperusteisen ja maantieteellisen tiedon keräämistä, keskusteluja sidosryhmien ja suuren yleisön kanssa sekä palautteen antamista niille. Tavoitteena on työskentelysuhteiden parantaminen kaikkien valtion maiden käytöstä ja Metsähallituksen AES-prosessista kiinnostuneiden sidosryhmien ja kansalaisten kanssa. Tätä tarkoitusta varten suunnitteluprosessin aikana järjestetään avoimia keskustelufoorumeita ja sidosryhmien edustajien työryhmiä. Kaikki julkiset puheenvuorot dokumentoidaan, analysoidaan ja otetaan mahdollisuuksien mukaan huomioon. Tavoitteena on se, että Metsähallitus voi osallistuvan suunnittelun avulla huo-

lehtia yhteisestä omaisuudesta laajasti hyväksytyllä tavalla.

Kenttätyöhön on osallistunut viimeisten viiden vuoden aikana yli sata henkeä, joista yli 20 on ammatiltaan biologeja. Tämän työn kokonaiskustannukset olivat 7,5 miljoonaa euroa. Työn tulokset, kartta-aineisto mukaan lukien, julkaistaan alue-ekologisina suunnitelmina, joita on saatavilla pyynnöstä Metsähallitukselta nimelliseen hintaan.

Alue-ekologisten suunnitelmien nykyisin kattama alue on 6,4 miljoonaa hehtaaria. Tästä alasta noin 3,3 miljoonaa hehtaaria on maankäytöllisesti normaalia talousmetsää. Tuottavasta metsämaasta 129 400 hehtaaria on merkitty avainbiotoopeiksi ja ekologisiksi käytäviksi. Näillä metsäalueilla ei enää harjoiteta kaupallista metsätaloutta. Nämä uudet alueet lisäävät Suomen tiukasti suojellun metsän pinta-alaa 18 prosentilla. Lisäksi 205 000 hehtaaria suojelutoimenpiteiden kohteena olevaa tuottavaa metsämaata on määritelty alueeksi, jolla metsätaloutta voidaan harjoittaa rajoitetusti. Metsänhoitotoimenpiteiden tavoitteena on varmistaa kyseisten alueiden erityispiirteet ja -tehtävät. Kyseiset alueet koostuvat pääasiassa arvokkaista maisemakohteista, kuten rantametsistä ja merkittävästä riista-alueista, esimerkiksi metson soidinalueista.

On ilmeistä, että avainbiotooppien ja ekologisten käytävien myönteinen vaikutus biologiseen monimuotoisuuteen on suurempi kuin niiden osuus talousmetsistä, koska ne perustuvat järjestelmälliseen analysointiin ja kentällä suoritettuun luonnonvarojen luettelointiin kunkin AES-alueen osalta erikseen. Kyseiset alueet ovat enimmäkseen suhteellisen vanhaa metsää, joka sijaitsee normaalia talousmetsää hedelmällisemmällä maaperällä. Nämä puustot ovat myös taloudellisesti kaikkein arvokkaampia. Pidemmetyt hakkuukierrot, avainbiotoopit sekä ekologist käytävät ja puustot supistavat Metsähallituksen vuotuista hakkuubudjettia 12 prosentilla. Toisin sanoen investointi luonnonsuojeluun, virkistykseen, kulttuuriin ja muihin resursseihin supistaa Metsähallituksen liikevoittoa 24 miljoonalla eurolla vuodessa.

Esimerkki yksityiseltä sektorilta: Life-hanke "Keski-Suomen luonnonmetsien ja sisävesien ekosysteemien suojelu" (käyttösuunnitelman on laatinut Keski-Suomen metsäkeskus)

Hankkeen kohteena oli kaksi yksityisten omistamaa keskisuomalaista Natura 2000 -suojelualueita.

Keski-Suomen metsäkeskus valvoo metsälainsäädännön täytäntöönpanoa Keski-Suomessa. Life-hankkeen tarkoituksena oli laatia metsänhoitosuunnitelmat kahta metsälain nojalla suojeltua Natura 2000 -aluetta varten, joiden yhteispinta-ala oli 400 hehtaaria. Suunniteltavat alueet ovat yksityisten maanomistajien omistuksessa. Metsäkeskus laati käyttösuunnitelmat seuraavia kahta Natura 2000 -aluetta varten: Vaarunvuoret Korpilahdella (FI0900039) ja Iilijärven alue (FI0900083). Metsäkeskus hoiti neuvottelut yksityisten maanomistajien kanssa ja suunnitelmien valmistelun, kunkin metsäalueen hoitoehdotukset ja mahdollisten hakkuiden valvonta mukaan lukien.

Ennen suunnitelmien laatimista oli tehtävä perusteelliset inventoinnit. Tärkeä väline tässä tehtävässä oli ilmakuvaus. Luontotyyppidirektiivissä ja lintudirektiivissä mainitut lajit ja luontotyypit inventoitiin. Keskuk- sen asiantuntija määritteli myös metsälain mukaiset avainluontotyypit sekä uhanalaisten ja harvinaisten lintujen, hyönteisten, sienien ja putkilokasvien elinympäristöt, jotka otettiin huomioon käyttösuunnitelmia laadittaessa.

Inventoinnit olivat tarpeen, jotta voitiin välttää met- sänhoitotoimenpiteiden haitalliset vaikutukset biologi- seen monimuotoisuuteen. Osa inventoinnista tehtiin yhteistyössä Keski-Suomen alueellisen ympäristökes- kuksen biologien kanssa. Suunnittelualueilla havaittiin monia uhanalaisia ja harvinaisia kovakuoriaislajeja. Metsäkeskus laati jokaista metsäaluetta varten yksi- tyiskohtaiset hoitoehdotukset.

Maanomistajien osallistuminen oli hankkeen onnistu- misen välttämätön edellytys. Metsäkeskus oli siksi suo- raan yhteydessä 27 maanomistajaan. Kaikkiaan laadi- tiin yhdeksän metsänhoitosuunnitelmaa, jotka koskivat 488 hehtaarin metsäalaa. Joillekin maanomistajille maksettiin korvauksia, koska he lupautuivat säilyttä- mään metsiensä monimuotoisimmat alueet jättämällä ne kaupallisen metsätalouden ulkopuolelle. Maanomis- tajien henkilökohtaiseen ohjaukseen kiinnitettiin pal- jon huomiota, jotta he ymmärtäisivät yhä paremmin suunnitelman sisällön ja tavoitteet. Metsänhoidon suunnittelumenettelyyn suhtauduttiin myönteisesti, koska useimmat maanomistajat uskoivat saavansa hankkeesta metsiensä hoitoa varten uusia mahdolli- suuksia ja lähestymistapoja. Ennen hankkeen aloitta- mista maanomistajat olivat epävarmoja Natura 2000 -verkoston tavoitteista, ja heillä oli epäluuloja siitä,

miten heidän annettaisiin hoitaa metsiään. Hankkeella onnistuttiin mukauttamaan metsätaloudelliset toimin- not alueiden suojelutavoitteisiin. Maanomistajilla on mahdollisuus käyttää omaisuuttaan tehokkaasti hei- kentämättä luontotyypejä tai hävittämättä lajeja, joi- den suojelemista varten kyseiset metsäalueet on nimetty Natura 2000 -alueiksi.

Yhteyshenkilö: Heikki Korpelainen

Sähköposti:

heikki.korpelainen@ymparisto.fi

8.1.11 Ruotsi

Ruotsin ympäristönsuojeluvirasto (Naturvårdsverket, Swedish Environmental Protection Agency, SEPA) on toimittanut seuraavat Natura 2000 -verkostoon ja met- siin liittyviä valiokäytäntöjä kuvaavat esimerkit. On mielenkiintoista todeta, että kummassakin esimerkissä on kysymys julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyöstä.

Esimerkki 1: Snöberget-hanke

Tämä on esimerkki yhteistyöhankkeesta, johon osallis- tuivat lääninhallitus, alueellinen metsähallinto ja yksi- tyinen metsäalan yhtiö SCA. Myös Ruotsin luonnonsuo- jeluliitto oli mukana hankkeen toteuttamisessa. Hank- keen tavoitteina olivat sekä ympäristönsuojellusten että tuotannollisten päämäärien saavuttaminen alue- ekologisen suunnittelun avulla sekä viranomaisten yhteistyö tämän prosessin aikana. Hankkeeseen ovat kuuluneet alue-ekologinen suunnittelu, uusien mene- telmien kehittäminen ja luonnonsuojelualueen perus- taminen. Myös GIS-paikkatietojärjestelmillä oli tärkeä osuus hankkeessa.

Metsähallinnolle määriteltiin vuonna 1993 uudet tavoitteet, jotka ovat tuotannon ja ympäristön kannal- ta yhtä tärkeitä. Aikaisemmin tavoite oli tuotannolli- nen, ja siihen sisältyi luonnonsuojelun huomioonotta- minen. Valtion viranomaisella, joka on lääninhallitus, on päävastuu luonnonsuojelualueiden perustamisesta.

Snöberget sijaitsee Ruotsin pohjoisosassa Norrbottenin läänin Luulajan kunnassa. Kaikki asianomaiset yksiköt ovat osallistuneet hankkeen rahoitukseen normaalin budjettinsa puitteissa.

Hankkeen tuloksena luotu malli – Snöberget-malli – on konkreettinen esimerkki siitä, miten suunnittelupro- sessin tulisi edetä, kun huomattavat suojelutarpeet

ovat ristiriidassa voimakkaiden metsätaloudellisten tarpeiden kanssa. Se on myös esimerkki tavasta, jolla taloudellinen vastuu alueen biologisista resursseista voidaan jakaa valtion ja metsäyhtiöiden kesken.

*Yhteystiedot: Alueellinen metsähallinto
Skogsvårdsstyrelsen
Håkan Håkansson*

Esimerkki 2: Valkoselkätikan pesimäalueet ja uudet luonnonsuojelualueet -hanke (Fjornshöjden)

Tämän esimerkitapauksen osanottajat ovat samat ryhmät kuin edellä eli Ruotsin luonnonsuojeluliitto (Naturskyddsföreningen), metsähallinto ja lääninhallitus. Myös Naturvårdsverket (SEPA) osallistui hankkeeseen. Valkoselkätikka *Dendrocopus leucotos* on Länsi-Euroopassa uhanalainen laji. Sen tärkeintä pesimäaluetta ovat boreaaliset luonnonmetsät. Näiden lintujen kanta on heikentynyt merkittävästi pääasiassa pesimäalueiden katoamisen vuoksi. Tavoitteina olivat luontaisten boreaalisten haapametsien suojeleminen ja kehittäminen valkoselkätikan pesintäympäristön parantamiseksi sekä sen varmistaminen, että maanomistajat kiinnostuisivat tarvittavista toimenpiteistä, osallistuisivat niihin ja suhtautuisivat niihin myönteisesti. Toimenpiteet koskivat luonnonsuojelualueita, biotooppien suojelualueita ja suojelusopimuksia sekä ympäristönsuojelutoimenpiteitä. Työn perustana oli alue-ekologinen suunnittelu. Tiedotuskampanja, jonka kohteena olivat maanomistajat, käynnistettiin tietoisuuden lisäämiseksi tarpeesta suojella näitä ekologisesti tärkeitä luonnonmetsiä. Hankkeeseen kuului myös luontotyypin hoitoa käytännön tasolla, kuten kulutusta.

Hankkeessa keskityttiin kymmeneen Etelä-Ruotsin alueeseen, joilla boreaalinen luonnonmetsä on vallitseva luontotyyppi. Näiden ”tikka-alueiden” kokonaispinta-ala oli noin 20 000 hehtaaria. Esimerkiksi Fjornshöjden sijaitsee keskellä Ruotsia Vermlannin läänin Årjängin kunnassa. Hanke rahoitettiin Life – Luonto -projektina, ja asianomaiset ryhmät rahoittivat Ruotsin osuuden normaalista luonnonsuojelualueita ja suojelusopimuksia koskevasta budjetistaan. Hankkeeseen käytettiin kaikkiaan 30 miljoonaa Ruotsin kruunua (3 miljoonaa euroa), joista Life – Luonto -ohjelman osuus oli puolet.

TULOKSET

Luonnonsuojelualueina, biotooppien suojelualueina ja suojelusopimusalueina suojeltujen alueiden koko

pinta-ala oli 1 913 hehtaaria. Lisäksi hoidettiin 250 hehtaarin aluetta luonnonarvojen parantamiseksi. Tämä hoito käsitti suojelutarkoituksessa tehdyt kulo- tukset, kelopuiden määrän lisäämisen kaulaamalla, kuusien poistamisen lehtipuiden osuuden lisäämiseksi jne. Maanomistajien ottaminen mukaan kaikkiin hankkeen vaiheisiin oli tärkeää. Vapaaehtoinen suojelu ja ympäristöllisesti mukautettu metsätalous ilman taloudellista korvausta kattavat alueesta suuren osan.

Luontotyypin ennallistamisen jälkeen alueille tuodaan koeluonteisesti uusia yksilöitä populaatioiden koon kasvattamiseksi. Tätä koordinoi ryhmä, johon kuuluu edustajia Ruotsin luonnonsuojeluliitosta (Svenska Naturskyddsföreningen), Naturvårdsverketistä, Ruotsin metsähallinnosta, Stora-Enso-metsäyhtiöstä ja Ruotsin maatalousyliopistosta (Sveriges lantbruksuniversitet). Tätä toimintaa arvioidaan jatkuvasti.

*Yhteyshenkilö: Helene Lindahl
P. (46-8) 698 14 22
Sähköposti:
helene.lindahl@naturvardsverket.se*

8.1.12 Yhdistynyt kuningaskunta

Yhdistyneen kuningaskunnan metsähallinto (Forestry Commission) toimitti tietoja Sunart Oakwood -hankkeesta hyvänä esimerkkinä Natura 2000 -alueiden metsänhoidosta. Hankkeelle ominainen piirre on se, että sille on onnistuttu varmistamaan eri lähteistä peräisin oleva rahoitus, samalla kun kärsivällinen työskentely kohti muuttumattomia päämääriä on jatkunut keskeytyksettä hyvin pitkään.

Sijainti: Loch Sunart Atlantic Oakwoods, Ardnamurchan, Lochaber, Skotlanti

SUNART OAKWOOD -HANKE

Kyseessä on onnistunut metsän ennallistamishanke, jonka kohteena on lähes 3 000 hehtaarin alue. Vaativammasta alusta hanke on kasvanut mittavaksi metsäalan aloitteeksi. Tavoitteena on atlanttisten tammi- metsien säilyttäminen ja ennallistaminen. Samalla pyritään maksimoimaan metsistä maaseudun kehittämiseksi koituvat edut alueen heikossa tilassa olevien maaseutuyhteisöjen hyväksi. Menestyksen kannalta ratkaisevaa on ollut vahvojen kumppanuuksien kehittyminen työn aikana erityisesti paikallisyhteisön kanssa

mutta myös viranomaisten kesken. Nämä kumppanuudet ovat auttaneet varmistamaan erityisesti EU:sta peräisin olevan merkittävän rahoituksen, jolla mahdollistetaan ennallistamisen toteuttaminen, paikallisyhteisön osallistuminen sekä virkistyskäyttöön ja matkailuun liittyvät toiminnot ja jonka määrä on tähän mennessä ylittänyt 1,5 miljoonaa puntaa.

Julkiset rahoituslähteet:

■ **Kotimaiset:** Forestry Commission (Woodland Grant Scheme ja Forest Enterprise), The Highland Council, Scottish Natural Heritage, Local Enterprise Company (Lochaber Enterprise), Millennium Forest for Scotland (arpajaiset), Crofters Commission ja Rural Challenge Fund (Skotlannin aluehallitus)

■ **EU:**

- Leader 2: alustava tutkimus tammimetsiin kohdistuvista uhkista, moottorisahakoulutus, virkistystoiminnan ja luonto-opastuksen mahdollistaminen sekä hankevastaavan palkkaaminen
- Life – Luonto: julkisessa ja yksityisessä omistuksessa oleviin erityisten suojelutoimien alueisiin sekä niihin vaikuttaviin lähialueisiin kohdistuvien uhkien poistaminen ja erityisen huomion kiinnittäminen laiduntamiseen ja alppiruusukasvustoihin sekä istutettujen havupuiden poistamiseen; laajennettu lisätarjouksella koskemaan myös palveluvarustusta ja luonto-opastusta
- tavoitteen 1 mukainen siirtymäkauden rahasto, jota hallinnoidaan ylämaita ja saaria koskevan kumppanuusohjelman (Highlands & Islands Partnership Programme) yhteydessä virkistyskäytön, vihreän matkailun, yhteisön osallistumisen ja hanketta hoitavan henkilöstön palkkauksen tukemiseksi.

HANKKEEN AIKANA TODETUT VALIOKÄYTÄNNÖT

Tuloksellisen suojelutyön tekeminen, samalla kun lisätavoitteeksi on asetettu maaseudun kehittämismahdollisuuksien maksimointi, on lisännyt merkittävästi paikallista osallistumista hankkeeseen ja laajentanut sen tavoitteita sekä sen mukanaan tuomia paikallisia taloudellisia ja suojelullisia etuja.

Paikallisyhteisön osallistuminen:

■ Laajoissa kuulemisissa käytettiin todellisen suunnittelun tekniikkaa.

■ Muodostettiin hanketta koordinoiva ohjausryhmä, jossa paikallisyhteisöllä on vahva edustus.

■ Paikalliset koulut osallistuivat esimerkiksi luonto-opastuksen kehittämiseen ja taimitarhojen perustamiseen.

■ Palkattiin paikallisesti toimiva hankevastaava ja yhteisön metsänvartija.

■ Huolehdittiin paikallispoliittisesta tuesta tammi-metsien ennallistamiselle ja laajentamiselle.

■ Kokousten ja tapahtumien ohjelmassa tuotiin esiin mahdollisuuksia ja keskusteltiin niistä.

■ Lisättiin tietoisuutta alueen metsien merkityksestä ja niiden tarjoamista mahdollisuuksista sekä parannettiin paikallisyhteisön valmiuksia metsänhoitoon.

■ Paikalliset yksityiset metsänomistajat otettiin mukaan myönteiseen metsänhoitoon, mikä merkitsi joissakin tapauksissa erikoistumista tähän maanviljelyksen sijaan.

Taloudelliset hyödyt:

■ paikallisesti järjestetty metsätalous- ja ympäristökoulutusohjelma, joka parantaa paikallista osaamisperustaa ja jonka tuloksena luodaan paikallisten osaavien urakoitsijoiden joukko

■ näiden paikallisten urakoitsijoiden työllistäminen useimpien ennallistamistehtävien hoidossa; urakoitsijoita on palkattu joustavin ehdoin, joissa otetaan huomioon heidän muut työtehtävänsä esimerkiksi matkailun, kalastuksen ja pienviljelyn parissa – jotkut ovat investoineet koneisiin, joilla voidaan suorittaa pienimuotoisia metsätöitä

■ alueen palveluvarustuksen ja luonto-opastuksen parantaminen sekä markkinointi paikallisen matkailujärjestön välityksellä

■ puutavaran toimitusten tukeminen paikalliselle sahalaitokselle ja muille pienimuotoisille puuraaka-aineen käyttäjille.

Suojelulliset hyödyt:

■ metsien tilan jatkuva parantaminen poistamalla siihen kohdistuvia uhkia (laiduntaminen, alppiruusu, havupuut ja hoitamattomuus), kasvattamalla metsäpinta-alaa sekä parantamalla ikärakennetta ja lajivalikoimaa

- jatkuva ennallistamistekniikkojen kehittäminen saatujen kokemusten perusteella
- uudistumisen sekä perhos- ja peurakantojen laaja seuranta tietojen hankkimiseksi hoitopäätöksiä varten
- yleisölle suunnattu koulutus – ”yleiset” ympäristökysymykset koskien esimerkiksi biologista monimuotoisuutta, kestävästä kehityksestä ym. seikkoja, joihin on mahdollista vaikuttaa paikallisin toimin.

Laajat tavoitteet:

- Julkiseen sektoriin kuuluvat omistajat toimivat katalyytteinä osoittamalla käytännössä, miten ennallistaminen tapahtuu ja millaisia mahdollisuuksia maaseudun kehittämiseksi on olemassa, ja edistämällä julkisen rahoituksen saantia yksityisille omistajille.
- Sunart Oakwoods -tutkijaryhmä perustettiin tekemään tutkimustyötä paikallisista lähtökohdista ja dokumentoimaan arkeologisia havaintoja, mukaan lukien aiemmat metsänhoitotavat.
- Luotiin innovatiivinen yhteistyösuhde julkisten ja yksityisten maanomistajien välille; saatiin aikaan yhteinen laiduntamisen ja peurakannan sääntely; yhteistyötä laajennetaan koskemaan myös muita hoitoon liittyviä kysymyksiä.
- Professori George Peterkenin ja tohtori Rick Worrellin tekemällä tutkimuksella määriteltiin suojelun kannalta optimaaliset erityisten suojelutoimien alueella olevien tammimetsien hoitotavat. Tämän hoidon tarjoamat mahdollisuudet tukea maaseudun

kehittämistä ovat luoneet uuden ja entistä laajemmin hyväksytyt esimerkin valiokäytännön mukaisen suojelun ja paikallisten sosioekonomisten hyötyjen yhdistämiseksi.

- Metsäluontotyyppien verkon kehittäminen pitkällä aikavälillä perustuu erityisten suojelutoimien alueeseen, mutta siihen liittyy myös muita alueen alkuperäisiä ja vierasperäisiä metsiä.

Merkittävän EU-rahoituksen saanti on ollut erittäin tärkeää tammimetsien ennallistamisen kannalta ja myös sekä julkisiin että yksityisiin metsiin liittyvien maaseudun kehittämismahdollisuuksien mukanaan tuomien etujen saattamiseksi paikallisyhteisöjen ulottuville. Yhteys suojelualueiden nimeämisen ja EU-rahoituksen välillä on lisännyt tietoisuutta paikallisyhteisöjen ulottuvilla olevista eduista. Nimettyä aluetta laajennettiin myöhemmin joihinkin uusiin metsäsaarekkeisiin, joilta havupuut on poistettu ja joilla suojelulähtöinen hoito on aloitettu.

Suora Sunart-hankevastaava
yhteyshenkilö: Jamie McIntyre, Forest Enterprise,
 Lochaber Forest District, Torlundy,
 Fort William
Sähköposti:
jamie.mcintyre@forestry.gsi.gov.uk

Natura 2000
 -koordinaattori, Gordon Patterson
 Forestry P. (44-131) 314 64 64
Commission: Sähköposti:
gordon.patterson@forestry.gsi.gov.uk

8.2 Valikoituja esimerkkejä Life – Luonto- ja Life – Ympäristö -hankkeista

<i>Tiedot Life-hankkeesta</i>	<i>Hankkeen kuvaus</i>
Maa: Itävalta Hankkeen nimi: March-Thayan tulvaniittyjen Ramsar-hoito (Life95 NAT/A/000768) Tuensaaja: Distelverein Franz-Mair-Strasse 47 A-2232 Deutsch-Wagram	Wienin itäpuolella sijaitsevan March-Thaya-tulvalaakson maisema on Itävallassa ainutlaatuinen. Marchjoen alajuoksu on mataline rantatörmineen tyypillinen mutkitteleva alankojoki. Sen omaperäinen hydrodynaaminen järjestelmä (hidas virtaus, voimakkaat kevättulvat) ja mannerilmaston vaikutukset yhdessä alueella perinteisesti harjoitetun intensiteetiltään alhaisen maanviljelyksen kanssa saavat aikaan vaihtelevia biotooppeja, jotka houkuttelevat erityisesti lintuja. Tavoitteena on suojella tämä Euroopan mittakaavassa merkittävä kosteikko, joka on arvokas myös kulttuuriperintönsä vuoksi esimerkkinä perinteisestä maatalousalueesta. Ekologisesti kestäviä maankäyttömuotoja ja resurssien hyödyntämistä on edistettävä tai ne on otettava uudelleen käyttöön (esimerkiksi laiduntaminen ajoittain veden alle jäävillä niityillä) välttämällä toiminnan liiallista muodollistamista sellaiseksi, että paikallisyhteisö ei tunne asiaa

Tiedot Life-hankkeesta	Hankkeen kuvaus
<p>Yhteyshenkilö: Michael Kaplan P. (43-2247) 511 08 F. (43-2247) 51 10 89</p> <p>Kesto: 1.4.1995–1.7.1998</p> <p>Kokonaisbudjetti: 1 963 200 €</p> <p>Life-ohjelman osuus: 981 600 € (50,00 %)</p>	<p>omakseen. Maanviljelijöitä, metsästäjiä, kalankasvattajia ja metsänomistajia lähestytään potentiaalisina kumppaneina yhteisissä toimissa kestävän kehityksen hyväksi ja tiivistä suhdetoimintaa harjoitetaan paikallisväestön voittamiseksi asian puolelle.</p> <p>Teknisiin toimenpiteisiin kuuluvat luonnonmukaisten olosuhteiden palauttaminen jokiuomissa tulvatasankojen hydrologisen järjestelmän parantamiseksi yhteistyössä jokea hallinnoivien viranomaisten kanssa sekä niittyjen ja tulvametsien hoitotoimenpiteet. Kolmenvälistä yhteistyötä Tšekin ja Slovakian tasavaltojen kanssa vahvistetaan.</p>
<p>Maa: Tanska</p> <p>Hankkeen nimi: Suurten luonnonmetsäalueiden ennallistaminen uhanalaisten lintujen, kasvien ja biotooppien hyväksi (Life95 NAT/DK/000216)</p> <p>Tuensaaja: Ympäristöministeriö, The National Forest and Nature Agency Haraldsgade 53 DK-2100 Copenhagen Ø</p> <p>Yhteyshenkilö: Mickey Kirkebaek P. (45) 39 27 20 00 F. (45) 39 27 98 99</p> <p>Kesto: 1.4.1995–1.10.1999</p> <p>Kokonaisbudjetti: 2 430 800 €</p> <p>Life-ohjelman osuus: 1 215 400 € (50,00 %)</p>	<p>Tanskan hallitus käynnisti vuonna 1992 kunnianhimoisen 50-vuotisen kansallisen strategian Tanskan luonnonmetsien hyväksi. Tämän Life-hankkeen tavoitteena on auttaa toteuttamaan ohjelman sitä osaa, joka liittyy erityisesti 14:n strategisesti parhaiten sijaitsevan ja merkittävimmän erityisten suojelutoimien alueeksi ehdolla olevan metsäalueen suojeluun. Hankkeeseen kuuluvat noin 65 hehtaaria ensisijaista luonnonmetsää käsittävän alan ostaminen, hoitosuunnitelmien neuvottelemineen 400 hehtaarin yksityisistä maa-alueista ja kiireellisten hoitotoimenpiteiden toteuttaminen 700 hehtaarin maa-alueella, joka kuuluu kahteen valtionmetsään.</p> <p>Jotta kansallinen strategia saataisiin onnistumaan, myös metsäammattilaisten asennoituminen on saatava muuttumaan. Tästä syystä hankkeeseen kuuluvat olennaisesti maanlaajuisen suojelukurssin järjestäminen metsäammattilaisille ja muut yleisön tietoisuutta edistävät aloitteet.</p> <p>Kun tietämyksemme uhanalaisista eläimistä ja kasveista paranee, on entistä ilmeisempää, että luontaisilla lehtimetsillä on Euroopan biologisen monimuotoisuuden säilyttämiselle äärimmäisen suuri merkitys. Nämä luonnonmetsät ovat kuitenkin jatkuvasti ja nopeasti huvonneet kaikkialta Euroopasta ja erityisesti Tanskasta vuosisatojen ajan. Alun perin ne väistyivät viljelysmaan tieltä, mutta viime aikoina niiden tilalle on tullut erittäin nopeatuottoisia kaupallisia istutusmetsiä. Nykyisin Tanskassa on jäljellä enää noin 34 000 hehtaaria luonnonmetsää; tämä on alle yksi prosentti sen pinta-alasta. Metsien hajanaisesta ja pirstoutuneesta tilasta huolimatta niillä on edelleen suuri suojeluarvo. Niissä on muun muassa kahdeksan luontotyyppidirektiivin mukaista ensisijaista luontotyyppiä ja useita lintudirektiivin liitteessä I mainittuja lajeja. Metsien tärkeys näkyy Tanskan erityisten suojelutoimien alueeksi ehdottamien metsäalueiden määrässä. Niiden suojelu on kuitenkin kaikkea muuta kuin helppoa, erityisesti jos metsät ovat yksityisomistuksessa, koska niiden kaupallinen arvo on suuri. Lisäksi valtionmetsissä ja yksityisissä metsissä kaikenlaiset muutokset hoitokäytännöissä suojelun hyväksi, vaikka niillä ei olisi lainkaan taloudellista vaikutusta tai vaikutus olisi vähäinen, edellyttävät metsäammattilaisilta itseltään ymmärtämystä ja hyväksyntää.</p>
<p>Maa: Suomi</p> <p>Hankkeen nimi: Merenkurkun saaristo (Life97 NAT/FIN/004110)</p> <p>Tuensaaja: Länsi-Suomen ympäristökeskus Koulukatu 19 A PL 262 FIN-65101 Vaasa</p> <p>Yhteyshenkilö: Susanna Ollqvist P. (358-61) 325 65 11 F. (358-61) 325 65 96</p>	<p>On ihmeellistä, että Merenkurkku on säilynyt niin pilaantumattomana. Jotta luonnonsuojelu, virkistyskäyttö ja paikallisten asukkaiden perinteiset maankäyttötavat (metsästyminen, marjanpoiminta, polttopuiden hakkuu jne.) voitaisiin asianmukaisesti yhdistää, Life-hankkeella täydennetään muita kestävästi kehitykseen pyrkiviä aloitteita, joita on rahoitettu EAKR:n, Interreg-ohjelman ja asetuksen (ETY) N:o 2078/92 puitteissa, laatimalla osaa saaristosta koskeva käyttösuunnitelma yhteistyössä maanomistajien, matkailuyrittäjien ja muiden paikallisten sidosryhmien kanssa. Suunnitelmaan kuuluvat maankäyttövyöhykkeet ja matkailun yleissuunnitelma, jotta virkistyskäyttö ja pienimuotoinen luontomatkailu voidaan yhdistää saumattomasti luonnonsuojelullisiin tavoitteisiin.</p> <p>Samalla Life-ohjelma nelinkertaistaa suojellut ydinalueet rahoittamalla maahankintoja ja kesämökkien rakennusoikeuksista tai metsien käyttöoikeuksista luopumisesta maksettavia korvauksia. Istutetut yhden puulajin metsät poistetaan ja lampaiden laiduntaminen sekä heinäkorjuu aloitetaan jälleen lehto- ja niittyluontotyypeissä.</p> <p>Metsänhakkuut, männynistutus, hallitsematon luontomatkailu ja veneily, kesämökkien rakentaminen sekä perinteisen laiduntamisen väheneminen uhkaavat kaikki kansainvälisesti</p>

Tiedot Life-hankkeesta	Hankkeen kuvaus
<p>Kesto: 1.2.1997–1.1.2001</p> <p>Kokonaisbudjetti: 2 323 480,89 €</p> <p>Life-ohjelman osuus: 1 161 740,45 € (50,00 %)</p>	<p>ainutlaatuisista Merenkurkun saaristoa. Merenkurkun alue on geomorfologisesti epätavallinen ja maailman parhaita esimerkkejä pitkistä ja kapeista De Geer -moreeneista, jotka ovat edellisen jääkauden harvinaisia muodostelmia. Alueen omalaatuisen maiseman ovat luoneet nämä moreenit, jääpeitteen vetäytyminen ja Itämeren pinnan lasku sekä nopea maan kohoaminen (noin 9 mm vuodessa) jään painon häviämisen ansiosta. Näissä olosuhteissa tavataan epätavallisen edustava sukkessiosarja (kasveja ja geologisia muodostumia): laguuneja, flada-kluuvijärviketjuja, karuja nummia, vanhoja kuusivaltaisia sekametsiä, koivumetsiä, rantaniittyjä ja puistomaisia koivikoita, joita käytetään lammaslaitumina. Tämä on pohjoisin paikka, jossa Itämeren tyypillistä merieläimistöä ja kasvillisuutta esiintyy.</p>
<p>Maa: Ranska</p> <p>Hankkeen nimi: Bourgognen metsät ja niihin liittyvät luontotyypit (Life99 NAT/F/006314)</p> <p>Tuensaaja: Direction Régionale de l'Office National des Forêts de Bourgogne 29, rue de Talant F-21000 Dijon</p> <p>Yhteyshenkilö: Jean-Pierre Perrot P. (33) 380 76 98 35 F. (33) 380 76 98 49</p> <p>Kesto: 1.5.1999–1.12.2002</p> <p>Kokonaisbudjetti: 2 048 599,22 €</p> <p>Life-ohjelman osuus: 1 024 299,61 € (50,00 %)</p>	<p>Hankkeen tavoitteina ovat metsäympäristöjen kestävien hoitomenetelmien määrittely ja toteuttaminen tasapainottamalla metsien taloudelliset, sosiaaliset ja ympäristölliset tehtävät. Se perustuu Ranskan julkisten metsien hoidosta vastaavan viranomaisen (ONF) ja alueellisen kansalaisjärjestön (Conservatoire des Sites Naturels Bourguignons) väliseen läheiseen kumppanuuteen. Työ toteutetaan hankkeeseen kuuluvien yhdeksän ehdotetun yhteisön tärkeänä pitämän alueen julkisessa omistuksessa olevissa metsissä, ja sen tuloksena syntyy kestävä metsänhoitostrategia, jota voidaan soveltaa myös yksityisissä metsissä. Tämän hoitostrategian toteuttamiseksi ohjelmaan on liitettävä yli 500 hehtaarin verran yksityisiä erityisen merkittäviä metsäluontotyyppisiä metsänhoitosuunnitelmia ja ennallistamissuunnitelmia laaditaan kaikkia suojelualueita varten edellä mainitun strategian toteuttamiseksi. Toiminnasta mahdollisesti aiheutuvat haitat korvataan yksityisille omistajille ja alueiden julkista käyttöä rajoitetaan. Ominaispiirteiltään kaikkein erikoislaatuisimmat metsät suojellaan erityisillä säännöksillä. Yhdeksän ehdotetun yhteisön tärkeänä pitämän alueen 11 000 hehtaarin pinta-alaan kuuluu 7 500 hehtaaria julkisessa omistuksessa olevaa metsää (pyökki, tammi, vaahtera, pukupuu ja pioneerikasvina kataja jne.) sekä niihin liittyviä aukeita luontotyyppisiä (kalkkipitoiset ruohikot ja niityt, vyörysoiraikat ja -lohkareikat, paljaat kalkkikivikalliot jne.). Alueeseen kuuluu 20 yhteisön tärkeänä pitämää luontotyyppiä, joista kuusi on priorisoituja, ja 17 lajia on lueteltu luontotyyppidirektiivin liitteessä II, esimerkiksi kasveista <i>Cypripedium calceolus</i> ja <i>Liguria sibirica</i> sekä hyönteisistä <i>Callimorpha quadripunctaria</i>.</p> <p>Metsätalouden tuotantotekniikkojen tehostamisen ja yhdenmukaistamisen seurauksena näiden metsäalueiden luonnonarvot ovat vaarantuneet; joissakin tapauksissa ne kärsivät myös hoitamattomuudesta. Jotta ainakin osa näiden ympäristöjen luontotyypeistä voitaisiin suojella, metsänhoitomenetelmiä on muutettava kasvien hoitamiseksi niiden kaikissa kasvuvaiheissa sekä ajallisesti että paikallisesti toimenpitein, jotka vaihtelevat aukeiden luontotyyppien säilyttämisestä vanhojen puiden suojeluun.</p>
<p>Maa: Ranska</p> <p>Hankkeen nimi: Biologisen monimuotoisuuden sisällyttäminen metsän ekosysteemien hoitoon (Life95 ENV/F/000542)</p> <p>Tuensaaja: Institut pour le développement forestier</p> <p>Yhteyshenkilö: Gérard Dume P. (33) 140 62 22 80 F. (33) 145 55 98 54 Sähköposti: idf.paris@wanadoo.fr</p> <p>Kesto: 1.1.1996–1.1.1999</p> <p>Kokonaisbudjetti: 839 593,26 €</p> <p>Life-ohjelman osuus: 406 007,69 € (48,36 %)</p>	<p>Luontotyyppidirektiivissä edellytetty Natura 2000 -verkon luominen on hämmäntänyt kovasti Ranskan maaseudulla toimivia henkilöitä, erityisesti metsänomistajia ja metsäammattilaisia. He eivät itse asiassa vielä tunne sellaista ympäristöön liittyvää käsitettä kuin "metsän biologinen monimuotoisuus", vaikka se esiintyy virallisesti Ranskan, Vallonian ja Luxemburgin metsäpolitiikoissa.</p> <p>Siksi oli tarpeen aloittaa laaja tietoisuuden lisäämistä, tiedottamista ja koulutusta koskeva ohjelma, joka oli suunnattu paikallisesti valituille hallintohenkilöille sekä metsäalan ammattilaisille ja jossa käsiteltiin</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ liitteissä I ja II mainittuja metsän luontotyyppisiä lajeja, mukaan lukien linnut (direktiivi 79/409/ETY) ■ ekologisesti merkittävien metsäalueiden kestävä hoidon periaatteita ja valiokäytänteitä kyseisissä kolmessa jäsenvaltiossa. <p>Hankkeen ensisijaisena tavoitteena on etsiä kentältä edustavia esimerkkejä erilaisista direktiivin 92/43/ETY mukaisista luontotyypeistä ja lajien elinympäristöistä, joiden aikaisemmat hoitokäytänteet ovat tiedossa. Näistä joitakin käytetään kenttäkoulutuksen näytealoina.</p> <p>Euroopassa atlanttisilla ja kontinentaalisilla luonnonmaantieteellisillä alueilla Ranskassa, Valloniassa ja Luxemburgissa tärkeinä pidettävien metsissä elävien lajien ja metsän luontotyyppien tunnistamisesta ja kestävästä hoidosta julkaistaan kenttäkäyttöön tarkoitettu opas. Siihen sisältyy kuvaileva osuus ja toiminnallinen osuus, joka perustuu aiempiin kentällä tehtyihin havaintoihin.</p>

Tiedot Life-hankkeesta	Hankkeen kuvaus
<p>Maa: Ranska</p> <p>Hankkeen nimi: Ikärakenteeltaan vaihtelevien täysikasvuisten lehtimetsien kestävä hoito (Life99 ENV/F/000477)</p> <p>Tuensaaja: Société Forestière de Franche-Comté 22bis, rue du Rond-Buisson F-25220 Thise</p> <p>Yhteyshenkilö: Marie Cosar P. (33) 381 47 47 37 F. (33) 381 80 26 00</p> <p>Kesto: 1.9.1999–1.3.2003</p> <p>Kokonaisbudjetti: 596 311,95 €</p> <p>Life-ohjelman osuus: 296 326,59 € (49,69 %)</p>	<p>Tästä kirjasta tehdään opetuksen apuväline tietoisuuden lisäämistä, tiedottamista ja koulutusta varten toteutettavalle ohjelmalle, joka suunnataan paikallisesti valituille hallintohenkilöille, metsäalan taloudellisista järjestöistä vastaaville ammattilaisille sekä julkisten ja yksityisten metsien hoitajille. Valitut näytealat tukevat kenttäkoulutusta.</p> <p>Ikärakenteeltaan vaihtelevien täysikasvuisten lehtimetsien kestävä hoito varten on jo olemassa joitakin keinoja. Täydentäviä keinoja tarvitaan kuitenkin kipeästi sekä ennen kaikkea niiden esittelyn, kehittämisen ja levittämisen varmistamista, jotta niitä voitaisiin käyttää laajalti ja tehokkaasti.</p> <p>Hankkeeseen kuuluu neljä toimenpidettä:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ täydentävien keinojen sekä päätöksentekoon, alueiden hoitoon ja hoidon seurantaan käytettävien keinojen laatiminen; keinoja kehitetään tutkimalla olemassa olevaa tietoa (metsänkäyttösuunnitelmia, tietokantoja jne.) ja keskustelemalla eri tahoja edustavien asiantuntijoiden kanssa ■ keinojen esittelyverkoston perustaminen yhdessä metsänomistajien kanssa, metsänkäyttösuunnitelma 1 000 hehtaarin pilottialaa varten ja 50 esittelyaluetta ■ kehittämistoimenpiteiden suorittaminen (koulutus, tutustuminen, suosion lisääminen) metsänomistajien ja metsäammattilaisten keskuudessa, mukana noin 1 100 henkeä ■ tulosten laajan ja tehokkaan levittämisen varmistaminen jakamalla tietomateriaalia (metsänhoito-opas, päätöksentekoasiakirja hoitomuodon valitsemiseksi, metsänhoitosuunnitelman malli, seurantakeinoja koskeva asiakirja, video), tuottamalla julkaisuja (<i>Bulletin de la Société Forestière de Franche-Comté</i>, <i>Revue Forestière Française</i>, <i>Bois National</i> jne.) sekä järjestämällä kansainvälisiä tapaamisia. <p>Kunnat otetaan tiiviisti mukaan koko prosessiin metsänomistajina.</p> <p>Ikärakenteeltaan tasaisen täysikasvuisten metsien hoitoa on harjoitettu kauan, ja se on nyt laajalti tunnettua; ikärakenteeltaan vaihtelevan täysikasvuisten metsien hoito on innovatiivista ja edelleen heikosti ohjattua lehtimetsissä. Tästä syystä sen harjoittaminen on intuitiivista ja rajallista. Jotta metsänhoito olisi kestävä, on laadittava useita hyvin suunniteltuja hoitotapoja, jotka ovat käytettävissä ja sovellettavissa paikallisten olosuhteiden vaihtelun mukaisesti. Varsinkin ikärakenteeltaan vaihtelevien täysikasvuisten metsien hoito mahdollistaa joissakin tapauksissa muita paremmin integroidun ympäristön. Myös intuitiivinen lähestymistapa ikärakenteeltaan vaihtelevan metsän hoitoon sisältää suuria kestävänsä metsänhoidon epäonnistumisriskejä.</p> <p>Edellisen mukaisesti hankkeen tavoitteena on tarjota metsänomistajille (kunnille ja yksityisille omistajille) sekä metsänhoitajille luotettavia teknisiä välineitä, joilla he voivat kehittää kestävä ikärakenteeltaan vaihtelevien täysikasvuisten lehtimetsien hoitoa. Hanke toteutetaan Franche-Comtén maakunnassa, joka on Ranskan metsäisin alue ja jossa kumppanit ovat tottuneet työskentelemään yhdessä johdonmukaisella tavalla. EU:n tukemana Franche-Comtén aluehallinto sekä Ranskan ympäristöministeriö ja maatalousministeriö ottavat mukaan hankkeen toteuttamiseen julkisissa ja yksityisissä metsissä toimivia kumppaneita (SFFC, ONF, CRPF ja omistajat), asiantuntijoita ja tutkijoita.</p> <p>Valmistuttuaan (maaliskuussa 2003) hanke mahdollistaa</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ ikärakenteeltaan vaihtelevan täysikasvuisten lehtimetsien kestävänsä hoidon (uudistaminen, tasapaino, vakaus) ■ biologisen monimuotoisuuden parantamisen monipuolistamalla hoitomenetelmiä ■ joissakin tapauksissa ekosysteemin ja herkkien maisemien yhä tehokkaamman suojelun ■ taloudellisia etuja omistajille ■ maaseudun työllisyyden parantamisen.

Tiedot Life-hankkeesta	Hankkeen kuvaus
<p>Maa: Saksa</p> <p>Hankkeen nimi: Luontotyyppin integroitu suojeleu metsäkanojen suojelemiseksi Schwarzwaldissa (Life98 NAT/D/005087)</p> <p>Tuensaaja: Forstliche Versuchs- und Forschungsanstalt Baden-Württemberg</p> <p>Yhteyshenkilö: Rudolf Suchant P. (49-761) 401 80 F. (49-761) 401 83 33 Sähköposti: suchant@fva.lfv.bwl.fv.de</p> <p>Kesto: 1.5.1998–1.5.2002</p> <p>Kokonaisbudjetti: 228 651,21 €</p> <p>Life-ohjelman osuus: 114 325,61 € (50,00 %)</p>	<p>Schwarzwaldin eteläosassa sijaitseva Feldbergvuori on 1 493 metriä korkea ja Baden-Württembergin korkein vuori. Se on ympäri vuoden suosittu matkailu- ja liikuntakohde. Kahta miljoonaa vuosittaista kävijää varten on luotu tiheä vaelluspolkujen, hiihtoreittien ja laskettelurinteiden verkosto, jota on tarkoitus laajentaa edelleen. Samalla Feldbergin alue on korkean sijaintinsa vuoksi yksi viimeisistä subalpiinisten eläinten ja kasvien turvapaikoista varsinaisten Alppien ulkopuolella. Tyypillisiä ovat kaksi metsäkanalintulajia: metso ja pyy. Aina kun niitä tai niiden jälkiä havaitaan metsässä, voidaan olla varmoja, että muita korkealla sijaitseville metsäluontotyypeille luonteenomaisia lajeja on myös lähistöllä. Metsäkanalintujen määrä on kuitenkin supistunut huomattavasti useiden vuosien ajan myös muualla kuin Feldbergin alueella. Schwarzwald on itse asiassa metsäkanalintujen viimeinen tukikohta Alpeilla elävien populaatioiden ja Keski-Euroopassa esimerkiksi Vogeseilla ja Ardenneilla pesivien pienten kantojen välissä. Matkailuinfrastruktuuri ja sen ympärivuotinen käyttö ovat varmasti kannan supistumista nopeuttavia tekijöitä, mutta osasyylinen on myös metsätalous, joka suosii hyvätuottoisia istutusmetsiä. Tällaiset metsät eivät ole sopivia näiden lintujen pesimäympäristöksi.</p> <p>Baden-Württembergin metsäntutkimuslaitos on ryhtynyt metsäkanalintujen puolustajaksi, ja se pyrkii saamaan kaikki asiasta kiinnostuneet osapuolet mukaan kehittämään eteenpäin pyrkivää, maisemansuojelun huomioon ottavaa matkailua sekä nykyistä ekologisempaa metsätaloutta. Tämä parantaa kanalintujen ja muiden lajien suomien luontotyyppien olosuhteita. Tutkimuslaitos laatii mallin, jota sovelletaan jo onnistuneesti Keski-Schwarzwaldissa ja jonka toteuttamisessa auttavat samankaltaisesta Life – Luonto-hankkeesta kokemusta saaneet kollegat Ranskan Juran alueelta. Tavoitteena on sellaisten kanalintupopulaatioiden saavuttaminen ja ylläpitäminen, jotka kykenevät selviytymään pitkällä aikavälillä ja lisäämään Feldbergin ainutlaatuisten metsäluontotyyppien arvoa. Hankkeen myötä laaditaan ja toteutetaan integroitu resurssienhallintasuunnitelma, jossa otetaan huomioon metsätalouden, matkailun ja luonnonsuojelun edut. Ajatuksena on se, että kaikki asianomaiset osallistuvat yhteistyöhän alusta alkaen. Yksipuolisten kieltojen sijaan kävijöille suunnattujen taitavasti laadittujen ohjeiden ja tarkasti kohdistettujen metsärakenteen muutosten tulisi parantaa metsäkanalintujen henkiinjäämismahdollisuuksia ja toimia mallina samantyyppisille hankkeille.</p>
<p>Maa: Saksa</p> <p>Hankkeen nimi: Eurooppalainen Natura 2000 -verkosto; Hainichin tulevan luonnonsuojelualueen hoitosuunnitelma (Life95 NAT/D/000070)</p> <p>Tuensaaja: Thüringer Ministerium für Landwirtschaft Naturschutz und Umwelt</p> <p>Yhteyshenkilö: Uwe Spangenberg P. (49-361) 214 43 30 F. (49-361) 214 47 50</p> <p>Kesto: 1.11.1995–1.1.1999</p> <p>Kokonaisbudjetti: 1 151 200 €</p> <p>Life-ohjelman osuus: 575 600 € (50,00 %)</p>	<p>Suunniteltu kansallispuiston perustaminen Hainichiin pyökkimetsien ja sukkessiovyöhykkeiden suojelemiseksi voi samanaikaisesti tarjota paikallisyhteisöille lupaavia mahdollisuuksia sekä toimia taloudellisen kehityksen katalyyttinä.</p> <p>Näin ollen Life-hankkeen ensisijaisena tehtävänä onkin laatia hoitosuunnitelma, jossa otetaan tavanomaisten suojelunäkökohtien lisäksi huomioon myös sosiaaliset ja taloudelliset näkökohdat eli suunnitellun kansallispuiston mahdollisuudet edistää paikallista taloutta. Alueen asukkaiden tuen saamiseksi hoitosuunnittelun ohella tehdään myös tiivistä suhdetoimintatyötä erityisesti pitämällä yhteyttä kunnanjohtajiin ja järjestämällä tietojen vaihtoa muiden kuntien hallinnon edustajien kanssa muualla sijaitsevissa kansallispuistoissa.</p> <p>Hainichin alueen pinta-ala on 20 000 hehtaaria, ja se sijaitsee Thüringenin laakson pääasiassa metsäisellä harjanteella, jonka yli ei johda juuri lainkaan teitä ja joka muodostaa Thüringenin suurimman yhtenäisen lehtimetsäalueen. Kahdesta jokin aika sitten hylätystä puna-armeijan sotilaskoulutusmaastosta on tullut malliesimerkkejä häiriintymättömästä ekologisesta sukkessiosta alkaen paljaasta maasta ja päätyen lehtimetsäksi. Niiden kokonaispinta-ala on 8 000 hehtaaria, joten ne muodostavat Saksan laajimmat alueet, joilla sukkessiota pyökkimetsäksi voidaan seurata. Muita Hainichin erikoisuuksia ovat 4 000 hehtaarin ”Plenterwälder” (vuosisatoja jatkuneiden valikoivien hakkuiden tuloksena syntyneet metsät) sekä 25 hehtaarin katajanummi.</p> <p>Koska alue sijaitsi lähellä DDR:n rajaa, se säilyi suhteellisen koskemattomana. Berliinin muurin kaatumisen jälkeen se on kuitenkin ollut infrastruktuurisuunnitelmien kehittämisen vuoksi jatkuvasti uhattuna. Kuten monissa muissakin itäisen Saksan osissa, alueen työttömyysaste on hyvin korkea, joten päätöksentekijät tekevät kaikkensa kehittääkseen suunnitelmia alueen talouden elvyttämiseksi.</p>

Tiedot Life-hankkeesta	Hankkeen kuvaus
<p>Maa: Kreikka</p> <p>Mainalovuoren suojelu ja hoito (Life99 NAT/GR/006481)</p> <p>Tuensaaja: Arcadia SA – Development Agency of ArcPref Eleftheriou Venizelou 34 GR-22100 Tripolis</p> <p>Yhteyshenkilö: Panayiotis Giannopoulos P. (30) 71 23 41 24 F. (30) 71 23 42 09 Sähköposti: plan@tri.forthnet.gr</p> <p>Kesto: 1.1.2000–1.1.2003</p> <p>Kokonaisbudjetti: 1 418 515,68 €</p> <p>Life-ohjelman osuus: 709 257,84 € (50,00 %)</p>	<p>Hankkeen tavoitteena on edistää alueen lakisäateistä turvaamista, suojelua ja kestävä hoitoa. Keskeisiin toimenpiteisiin kuuluvat euroopanmustamäntyä kasvavien metsien käyttösuunnitelman laatiminen ja täytäntöönpano. Hankkeen yhteydessä on myös tarkoitus järjestää uudelleen metsän tehokkäyttö ottamalla käyttöön metsän sertifiointijärjestelmä (ISO 14000). Lisäksi tavoitteena on laatia toimintasuunnitelma palveluvarustukseksi, jotta paikallisviranomaiset voisivat laatia matkailutoimintoja koskevan kestävän suunnitelman. Erityisiin suojelutoimenpiteisiin kuuluvat arkojen alueiden aitaaminen, kasvillisuuden hoito ja pienten lampien luominen sammakkopopulaatioita varten. Suunnitteilla ovat myös pääsyn rajoittaminen joillekin metsäreiteille, metsäpolkujen kunnossapito sekä opastuskeskuksen ja kahden opastuspisteen perustaminen. Tietoisuutta lisääviin toimiin kuuluvat esitteiden, julisteiden ja diakuvien tuottaminen sekä seminaarien järjestäminen metsän ekosysteemin käyttäjille.</p> <p>Mainalovuori sijaitsee Peloponnesoksen niemimaan keskiosassa, ja se on esimerkki hyvin säilyneestä luonnon- ja kulttuuriperinnöstä. Alue koostuu suuresta luonnonmetsäalueesta, Välimeren alueelle tyypillisistä tiheiköistä ja alpiinisista niityistä, joita ympäröivät monet pienet historiallisesti ja kulttuurisesti arvokkaat kylät. Alueen maantieteellinen sijainti lisää vuoren ekologista arvoa, koska Mainalovuori muodostaa Pohjois-Peloponnesoksen vuoristomassan sekä eteläisen (Taigetos) ja itäisen (Parnonas) Peloponnesoksen luonnollisen yhteyden. Puuvarojen arvon vuoksi alueella harjoitetaan taloudellisesti merkittävää metsänhoitoa ja sinne on rakennettu laaja metsäteiden verkosto. Alpiinisten niittyjen luontotyyppejä vaivaa liiallinen laiduntaminen, ja samalla niitä uhkaa vuoristomatkailun hallitsematon kehitys. Näiden toimenpiteiden tuloksena biotoopit pirstoutuvat ja tuhoutuvat. Yhdessä metsästyksessä ja kasvien laittomasta keräilystä johtuvien paineiden kanssa tämä johtaa direktiivin 92/43/ETY liitteessä II lueteltujen kotoperäisten kasvi- ja eläinlajien kannalta epäedullisiin olosuhteisiin. Alueen ekologisesta merkityksestä huolimatta asianmukaista säännösketystä sen luonnonvarojen suojelemiseksi ei ole laadittu.</p>
<p>Maa: Italia</p> <p>Hankkeen nimi: Yhtenäinen toimintasuunnitelma kahden Natura 2000 -alueen suojelemiseksi (Life98 NAT/IT/005112)</p> <p>Tuensaaja: Università degli Studi di Udine – Dip. di Scienze della Produzione Animale Via S. Mauro, 2 I-33010 Pagnacco (UD)</p> <p>Yhteyshenkilö: Piero Susmel P. (39) 04 32 65 01 10 F. (39) 04 32 66 06 14 Sähköposti: Piero.Susmel@dspa.uniud.it Internet: http://www.uniud.it/dspa/</p> <p>Kesto: 1.1.1999–1.1.2002</p> <p>Kokonaisbudjetti: 665 799,42 €</p> <p>Life-ohjelman osuus: 332 899,71 € (50,00 %)</p>	<p>Hankkeen tarkoituksena on kokonaisvaltaisen suunnitelman laatiminen luonnonvaraisten kasvien ja eläinten hoitamiseksi ja metsälaiduntamisen mahdollistamiseksi kahdella ehdotetulla yhteisön tärkeänä pitämällä alueella niin, että suojelu voidaan yhdistää sosiaalisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin. Ensimmäisiin tavoitteisiin kuuluu Tarvision metsän nimeäminen lintudirektiivin mukaiseksi erityissuojelualueeksi. Hoitosuunnitelman laatimista seuraa joukko toimenpiteitä täällä esiintyvien yhteisön tärkeinä pitämien seitsemän luontotyyppin ja 14 lajin suojelemiseksi. Matkailun säänteleminen, käyttösuunnitelman laatiminen metsästystä varten ja paikallisten sidosryhmien ottaminen mukaan metsän- ja karjanhoidon alaa koskevaan suunnitteluun yhdessä suhdetoimintatöiden kanssa vähentävät ihmisen toiminnasta luonnolle aiheutuvia paineita. Metsäalan toimenpiteillä pyritään luontotyyppien parantamisen lisäksi säilyttämään ja laajentamaan seuraavia kantoja: <i>Rosalia alpina</i>, <i>Lynx lynx</i>, <i>Canis lupus</i> ja <i>Ursus arctos</i> sekä monia lintudirektiivin liitteessä I lueteltuja lintulajeja.</p> <p>Tarvision metsä sijaitsee strategisesti paikalla, jossa Italian, Itävallan ja Slovenian rajat kohtaavat. Karhut käyttävät sitä käytävänä kahdesta muusta maasta asuttaakseen uudelleen Italian pesimäalueita. Koska metsä on tärkeä myös monien yhteisön tärkeinä pitämien lintulajien kannalta, maatalouspolitiikasta vastaava ministeriö on alueen hoitajana aloittanut hallinnollisen menettelyn sen nimeämiseksi erityissuojelualueeksi. Kaksi ehdotettua yhteisön tärkeänä pitämää aluetta on silmännähtävästi kasvustoltaan hyvin rikasta ja monipuolista. Laajoja alueita peittävät <i>Pinus nigra</i> -metsät, pyökkisekametsät, alpiiniset kalkkiniityt, alpiiniset ja subalpiiniset nummet sekä <i>Nardus</i>-niityt. Karhun lisäksi alueella esiintyy myös muita tärkeinä pidettyjä lajeja, kuten susi ja <i>Rosalia alpina</i> -kovakuoriaislaji.</p> <p>Kesä- ja talvimatkailu ovat ihmisen vaikutuksista merkittävimpiä. Matkailu on usein hallitsematonta, eikä siinä oteta huomioon metsien tasapainoa eikä luonnonvaraisten lajien biologista kiertoa. Turismin lisäksi myös metsästyksen suosittu harrastus, ja se kohdistuu erityisen tehokkaasti sorkkaeläimiin sekä riistalintuihin. Perinteisen metsälaiduntamisen hylkääminen merkitsee niittyjen supistumista ja metsäympäristön tyypillisten lajien vähenemistä.</p>

Tiedot Life-hankkeesta	Hankkeen kuvaus
<p>Maa: Italia</p> <p>Hankkeen nimi: Valgranden erämaa (Life95 NAT/IT/000764)</p> <p>Tuensaaja: Ente Parco Nazionale Valgrande Villa S. Remigo Via S. Remigo I-28922 Verbania Pallanza (VB)</p> <p>Yhteyshenkilö: Franca Olmi P. (39) 03 23 55 79 60 F. (39) 03 23 55 63 97 Sähköposti: parco.nazionale.valgrande@comunic.it Internet: http://www.parks.it</p> <p>Kesto: 1.1.1995–1.1.1999</p> <p>Kokonaisbudjetti: 228 800 €</p> <p>Life-ohjelman osuus: 114 400 € (50,00 %)</p>	<p>Piemonten alueella sijaitseva Valgrande kuuluu merkittävimpiin Alpeilla säilyneisiin erämaa-alueisiin. Siellä on vain harvoja liikenteelle avoimia teitä, taloustoiminta on hyvin vähäistä, eikä matkailuinfrastruktuuria ole. Valgrandeeseen kuuluu 12 000 hehtaaria kansallispuistoa, johon puolestaan sisältyy 3 400 hehtaarin erityissuojelualue. Siellä esiintyy lukuisia direktiivien 79/409/ETY ja 92/43/ETY liitteissä lueteltuja luontotyyppisiä lajeja, mukaan lukien ensisijaiset luontotyytit, kuten lajistoltaan runsaat <i>Nardus</i>-niityt ja keidassuot sekä kvartsiipitoiset vyörysoiraikat ja -lohkareikot.</p> <p>Valgranden kansallispuisto perustettiin vuonna 1993, ja sen tänä vuonna nimitetyn johtokunnan kaksi tärkeintä tavoitetta ovat menetelmien kehittäminen alueella usein toistuvien metsäpalojen ehkäisemiseksi ja torjumiseksi sekä sääntelemättömästä matkailijoiden pääsystä aiheutuvien kielteisten vaikutusten vähentäminen.</p> <p>Life-ohjelman avulla EU antaa tarvittavan tuen sellaisten hoitosuunnitelmien laatimiseksi, joissa noudatetaan näitä strategisia linjauksia. Suunnitelmat laaditaan erityisesti metsänhoitoa, valvottua puiston pääsyä, luonnonvaraisen lajiston hoitoa, maankäyttöä ja puiston ekologista hoitoa varten.</p> <p>Puisto ottaa yhteistyössä alueellisten ja paikallisten viranomaisten kanssa käyttöön GIS-paikkatietojärjestelmän, joka mahdollistaa tietojen verkostoinnin kyseisten elinten välillä suunnitelmien kehittämisen seuraamiseksi ja niiden täytäntöönpanon edistämiseksi. Myös julkisia tietoisuuskampanjoita käynnistetään paikallisen väestön informoimiseksi ja ihmisten osallistumisen mahdollistamiseksi, mikä loisi olosuhteet koko erämaa-alueen kestävästä kehityksestä varten.</p>
<p>Maa: Ruotsi</p> <p>Kestävän metsänhoidon seurantamenetelmien esittely (Life98 ENV/S/000478)</p> <p>Tuensaaja: Skogsstyrelsen S-551 83 Jönköping</p> <p>Yhteyshenkilö: Erik Sollander P. (46-36) 15 57 27 F. (46-36) 16 61 70 Sähköposti: erik.sollander@svo.se Internet: http://www.svo.se</p> <p>Kesto: 1.7.1998–1.1.2002</p> <p>Kokonaisbudjetti: 1 950 071,29 €</p> <p>Life-ohjelman osuus: 968 337,79 € (49,66 %)</p>	<p>Hankkeessa esitellään ja vertaillaan menetelmiä kaikkien kestäväan metsänhoitoon liittyvien kysymysten seuraamiseksi Tanskassa, Saksassa, Ranskassa, Suomessa ja Ruotsissa. Yleiseurooppalaista metsiensuojeluprosessia koskevilla analyyseillä osoitetaan menetelmien kehittämistarve. Uusia menetelmiä kehitetään, menetelmiä mukautetaan ja asianmukaisia menetelmiä testataan esittelyalueilla. Tulokset tukevat kestävan metsänhoidon hyväksi Euroopan maissa tehtävää työtä.</p> <p>Hanke vastaa metsänhoidon kestävyttä koskevien tehokkaiden arviointimenetelmien tarpeeseen. Metsätaloutta koskeva politiikka on viime vuosina muuttunut lähes jokaisessa Euroopan maassa. Hankkeella osoitetaan tapoja seurata metsätalouden kestävyttä uusimpia menetelmiä käyttäen.</p> <p>Ruotsin metsähallinto on hankkeesta päävastuussa oleva yksikkö. Sen kumppanit ovat Danish Forest and Landscape Research Institute Tanskasta, Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio Suomesta, Institut pour le Développement Forestier ja CEMAGREF Ranskasta, Niedersächsische Forstliche Versuchsanstalt Saksasta sekä SEPA-ympäristönsuojeluvirasto Ruotsista.</p> <p>Kuusi yleiseurooppalaista kestävan metsätalouden perustetta ja laadullista indikaattoria muodostavat työn perustan. Ensimmäisessä vaiheessa toteutetaan kansalliset analyysit siitä, miten nykyiset seurantamenetelmät täyttävät kriteerien arviointitarpeen. Näitä tuloksia käytetään myös arvioitaessa uusien indikaattorien tarvetta. Toisessa vaiheessa kukin maa arvioi valikoidut indikaattorit esittelyalueilla. Relevantteja organisaatioita pyydetään osallistumaan tähän prosessiin. Erityistä huomiota kiinnitetään menetelmien pätevyyyteen, tarkkuuteen ja kustannustehokkuuteen. Kansallisia kokemuksia vertaillaan ja vaihdetaan jatkuvasti.</p> <p>Kukin kumppaneista levittää tulokset omassa maassaan. Levittämisessä muihin maihin käytetään muun muassa seminaareja. Ranskalaiset kumppanit kutsuvat seminaariin edustajia Belgiasta, Luxemburgista ja Välimeren maista. Niedersachsenin osavaltio kutsuu edustajat muista Saksan osavaltioista ja Itävallost. Tanskaan kutsutaan Irlannin, Alankomaiden ja Yhdistyneen kuningaskunnan edustajat. Suomi ja Ruotsi lähettävät kutsut Baltian maihin ja Norjaan. Ruotsi järjestää aloitusseminaarin ja Suomi päätösseminaarin. Jälkimmäisessä seminaarissa arvioidaan myös menetelmien vahvuudet ja heikkoudet.</p>

Tiedot Life-hankkeesta	Hankkeen kuvaus
<p>Maa: Ruotsi</p> <p>Hankkeen nimi: Boreaalisen luonnonmetsän suojelu Sveanmaalla ja Götanmaalla (Life98 NAT/S/005369)</p> <p>Tuensaaja: Ruotsin ympäristönsuojeluvirasto SEPA</p> <p>Yhteyshenkilö: Christina Lindhal P. (46-8) 698 14 09 F. (46-8) 698 10 42 Sähköposti: christina.lindhal@environ.se</p> <p>Kesto: 1.2.1998–1.7.2002</p> <p>Kokonaisbudjetti: 4 007 959,68 €</p> <p>Life-ohjelman osuus: 2 003 979,84 € (50,00 %)</p>	<p>Boreaaliset luonnonmetsät ovat ensisijainen luontotyyppi, jota esiintyy yhteisön alueella yksinomaan Suomessa ja Ruotsissa. Sekä nuoria että vanhoja lehti- ja havupuita käsittävän monipuolisen koostumuksensa ansiosta nämä aarnimetsät ovat biologisesti erittäin rikkaita, ja ne tarjoavat elinympäristön monille uhanalaisille eläin- ja kasvilajeille. Erityisesti kelouilla on keskeinen asema tämän suuren suojeluarvon ylläpitämisessä, ja sen harvinaisuus on yksi suurimmista biologista monimuotoisuutta uhkaavista tekijöistä. Suuri osa tästä rikkaudesta johtuu siitä, että metsiin on satojen vuosien aikana kajottu hyvin vähän tai että niihin ei ole koskettu lainkaan luonnollisesti alkaneita metsäpaloja lukuun ottamatta.</p> <p>Nykyisin suuri osa alkuperäisistä luonnonmetsistä on kaadettu ja korvattu yhden puulajin metsillä. Arvioiden mukaan alkuperäisistä boreaalista luonnonmetsistä on jäljellä vain noin kolme prosenttia, ja sitäkin kaupallinen metsätalous uhkaa jatkuvasti. Tästä syystä kyseistä luontotyyppiä pidetään luontotyyppidirektiivissä tarkoitettuna ensisijaisena suojelukohteena. Siksi myös Ruotsin ympäristönsuojelujärjestö on aloittanut kansallisen ohjelman sen suojelemiseksi. Jäljellä olevien boreaalisten luonnonmetsien runsaita biologisia resursseja ei voida suojella ilman laajoja kaupalliseen metsätalouteen kohdistuvia rajoituksia. Näin ollen maa-alueiden ostaminen maanomistajilta on ainoa todella tehokas keino taata sen säilyminen pitkällä aikavälillä. Hankkeen kohteena on Ruotsin etelä- ja keskiosissa jäljellä olevista parhaista havumetsäalueista seitsemän (69–992 hehtaaria). Kun metsäalueet on ostettu, ne jätetään kehittämään luonnollisesti, mutta niiden osa-alueiden kulutusta suunnitellaan olosuhteiden ennallistamiseksi sellaisille lajeille, joita metsäpalot hyödyttävät.</p> <p>Yhdessä kahden muun täksi vuodeksi sovitun boreaalisten luonnonmetsien suojelemista Ruotsissa koskevan hankkeen kanssa nykyisen hankkeen pitäisi edistää merkittävästi tämän luontotyypin pitkän aikavälin suojelua EU:ssa.</p>
<p>Maa: Yhdistynyt kuningaskunta</p> <p>Hankkeen nimi: Natura 2000 -ohjelman tavoitteiden turvaaminen New Forest -metsässä (Life97 NAT/UK/004242)</p> <p>Tuensaaja: Hampshire County Council The Castle Winchester Hampshire SO23 8UE United Kingdom</p> <p>Yhteyshenkilö: Tim Greenwood P. (44-1962) 84 18 41 F. (44-1962) 84 67 76 Sähköposti: plantg@hants.gov.uk</p> <p>Kesto: 1.2.1997–1.10.2001</p> <p>Kokonaisbudjetti: 7 488 389,67 €</p> <p>Life-ohjelman osuus: 3 744 911,76 € (50,01 %)</p>	<p>Vahva organisaatioiden yhteenliittymä, johon kuuluu laiduntajia, metsätalouden harjoittajia ja luonnonsuojelijoita, on laatinut laajan, luontotyypin hoito- ja ennallistamistoimenpiteitä koskevan kunnianhimoisen ohjelman, jonka tarkoituksena on New Forest -metsään kohdistuvien suurimpien uhkien torjuminen. Pää tavoitteita ovat käyttösuunnitelman laatiminen koko ehdotettua yhteisön tärkeänä pitämää aluetta varten, luonnonsuojelutarkoituksia varten omistettujen ja hoidettujen maa-alan lisääminen sekä luontotyypin ennallistaminen suotuisan suojelun tilaan 4 000 hehtaarin alueilla, jotka kuuluvat ehdotettuihin yhteisön tärkeinä pitämiin alueisiin. Suuri osa luontotyypin ennallistamistyöstä käsittää alppiruusun raivausta, istutettujen ja vieraiden havupuiden poistoa, perinteisen lehtimetsänhoidon käyttöönottoa (kuten latvomista) sekä eroosion korjaamista/hallintaa. Hankkeen innovatiivisimpiin osiin kuuluvat toimenpiteet, joilla varmistetaan pitkällä aikavälillä eläinten laiduntamismahdollisuus New Forest -metsässä. Koska suuri osa luonnonsuojelullisista eduista on sidoksissa perinteisiin laiduntamiskäytänteisiin – ponien, nautakarjan ja sikojen laiduntamiseen –, on tärkeä varmistaa, että laiduntaminen ei vähene. Ponien laiduntamisen New Forest -metsässä arvioidaan olevan suurimmassa vaarassa ja hankkeeseen sisältyvillä toimenpiteillä pyritään parantamaan eläinkantaa tarjoamalla poninomistajille taloudellisia kannustimia, jotka liittyvät kilpailutoimintaan ja eläinkantojen ylläpitoon.</p> <p>Vilhelm Valloittaja perusti lähes 300 neliökilometriä käsittävän laajan New Forest -metsän 1000-luvulla metsästysmaaksi, mistä alue sai myös nimensä (uusi metsä). Se tunnetaan ehkä parhaiten vanhana metsäalueena ja "avoimen metsän" kaistaleista, joilla suuret New Forest -ponien laumat laidunsivat. EU:n kannalta alueen luonnonsuojelullinen arvo perustuu sen luontotyyppidirektiivissä mainittuihin yhdeksään luontotyyppiin (joista kolme on ensisijaisia) ja kahteen lajiin sekä lintudirektiivin liitteessä I mainittuihin viiteen lajiin. Koska alue sijaitsee taajaan asutussa Etelä-Englannissa, se vetää puoleensa suuria kävijämääriä – arviolta 16 miljoonaa vuodessa. Tällainen suosio tuo mukanaan ongelmia: virkistyskäyttöön liittyvät paineet aiheuttavat eroosiota ja häiriöitä. Metsittäminen vieraila lajeilla merkitsee lukuisia havumetsäviljelmiä, jotka ovat ristiriidassa alueen luonnon ominaispiirteiden kanssa. Muut alueelle kuulumattomat lajit, kuten sananjalka ja alppiruusu, uhkaavat myös sen koskemattomuutta.</p>

8.3 Esimerkkejä Leader+- ja Interreg III -ohjelmista

Leader+ ja Interreg ovat yhteisön aloitteita, joilla pyritään parantamaan maaseutualueiden ja rajatylittävien alueiden kestävä kehitystä. Kun luonnonsuojelullisia ja taloudellisia tavoitteita yhdistetään metsähoidon alalla, Leader+-hankkeet tarjoavat yhden mahdollisuuden rahoittaa Natura 2000 -suojelualueiden innovatiivisia hoitomuotoja.

Leader-ryhmä Italiassa Toscanan alueella Garfagnanas- on toteuttanut joukon metsänhoitoon liittyviä hankkeita, joiden tavoitteena on suojella ympäristöä ja luoda työpaikkoja. Samalla kun alueella otettiin käyttöön ja kokeiltavaksi ekologinen metsänhoito, osana koulutusohjelmia suoritettiin myös muita "ekologiseen metsänhoitoon" liittyviä toimenpiteitä: uusien, yhä paremmin metsänhoitoon vuoristossa soveltuvien koneiden kokeilua ja ennen kaikkea kotimaisten kasvilajien viljelyä eroosion ja tulvien pahasti vahingoittaman luonnonmukaisen ympäristön ennallistamiseksi/uudelleenmetsittämiseksi.

Keskeiset toimenpiteet:

- metsätyöntekijöille ja työttömille tarjottava pätevä koulutus paikallisen työllisyyden kannalta merkittävän alan vahvistamiseksi ja vahingoittuneen tai aran ympäristön kunnostamiseksi
- hyvien käytäntöjen levittäminen eroosion ja tulvien vahingoittaman maan ja kasvillisuuden ennallistamisen alalla
- taimitarhojen erikoistuminen erityisesti kotimaisten puulajien viljelyyn.

Useiden muiden Leader+-hankkeiden yhteydessä on edistetty metsästä saatavien tuotteiden pienimuotoista markkinointia ja jalostusta.

8.4 Maaseudun kehittämissuunnitelmat ja metsätalous

Täydellisten tietojen antaminen maaseudun kehittämissuunnitelmiin nykyisellä budjettikaudella sisältyvis-

tä metsänhoidollisista osista on osoittautunut tehtäväksi, joka ylittää tämän asiakirjan mahdollisuudet. Tämä johtuu jo pelkästään tarvittavan tutkimustyön määrästä, ohjelmien monimuotoisuudesta sekä siitä, että monet vuodesta 2001 alkaen käynnistettyjä hankkeita koskevat ensimmäiset kertomukset eivät ole vielä käytettävissä.

Erittäin mielenkiintoinen yritys esittää yhteenveto maaseudun kehittämissuunnitelmiin kuuluvien metsään liittyvien toimintojen nykytilasta on Yhdistyneessä kuningaskunnassa parhaillaan meneillään oleva Gloucestershiren ja Exeterin yliopistojen yhteistyöhanke Euroopan ympäristöpoliittisen instituutin (IEEP) kanssa. Työryhmä, jota johtavat professori H. Buller ja professori M. Winter, on laatinut kertomuksen, jossa vertaillaan useiden jäsenvaltioiden maaseudun kehittämissuunnitelmia ja esitetään yhteenveto niihin sisältyvistä metsäalan toimenpiteistä. Tämän hankkeen toimeksiantajat ovat UK Forestry Commission ja Great Britain Countryside Agencies' Land Use Policy Group. Kertomus julkistetaan Internet-osoitteessa www.forestry.gov.uk.

8.5 Pro Silva: luonnonläheinen käytännön metsätalous

Pro Silva on eurooppalainen metsäalan ammattilaisten liitto, joka edistää "jatkuvan kasvatuksen periaatteeksi" kutsuttua metsänhoitokäytäntöä.

Pro Silva tukee tällaisen hoidon toteuttamista seuraavien toimenpitein:

- tietojenvaihto alueellisten työryhmien kesken
- esittelymetsien perustaminen
- tapaamiset ja tutustumiskäynnit esittelymetsissä
- yhteistyö koulutus- ja tiedelaitosten sekä muiden elinten kanssa.

PRO SILVA -METSÄTALouden PERIAATTEET

Pro Silva edistää metsänhoitoa, jossa optimoidaan metsän ekosysteemien ylläpito, suojelu ja käyttö tavalla, joka mahdollistaa metsän ekologisen ja sosioekonomisten tehtävien kestävyden ja kannattavuuden, samalla kun yhteiskunnalle koituu neljäntyyppisiä etuja:

1) Ekosysteemien suojelu

Riippumatta siitä, miten yhteiskunta haluaa käyttää metsiä, metsän ekosysteemeissä esiintyvien elämänmuotojen elinvoimaisuutta ja vuorovaikutteisuutta pidetään kaikkien muiden metsän toimintojen perustana. Ekosysteemin suojelu ja tarvittaessa ennallistaminen ovat tästä syystä ensisijaisia tavoitteita.

Pro Silva suosittelee seuraavia menetelmiä, jotka mahdollistavat metsän ekosysteemien toimivuuden:

- Pidetään hyvää huolta (esimerkiksi ylläpitämällä tai ennallistamalla) luonnonmetsän kasvuston rakenteesta, silloin kun metsää hyödynnetään.
- Pidetään yllä maaperän tuottavuutta huolehtimalla sen jatkuvasta kasvipeitteestä ja metsän biomassasta (kelopuut mukaan lukien).
- Edistetään sekametsätyyppejä kiinnittäen erityisesti huomiota harvinaisiin ja uhanalaisiin lajeihin.
- Rajoitetaan eksoottisten puulajien käyttö tapauksiin, joissa se on taloudellisesti välttämätöntä ja joissa kyseisiä lajeja voidaan tietyssä määrin sovitaa luontaisiin kasvivyhdyskuntiin.
- Erityistapauksissa luovutaan kaikesta puunkorjuusta.

2) Suojelu

Pro Silva katsoo, että seuraavat menetelmät ovat ensisijaisia metsien suojelullisista tehtävistä koituvien etujen saavuttamiseksi:

- kokonaisvaltaisen lähestymistavan omaksuminen; tähän kuuluu jatkuva metsäpeite
- erityisten biologisten suojelutehtävien saavuttaminen erityistoimenpiteillä, kuten rajoittamalla hyödyntämistä, vieraiden lajien käyttöä, lannoitusta, korjuumenetelmiä, ojitusta jne.
- erityyppisten suojeltujen metsäalueiden alueellisen verkoston perustaminen, mukaan lukien jotkin kokonaan koskemattomaksi jätetyt alueet.

3) Tuotanto

Pro Silva tukee metsien hoitoa ja uudistuvien luonnonvarojen, kuten puutavaran ja muiden metsästä saatavien tuotteiden, käyttöä.

Tarkoituksenmukaisesti toimivan talousmetsän aikaansaamiseksi Pro Silva suosittelee seuraavia menetelmiä:

- Metsäpeite säilytetään jatkuvasti maaperän tuottavuuden suojaamiseksi.
- Arvonlisäykseen pyritään valikoivilla hakkuilla ja hoidolla metsän kaikissa kehitysvaiheissa.
- Kasvavan puuston määrä pidetään optimaalisena.
- Metsälöissä pyritään tasapainoon kasvun ja korjuun välillä.
- Huomiota kiinnitetään jokaisen yksittäisen puun tehtävään metsän hoito- ja korjuutoiminnoissa.
- Vältetään avohakkuita ja muita sellaisia menetelmiä, jotka tuhoavat metsän jatkuvuuden.
- Luovutaan kiertoajasta puun hakkuukypsyden määrittelyssä.
- Suositaan luontaista metsän uudistumista ja kasvatusta korjaamalla puut yksitellen ja ryhmittäin pitkiä uudistumisjaksoja käyttäen.
- Käytetään korjuumenetelmiä, jotka eivät vahingoita maaperää eivätkä kasvavia puita.
- Minimoidaan lisäaineiden käyttö (lannoitteet, kasvinsuojeluaineet).
- Rajoitetaan riistaeläinten määrää niin, että se on tasapainossa metsän ylläpitokapasiteetin kanssa.

4) Vapaa-aikaan, virkistyskäyttöön sekä kulttuuriin liittyvät seikat

Pro Silva tunnustaa metsien lisääntyvän merkityksen fyysisen ja psyykkisen terveyden edistämiseksi erityisesti tiheään asutuissa Euroopan maissa.

Pro Silva suosittelee seuraavia menetelmiä metsien virkistyskäytön kehittämiseksi:

- hiljaisten virkistyskäyttömuotojen asettaminen etusijalle tarjoamalla asianmukaisia reittejä ja muita mahdollisuuksia
- virkistyskäyttöön tarkoitettujen tilojen keskittäminen tarvittaessa erityisesti siihen varatuille alueille
- houkuttelevien puiden, lehtojen ja muiden erityispiirteiden korostaminen
- metsien houkuttelevuuden ylläpito ja lisääminen metsän erirakenteisuuden avulla

- sellaisten koskemattomien alueiden perustaminen, jotka luonto saa vapaasti muovata
- metsäniittyjen ja -laaksojen, avokallioiden, vesireittien, näköalapaikkojen jne. ylläpito.

Edellä esitetyn perusteella on selvää, että metsänhoito Pro Silva -periaatteiden mukaisesti voi sopia yhteen Natura 2000 -ohjelman kanssa.

Suuri määrä julkisia ja yksityisiä metsänomistajia on omaksunut metsäomaisuutensa hoidon perustaksi Pro Silva -periaatteet.

*Yhteyshenkilö: Thomas Harttung,
Pro Silva -liikkeen puheenjohtaja
Barritskov God
DK-7150 Barrit
P. (45) 75 69 11 77
Sähköposti: Th@barritskov.com*

8.6 Suojelurasitteet: amerikkalainen tapa

”Suojelurasite” (conservation easement) on oikeudellinen väline, jota käytetään yleisesti Amerikassa maan säilyttämiseksi rakentamattomana sen omistajan ja toimivaltaisen organisaation, kuten maankäyttöä valvovan elimen tai valtion viraston, välisellä sopimuksella. Sopimuksella rajoitetaan maa-alueeseen liittyviä toimintoja ja sen käyttötapoja maanomistajille maksettavaa korvausta vastaan. Omistaja voi luopua valikoidusti oikeudesta omaisuutensa käyttöön, ja rasite voi koskea myös osaa maaomaisuudesta. Maankäyttöä valvoo tavallisesti ulkopuolinen osapuoli sen varmistamiseksi, että sopimusehtoja noudatetaan. Omistaja säilyttää joka tapauksessa täyden omistusoikeuden maaomaisuuteen, ja hän voi myydä sen milloin tahansa ja kenelle tahansa, vaikka rasitteet ovat voimassa pitkään tai pysyvästi ja vaikka ne on kirjattu maarekisteriin.

Korvausjärjestelmä menetetyistä tulosta ja pääoman arvonalentumisesta on osoittautunut tehokkaaksi välineeksi kaupunkien leviämistä vastaan, ja sen tuloksena Yhdysvaltojen monissa osavaltioissa on ryhdytty suojelemaan biologisesti monimuotoisten alueiden ”toimivia metsiä”. Suojelurasitteita voidaan ostaa hallituksen rahoittamilla ohjelmilla, jolloin kustannukset

katetaan luonnonsuojelumäärärahoista, tai yksityiset säätiöt voivat kustantaa niitä monentyyppisten yksityisten ja julkisten yhteisrahoitusjärjestelmien puitteissa. Tämäntyyppinen väline mahdollistaa tehokkaan yhteistyön julkisen sektorin ja monien säätiöiden, yhtiöiden, kansalaisjärjestöjen ja yksityisten omistajasukujen välillä, ilman että maaseutualueiden sosiaaliset rakenteet häiriintyvät.

*Tietoja: Society of American Foresters (SAF) –
Journal of Forestry -aikakauslehdessä
huhti-toukokuun ja kesä-heinäkuun
2002 numerot verkko-osoitteessa
<http://www.safnet.org/pubs/periodicals.html>*

8.7 Esimerkki Australiasta: luonnonsuojelu yksityisellä maalla Tasmaniassa

Sellaisen suojelualueiden järjestelmän luomiseksi, joka edustaa todella maan erittäin monimuotoista luonnonperintöä, Australian hallitus on perustanut yksityisten maanomistajien kanssa suojelusopimusjärjestelmän (conservation covenants), joka täydentää julkisia suojelualueita. Näiden vapaaehtoisuudelta tehtävien sopimusten mukaisesti tieteellisesti todettua suojelu-arvoa sisältävien alueiden omistajat voivat saada rahallisen korvauksen luopuessaan maa-alueensa edelleenkehittämisestä, hyväksyessään taloudellista käyttöä koskevia rajoituksia tai suorittaessaan biotooppien hoitotoimenpiteitä.

Tasmanian aluehallinto on toimittanut seuraavan kuvauksen menettelytavoista, jotka koskevat osallistumista sen yksityismetsien suojeluohjelmaan ”Private Forest Reserve Program”:

- 1) Maanomistajat ja ohjelman vastuuhenkilöt ovat yhteydessä keskenään arviointimenettelyn aloittamiseksi.
- 2) Suojeluviranomainen käy alueella/alueilla, selittää ohjelmaan kuuluvat velvollisuudet ja oikeudet sekä arvioi suojeltavat resurssit.
- 3) Arviointitietojen perusteella riippumaton neuvoantava tutkijaryhmä laatii suosituksen mahdolli-

suuksista sisällyttää maa-alue yksityisten maiden suojelujärjestelmään.

- 4) Jos suositus on myönteinen, nimetään neuvottelija, joka laatii kaikkia osapuolia tyydyttävän sopimuksen.
- 5) Neuvoa-antava komitea harkitsee neuvoteltuja sopi-

musehdotuksia ja suosittelee niitä ministeritason rahoituspäätöstä varten.

Yhteyshenkilö: Steven Smith

Sähköposti:

steven.smith@dpiwe.tas.gov.au

Internet: www.privaterfa.tas.gov.au

9

Metsätaloutta Natura 2000 -suojelu- alueilla koskevat yleiset päätelemät

Metsänomistajien ja metsänhoitajien aktiivinen osallistuminen keskusteluihin kaikilla tasoilla on metsätalouden monitavoitteisuuden säilyttämisen edellytys Natura 2000 -suojelualueilla. Vaikka tarkoituksena ei olekaan estää kaikkia taloudellisia toimintoja Natura 2000 -alueilla, metsien taloudellinen tehtävä, joka on tavallisesti metsänhoidon ensisijainen tavoite, on sopeutettava useimpien Natura 2000 -metsäalueiden ekologisen tehtävän ja biologisen monimuotoisuuden säilyttämisen edellyttämiin vaatimuksiin.

Tämä saattaa edellyttää muutoksia nykyisiin metsänhoitokäytäntöihin: joko joudutaan etsimään uusia ja täydentäviä tulonlähteitä, jotka mahdollistavat tuottavuudeltaan heikkenevän perinteisen hoidon jatkamisen, tai lisäämään kannustimia käyttää sellaisia metsän tuotteita, jotka on saatu suojeluperusteisen hoidon tuloksena ja jotka korvaavat uudistumattomista, enemmän saastuttavista ja enemmän energiaa vaativista materiaaleista valmistetut tuotteet. Tasapainon löytäminen paikallisten kehitysmahdollisuuksien sekä maisemien, luonnon, paikallisten kulttuurien ja yleisten suojelullisten ympäristötavoitteiden välillä ei ole mahdotonta. Koska useimmat luonnonltaan erittäin kiinnostavat alueet on lueteltu heikossa taloudellisessa asemassa oleviksi alueiksi, olisi erehdys vaatia, että niiden on kilpailtava tehokkaiden maankäyttömuotojen kanssa. Jotta tällaiset alueet voisivat löytää oman kilpailutunsa, on etsittävä jokin erityisominaisuus, kuten "laatu".

Tämä laatu on olemassa, koska Natura 2000 -alueilla voidaan niiden erinomaisten luontoresurssien ansiosta (edelleen) tuottaa ympäristöllisesti ja kulttuurisesti korkealaatuisia tuotteita ja palveluita soveltaen mahdollisuuksien mukaan kestävän metsänhoidon integroinnin periaatetta, jossa ekologisia vaatimuksia ei tarkastella erillään muista metsän toiminnoista, vaan pyritään yhdistämään taloudelliset, ekologiset ja sosiaaliset edut. Tämä merkitsee myös metsäalan ammattilaisten ja metsänomistajajärjestöjen suhdetoimintatyön tehostamista, jotta ne voisivat osoittaa suurelle yleisölle, että biologisen monimuotoisuuden säilyttämistä koskevien tavoitteiden saavuttamiseksi nykykaisten tuotteiden tuottaminen menneisyyden kestäviä menetelmiä käyttäen voi joissakin tapauksissa olla tulevaisuuden kannalta kaikkein paras ratkaisu.

Silsombos Fraxinetum 032001 c / G. Raeynaekers

10

Kirjallisuus- luettelo

- Ammer, C. ja Stimm, B., 1995, *Biodiversität im und Waldbau im Bergwald – eine Fallstudie*, Ludwig-Maximilians-Universität, München, Saksa
- Barbier, J.-M., 2000, Proceedings of International Conference on Natura 2000 in France and the EU, Metz 5. ja 6.12.2000
- Best, C., 2002, "America's private forests: challenges for conservation", *Journal of Forestry*, huhti-toukokuu 2002
- BM VEL, 2002, *Report on the implementation of the strategy on forestry and biodiversity*, Federal Ministry of Consumer Protection, Food and Agriculture, Bonn, Saksa
- Buchwald, E. ja Søgård, S., 2000, *Danske Naturtyper i det europæiske NATURA 2000 netværk*, Danish Forest and Nature Agency, Kööpenhamina
- CEPF – Confédération Européenne des Propriétaires Forestiers, 2001, *Europe's forests*, CEPF:n esite, Bryssel ja Luxemburg
- Christophersen, T. ja Weber, N., 2002, "The Influence of NGOs on the Creation of Natura 2000 during the European Policy Process", *Journal of Forest Policy and Economics*, Elsevier Science, Amsterdam (painossa)
- Cinotti, B. ja Delage, V., 2001, "Elaboration d'un document d'objectifs Natura 2000", *Revue forestière française* LIII, erikoispainos 2001, Ranska
- Crochet, J., 2000, "Nachhaltige Forstwirtschaft in Europa – weltweit zukunftsweisendes Modell", *AFZ/DerWald*, nro 22/2000, s. 1168–1170, BLV Verlag, München
- DFWR – Deutscher Forstwirtschaftsrat, 2001, *Nachhaltigkeit – Ein Generationenvertrag mit Zukunft*, "Gesellschaftlicher Vertrag" unterzeichnet anlässlich des Ersten Deutschen Waldgipfels, 24.10.2001, DFWR, Rheinbach, URL: www.waldgipfel.de
- EEA – Euroopan ympäristövirasto, 1998, *Euroopan ympäristö: toinen arviointi*, kertomus yleiseurooppalaisen ympäristön muutoksista, perustuu raporttiin "Euroopan ympäristö: Dobris-arviointi" (1995), Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto, Luxemburg
- EEA – Euroopan ympäristövirasto, 1999, *Environment in the European Union at the Turn of the century*,

- yhteenveto, EEA, Kööpenhamina, URL: <http://eea.eu.int>
- EEA – Euroopan ympäristövirasto, 2001, *Ympäristösignaalit 2001, Euroopan ympäristöviraston säännöllinen raportti indikaattoreista*, Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto, Luxemburg
- Euroopan komissio, budjettipääosasto, 2001, *Euroopan unionin yleinen talousarvio varainhoitovuodeksi 2001 – luvut*, URL: <http://europa.eu.int>
- Euroopan komissio, maatalouden pääosasto, 1998, *Komission tiedonanto neuvostolle ja Euroopan parlamentille Euroopan unionin metsästrategiasta*, Bryssel
- Euroopan komissio, ympäristöasioiden pääosasto, 1995, *Communication of the Commission to the Council and the European Parliament on the wise use and conservation of wetlands*, Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto, Luxemburg
- Euroopan komissio, ympäristöasioiden pääosasto, 1996, *Interpretation manual of European Union habitats: Version EUR 15* (toim. Carlos Romão), luontotyypikomitean 25.4.1996 hyväksymä tiedellinen asiakirja, Euroopan komissio, Bryssel
- Euroopan komissio, ympäristöasioiden pääosasto, 2000, *Natura 2000 -alueiden suojelu ja käyttö – luontodirektiivin 92/43 EY 6 artiklan säännökset*, Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto, Luxemburg
- Falinski, J.-B. ja Mortier, F., 1996, "Biodiversité et gestion durable des forêts en Europe", *Revue forestière française* XLVIII, erikoispainos
- FAO – YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestö, 2001, *The state of the World's Forests*, FAO, Rooma, URL: <http://www.fao.org/docrep/003/y0900e/y0900e00.htm>
- FAO – YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestö, 2001, *Unasylva*, nro 209, erikoispainos monimuotoisuudesta
- FAO/ECE/ILO, 2000, *Working Paper No 163 on Public participation in forestry*, International Labour Office Sectoral Activities Department, Geneve
- Giesen, T., 2001, "Rechtsschutzmöglichkeiten in Natura-2000 Gebieten", *AFZ/DerWald*, nro 24/2001, s. 1282–1284, BLV Verlag, München
- Halkka, A. ja Lappalainen, I., 2001, *Insight in Europe's forest protection*, WWF – Head Office, Gland, Sveitsi
- Helms, John A. (toim.), 1998, *The Dictionary of Forestry*, Society of American Foresters, Md., Yhdysvallat
- Hermeline, M. ja Rey, G., 1994, *L'Europe et la Forêt, Tome 1 et 2*, Euroopan parlamentti, General Direction of Studies, Luxemburg
- Hossell, J. E., Briggs, B. ja Hepburn, I. R., 2000, *Climate Change and UK Nature Conservation: A review of the impact of climate change on UK species and habitat conservation policy*, Department of the Environment, Transport and the Regions, Yhdistynyt kuningaskunta, 73 s.
- IDF – Institut pour le Développement forestier, 2001, *Evaluation du système d'aide communautaire pour les mesures forestières en agriculture du Règlement 2080/92*
- Janssen, G., 2000, "Von Waldverwüstung zum naturnahen Wirtschaftswald – ein Gebot rationeller, ökonomisch sinnvoller Forstwirtschaft", *Proceedings of the 3rd International ProSilva Congress*, Fallingbostal 2.–7.6.2000, s. 38–56, ProSilva Europe
- Jeanrenaud, S., 2001, *Communities and forest management in western Europe*, IUCN, Gland, Sveitsi
- Kapos, V. ja Iremonger, S. F., 1998, "Achieving global and regional perspectives on forest biodiversity and conservation", julkaisussa Bachmann, P., Köhl, M. ja Päivinen, R. (toim.), *Assessment of biodiversity for improved forest planning*, 7.–9. lokakuuta 1996, Monte Verita, Sveitsi, European Forest Institute Proceedings No 18, Kluwer Academic Publishers, s. 3–13
- Larsson, T.-B. (toim.), 2002, *Biodiversity evaluation tools for European forests*, EPA, Ruotsi (EU FAIR Project CT 3375)
- Le groupe des 9, 1998, *Lettre d'information sur Natura 2000*, Association Nationale des Centres Régionaux de la Propriété Forestière
- Lohmus, A. et al., 2002, "Loss of old growth and the minimum need for strictly protected forests in Estonia", *Ecological Bulletin* nro 51

- Loyd, S. (toim.), 1999, *The last of the last: the old-growth forests of boreal Europe*, Taiga Rescue Network, Jokkmokk, Ruotsi
- Marghescu, T. (toim.), 2001, *Nature conservation in private forests of selected EEC countries*, IUCN European Regional Office, Bryssel
- MCPFE, 2000, *General declarations and resolutions adopted at the Ministerial Conferences on the Protection of Forests in Europe, Strasbourg 1990 – Helsinki 1993 – Lisbon 1998*, Euroopan metsien suojelua käsittelevä ministerikokous, Liaison Unit, Wien, 88 s.
- Nabuurs, G. J., Päivinen, R. ja Schanz, H., 2001, "Sustainable management regimes for Europe's forests – a projection with EFISCEN until 2050", *Journal of Forest Policy and Economics*, 3. nide, s. 155–173, Elsevier Science, Amsterdam
- Naconex Project, 2001, *The tools for preserving woodland biodiversity* (oppikirja 1), ISBN 91-631-1331-7
- Noirfalise, A., 1984, *Forêts et Stations forestières en Belgique*, les presses agronomiques de Gembloux
- Parrot, J. ja MacKenzie, N., 2000, *Restoring and managing Riparian woodlands*, Scottish Native Woods, Aberfeldy, Yhdistynyt kuningaskunta
- Puumalainen, J., 2001, "Structural, compositional and functional aspects of forest biodiversity in Europe", UN/ECE, *FAO discussion paper ECE/TIM/DP/22*, YK, New York ja Geneve
- Rameau, J.-C., Chevallier, H. et al., 2001, *Cahiers d'habitats Natura 2000, Tome 1 Habitats forestiers* (1. ja 2. nide), la Documentation française
- Rosenblatt, A., 2002, "Conservation easements, permanent shields against sprawl", *Journal of Forestry*, huhti-toukokuu 2002, Yhdysvallat
- Stones, T. ja Hurley, D., 1999, *The cost of managing the Natura 2000 network*, Royal Society for the Protection of Birds, Yhdistynyt kuningaskunta
- Storrank, B., 1998, *Natural woodlands in the Nordic countries*, Nordic Council of Ministers, Kööpenhamina
- Sunyer, C. ja Monteiga, L., 1998, *Financial Instruments for the NATURA 2000 NETWORK and nature conservation*, TERA, environmental policy center, Madrid
- UNECE – Yhdistyneiden Kansakuntien Euroopan talouskomissio, Timber Section, 2001, *Structural, Compositional and Functional Aspects of Forest Biodiversity in Europe*, Geneva Timber and Forest Discussion Papers, UNECE Timber Section, Geneve
- UNECE / Euroopan komissio, 2000, *Metsien tila Euroopassa*, kertomus vuodelta 2000, URL: http://europa.eu.int/comm/agriculture/fore/conrep/2000/exec_fi.pdf
- UN-ECE/FAO (toim.), 2000, *Contribution to the Global Forest Resources Assessment 2000, main report, Forest Resources of Europe, CIS, North America, Australia, Japan and New Zealand (industrialized temperate / boreal countries)*, YK:n julkaisu, URL: <http://www.unece.org>
- Wollborn, P., 2001, *Ist weniger mehr? Gedanken zu Ergebnissen und betriebswirtschaftlichen Auswirkungen einer naturnahen Waldwirtschaft in der Niedersächsischen Landesforstverwaltung*, s. 202–207, Forst und Holz, nro 7, 10.4.2000, 55. vuosikerta
- WWF – European Policy Office, 2000a, *Habitats Directive WWF European Shadow List*, kesäkuu 2000, WWF European Policy Office, Bryssel
- WWF – European Policy Office, 2000b, *Into the millennium*, Broschüre, WWF European Policy Office, Bryssel
- WWF – European Policy Office, 2000c, *MEP Briefing, Structural Funds 2000–2006 and implementation of Habitats and Birds Directive – Oral questions to the Commission at the march plenary session*, taustatieto Euroopan parlamentin jäsenille, kertomus, WWF European Policy Office, Bryssel
- WWF – European Policy Office, 1999, *European forest scorecards 2000*, WWF European Policy Office, Bryssel

11

**Hyödyllisiä
Internet-
linkkejä**

<i>Aihe</i>	<i>Instituutio/virasto/järjestö</i>	<i>Linkki</i>
Bernin yleissopimus	Euroopan neuvosto	http://www.nature.coe.int
Biologinen monimuotoisuus – tietojenvaihtokeskus	Euroopan ympäristövirasto	http://biodiversity-chm.eea.eu.int
Biologisen monimuotoisuuden kansainvälinen suojeleminen	Maailman luonnonsäätiö – World Wide Fund for Nature	http://www.wwf.org/
Biologista monimuotoisuutta koskeva yleissopimus	CBD-yleissopimuksen sihteeristö	http://www.biodiv.org
Biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen teksti	Earthsummit 2002 -ympäristökokous	http://www.earthsummit2002.org/toolkits/women/un-doku/otherun/biodivtext.htm
EU:n biologista monimuotoisuutta käsittelevä tietojenvaihtokeskus	Euroopan ympäristövirasto	http://biodiversity-chm.eea.eu.int
EU:n metsäpoliittisten toimien seuranta	Fern (kansalaisjärjestö)	http://www.fern.org/
Euroopan aluepolitiikka ja rakennerahastojen hallinnointi	Aluepolitiikan pääosasto	http://europa.eu.int/comm/dgs/regional_policy/index_en.htm
Euroopan luonnonperinnön hoito	Eurosite	http://www.eurosite-nature.org/
Euroopan luonnonsuojelua koskevat aikakauslehdet ja julkaisut	Euroopan luonnonsuojelukeskus – European Centre for Nature Conservation	http://www.ecnc.nl/
Euroopan metsien suojelua käsittelevä ministerikokous	MCPFE Liaison Unit Vienna	http://www.mcpfe.org/
Kansalliset metsäohjelmat	FAO	http://www.fao.org/forestry/foda/infonote/infont-e.stm
Life-ohjelma	Ympäristöasioiden pääosasto	http://www.europa.eu.int/comm/life/home.htm
Lintudirektiivi – teksti	Ympäristöasioiden pääosasto	http://www.europa.eu.int/comm/environment/nature/legis.htm
Luonnonmetsiä ja niiden tutkimusta koskeva monikielinen sanasto	Euroopan metsäinstituutti EFI – European Forest Institute (COST E4, 1999)	http://www.efi.fi/Database_Gateway/FRRN/howto/glossary.html
Luonnonsuojelu Euroopassa	Maailman luonnonsuojeluliitto IUCN – The World Conservation Union	http://www.iucn-ero.nl/eng_working_in_europe.htm
Luonnonsuojelu Euroopassa	WWF European Policy Office	http://www.panda.org/resources/programmes/epo/
Luonnonsuojelua koskeva eurooppalainen lainsäädäntö	Ympäristöasioiden pääosasto	http://europa.eu.int/comm/environment/nature/natura.htm
Luonnonsuojelun ja maaseudun kehittämisen rahoitusta koskeva tutkimus	Euroopan ympäristöpoliittinen instituutti IEEP – Institute for European Environmental Policy	http://www.ieep.org.uk/
Luonnonsuojelun rahoitus	Euroopan ympäristöpoliittinen instituutti IEEP – Institute for European Environmental Policy	http://www.ieep.org.uk/eufunds.html

<i>Aihe</i>	<i>Instituutio/virasto/järjestö</i>	<i>Linkki</i>
Luontotyyppidirektiivi – teksti	Ympäristöasioiden pääosasto	http://www.europa.eu.int/comm/environment/nature/legis.htm
Maailman metsien tilaa koskeva raportti 2001	YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestö	http://www.fao.org/docrep/003/y0900e/y0900e00.htm
Maaseudun kehittäminen Euroopassa ja Leader II -aloite	Leader-yhteisöaloite	http://www.rural-europe.aeidl.be/
Metsiä ja maataloutta koskeva tutkimus	Tutkimuksen pääosasto	http://www.europa.eu.int/comm/research/agro/fair/en/index.html
Metsiä ja maataloutta koskeva tutkimus	Tutkimuksen pääosasto	http://www.europa.eu.int/comm/research/quality-of-life/ka5/
Metsän biologisen monimuotoisuuden indikaattorit Euroopassa	BEAR-hanke	http://www.algonet.se/~bear/
Metsänhoidon sertifiointi	FSC – Forest Stewardship Council	http://www.fsc.org/
Metsänhoidon sertifiointi	Yleiseurooppalainen metsäsertifiointihanke PEFC – Pan-European Forest Certification	http://www.pefc.org/
Metsänhoidon sertifiointi, vertailutaulukko	Euroopan paperiteollisuuden yhdistys CEPI – Confederation of European Paper Industries	http://www.cepi.org/htdocs/newsletters/
Metsäresurssit	Euroopan metsäinstituutti – European Forest Institute	http://www.efi.fi
Metsäresurssit	Yhdistyneiden Kansakuntien Euroopan talouskomissio – puutavarajaosto	http://www.unece.org/trade/timber/Welcome.html
Metsät ja biologinen monimuotoisuus – indikaattoreiden tutkimus	BEAR-hanke	http://www.algonet.se/~bear
Tietojen saanti ympäristöä koskevista kysymyksistä	Yhdistyneiden Kansakuntien Euroopan talouskomissio	http://www.unece.org/env/pp/
Tutkimus	Euroopan komission yhteinen tutkimuskeskus	http://www.jrc.org/
Ympäristönsuojelu Euroopassa	Eurooppalaisten ympäristöjärjestöjen kattojärjestö EEB – European Environmental Bureau	http://www.eeb.org/Index.htm

Liite I: Yleistietoa metsistä ja metsä- taloudesta

1 Metsien tila koko maailmassa

Metsät peittävän noin 3 850 miljoonaa hehtaaria eli 30 prosenttia maapallon maapinta-alasta. Trooppisia ja subtrooppisia metsiä on 56 prosenttia maailman metsistä ja laukean vyöhykkeen sekä boreaalisen vyöhykkeen metsiä on yhteensä 44 prosenttia (FAO, 2001).

Yhteensä trooppisen, lauhkean ja boreaalisen vyöhykkeen metsät tarjoavat monimuotoisen elinympäristön kasveille, eläimille ja pieneliöille, ja niissä elää suuri enemmistö maailman maalla elävistä lajeista. Metsän eliöt mahdollistavat monenlaisten hyödykkeiden ja palvelujen kirjon puutavarasta ja muista metsän tuotteista metsien tärkeään rooliin hiilinieluinä, jotka lieviittävät ilmastonmuutosta. Samalla metsät tarjoavat elannon ja työpaikan sadoillemiljoonille ihmisille eri puolilla maailmaa. Metsien biologisella monimuotoisuudella on myös merkittävä taloudellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen merkitys monien alkuperäis- ja paikallisyhteisöjen elämässä. Metsät ovat tästä syystä ensiarvoisen tärkeitä biologisen monimuotoisuuden turvaamiseksi koko maailmassa (Kapos ja Iremonger, 1998).

Viimeisten kahdeksan vuosituhannen aikana noin 45 prosenttia maapallon alkuperäisestä metsäpeitteestä on hävinnyt; suurin osa tästä määrästä on hakattu viimeksi kuluneen vuosisadan aikana. Tämä maailmanlaajuinen metsäkato jatkuu nopeammin kuin koskaan aikaisemmin (FAO, 2001), niin että lukuisia kasvi- ja eläinlajeja on jo kadonnut lopullisesti yhdessä niiden metsäluontotyyppien kanssa. Vielä vuosina 1990–2000 menetettiin arviolta viisi prosenttia maailman metsäpeitteestä noin 14 miljoonan hehtaarin vuosivauhdilla. Metsien hävittämistä tapahtuu pääasiassa trooppisissa metsissä, jotka edustavat arvokainta biologisen monimuotoisuuden varastoa ja joilla on myös maailman ilmaston kannalta tärkeä tehtävä, sekä boreaalisisissa metsissä, jotka uudistuvat hyvin hitaasti.

Kansainvälisissä metsiä koskevilla keskusteluilla EU on kuulunut johtaviin osallistujiin. Se toimii maailmanlaajuisen metsien hävittämisen pysäyttämiseksi ja kestävän metsänhoidon periaatteen saavuttamiseksi tekeväällä yhteistyötä kaikkien maailmanlaajuisten poliittisten prosessien yhteydessä, kuten

- YK:n ympäristö- ja kehityskonferenssin UNCEDin seurantaprosessissa (esimerkiksi YK:n metsäfoorumeilla ja sitä edeltäneillä IPF- ja IFF-foorumeilla)

- biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen yhteydessä ja hyväksyttäessä jokin aika sitten siihen liittyvää laajennettua työohjelmaa metsien biologisen monimuotoisuuden suojelemiseksi (Expanded Programme of Work on Forest Biodiversity)
- luotaessa kehityspolitiikkoja, joiden yhteydessä otetaan huomioon ympäristörajoitukset
- sisällytettäessä ympäristönsuojelunäkökohtia uusiin julkisiin hankintoihin sääntöihin kestävästä lähteistä hankittujen puutuotteiden suosimiseksi (vihreät hankinnat).

2 Euroopan unionin metsät

EU ja sen jäsenvaltiot ovat päättäneet toimia vastuuntuntoisesti ottaen huomioon yksi aikamme suurimmista ekologisista haasteista, metsien suojelu ja kestävä hoito, hyväksymällä ⁽³¹⁾ vuonna 1998 komission ehdottaman Euroopan unionia koskevan metsästrategian ⁽³²⁾.

Euroopan voimakas vaikutus kansainväliseen metsäpoliittiseen keskusteluun lisää EU-maiden vastuuta niiden toimiessa metsien suojelun ja kestävä metsänhoidon roolimalleina. Tästä syystä Natura 2000 -ohjelman onnistunut käynnistäminen ja muut aloitteet, kuten kansalliset metsäohjelmat ja Euroopan metsien suoje-
lua käsittelevän ministerikokouksen (MCPFE) päätöslauselmien soveltaminen, ovat EU:n merkittäviä kansainvälisiä saavutuksia.

Euroopan metsien sosioekonominen merkitys

Euroopan unionin metsille ja metsätaloudelle on ominaista laaja ilmastollisten, maantieteellisten, ekologisten ja sosioekonomisten olosuhteiden kirjo. Noin 70 prosenttia metsäalasta sijaitsee neljässä maassa: Saksassa, Ranskassa, Suomessa ja Ruotsissa. Kuitenkin suurimmat mahdollisuudet säilyttää ja suojella metsien biologista monimuotoisuutta ovat Etelä-Euroopassa. Välimeren luonnonmaantieteellisellä alueella on hämmästyttävä 30 000 putkilokasvilajin määrä. Näistä yli

10 000 tavataan yksinomaan alueellisesti, joten Välimeren alue kuuluu endeemisesti rikkaimpiin alueisiin.

Metsätalous on tärkeä taloudellinen tekijä Euroopassa. Metsätalous ja metsäteollisuus työllistävät noin 2,2 miljoonaa ihmistä. EU:ssa vuosittain tuotetun teollisen raakapuun määrä vuonna 1998 oli 226 miljoonaa kuutiometriä (FAO, 2001). Saksa, Ranska, Itävalta, Suomi ja Ruotsi kuuluvat maailman kymmenen suurimman metsätuotteiden viejän joukkoon. Kuitenkin kasvavaa määrää Euroopan hyödyntämiskelpoisista metsistä käytetään aliteholla; yleisenä ilmiönä on todettu, että metsien biomassa on lisääntymässä. Itse asiassa vuotuinen kasvu ylittää korjatun puun määrän, ja näin ollen monissa EU-maissa ovat vallitsevina hyvin tiheet metsät (esimerkiksi DFWR, 2001). Euroopan metsävarojen kestävä käyttö – ottaen huomioon taloudelliset, sosiaaliset ja ekologiset tavoitteet, kuten biologisen monimuotoisuuden suojelu – tulisi näin ollen jatkaa ja jopa lisätä. Seurauksia hoidon kannalta tulisi harkita aluekohtaisesti, jos kyseessä on Natura 2000 -suojelualue.

EU:ssa on nykyisin noin 12 miljoonaa metsänomistajaa, jotka omistavat keskimäärin alle viisi hehtaaria metsää. Omistus vaihtelee kuitenkin merkittävästi eri puolilla yhteisöä. Kreikassa ja Irlannissa valtio omistaa noin kaksi kolmannesta metsästä, kun taas Belgiassa, Saksassa, Espanjassa, Ranskassa, Italiassa ja Luxemburgissa kunnat ovat merkittäviä metsänomistajia. EU:ssa on metsää keskimäärin 0,3 hehtaaria henkeä kohti, mutta tämäkin vaihtelee huomattavasti jäsenvaltiosta toiseen.

EU:n metsäala on itse asiassa kasvamassa – *ei ainoastaan* EU:n osaksi rahoittamien metsitysohjelmien (1 miljoona hehtaaria vuodesta 1991 alkaen) ansiosta, vaan sitäkin enemmän aiemmin enimmäkseen laidunmaina käytettyjen maa-alueiden luontaisen sukkession ansiosta (IDF, 2001); metsäala on kasvanut yli kolmannekseen EU:n maapinta-alasta (FAO, 2001). Vaikka tätä suuntausta voidaan pitää yleisesti katsoen myönteisenä, jotkin seikat antavat syytä huoleen. Kun metsittäminen – usein eksoottisin puulajein – rajoittuu tavallisesti karuille ja marginaalisille alueille, jotkin aukeiden paikkojen tärkeät luontotyytit uhanalaistuvat, koska muuta maatalousmaata viljellään yleisen suuntauksen

⁽³¹⁾ Neuvoston päätöslauselma, annettu 15. päivänä joulukuuta 1998, EYVL C 56, 26.2.1999, s. 1.

⁽³²⁾ KOM(98) 649 lopullinen, 3.11.1998, toimitettu neuvostolle, ei julkaistu.

mukaisesti entistä voimaperäisemmin ja koska erikoistuminen lisääntyy entisestään (EEA, 2001). Osittain tästä syystä merkittävistä uusista metsittämishankkeista, jotka saattavat vaikuttaa nykyisiin (osittain) luonnontilaisiin aukeisiin maisematyyppeihin, tulisi tehdä ympäristövaikutusten arviointi, ennen kuin ne hyväksytään.

Metsäalan kasvu osoittaa myös, että jotkin Euroopan viimeisistä koskemattomista metsistä, joiden biologinen monimuotoisuus on tavallisesti rikas ja joissa elää uhanalaisia lajeja, ovat edelleen vaarassa muuttua tehokkaasti hoidetuiksi osittain luonnontilaisiksi metsiksi tai istutusmetsiksi (EEA, 1998). Lisäksi havupuiden suosiminen lehtipuiden kustannuksella ja eksoottisten puulajien suosiminen kotimaisten lajien kustannuksella voivat vaikuttaa kielteisesti biologiseen monimuotoisuuteen, vaikka metsän kokonaispinta-ala kasvaa. Siksi viimeaikaisissa luonnonsuojelua koskevissa aloitteissa kiinnitetään huomiota pikemminkin metsän laatuun kuin sen määrään.

Euroopan metsien viimeaikainen historia

Historiantutkimus osoittaa, että metsillä on ollut keskeinen merkitys perusresurssina ihmisten asutusprosessille sekä sivistyneen ja vauraan Euroopan luomiselle. Euroopan metsiä pidettiin 1700-luvun lopulle saakka pääasiassa villinä ja luotaantyöntävänä luonnon valtakuntana sekä samalla ehtymättöminä raaka-aineiden, rehun ja energian lähteinä, jotka olivat kasvavan ihmispopulaation vapaasti käytettävissä.

Monien Euroopan maiden metsäala supistui jyrkästi 1600-luvulta alkaen, ja metsäresurssit vähenivät voimakkaasti pitkälle 1800-luvulle saakka. Vasta kun puu pääasiallisena energianlähteenä voitiin korvata hiilellä ja myöhemmin öljyllä, monien Euroopan aikoinaan runsasmetsäisten alueiden ryöstöviljely päättyi. Erilaisen tarpeiden, kuten laivanrakennuksen, kaivostoiminnan, polttopuun, rakennusmateriaalin, suolantuotannon ja puuhiilen sekä lasin valmistamisessa tarvittavan potaskan tuotannon, vuoksi monet metsäalueet oli hakattu kokonaan paljaksi usein ottamatta huomioon kestävän tuotannon perusedellytyksiä. Tilannetta pahensi vielä se, että maaseudun asukkaat käyttivät usein samoja metsiä heikosti säännellyn ja tuskin lainkaan valvotun alkeellisen monitavoitteisuuden nimissä tarkoituksiin, jotka oli vahvistettu paikallisina ”käyttö-

oikeuksina”. Tästä oli seurauksena aukeita alueita, jotka koostuivat hakatuista ja liiallisen laiduntamisen köyhdyttämistä metsistä. Metsän tuotteita kerättiin hajanaisesti näiltä alueilta, jotka näkyvät 1700-luvun lopulta peräisin olevissa ensimmäisissä tarkoissa maanpeitetä koskevissa kartoissa nummina tai sisämaan dyynialueina. Selkeiden metsänomistusta koskevien rakenteiden puuttuminen ja pitkät sotien kaudet nopeuttivat tätä metsien yleisen alennustilan etene- mistä.

Käännös metsävarojen vähenemisessä monissa Euroopan maissa tapahtui, kun puutavarapula kävi ilmeiseksi, metsätaloudesta tuli tieteellisesti tunnustettu ammatti ja metsätieteilijöiden kouluttaminen yleistyi Euroopassa. Tämä johti 1800-luvun alkupuolella metsäalan ammattilaisten toimenkuvan laajenemiseen. Alun perin he toimivat ”metsän vartijoina”; tämä tehtävä oli rajoitettu koskemaan vain Euroopan ylimystön tiluksia. Nyt heidän tehtävänsä jakautui kahtia kansallisen metsäomaisuuden hoitamiseen sekä vartioimiseen kokonaisuudessaan, ja tämä työ uskottiin itsenäisille metsähallinnoille. Näin metsävarojen väheneminen saatiin vähitellen loppumaan ja suurten alueiden sallittiin uudistua tai niitä metsitettiin aktiivisesti. Tämä suuntaus nopeutui entisestään 1850-luvun jälkeen, jolloin jatkuvasti kasvava määrä hylättyä maatalousmaata ja käyttämätöntä laidunmaata muutettiin metsiksi. Tämän metsien elvyttämisen päätavoitteita olivat kuitenkin puutavaran nopea ja tehokas tuotanto kasvien markkinoiden tarpeisiin sekä maaperän suojaaminen eroosiolta. Tämä johti useimmiten yhden havupuulajin monokulttuurien luomiseen. Näillä tasaikäisinä istutuksina hoidetuilla ”uusilla metsillä” ei ollut biologisen monimuotoisuuden kannalta juuri mitään arvoa, vaikka jotkin niistä ovat muuttuneet entistä monimuotoisemmiksi luontaisen taantumisen tai ihmisen toimenpiteiden vuoksi.

Pienemmässä mittakaavassa puupulaa esiintyi taas joissakin Euroopan osissa ensimmäisen ja toisen maailmansodan jälkeen. Monet alueet, jotka olivat tuhoutu- neet tai jotka oli hakattu sodan aikana tai heti sen jäl- keen, istutettiin puuntuotantoa varten ajan yhteiskun- nallisten tarpeiden tyydyttämiseksi. Siksi monissa osis- sa Eurooppaa metsille on ominaista suhteellisen nuori ja tasaikäinen, muutamasta harvasta lajista koostuva puusto, joka tarjoaa elinympäristön vain melko har- voille eliöille.

Näitä ongelmia ei esiintynyt ainakaan samassa mittakaavassa Pohjois-Euroopan laajoissa metsissä, luoksepääsemättömillä Alppien alueilla eikä Etelä-Euroopan vuoristoseuduilla, missä on edelleen suhteellisen koskemattomia metsiä ja avoimia monitavoitteisia metsiä. Nämä alueet edustavat luonnonmetsien viimeisiä jäänteitä ja perinteistä eurooppalaista metsien käyttöä. Näin ollen niillä on erittäin suuri tieteellinen ja ekologinen arvo. Koska vanhan puutavaran taloudellinen arvo on usein yhtä suuri ja koska maatalouden voimaeristämisen paineet kasvavat edelleen, taloudellisen hyödyntämisen edut ja luonnonsuojelulliset edut törmäävät usein yhteen näillä alueilla.

Euroopan metsien luonnonmukaisuus

Euroopan metsien nykyisissä ominaispiirteissä yhdistyy kaksi perusteiltaan erilaista ilmiötä (Falinski ja Mortier, 1996) ⁽³³⁾:

- ensisijainen eriytyminen, joka tapahtui jääkauden jälkeen metsien syntymiseen myötävaikuttavien lajien elpymässä, joka alkoi noin 10 000 vuotta sitten geologisella holoseenikaudella ja johon ilmasto- ja maaperäolosuhteet vaikuttivat
- toissijainen eriytyminen, joka tapahtui ihmisasutuksen vaikutuksesta ja joka on muuttanut metsäpeitettä ja sen rakennetta alkaen neoliittiselta kaudelta noin 5 000 vuotta sitten.

A Jäätiköt ovat jättäneet merkittäviä jälkiä Pohjois-Eurooppaan, Keski-Eurooppaan ja vuoristoalueille, mikä on saanut aikaan edelleen hyvin luonteenomaisen pohjois-eteläsuuntaisen kasvien vyöhykejaon.

- Pohjois-Euroopan boreaaliset metsät ovat kaikkein uusimpia, ja niissä on vähiten kasvilajeja. Ne muodostuivat jääpeitteen väistyttyä, ja nuorimmat kasvustot, kuten Keski-Euroopan tammi-pyökki- ja pyökki-kuusimetsät, ovat syntyneet vasta noin 5 000 vuotta sitten. Pioneerikasvustot, kuten mänty-koivumetsät, olivat ilmaantuneet jo paljon aikaisemmin.
- Etelä-Euroopan metsät ovat huomattavasti edellisiä vanhempia. Jotkin näistä kasvustoista olivat ole-

massa jo yli 15 000 vuotta sitten, ja koska mannerjää on vaikuttanut niihin paljon vähemmän, niiden lajiston runsaus ja kasvien monimuotoisuus on paljon rikkaampi.

Tähän on lisättävä, että länsi-itäsuuntainen vyöhykkeytyminen merellisestä ympäristöstä mannertyyppiin näkyy myös lajien ja kasvityyppien rikkauden vähenemisenä.

B Ihmisasutuksen historia ja sen vaikutus metsiin kuvastavat myös pohjois-eteläsuuntaista vyöhykkeytyä. Vanhimmat asutukset sijaitsivat etelässä alkaen Lähi-idästä kohti Kreikkaa noin 8 000 vuotta sitten ja saavuttaen Fennoskandian vasta noin 2 500 vuotta sitten.

Ihmisen vaikutuksesta metsäpeite pirstoutui ensin tasangoilla, ja myöhemmin se väistyi jatkuvasti, kun tilaa raivattiin maataloudelle, aukeille laitumille ja energiantarpeen tyydyttämiseksi. Mitä vanhempi asutusprosessi on, sitä selvemmin sen seuraukset näkyvät nykypäivän maisemassa. Tästä syystä Fennoskandian laaja metsäpeite ja Keski-Euroopan vielä jäljellä olevat suuret metsäkeskittymät muodostavat voimakkaan vastakohdan verrattuna Lounais-Euroopan tilanteeseen. Ranskassa metsäpeitteen osuudeksi on arvioitu noin 80 prosenttia roomalaisten valloitusretkien alkaessa; 1800-luvulle tultaessa se oli supistunut 15 prosenttiin, ja nyt se on jälleen kasvanut yli 30 prosenttiin. Fennoskandiassa kaskeamiskulttuuri oli leimallista 1800-luvulle saakka, mutta sen hylkäämisen jälkeen metsäpeite yhtenäistyi huomattavasti.

Ihmisen toiminnasta johtuvat merkittävimmät vaikutukset metsän biologiseen monimuotoisuuteen ovat seuraavat:

- puunkorjuu, ennen kuin metsät kehittyivät täysikasvuiseksi ja lisääntymiskykyiseksi, mikä aiheuttaa vanhoihin ja lahoaviin puihin liittyvien lajien vähenemistä
- tulvametsien raivaaminen laitumiksi, tulvametsien rakenteen muuttuminen hydrologisten olosuhteiden muututtua suometsissä
- puulajiston kokoonpanon ja vertikaalisen rakenteen muuttaminen metsänhoidollisin toimenpitein

⁽³³⁾ Tämä jakso perustuu suureksi osaksi mainittujen tekijöiden kirjoitukseen *Revue forestière française* (XLVIII) -julkaisun erikoisnumerossa. Kirjoitus itsessään sisältää laajoja aiheita koskevia kirjallisuusviitteitä. Vähäisessä määrin on myös otettu huomioon Noifalisen kirjoituksia Corine-kasvipeitetyyppien määritelmistä.

- sellaisten kasvustojen perustaminen, joita ei esiinny luontaisesti, kuten valikoiduista lajeista koostuvat hedelmäpuukannat, vesakkometsät, vesakkometsät ylispuineen, pajunviljely, maanviljely metsämaalla jne., mikä muuttaa usein biologista monimuotoisuutta tavalla, joka liittyy ihmisen jatkuvaan puuttumiseen luontaiseen sukkessioon
- turvemaiden ja veden vaivaamien metsien ojitettaminen puuntuotannon nopeuttamiseksi
- metsätieverkostojen rakentaminen puunkuljetuksia varten erämaa-alueilla
- hylättyjen maatalousmaidien ja aiemmin laitumena käytettyjen ympäristöjen metsittäminen.

On otettava huomioon, että nämä yksittäiset tekijät eivät ole välttämättä esiintyneet samanaikaisesti, mutta niillä on saattanut olla samanaikaisia tai peräkkäisiä seurauksia, joilla on myös ollut synergiavaikutusta tiettyihin alueisiin.

Edellä esitetystä voidaan päätellä, että ihmisen toiminta on hyvin pitkään vaikuttanut vaihtelevasti Euroopan metsien biologiseen monimuotoisuuteen sekä luonnonmukaisuuteen ja että luontaiset tai ”koskemattomat” metsät ovat muuttuneet erittäin harvinaisiksi kaikkialla Euroopassa ja vielä enemmän EU:n alueella. Jos metsän koostumukseen ja rakenteeseen vaikuttava ensisijainen ja toissijainen eriytyminen sijoitettaisiin samaan ruudukon kaltaiseen kaavaan, josta vastakkaiset vaikutukset käyvät ilmi, tuloksena olisi loputon määrä mahdollisia tilanteita. Yleisesti voidaan todeta, että biologisesti monimuotoisimmilla alueilla, kuten ravinteisilla mailla, muutokset ovat todennäköisesti olleet kaikkein voimakkaimpia, sillä ne ovat osoittautuneet ihmisasutuksen kannalta kaikkein halutuimmiksi. Koskemattonta metsää on jäljellä hyvin vähän ja täysin keinotekoisista metsistä ei ole kovin paljon, joten suurinta osaa Euroopan metsistä voidaan kutsua osittain luonnonmukaiseksi (”semi-natural” esimerkiksi anglosaksisessa kirjallisuudessa ja ”subnatural” esimerkiksi ranskalais-sveitsiläisessä kirjallisuudessa). Näin ollen luonnonmukaisten ja osittain luonnonmukaisten metsien välistä eroa on joskus vaikea määrittellä, koska aiempi ihmisen vaikutus voi johtaa monenlaisiin luontaisen kehityksen ja ihmisen vaikutuksen yhdistelmiin.

Metsissä, joita nykyisin pidetään osittain luonnonmukaisina, voi esiintyä alkuperäisten lajien istutuksia ja luonnonmukaista uudistumista yli sata vuotta sitten hylätyillä maatalousmailla, luonnonmetsiä, joiden alkuperäinen kasvipeite on lähes kokonaan kadonnut laiduntamisen ja roskaamisen vuoksi, luonnonmetsiä, joita on ”rikastettu” alueella lisääntymiskykyisillä vieraila lajeilla jne.

Toisinaan sekoitetaan keskenään myös luonnonmukaisuus, joka merkitsee ihmisen vaikutuksen puuttumista, ja biologinen monimuotoisuus, joka merkitsee lajien ja rakenteiden rikkautta. Tällaisten käsitteiden sekoittaminen vapaasti on johtanut myyttisiin visioihin siitä, mikä voisi tai minkä pitäisi olla ”alkuperäistä”, ”muinaista” tai aarnimetsää. Näitä visioita esitetään joskus suojelun alueiden hoitotavoitteina.

Tästä syystä yhteisön tärkeinä pitämiksi määritellyt luontotyypit, jotka on lueteltu luontotyyppidirektiivin liitteessä I, voidaan jakaa kolmeen toiminnalliseen ryhmään (Barbier, 2000):

- luontotyypit, joita esiintyy ympäristöissä, jotka ovat olleet aina taloudellisesti vähäpätöisiä ja joita ihminen ei ole koskaan valloittanut, kuten jokiympäristöjen kasvustot, dyynialueet, metsien kosteikot ja luonnontilaiset rämeet
- pienet ihmisen muovaamat kliimaksivaiheen luontotyypit, kuten tietyt tammimetsät, pyökkimetsät ja luontaiset kuusimetsät, joita on käytetty puutavaran tuotannossa ja joiden tila on pidetty vakaana hoitamalla alkuperäislajeja
- luontotyypit, jotka muodostavat pääasiassa ihmisen muovaamia maisemia tai niistä kehittyneitä kliimaksivaiheen kasvustoja, kuten nummia, avoimia (ruohikkoisia) metsiä, luonnonmukaisia niittyjä tai laitumia.

Tästä voidaan päätellä, että käytettävissä on liian vähän kiistattomia todisteita, joiden perusteella voitaisiin päätellä kohtuullisen varmasti, millainen potentiaalinen luonnonmukainen kasvipeite olisi voinut olla jossain tietyssä Euroopan paikassa, ja että monissa tapauksissa ihmisen toimenpiteiden jatkuvuus on luontotyypin säilyvyydelle ehdottoman välttämätöntä.

ENV-Mediterranean forest2 *P. sylvestris nevadensis* / A. Guitierrez

Liite II:

Euroopan biologisen monimuotoisuuden suojelun kehys

1 Lintudirektiivi

Direktiivi 79/409/ETY, joka tunnetaan nimellä "lintudirektiivi", hyväksyttiin vuonna 1979 ja sen keskeisellä säännöksellä EU:n jäsenvaltiot veloitetaan nimeämään erityissuojelualueita (SPA) useille luetelluille linnuille, joiden suojelun tila on uhattuna, ja muuttolinnuille yleensä. Tämän direktiivin toinen merkittävä piirre on se, että siinä määritellään lintujen metsästystä ja kauppaa kaikissa jäsenvaltioissa koskevat yhteiset perussäännöt.

2 Bernin yleissopimus

Euroopan neuvosto hyväksyi vuonna 1979 Euroopan luonnonvaraisen kasviston ja eläimistön sekä niiden elinympäristön suojelusta tehdyn yleissopimuksen, jota kutsutaan usein Bernin yleissopimukseksi; se tuli voimaan EU:ssa kesäkuussa 1982. Se kuuluu vanhimpiin biologisen monimuotoisuuden suojelusta tehtyihin kansainvälisiin sopimuksiin, mutta sen allekirjoittajia eivät sido pakolliset täytäntöönpanosäännökset.

Bernin yleissopimuksen tavoitteena on varmistaa luonnonvaraisten kasvi- ja eläinlajien sekä niiden elinympäristön suojelu. Erityistä huomiota kiinnitetään uhanalaisiin ja vaarantuneisiin lajeihin, kuten sen liitteissä lueteltuihin uhanalaisiin ja vaarantuneisiin muuttolintulajeihin. Yhteensä 44 valtiota on ratifioinut yleissopimuksen aina Turkista Islantiin ja Ukrainasta Marokkoon.

3 Luontotyyppidirektiivi

Direktiivi 92/43/ETY tunnetaan nimellä "luontotyyppidirektiivi" tai "eläimiä, kasveja ja luontotyypejä koskeva direktiivi". Se hyväksyttiin vuonna 1992 EU:n jäsenvaltioita koskevana Bernin yleissopimuksen täytäntöönpanovälineenä. Tämän direktiivin tavoitteena on edistää luontotyyppien sekä luonnonvaraisten eläin- ja kasvilajien suojelua jäsenvaltioiden Euroopassa olevilla alueilla ottaen huomioon taloudelliset, sosiaaliset ja kulttuuriset vaatimukset sekä alueelliset ja paikalliset ominaispiirteet. Direktiivin liitteissä lueteltujen luontotyyppien ja lajien suojelu varmistetaan hyväksymällä ja panemalla täytäntöön erityisiä toimen-

piteitä, kuten erityisten suojelutoimien alueiden (SAC) nimeäminen tai järjestelmien luominen yhteisön tärkeinä pitämien lajien tiukkaa suojelua varten. Tällä direktiivillä luodaan Natura 2000 -verkosto ja siinä määritellään verkon perustamista ja toimintaa koskevat säännöt.

4 EU:n laajentuminen ja Emerald-verkosto

Emerald-verkosto on yhteinen väline luontotyyppien suojelemiseksi Bernin yleissopimuksen mukaisesti EU:hun kuulumattomissa maissa, jotka eivät ole ratifioineet yleissopimusta. Samalla Emerald-verkosto on tehokas valmisteluväline EU:n jäsenvaltioille, koska sen mukaisia erittäin tärkeitä suojelualueita (ASCI) käytetään perustana hyväksyttäessä myöhemmin luontotyyppidirektiivin edellyttämiä erityisten suojelutoimien alueita (SAC). Koska luontotyyppidirektiivin täytäntöönpanoon ei sovelleta siirtymäaikoja, maila, jotka ovat toteuttaneet kaikki tarpeelliset toimet Emerald-verkoston perustamiseksi, on hyvät alkuasetmat niiden tullessa EU:n jäseniksi.

Monet ehdokasvaltiot voivat olla ylpeitä poikkeuksellisen rikkaasta luonnonperinnöstään. Itä-Euroopassa on säilynyt rikkaita, koskemattomia jokilaakso- ja metsäkokonaisuuksia, joissa toimii suurpetojen ansiosta täydellisiä ravintoketjuja. Pelkästään Romaniassa on arvioitu elävän luonnossa edelleen 6 000 karhua – yli kaksi kertaa niin paljon kuin kaikissa muissa Euroopan unionin jäsenvaltioissa yhteensä. Monissa näistä maista talouden nopea kehitys uhkaa samanaikaisesti tätä rikkaita luonnonperintöä. Tämän vuoksi on varmistettava, että taloudellisesta kehityksestä huolehditaan kestäväällä tavalla.

Osana EU:n laajenemisvalmisteluja päätettiin vuonna 2001 tekniset neuvottelut lintudirektiivin ja luontotyyppidirektiivin liitteiden mukauttamiseksi KIE-maiden suojelullisesti arvokkaiden luontotyyppien ja lajien erityistilanteeseen.

5 Biologista monimuotoisuutta koskeva yleissopimus

Yksi YK:n ympäristö- ja kehityskonferenssissa (Earth Summit) Rio de Janeirossa vuonna 1992 hyväksytyistä keskeisistä sopimuksista oli biologista monimuotoisuutta koskeva yleissopimus (Convention on Biological Diversity, CBD). Tässä maailman valtioiden enemmistön tekemässä sopimuksessa määritellään sitoumukset maailman luonnonperinnön säilyttämiseksi kestävä taloudellisen kehityksen ohella. Yleissopimuksessa määritellään kolme päätavoitetta: biologisen monimuotoisuuden suojeleminen, siihen kuuluvien luonnonvarojen kestävä käyttö sekä geneettisten resurssien käyttöä koituvien hyötyjen oikeudenmukainen ja tasapuolinen jako.

Muutamia CBD:n yhteydessä käsitellyistä monista kysymyksistä ovat

- toimenpiteet ja kannustimet biologisen monimuotoisuuden suojelun ja kestävä käytön edistämiseksi
- geeniresurssien käytön sääntely
- mahdollisuus saada käyttöön teknologiaa ja osallistua sen siirtoihin, bioteknologia mukaan lukien
- tekninen ja tieteellinen yhteistyö
- vaikutusten arviointia koskevat säännöt
- koulutus ja yleisön tietoisuuden kasvattaminen.

CBD:llä on 186 osapuolta, ja toistaiseksi sillä on 168 allekirjoittajaa. Euroopan yhteisö ja kaikki yksittäisen jäsenvaltiot ovat allekirjoittaneet yleissopimuksen. Kööpenhaminassa toimiva Euroopan ympäristövirasto on perustanut "biologista monimuotoisuutta käsittelevän tietojenvaihtokeskuksen" ⁽³⁴⁾ varmistamaan mahdollisimman tehokkaan tiedonkulun yleissopimuksen eurooppalaisten allekirjoittajien välillä.

CBD:n osapuolten Haagissa huhtikuussa 2002 pidetyssä kuudennessa konferenssissa hyväksyttiin "metsien biologista monimuotoisuutta koskeva laajennettu työ-

⁽³⁴⁾ "Clearing House" tarkoittaa alun perin rahoitusalan laitosta, jossa sekkejä ja arvopapereita vaihdetaan sen jäsenpankkien välillä niin, että vain nettoerotukset on tarpeen maksaa käteisellä. Nyt sen merkitystä on laajennettu koskemaan kaikkia laitoksia, joissa tavaroiden, palvelujen tai tietojen etsijät ja toimittajat kohtaavat toisensa ja joissa kysyntä kohtaa tarjonnan. EEA:n Clearing House -tietojenvaihtokeskuksen Internet-osoite on <http://biodiversity-chm.eea.eu.int/>.

ohjelma”. Tässä ohjelmassa asetetaan joukko kunnianhimoisia tavoitteita ja toimenpiteitä, joiden saavuttamiseen sopimuspuolet ovat sitoutuneet itse laatimansa tärkeysjärjestyksen mukaisesti. Niihin kuuluvat ekosysteemit huomioon ottavan lähestymistavan soveltaminen kaikentyyppisten metsien hoidossa, toimenpiteet metsän biologisen monimuotoisuuden suojelun, elpymisen ja ennallistamisen parantamiseksi sen kestäväen käytön avulla sekä huomattavat seurantatoimenpiteet.

6 EU:n biologista monimuotoisuutta koskevat toimintasuunnitelmat

Varmistaakseen, että biologisen monimuotoisuuden suojelu otetaan huomioon muilla politiikan aloilla, komission yksiköt ovat jokin aika sitten kehittäneet ”biologista monimuotoisuutta koskevat toimintasuunnitelmat” maatalouden, kalastuksen, luonnonvarojen säilyttämisen sekä talous- ja kehitysyhteistyön alalla (KOM(2001) 162 lopullinen). Näiden suunnitelmien tavoitteisiin pyritään biologisen monimuotoisuuden suojelun parantamiseksi; ne on hyväksyttävä Euroopan parlamentin ja EU:n neuvoston yhteispäätösmerkintään mukaisesti.

Natura 2000 -verkoston perustaminen on näiden toimintasuunnitelmien tärkeä osa. Metsien osalta biologista monimuotoisuutta koskevassa toimintasuunnitelmassa luonnonvarojen säilyttämiseksi asetetaan tavoitteeksi kaikkien luontotyyppidirektiivin liitteessä I mainittujen metsätyyppien ”riittävä edustus” vuoteen 2002 mennessä. Tässä toimintasuunnitelmassa kehoitetaan myös jatkamaan biologista monimuotoisuutta koskevien toimenpiteiden sisällyttämistä ohjelmointiasiakirjoihin, jotka liittyvät maaseudun kehittämishastoon, rakennerahastoon ja koheesiorahastoon sekä kolmansien maiden kannalta merkittäviin ohjelmiin.

CBD:n kuudennessa sopimuspuolten konferenssissa toteutuneen, edellä mainitun metsien biologista monimuotoisuutta koskevan laajennetun työohjelman hyväksyminen voi johtaa siihen, että EU:n biologista monimuotoisuutta koskevien toimintasuunnitelmien metsiin liittyviin näkökohtiin kiinnitetään yhä enemmän huomiota.

7 Kansalliset metsäohjelmat

Kansallisten metsäohjelmien tarkoituksena on luoda toimiva sosiaalinen ja poliittinen kehys kaikentyyppisten metsien suojelua, hoitoa ja kestävää kehittämistä varten, mikä lisää puolestaan julkisten ja yksityisten toiminnallisten sitoumusten tehokkuutta ja toimivuutta. Ohjelmat ovat tulos vuoden 1992 Rion ympäristö- ja kehityskonferenssin (UNCED) metsiä koskevasta seuranta-prosessista.

■ Kansallisia metsäohjelmia ohjaavat samat näkökohdat ja periaatteet, jotka YK:n kestäväen kehityksen toimikunnan perustama tapauskohtainen hallitustenvälinen metsäpaneeli (IPF, 1997) vahvisti toimenpide-ehdotuksiksi.

Yli 120 maata on viimeisten 15 vuoden aikana kehittänyt tai päivittänyt kansallisia metsäohjelmiaan. Näiden prosessien konkreettisiin tuloksiin kuuluu uusia metsäpolitiikkoja, lainsäädännön parantamista, institutionaalisia uudistuksia, valtion roolin uudelleenmääritellyä metsätalouden kehittämisessä, metsähallinnon velvoitteiden hajuttamista, vallan siirtoa kunnille ja paikallisille ryhmille, avoimuuden lisäämistä ja osallistumista päätöksentekoprosesseihin.

Biologisella monimuotoisuudella on suuri merkitys monille kansallisille metsäohjelmille edellä mainittujen kansainvälisten sitoumusten mukaisesti. Joidenkin yhteisön tukimekanismien rahoitus (eli maaseudun kehittämistä koskevan asetuksen (EY) N:o 1257/1999 mukaiset tuet) on sidottu kansallisten metsäohjelmien onnistuneeseen laamiseen.

8 Euroopan metsien suojelua käsittelevä ministerikokous (MCPFE)

Euroopan metsien suojelua käsittelevä ministerikokous (MCPFE) ⁽³⁵⁾ on Euroopan maiden välinen merkittävä yhteistyöaloite niiden metsien suojelun ja kestäväen hoidon edistämiseksi. Aloitteeseen osallistuu Euroopan neuvoston yli 40 jäsenvaltiota sekä lukuisia tarkkaili-

⁽³⁵⁾ Lisätietoja MCPFE:n toiminnasta on saatavilla Internetistä osoitteesta <http://www.mcpfe.org> tai osoitteella MCPFE Liaison Unit in Vienna, Marxergasse 2, A-1030 Wien, p. (43-1) 710 77 02, f. (43-1) 710 77 02 13, sähköposti: liaison.unit@lu-vienna.at.

joita, ja sen tarkoituksena on käsitellä metsiin ja metsätalouteen liittyviä uhkia ja mahdollisuuksia. Tämä prosessi koostuu ketjusta poliittisen tason kokouksia sekä nimettyjen asiantuntijoiden seuranta ja ideointia varten järjestettävistä kokouksista. Osallistujavaltiot vastaavat kokouksissa tehtyjen suositusten kansallisesta ja alueellisesta täytäntöönpanosta. Kokousten välillä käytyjä keskusteluja ja tietojen vaihtoa kutsutaan MCPFE-prosessiksi, jolle on ominaista kansallisten metsähallintojen ja kansalaisyhteiskunnan edustajien noudattama yhteinen lähestymistapa.

MCPFE:n tulokset ovat päätöslauselmien muotoon kirjattuja suosituksia, jotka hyväksytään ministerikokouksissa. Tähän saakka kokouksia on pidetty Strasbourgis-
sa (1990), Helsingissä (1993) ja Lissabonissa (1998). Niissä on tehty seuraavat päätöslauselmat:

- S1: pysyvien näytteenottoaikojen eurooppalainen verkosto metsien ekosysteemien seuranta varten
- S2: metsän geneettisten resurssien suojelu
- S3: hajautettu eurooppalainen metsäpaloja koskeva tietopankki
- S4: vuoristometsien hoidon hyväksyminen uusien ympäristöehtojen mukaisesti
- S5: puiden fysiologian tutkimusta koskevan Eurosilva-verkoston laajentaminen

S6: metsien ekosysteemien tutkimusta koskeva eurooppalainen verkosto

H1: Euroopan metsien kestävän hoidon yleiset suuntaviivat

H2: Euroopan metsien biologisen monimuotoisuuden suojelun yleiset suuntaviivat

H3: metsäalan yhteistyö siirtymätalousmaiden kanssa

H4: strategiat prosessissa Euroopan metsien sopeuttamiseksi ilmastonmuutokseen pitkällä aikavälillä

L1: ihmiset, metsät ja metsätalous: kestävän metsänhoidon sosioekonomisten näkökohtien parantaminen

L2: yleiseurooppalaiset kestävän metsänhoidon kriteerit, indikaattorit ja operatiivisen tason suuntaviivat.

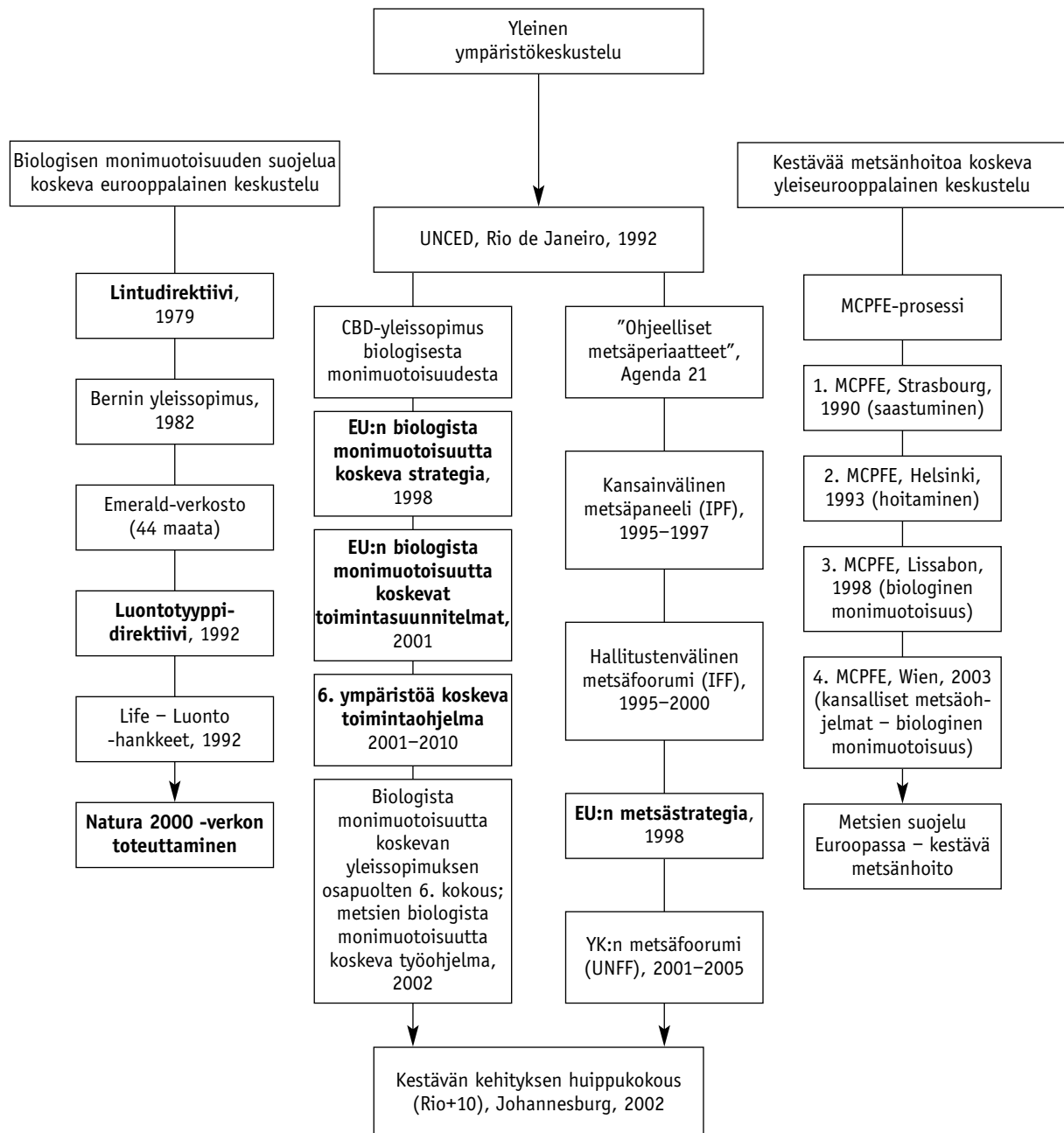
Päätöslauselmat kattavat Euroopan metsien suojelun, säilyttämisen sekä kestävän kehittämisen, ja niissä määritellään suuntaviivat näiden kolmen päämäärän saavuttamiseksi, biologista monimuotoisuutta koskevan sopimuksen päämäärien täytäntöönpano mukaan lukien. Päätöslauselmien kokonaisvaltaisesta luonteesta johtuen Euroopan parlamentti on korostanut tämän yleiseurooppalaisen prosessin merkitystä EU:n metsästrategian kannalta. ⁽³⁶⁾

⁽³⁶⁾ Katso http://europa.eu.int/comm/agriculture/fore/comm/649_en.pdf.

9 Yleiskatsaus biologisen monimuotoisuuden suojelua ja metsään liittyviä kysymyksiä koskevista keskusteluista 1992–2002

(EU:n välineet on **lihavoitu.**)

Euroopan komissio

Natura 2000 ja metsät – ”Haasteet ja mahdollisuudet” – Tulkintakäsikirja

Luxemburg: Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto, 2004

2004 – 103 s. – 21 x 29,7 cm

ISBN 92-894-7742-3

Venta • Salg • Verkauf • Πωλήσεις • Sales • Vente • Vendita • Verkoop • Venda • Myynti • Försäljning
<http://eur-op.eu.int/general/en/s-ad.htm>

BELGIQUE/BELGIË

Jean De Lannoy

Avenue du Roi 202/Koningslaan 202
B-1190 Bruxelles/Brussel
Tél. (32-2) 538 43 08
Fax (32-2) 538 08 41
E-mail: jean.de.lannoy@infoboard.be
URL: <http://www.jean-de-lannoy.be>

**La librairie européenne/
De Europese Boekhandel**

Rue de la Loi 244/Wetstraat 244
B-1040 Bruxelles/Brussel
Tél. (32-2) 295 26 39
Fax (32-2) 735 08 60
E-mail: mail@libeurop.be
URL: <http://www.libeurop.be>

Moniteur belge/Belgisch Staatsblad

Rue de Louvain 40-42/Leuvenseweg 40-42
B-1000 Bruxelles/Brussel
Tél. (32-2) 552 22 11
Fax (32-2) 511 01 84
E-mail: eusales@just.fgov.be

DANMARK

J. H. Schultz Information A/S

Herstedvang 4
DK-2620 Albertslund
Tlf. (45) 43 63 23 00
Fax (45) 43 63 19 69
E-mail: schultz@schultz.dk
URL: <http://www.schultz.dk>

DEUTSCHLAND

Bundesanzeiger Verlag GmbH

Vertriebsabteilung
Amsterdamer Straße 192
D-50735 Köln
Tel. (49-221) 97 66 80
Fax (49-221) 97 66 82 78
E-Mail: vertrieb@bundesanzeiger.de
URL: <http://www.bundesanzeiger.de>

ΕΛΛΑΔΑ/GREECE

G. C. Eleftheroudakis SA

International Bookstore
Panepistimiou 17
GR-10564 Athina
Tel. (30) 21 03 25 84 40
Fax (30) 21 03 25 84 99
E-mail: elebooks@books.gr
URL: www.books.gr

ESPAÑA

Boletín Oficial del Estado

Trafalgar, 27
E-28071 Madrid
Tel. (34) 915 38 21 11 (libros), 913 84 17 15 (suscripción)
Fax (34) 915 38 21 21 (libros), 913 84 17 14 (suscripción)
E-mail: clientes@com.boe.es
URL: <http://www.boe.es>

Mundi Prensa Libros, SA

Castelló, 37
E-28001 Madrid
Tel. (34) 914 36 37 00
Fax (34) 915 75 39 98
E-mail: librenia@mundiprensa.es
URL: <http://www.mundiprensa.com>

FRANCE

Journal officiel

Service des publications des CE
26, rue Desaix
F-75727 Paris Cedex 15
Tél. (33) 140 58 77 31
Fax (33) 140 58 77 00
E-mail: europublications@journal-officiel.gouv.fr
URL: <http://www.journal-officiel.gouv.fr>

IRELAND

Alan Hanna's Bookshop

270 Lower Rathmines Road
Dublin 6
Tel. (353-1) 496 73 98
Fax (353-1) 496 02 28
E-mail: hannas@iol.ie

ITALIA

Licosa SpA

Via Duca di Calabria, 1/1
Casella postale 552
I-50125 Firenze
Tel. (39) 05 56 48 31
Fax (39) 055 64 12 57
E-mail: licosa@licosa.com
URL: <http://www.licosa.com>

LUXEMBOURG

Messageries du livre SARL

5, rue Raiffeisen
L-2411 Luxembourg
Tél. (352) 40 10 20
Fax (352) 49 06 61
E-mail: mail@mdl.lu
URL: <http://www.mdl.lu>

NEDERLAND

SDU Servicecentrum Uitgevers

Christoffel Plantijnstraat 2
Postbus 20014
2500 EA Den Haag
Tel. (31-70) 378 98 80
Fax (31-70) 378 97 83
E-mail: sdu@sdu.nl
URL: <http://www.sdu.nl>

PORTUGAL

Distribuidora de Livros Bertrand Ld.ª

Grupo Bertrand, SA
Rua das Terras dos Vales, 4-A
Apartado 60037
P-2700 Amadora
Tel. (351) 214 95 87 87
Fax (351) 214 96 02 55
E-mail: dlb@ip.pt

Imprensa Nacional-Casa da Moeda, SA

Sector de Publicações Oficiais
Rua da Escola Politécnica, 135
P-1250 -100 Lisboa Codex
Tel. (351) 213 94 57 00
Fax (351) 213 94 57 50
E-mail: spoc@incm.pt
URL: <http://www.incm.pt>

SUOMI/FINLAND

**Akateeminen Kirjakauppa/
Akademiska Bokhandeln**

Keskuskatu 1/Centralgatan 1
PL/PB 128
FIN-00101 Helsinki/Helsingfors
P./fn (358-9) 121 44 18
F./fax (358-9) 121 44 35
Sähköposti: akatilaus@akateeminen.com
URL: <http://www.akateeminen.com>

SVERIGE

BTJ AB

Traktorvägen 11-13
S-221 82 Lund
Tfn (46-46) 18 00 00
Fax (46-46) 30 79 47
E-post: btjeu-pub@btj.se
URL: <http://www.btj.se>

UNITED KINGDOM

The Stationery Office Ltd

Customer Services
PO Box 29
Norwich NR3 1GN
Tel. (44-870) 60 05-522
Fax (44-870) 60 05-533
E-mail: book.orders@theso.co.uk
URL: <http://www.tso.co.uk>

ÍSLAND

Bokabud Larusar Blöndal

Engjateigi 17-19
IS-105 Reykjavik
Tel. (354) 552 55 40
Fax (354) 552 55 60
E-mail: bokabud@simnet.is

NORGE

Swets Blackwell AS

Hans Nielsen Hauges gt. 39
Boks 4901 Nydalen
N-0423 Oslo
Tel. (47) 23 40 00 00
Fax (47) 23 40 00 01
E-mail: info@no.swetsblackwell.com

SCHWEIZ/SUISSE/SVIZZERA

Euro Info Center Schweiz

c/o OSEC Business Network Switzerland
Stampfenbachstraße 85
PF 492
CH-8035 Zürich
Tel. (41-1) 365 53 15
Fax (41-1) 365 54 11
E-mail: eics@osec.ch
URL: <http://www.osec.ch/eics>

BĂLGARIJA

Europress Euromedia Ltd

59, blvd Vitosha
BG-1000 Sofia
Tel. (359-2) 980 37 66
Fax (359-2) 980 42 30
E-mail: Milena@mbox.cit.bg
URL: <http://www.europress.bg>

CYPRUS

Cyprus Chamber of Commerce and Industry

PO Box 21455
CY-1509 Nicosia
Tel. (357-22) 88 97 52
Fax (357-22) 66 10 44
E-mail: stalo@ccci.org.cy

EESTI

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda

(Estonian Chamber of Commerce and Industry)
Toom-Kooli 17
EE-10130 Tallinn
Tel. (372) 646 02 44
Fax (372) 646 02 45
E-mail: einfo@koda.ee
URL: <http://www.koda.ee>

HRVATSKA

Mediatrade Ltd

Strohalov Prilaz 27
HR-10000 Zagreb
Tel. (385-1) 680 08 40
Fax (385-1) 680 21 65
E-mail: mediatrade@hi.hinet.hr

MAGYARORSZÁG

Euro Info Service

Szt. István krt.12
III emelet 1/A
PO Box 1039
H-1137 Budapest
Tel. (36-1) 329 21 70
Fax (36-1) 349 20 53
E-mail: euroinfo@euroinfo.hu
URL: <http://www.euroinfo.hu>

MALTA

Miller Distributors Ltd

Malta International Airport
PO Box 25
Luqa LQA 05
Tel. (356) 21 66 44 88
Fax (356) 21 67 67 99
E-mail: info@millermalta.com

POLSKA

Ars Polona

Krakowskie Przedmiescie 7
Skr. pocztowa 1001
PL-00-950 Warszawa
Tel. (48-22) 826 12 01
Fax (48-22) 826 62 40
E-mail: books119@arspolona.com.pl

ROMÂNIA

Euromedia

Str. Dionisie Lupu nr. 65, sector 1
RO-70184 Bucuresti
Tel. (40-21) 260 28 82
Fax (40-21) 260 27 88
E-mail: euromedia@mailcity.com

SLOVAKIA

Centrum VTI SR

Námestie Slobody 19
SK-81223 Bratislava 1
Tel. (421-2) 54 41 83 64
Fax (421-2) 54 41 83 64
E-mail: europ@tbb1.cvtisr.sk
URL: <http://www.cvtisr.sk>

SLOVENIJA

GV Zalozba d.o.o.

Dunajska cesta 5
SI-1000 Ljubljana
Tel. (386) 13 09 1800
Fax (386) 13 09 1805
E-mail: europ@gvzalozba.si
URL: <http://www.gvzalozba.si>

TÜRKIYE

Dünya Aktüel A.S

Globus Dünya Basinevi
100, Yil Mahallesi 34440
TR-80050 Bagcilar-Istanbul
Tel. (90-212) 440 22 27
Fax (90-212) 440 23 67
E-mail: aktuel.info@dunya.com

ARGENTINA

World Publications SA

Av. Córdoba 1877
C1120 AAA Buenos Aires
Tel. (54-11) 48 15 81 56
Fax (54-11) 48 15 81 56
E-mail: wpbooks@infovia.com.ar
URL: <http://www.wpbooks.com.ar>

AUSTRALIA

Hunter Publications

PO Box 404
Abbotsford, Victoria 3067
Tel. (61-3) 94 17 53 61
Fax (61-3) 94 19 71 54
E-mail: admin@tekimaging.com.au

BRASIL

Livraria Camões

Rua Bittencourt da Silva, 12 C
CEP
20043-900 Rio de Janeiro
Tel. (55-21) 262 47 76
Fax (55-21) 262 47 76
E-mail: livraria.camoes@incm.com.br
URL: <http://www.incm.com.br>

CANADA

Les éditions La Liberté Inc.

3020, chemin Sainte-Foy
Sainte-Foy, Québec G1X 3V6
Tél. (1-418) 658 37 63
Fax (1-800) 567 54 49
E-mail: liberte@mediom.qc.ca

Renouf Publishing Co. Ltd

5369 Chemin Canotek Road Unit 1
Ottawa, Ontario K1J 9J3
Tel. (1-613) 745 26 65
Fax (1-613) 745 76 60
E-mail: order.dept@renoufbooks.com
URL: <http://www.renoufbooks.com>

EGYPT

The Middle East Observer

41 Sherif Street
11111 Cairo
Tel. (20-2) 392 69 19
Fax (20-2) 393 97 32
E-mail: meo@soficom.com.eg
URL: <http://www.meobserver.com.eg>

MALAYSIA

EBIC Malaysia

Suite 47.01, Level 47
Bangunan AmFinance (letter box 47)
8 Jalan Yap Kwan Seng
50450 Kuala Lumpur
Tel. (60-3) 21 62 62 98
Fax (60-3) 21 62 61 98
E-mail: ebic@tm.net.my

MÉXICO

Mundi Prensa México, SA de CV

Río Pánuco, 141
Colonia Cuauhtémoc
MX-06500 México, DF
Tel. (52-5) 533 56 58
Fax (52-5) 514 67 99
E-mail: 101545.2361@compuserve.com

SOUTH KOREA

The European Union Chamber of Commerce in Korea

Suite 2004, Kyobo Bldg.
1 Chongro 1-Ga, Chongro-Gu
Seoul 110-714
Tel. (82-2) 725-9880/5
Fax (82-2) 725-9886
E-mail: eucck@eucck.org
URL: <http://www.eucck.org>

SRI LANKA

EBIC Sri Lanka

Trans Asia Hotel
115 Sir Chittampalam
A. Gardiner Mawatha
Colombo 2
Tel. (94-1) 074 71 50 78
Fax (94-1) 44 87 79
E-mail: ebicsl@slt.net.lk

T'AI-WAN

Tycoon Information Inc

PO Box 81-466
105 Taipei
Tel. (886-2) 87 12 88 86
Fax (886-2) 87 12 47 47
E-mail: elutpe@ms21.hinet.net

UNITED STATES OF AMERICA

Bernan Associates

4611-F Assembly Drive
Lanham MD 20706-4391
Tel. (1-800) 274 44 47 (toll free telephone)
Fax (1-800) 865 34 50 (toll free fax)
E-mail: query@bernan.com
URL: <http://www.bernan.com>

ANDERE LÄNDER/OTHER COUNTRIES/
AUTRES PAYS

Bitte wenden Sie sich an ein Büro Ihrer
Wahl/Please contact the sales office of
your choice/Veuillez vous adresser au
bureau de vente de votre choix

**Office for Official Publications
of the European Communities**

2, rue Mercier
L-2985 Luxembourg
Tel. (352) 29 29-42001
Fax (352) 29 29-42700
E-mail: info-info-opoce@cec.eu.int
URL: <http://publications.eu.int>

